ANALYTICKÁ ČASŤ
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020, s predĺžením platnosti do 30.06.2023

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina

Verzia 3.0

Mesto Žilina

Obsah

ÚVOD 3
1. ANALYTICKÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA 6
1.1 Charakteristika mesta 6
1.2 Obyvateľstvo 9
1.3 Hospodárstvo a doprava 18
1.4 Občianska vybavenosť 20
1.5 Technická infraštruktúra 41
1.6 Environmentálna infraštruktúra 51
1.7 Podnikateľské prostredie 54
1.8 Bezpečnosť mesta Žilina 57
1.9 Projektové aktivity mesta Žilina 62
1.10 Hospodárenie mesta Žilina 64
1.12 Medzinárodné vzťahy a partnerské mestá Žiliny 66
1.13 Prieskum verenej mienky 68
1.14 SWOT analýzy 68
1.15 Identifikácia východísk a možných riešení 80
1.16 Stromy problémov 83
1.17 Závery 88

Názov	**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020**
Územné vymedzenie	mesto Žilina
Územný plán obce schválený	Územný plán mesta Žilina schválený uznesením Mestského zastupiteľstva v Žiline č. 15/2012 dňa 20.02.2012, v znení neskorších zmien a doplnkov
Dátum schválenia Programu rozvoja mesta	Program hospodárskeho rozvoja mesta Žilina na roky 2014-2020 schválený uznesením Mestského zastupiteľstva v Žiline č. 244/2022 dňa 19.09.2022
Dátum platnosti	19.09.2022 – 30.06.2023
Verzia	3.0 (3. aktualizácia)
Publikovaný verejne	05.10.2022

ÚVOD

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020 (skrátený názov Program rozvoja mesta Žilina 2014 - 2020) je v súlade s platnou legislatívou (zák. č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších zmien). Je spracovaný ako strednodobý rozvojový dokument mesta, ktorým sa mesto pri výkone svojej činnosti stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Dokument je spracovaný prioritne na roky 2014 – 2020 s možným výhľadom do r. 2023. Platnosť dokumentu bola predĺžená do 30.06.2023.

Je v súlade so strategickými a plánovacími dokumentmi na:

- lokálnej a regionálnej úrovni,
- národnej úrovni,
- ako aj s cezhraničnými a európskymi strategickými dokumentami.

Z dokumentov lokálnej a regionálnej úrovne sú v aktualizácii Programu rozvoja mesta Žilina 2014 – 2020 zohľadnené nasledujúce dokumenty:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020;
- Program hospodárskeho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020, verzia 1 (schválený uznesením Mestského zastupiteľstva v Žiline č. 177/2013 zo dňa 16.12.2013);
- Program hospodárskeho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020, verzia 2 (schválený uznesením Mestského zastupiteľstva v Žiline č. 197/2016 zo dňa 7.11.2016);
- Územný plán mesta Žilina (ÚPN – M Žilina ZaD č. 4, 06/2016);
- Strategický plán rozvoja mesta Žilina do roku 2025;
- Koncepcia rozvoja mesta Žilina v oblasti tepelnej energetiky;
- Akčný plán mobility pre mesto Žilina na roky 2014 – 2025;
- Zelený akčný plán mesta Žilina;
- Komunitný plán sociálnych služieb Mesta Žilina na roky 2014-2018;
- Územný generel dopravy Mesta Žilina;
- Stratégia odpadového hospodárstva mesta Žilina do roku 2020;
- Plán manažmentu povodňového rizika v čiastkovom povodí Váhu;
- Koncepcia rozvoja Mestskej polície Žilina v priebehu rokov 2015 – 2018;
- Interné materiály mesta Žilina.

Z dokumentov národnej úrovne sú zohľadnené nasledujúce dokumenty:

- Koncepcia územného rozvoja Slovenska - KURS 2001 v znení zmien a doplnkov;
- Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, 2010;
- Národný program reforiem 2012;
- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020;
- Operačné programy na programové obdobie 2014 – 2020:
    - Operačný program Kvalita životného prostredia,
    - Operačný program Ľudské zdroje,
    - Operačný program Integrovaná infraštruktúra,
    - Integrovaný regionálny operačný program,
    - Operačný program Výskum a inovácie,
    - Operačný program Efektívna verejná správa,
    - Program cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika 2014 – 2020,
    - Program cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko - Slovensko 2014-2020;
- Rôzne rezortné štatistické a rozvojové dokumenty.

Z nadnárodných dokumentov sú do programu zapracované:

- Stratégia Európa 2020;
- Spoločný strategický rámec EK;
- Materiály Európskej komisie k programovému obdobie 2014 – 2020 a politiky súdržnosti.

Aktualizovaný Program rozvoja mesta Žilina 2014-2020 pozostáva z:

a) **analytickej časti**, ktorá obsahuje komplexnú analýzu vnútorného prostredia, ex-post hodnotenie (vyhodnotenie rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12.2015),

analýzu silných a slabých stránok územia, analýzu príležitostí pre rast územia, možné rizika a ohrozenia pre rast a rozvoj územia, stromy problémov, identifikáciu východísk a možných riešení;

b) **strategickej časti**, ktorá obsahuje víziu územia, návrh stratégie rozvoja mesta Žilina pri zohľadnení jeho vnútorných špecifík, určenie hlavných priorít a opatrní rozvoja, rešpektujúc princípy regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia;

c) **programovej časti**, ktorá zahŕňa konkrétne opatrenia a rámcové projektové aktivity, vrátane ich priradeniu k jednotlivým prioritám;

d) **realizačnej časti**, ktorá zahŕňa popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačne zabezpečenie realizácie Programu rozvoja mesta Žilina 2014 - 2020, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja, definovanie merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie Programu rozvoja mesta Žilina 2014 – 2020 formou akčných plánov mesta Žilina;

e) **finančnej časti**, ktorá obsahuje finančne zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít realizácie Programu rozvoja mesta Žilina 2014 – 2020, v závislosti od aktuálnych akčných plánov mesta Žilina.

Stratégia je spracovaná **s výhľadom do roku 2023,** najmä z dôvodu čerpania zdrojov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov ako najväčšieho a najdôležitejšieho externého zdroja financovania (čerpanie končí v zmysle pravidla N+3, t. j. v roku 2023).

Dôvodom aktualizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020 bolo zohľadnenie strategických dokumentov schválených / aktualizovaných na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni v rokoch 2014 až 2016:

- prijaté / aktualizované viaceré strategické dokumenty na lokálnej a regionálnej a úrovni:
  - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020;
  - Územný plán mesta Žilina (ÚPN – M Žilina ZaD č. 4, 06/2016);
  - Koncepcia rozvoja mesta Žilina v oblasti tepelnej energetiky;
  - Akčný plán mobility pre mesto Žilina na roky 2014 – 2025;
  - Zelený akčný plán mesta Žilina;
  - Komunitný plán sociálnych služieb Mesta Žilina na roky 2014-2018;
  - Územný generel dopravy Mesta Žilina;
  - Stratégia odpadového hospodárstva mesta Žilina do roku 2020;
  - Plán manažmentu povodňového rizika v čiastkovom povodí Váhu;
  - Koncepcia rozvoja Mestskej polície Žilina v priebehu rokov 2015 – 2018;
- prijaté strategické dokumenty na národnej úrovni:
  - Zmena Zákona o podpore regionálneho rozvoja 309/2014 Z.z.;
  - Operačné programy na programové obdobie 2014 – 2020:
    - Operačný program Kvalita životného prostredia,
    - Operačný program Ľudské zdroje,
    - Operačný program Integrovaná infraštruktúra,
    - Integrovaný regionálny operačný program,
    - Operačný program Výskum a inovácie,
    - Operačný program Efektívna verejná správa,
    - Program cezhraničnej spolupráce Intereg V-A Slovenská republika – Česká republika 2014 – 2020,
    - Program cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko - Slovensko 2014-2020;

Realizačný tím:

Mgr. Richard Hulín, Oddelenia strategického rozvoja mesta
Ing. Milan Lipka, vedúci Odboru projektov EÚ Mgr. Danica Hullová, odborný konzultant

Odborná podpora

Centrum vzdelávania neziskových organizácií, Banská Bystrica

1. ANALYTICKÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA

1.1 Charakteristika mesta

Mesto Žilina je centrom severozápadného Slovenska a štvrtým najväčším mestom Slovenskej republiky. Je sídlom orgánov Žilinského samosprávneho kraja, jedného z ôsmych krajov Slovenskej republiky s rozlohou 6 788 km^2 a s počtom obyvateľov 689 601 (podľa SODB 2011). Okres Žilina má rozlohu 815 km^2, počet obyvateľov 154 596 (podľa SODB 2011). Žilina sa rozprestiera na ploche 80,03 km^2 a k 31.12 2015 mala 83 600 obyvateľov.

Mesto Žilina leží v údolí rieky Váh, v Žilinskej kotline, na sútoku Váhu s riekami Kysuca a Rajčianka. Výplň kotliny tvoria treťohorné sedimenty - zlepence s vložkami mäkkých pieskovcov karpatského paleogénu. Pozdĺž Váhu a Rajčianky sa tiahnu pomerne široké poriečne nivy, doprevádzané po stranách pleistocénnymi štrkovými terasami. Žilinská kotlina sa nachádza medzi pohoriami Malá Fatra, Strážovské vrchy, Súľovské vrchy, Javorníky a Kysucká vrchovina.

Priemerná teplota vzduchu v júli dosahuje + 18°C, v januári - 4°C. Ročný priemer zrážok je 650 až 700 mm, najviac v júni a v prvej polovici júla. Snehová pokrývka je 60 až 80 dní v roku.

Mesto Žilina je samostatným samosprávnym územným celkom Slovenskej republiky a právnickým subjektom. Podrobnosti o postavení, právomoci a pôsobnosti orgánov samosprávy ako aj ďalšie dôležité ustanovenia pre život mesta upravuje Štatút mesta Žilina (2010).

Mesto Žilina sa člení na 19 mestských častí s názvami: Staré Mesto, Hliny, Hájik, Solinky, Vlčince, Rosinky, Trnové, Mojšová Lúčka, Bytčica, Závodie, Bánová, Žilinská Lehota, Strážov, Budatín, Považský Chlmec, Brodno, Vranie, Zádubnie a Zástranie.

Orgánom samosprávy mesta je Mestské zastupiteľstvo, ktoré má 31 členov. Predstaveným mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom je primátor mesta, ktorý je občanmi volený priamo. Voľby do samosprávy sa konajú každé štyri roky.

Symboly mesta:

Symboly mesta Žilina erb (znak), zástava a vlajka, pečať a farby mesta, ktoré spĺňajú historické, heraldické a výtvarné kritéria a sú zapísané v Heraldickom registri Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Mestské zastupiteľstvo v Žiline na základe § 6, § 11, ods. 3 písm. g) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a Štatútu mesta Žilina, vydalo Všeobecne záväzné nariadenie 2/1992 k používaniu symbolov mesta Žilina.

Erb mesta Žilina

- Erb mesta Žilina pozostáva zo zeleného trojuholníkového ranogotického štítu so zlatým dvojramenným krížom, ktorého štyri korene smerujú do hrotu štítu.

- Vo vrchných rohoch štítu sa nachádzajú dve zlaté šesť cípe hviezdičky, každá so šiestimi štíhlymi ramenami, s pomerom vonkajšej opísanej a vnútornej vpísanej kružnice 3:1.

- Erb mesta Žilina je rekonštrukciou doteraz najstaršieho známeho erbu mesta Žilina, ktorý sa nachádza na listine z 8. marca 1379.

Vlajka mesta Žilina

- Zástava mesta Žilina pozostáva z dvoch rovnakých širokých pásov. Horný pás má zlatú (žltú) farbu a dolný zelenú. V hornom zlatom páse v rohu pri žrdi je umiestnený erb mesta Žilina.

- Výška erbu mesta Žilina sa rovná 6/8 šírky zlatého pásu. Vzdialenosť vrchného okraja erbu od vrchného okraja žltého pásu a vzdialenosť od dolného štítu erbu k dolnému okraju zlatého pásu tvorí v dvoch prípadoch 1/8 zlatého pásu. Vzdialenosť od pravého okraja štítu od ľavej strany žltého pásu tvorí 2/8 šírky zlatého pásu. Pomer dĺžky a šírky zástavy je 3:2.

- Vlajka mesta Žilina je tvorená podľa mestskej zástavy, avšak rozmery nie sú predpísané a riadia sa praktickými a estetickými hľadiskami.

Pečať mesta Žilina

- Pečať mesta Žilina tvorí okrúhlovitá kružba, ktorú vypĺňuje erb mesta, pozostávajúci z trojuholníkového ranogotického štítu s dvojramenným krížom a dvoma šesťcípimi hviezdičkami. Okolo okrúhlej kružby je umiestnený kruhopis s názvom SIGILLUM, CIVIUM. DE. ZILINA a je zaliata zeleným voskom.

- Z pečate mesta je odvodená pečiatka, tvoriaca kruh v priemere 40 mm, v ktorom je erbovitá figúra mestského znaku umiestnená do okrúhlej kružby, okolo ktorej je kruhový nápis príslušného orgánu.

Farby mesta Žilina

- Farbami mesta Žilina sú zlatá (žltá) a zelená.

zdroj: Štatút mesta Žilina

História

Aj keď stopy po osídlení Žiliny nachádzame už pred príchodom Slovanov v 6. stor., súvislejšie osídlenie vzniklo okolo 9 stor. Prvá písomná zmienka o Žiline je roku 1208 spomína „terra de Selinan“ („zem Žilina/Žiliňany“). V tom čase už Žilina bola osídlená na viacerých miestach, ale dnešné mesto sa vyvinulo z pôvodnej osady koncom 13. stor. Mesto sa rozvíjalo v blízkosti Žilinského hradu, ktorý existoval do polovice 15. storočia a dosiaľ nebol objavený. Už v 13. stor. boli vybudované dva kostoly, ktoré existujú i v súčasnosti – starší Kostol sv. Štefana kráľa a Katedrála Najsvätejšej Trojice (známy aj ako Farský kostol).

Žilina dostala prvé mestské práva a erb od kráľa Ondreja III. okolo r. 1290. V meste žili Slováci a Nemci z Tešína, ktorého práva Žilina prevzala. Prvá písomná zmienka o Žiline ako o meste pochádza z roku 1312. V listine, ktorou bola udelená škultécia žilinskému mešťanovi Henrichovi v Kolároviciach, sa uvádza: „civitas Zylinensis“ („mesto Žilina“). Prvé existujúce mestské privilégium je z roku 1321 od kráľa Karola Róberta. Mestské privilégia boli rozšírené v roku 1384. Vtedy prevzala Žilina i práva Krupiny – magdeburské právo, ktorého prepis z roku 1378 sa nachádza v Žilinskej knihe, ktorá obsahuje súbor právnych predpisov mesta Magdeburg, ktorými sa Žilina riadila. Žilinská kniha je významná kultúrna pamiatka Slovenska, podobne ako listina kráľa Ľudovíta Veľkého z roku 1381 známa ako Privilégium pre Slovákov, ktorou zrovnoprávnil žilinských Nemcov a Slovákov.

Žilina mala od 15. stor. vlastné hradby – valy, ktoré chránili dnešné historické jadro mesta okolo Mariánskeho námestia. Toto jadro bolo vyhlásené v roku 1988 za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Mariánske námestie má ako jediné na Slovensku zachované renesančné arkády (laubne).

Renesančná podoba námestia vznikla po požiari v roku 1521, časť pivníc pod domami však bola postavená ešte v gotickej architektúre.

Mesto bolo križovatkou dávnych obchodných ciest a bohatlo vďaka tranzitnému obchodu s vlnou do zahraničia. V meste bolo množstvo cechov, dominantnou ostala výroba súkna. Veľkým prínosom pre mesto bolo i žilinské právo, ktoré používalo niekoľko desiatok obcí a miest severozápadného Slovenska. Po pobyte husitov v rokoch 1431 a 1433 v meste žili len Slováci. Rozvoj mesta trval do konca 17 stor. V dôsledku bojov bolo mesto oslabené a opätovne sa začalo rozvíjať v druhej polovici 19. stor. po vybudovaní železníc v roku 1873 a 1883. V roku 1891 bola v Žiline vybudovaná najväčšia uhorská textilná továreň – súkenka, ktorá mala až 1 600 robotníkov a vyvážala výrobky i do zahraničia.

Vybudovaním ďalších závodov, obchodov, bánk a infraštruktúry rástol aj počet obyvateľov. Kým v roku 1850 malo mesto len 2 326 obyvateľov, v roku 1911 to bolo 10 000 obyvateľov. V súčasnosti žije v meste viac ako 83 500 obyvateľov, pričom do Žiliny každodenne dochádzajú za prácou ďalšie tisíce ľudí.

Žilina má, okrem Kostola sv. Štefana kráľa, Katedrály Najsvätejšej Trojice, františkánskeho Kostola sv. Barbory a jezuitského Kostola sv. Pavla, aj množstvo ďalších stavebných a kultúrnych pamiatok. Medzi ne patrí najmä hrad Budatín z 13. stor., množstvo secesných a funkcionalistických stavieb z konca 19. a začiatku 20. stor. a ďalšie. Po roku 1945 prešlo mesto rôznymi zmenami. Vznikli ďalšie priemyselné závody, sídliská – Hliny, Vlčince, Solinky a Hájik. Od roku 1960 tu sídli dnešná Žilinská univerzita. Mesto je strediskom priemyslu, dopravy, školstva a kultúry. V roku 1996 sa stalo mesto sídlom kraja a získalo tak rovnaké postavenie, aké majú iné významné slovenské mestá. Od roku 2006 začala výroba áut významného automobilového závodu KIA.

Dnes je Žilina centrom severozápadného Slovenska, v ktorom sa prelína bohatá história a architektúra s moderným a dynamickým rozvojom. Historickým vývinom, tradíciami i súčasnosťou patrí Žilina nepochybne medzi najvýznamnejšie mestá Slovenska.

1.2 Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov

Za posledných päť rokov platnosti predchádzajúceho PHSR vývoj počtu obyvateľov mesta Žilina zaznamenal pretrvávajúci mierny pokles. Za posledné štyri roky sa viac ľudí v Žiline narodilo ako zomrelo. Prirodzený vývoj počtu obyvateľov síce zaznamenal nárast ale zároveň pokračoval aj migračný úbytok obyvateľov mesta, ktorý je stále dosť vysoký. Spôsobený je jednak odchodom za prácou do iných miest a štátov a tiež pokračujúcim trendom Žilinčanov kupovať a stavať si rodinné domy v blízkych obciach mimo kataster mesta.

Tab.1 – Prehľad vývoja počtu obyvateľov

Ukazovateľ / rok	***2007***	***2008***	***2009***	***2010***	***2011***	***2012***	***2013***	***2014***	***2015***
Počet obyvateľov k 31.12.	*85607*	*85399*	*84835*	*84715*	*84514*	*84 225*	*83 980*	*83 741*	*83 600*
Prirodzený prírastok / úbytok	*62*	*-30*	*-78*	*-31*	*-54*	*103*	*64*	*132*	*166*
Migračný prírastok / úbytok	*52*	*-178*	*-487*	*-89*	*-147*	*-392*	*-214*	*-277*	*-304*

(zdroj www.zilina.sk)

Graf 1 – Prehľad vývoja počtu obyvateľov

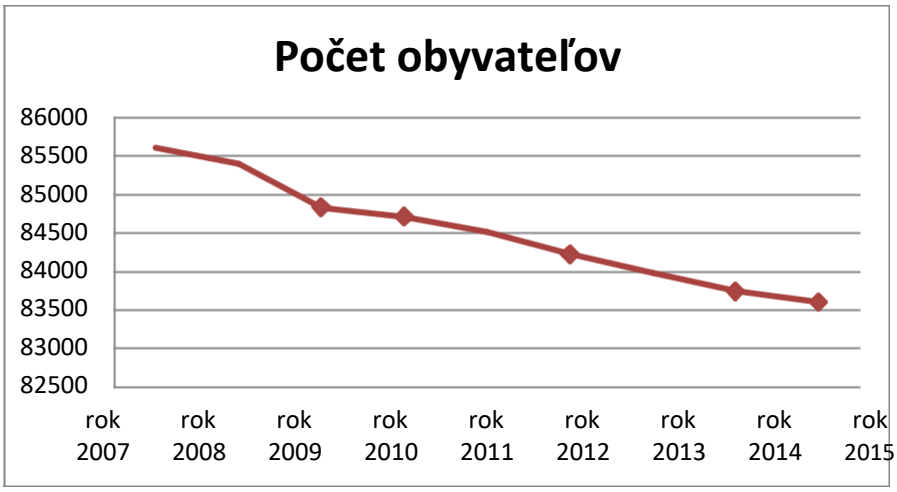

Graf 2 – Prehľad prirodzeného a migračného prírastu a úbytku obyvateľstva

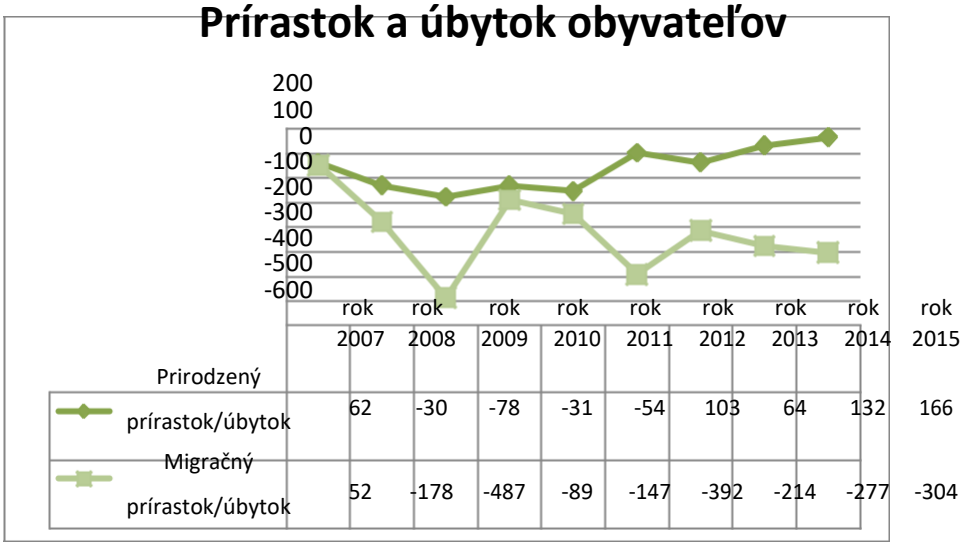

Celkovo pretrváva v ostatných rokoch situácia s miernym poklesom počtu obyvateľov Žiliny. Za 5 rokov je to pokles o viac ako 1100 obyvateľov.

Štruktúra obyvateľstva

Podľa údajov z evidencie obyvateľov Mestského úradu v Žiline bol k 31.12.2015 počet obyvateľov 83 600. Z toho bolo mužov 40 320 a žien bolo 43 280.

Tab.2 – Štruktúra obyvateľstva

Muži	40 320
Ženy	43 280
Spolu	**83 600**

(zdroj www.zilina.sk)

Graf 3 –Pomer mužov a žien

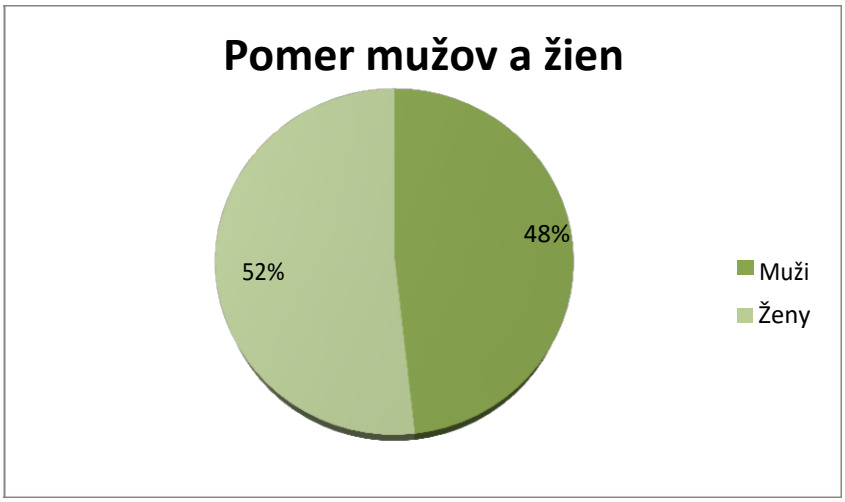

Najväčšou skupinou obyvateľov je veková skupina od 30 do 34 rokov a od 35 do 39 rokov

Tab.3 – Trvalo bývajúce obyvateľstvo

Vek	***0-4***	***5-9***	***10-14***	***15-19***	***20-24***	***25-29***	***30-34***	***35-39***	***40-44***	***45-49***	***50-54***
Muži	2 345	2 093	1 711	1 927	2 352	3 231	3 771	3 872	3 163	2 396	2 729
Ženy	2 049	1 912	1 635	1 784	2 278	3 163	3 555	3 683	3 061	2 686	3 056
Spolu	4 394	4 005	3 346	3 711	4 630	6 394	7 326	7 555	6 224	5 082	5 785
Vek	***55-59***	***60-64***	***65-69***	***70-74***	***75-79***	***80-84***	***85-89***	***90-94***	***95-99***	***100***	***Iné***
Muži	2 882	2 810	2 135	1 240	794	491	257	104	18	2	0
Ženy	3 304	3 298	2 647	1 810	1 325	1 083	595	221	28	1	3
Spolu	6 186	6 108	4 782	3 050	2 119	1 574	852	325	46	3	3

(zdroj Mesto Žilina)

Tab.4 – Veková štruktúra obyvateľstva

Vek	**Muži**	**Ženy**	**Spolu**	%
Predproduktívny	6 149	5 596	11745	14,0
Produktívny	26323	26570	52893	63,0
Poproduktívny	7851	11011	18862	23,0
Spolu	***40323***	***43177***	***83500***	***100***

(zdroj Mesto Žilina)

Graf 4 – Pomer mužov a žien, podľa veku

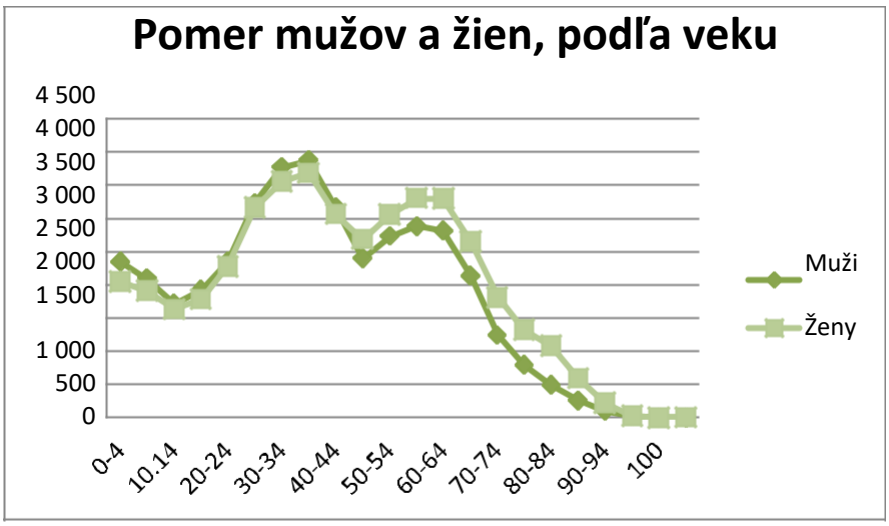

Graf 5 – Štruktúra obyvateľov podľa veku

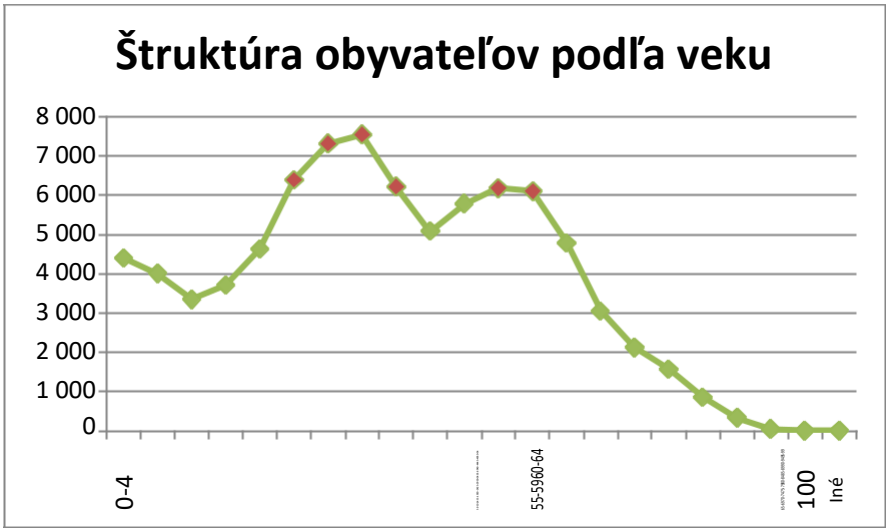

Graf 6 – Rozdelenie obyvateľov podľa veku

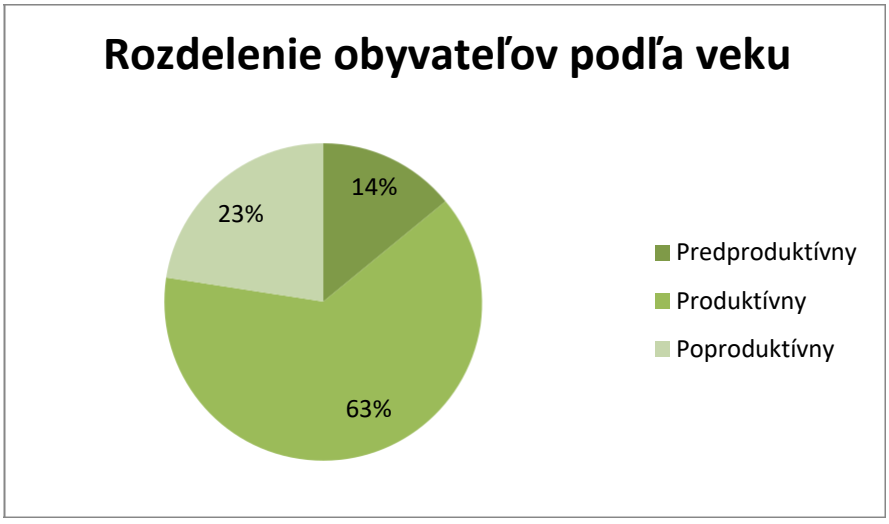

Čo sa týka vekovej štruktúry obyvateľstva Žiliny, zaznamenali sme za posledné tri roky mierny nárast vekovej skupiny predproduktívneho veku o 0,4 % - na **14,00 %** a počet obyvateľov v produktívnom veku sa zvýšil o 0,3% - na **63 %.** Počet skupiny obyvateľov v poproduktívnom veku sa mierne znížil o 0,7 % na **23,0 %** všetkých obyvateľov mesta.

Vzdelanostná štruktúra

Počet obyvateľov s najvyšším dosiahnutým základným vzdelaním sa znížil o viac ako 5 % na súčasných 8,62 %. Zaznamenávame trend celkového zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľov. Hlavne presun v skupine zo základného vzdelania do vzdelania stredného s maturitou. V ostatných rokoch dochádza k pomerne značnému zvýšeniu podielu vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov. Pri rôznych stupňoch VŠ vzdelania je ich podiel až 21,4 % obyvateľov mesta.

Tab.5 – Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Najvyšší ukončený stupeň školského vzdelania	**Počet obyvateľov**	%
Základné	7 022	8,62
Učňovské (bez maturity)	8113	9,96
Stredné bez maturity	7213	8,85
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	3987	4,89
Úplné stredné odborné (s maturitou)	19143	23,49
Úplné stredné všeobecné	4245	5,21
Vyššie odborné	1496	1,84
Vysokoškolské bakalárske	2370	2,91
Vysokoškolské – Mgr., Ing., dokt.	14029	17,21
Vysokoškolské doktorandské	1047	1,28
Bez vzdelania	11629	14,27
Nezistené	1200	1,47
Spolu	***81 494***	***100,00***

(zdroj SODB 2011, ŠÚ SR)

Graf 7 – Vzdelanostná štruktúra

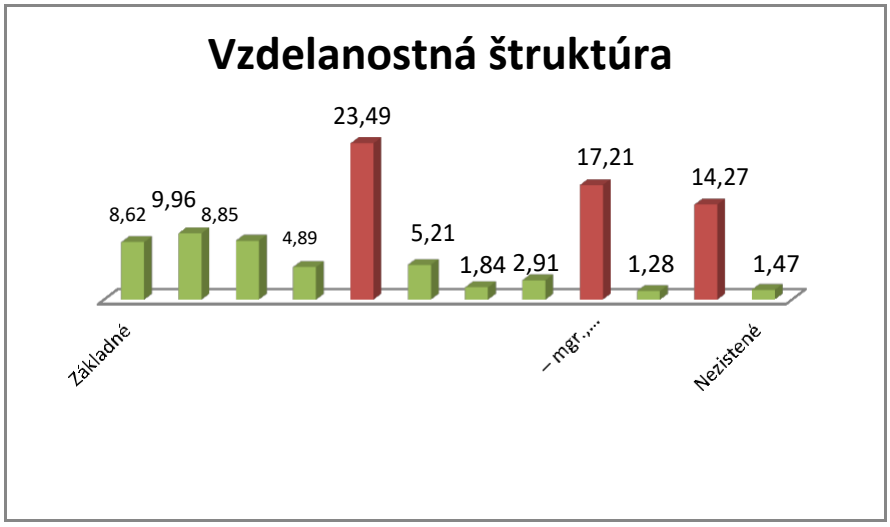

Národnostná štruktúra

Z celkového počtu 81 494, ktorí sa zúčastnili sčítania obyvateľov v roku 2011 sa hlási k slovenskej národnosti 74 331 osôb, čo predstavuje 91,21 %. Oproti sčítaniu konanom v roku 2001 je to pokles o 5,7 % všetkých obyvateľov (96,9 %. v roku 2001). O rovnaké percento ale stúpol počet obyvateľov, ktorí tento údaj v sčítacom formulári nevyplnili. V kategórii ostatných národností žijúcich na území mesta sa percentuálny pomer približne zachoval. Národnosťou, ktorá od predchádzajúceho sčítania merateľne stúpla je národnosť Rómska. Celkový počet obyvateľov, ktorí sa prihlásili k tejto národnosti bol v roku 2011 presne 292, čo činí 0,36. V roku 2001 to bolo 198 obyvateľov, čo tvorilo 0,23 %. V rámci ostatných národností je ale najpočetnejšie zastúpená česká národnosť, ku ktorej sa hlási 917 osôb , čo predstavuje 1,13 %.

Tab.6 – Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnosť	Počet obyvateľov	%
Slovenská	74 331	91,21
Maďarská	93	0,11
Rómska	292	0,36
Rusínska	51	0,06
Ukrajinská	27	0,03
Česká	917	1,13
Nemecká	43	0,05
Poľská	49	0,06
Chorvátska	5	0,01
Srbská	11	0,01
Ruská	32	0,01
Židovská	8	0,01
Moravská	101	0,12
Bulharská	9	0,01
Ostatné	132	0,16
Nezistené	5 393	6,62
Spolu	***81 494***	***100,00***

(zdroj SODB 2011, ŠÚ SR)

Religiózna štruktúra

Najviac obyvateľov mesta Žilina je rímskokatolíckeho vierovyznania (65,86 %), pričom tento podiel je o čosi vyšší ako podiel v rámci Slovenska republiky (60,4 %). Percento obyvateľov Žiliny, ktorí sa hlásia k rímskokatolíckemu vierovyznaniu však od roku 2001 klesol o viac ako 9 percent, čo je v absolútnych číslach pokles z 63 972 na 53 674. Druhou najpočetnejšou je Evanjelická cirkev augsburského vyznania (3,33 %), čo je menej ako priemer v rámci Slovenska (5,9 %). Ostatné cirkvi majú v rámci religióznej štruktúry obyvateľstva len malý podiel. Podiel obyvateľov bez vyznania je 18,36 %.

Tab.7 – Religiózna štruktúra obyvateľstva

Náboženské vyznanie / cirkev	Počet obyvateľov	%
Rímskokatolícka cirkev	53 674	65,86
Gréckokatolícka cirkev	326	0,40
Pravoslávna cirkev	142	0,17
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2 717	3,33
Reformovaná kresťanská cirkev	52	0,06
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	176	0,22
Evanjelická cirkev metodistická	91	0,11
Kresťanské zbory	117	0,14
Apoštolská cirkev	28	0,03
Bratská jednota baptistov	18	0,02
Cirkev adventistov siedmeho dňa	44	0,05
Cirkev bratská	100	0,12
Židovské náboženské obce	44	0,05
Starokatolícka cirkev	40	0,05
Cirkev československá husitská	41	0,05
Novo apoštolská cirkev	1	0,00
Bahájske spoločenstvo	25	0,03
Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	33	0,04
Iné	538	0,66
Bez vyznania	14 964	18,36
Nezistené	8 323	10,21
Spolu	*81 494*	100,00

(zdroj SODB 2011, ŠÚ SR)

Obyvateľstvo a nezamestnanosť

Demografické štatistiky a ľudský potenciál územia

Trendová krivka počtu obyvateľov v meste Žilina je strmšia v porovnaní s trendom poklesu obyvateľstva SR. Celoslovenské absolútne hodnoty vykazujú po roku 2011 nárast, avšak mesto Žilina stagnáciu až mierny pokles. Zaujímavý je však fakt stúpajúcich údajov demografie okresu, čo by vyžadovalo hlbšiu analýzu demografie mesta. V meste Žilina bol zlomovým rokom rok 2011, kedy bol zmiernený strmý pád údajov ktorý prevládal do roku 2010.

Obr. 1 – Obyvateľstvo porovnanie Žilina mesto, Žilina okres, SR

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Keďže je zrejmá skôr súvzťažnosť s celoslovenským trendom, budeme sa ďalej zaoberať porovnaním ukazovateľov mesta voči SR. Trend ekonomicky aktívneho obyvateľstva je

významným ukazovateľom potenciálu územia. Trend v okrese je lepší, ako celoslovenský trend v rokoch 2010-2015.

Obr. 2 – Ekonomicky aktívne obyvateľstvo, porovnanie Žilina okres, SR

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Trend ekonomicky aktívneho obyvateľstva v okrese Žilina vykazuje mierny rast oproti mierne klesajúcej celoslovenskej krivke, čo možno pokladať za pozitívny trend vývoja regiónu.

Nezamestnanosť

Informácie o nezamestnanosti na úrovni mesta porovnávame s informáciami na úrovni okresu a na úrovni SR. Kulminácia uchádzačov o zamestnanie v meste bola zjavná v rokoch 1999 a 2000. Z údajov je zreteľný aj krízový šok obdobia v roku 2008 až 2010, ktorý však kulminoval v roku 2012. Pre možnosti podrobnejšej štúdie poklesu nezamestnanosti v meste uvádzame dlhodobý trend mesta.

Obr. 3 – Nezamestnaní v meste Žilina

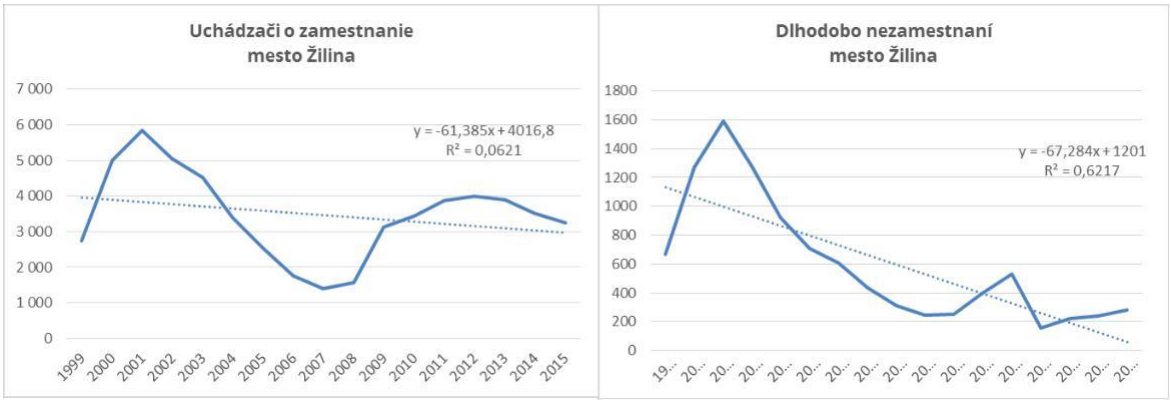

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Obr. 4 – Uchádzači o zamestnanie, porovnanie Žilina mesto, Žilina okres, SR

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Trend uchádzačov o zamestnanie v meste je v krátkodobom trende stagnujúci, ale z pohľadu dlhodobého trendu klesajúci. Okres vykazuje klesajúci trend. Dôležité informácie získame pri sledovaní dlhodobej nezamestnanosti, ktorá je ďaleko nebezpečnejším fenoménom z dôvodu straty pracovných návykov či zručností u dlhodobo nezamestnaného. Pre tieto účely pokladáme za dlhodobo nezamestnaného uchádzača o zamestnanie, ktorý je v evidencii viac ako 48 mesiacov. Pozitívnym javom v meste je štatisticky klesajúci trend aj napriek tomu, že medzi rokmi 2014/15 zaznamenal mierny nárast. Hodnotovo je však lepší a stabilnejší ako trend dlhodobo nezamestnaných voči okresu i celoslovenskému trendu.

Obr. 5 - Dlhodobo nezamestnaní, porovnanie Žilina mesto, Žilina okres, SR

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Trend dlhodobo nezamestnaných v okrese Žilina kolíše s maximom v roku 2010 a minimom v roku 2012, čo by si zaslúžilo hlbšiu analýzu udalostí týchto období. Vo všeobecnosti je však trend mesta i okresu lepší, ako spojnica trendu vývoja na Slovensku.

Obr. 6 – Miera evidovanej nezamestnanosti, porovnanie Žilina okres, SR

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

V okrese Žilina je badateľný o niečo lepší trend poklesu Miery evidovanie nezamestnanosti ako je celoslovenský trend a v prípade uchádzačov o zamestnanie z radov absolventov je približne zhodný z celoslovenským trendom.

Obr. 7 – Uchádzači o zamestnanie absolventi, porovnanie Žilina okres, SR

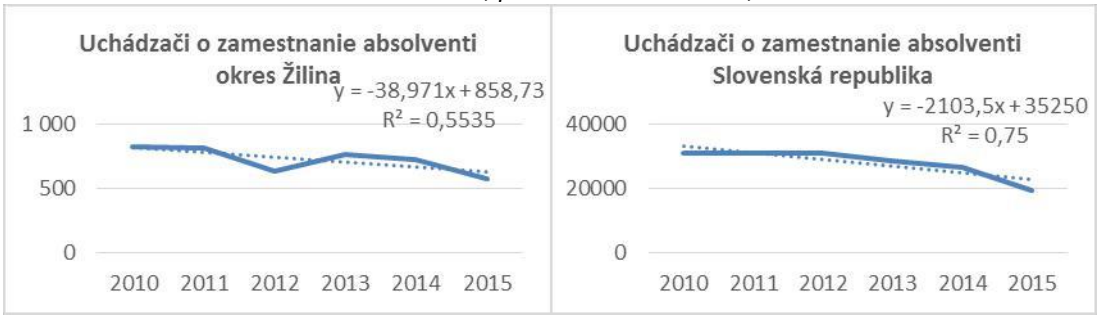

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

1.3 Hospodárstvo a doprava

Strategický rozvoj mesta

Mesto Žilina v roku 2012 vypracovalo dokument **Strategický plán rozvoja mesta Žilina do roku 2025**, ktorý je koncepčným dokumentom mesta pre určenie hlavných bodov a smerov rozvoja mesta vo všetkých oblastiach rozvoja. Je to nadčasový dokument, ktorého úlohou je vizionársky, ale pritom pomerne reálne určiť, kam by sa malo mesto uberať v oblasti rozvoja priemyslu, dopravy, životného prostredia, oddychu, školstva, sociálnej a bytovej oblasti. Tento strategický materiál neurčuje smery rozvoja pre budúce vedenia mesta a mestského úradu, ale definuje a vytvára podmienky pre rozvoj súkromnej sféry.

Najdôležitejším podkladom pre vypracovanie stratégie rozvoja mesta Žilina je prijatie **územného plánu mesta,** ktorý bol po 17 rokoch príprav schválený v Mestskom zastupiteľstve 20. februára 2012.

Územný plán schválený v roku 2012 reagoval mimo iného aj na zmeny vlastníckych pomerov, na legislatívne zmeny, na nové požiadavky z oblasti ochrany prírody, životného prostredia, na zmeny v jednotlivých rezortoch (bytová výstavba, hospodárstvo, a pod.). V roku 2016 bol Územný plán mesta Žilina aktualizovaný.

Hlavným strategickým cieľom mesta Žilina je vytvorenie podmienok pre zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja mesta, čo znamená, že Žilina chce byť sídlom, v ktorom sú permanentné predpoklady pre sústavnú optimalizáciu životných podmienok trvalo bývajúceho obyvateľstva ako i jej návštevníkov s prihliadnutím na prírodné a historické danosti prostredia mesta.

Žilina bola už v minulosti vnímaná ako progresívne, moderné, priemyselne vyspelé mesto. Dnes sa snaží a v budúcnosti chce byť moderným centrom obchodu, administratívy, zamestnania, priemyslu, regionálnej samosprávnej politiky, vzdelania, dopravy, kongresov, kultúry, športu a turizmu.

Pre svoju ľahkú dopravnú dostupnosť je Žilina mestom, do ktorého denne dochádza za prácou, vzdelávaním, obchodom z okruhu 30 – 50 km cca. 20 000 ľudí. Preto existuje predpoklad do budúcnosti, že mesto má potenciál na to aby sa v budúcnosti mohlo ďalej rozvíjať tak, ako tomu bolo v minulých obdobiach.

V ostatnom období, hlavne po vybudovaní závodu KIA Motors Slovakia prišlo do Žiliny a blízkeho okolia niekoľko ďalších zahraničných, najmä ázijských spoločností podnikajúcich v oblasti dodávok komponentov do automobilového priemyslu. Ide najmä o MOBIS, HYSCO, DONGHEE, JOHNSONS CONTROL. Ďalšími veľkými spoločnosťami, ktoré strategicky investovali svoj kapitál do Žiliny sú METSÄ TISSUE, SIEMENS, SCHEIDT&BACHMANN. Silnými na trhu sú aj domáce spoločnosti sídliace v Žiline ako napr. Stredoslovenská energetika.

Je ťažké očakávať, že sa v Žiline, prípadne v susedstve mesta v blízkej budúcnosti rozhodne postaviť závod investor veľkosti KIA Motors. Vzhľadom na tvar Žilinskej kotliny, nemáme k dispozícii podobne veľkú, doteraz nevyužitú plochu. Stále sú však v pomerne blízkom okolí, aj keď nie priamo v katastri mesta, dokonca v susednom okrese, menšie voľné plochy pripravené na príchod investorov a výstavbu priemyselných parkov. Ide najmä o menšie priemyselné parky vo Varíne, Strečne, Hričove, Kotešovej a Bytči. Ak by sa v budúcnosti podarilo získať záujemcov o vybudovanie nových závodov a vznik nových pracovných miest v týchto lokalitách, určite by to pozitívne ovplyvnilo aj rast a rozvoj Žiliny.

Ak si chce Žilina v blízkej i vzdialenejšej budúcnosti naďalej udržať tempo rastu a plniť tak funkciu metropolitného centra severozápadného Slovenska, musí plniť potrebné rozvojové ciele vychádzajúce z tradície, geografickej polohy, histórie, demografie, administratívy, politiky, priemyslu, vzdelávania, kultúry a športu.

Ďalší rozvoj a rast mesta sa dá zabezpečiť len vytváraním vhodných podmienok, kvôli ktorým by zostávali žiť v Žiline jej rodáci a sťahovali by sa sem prisťahovalci z iných miest. Na to tu ale musia mať zabezpečený dostatok pracovných príležitostí. Nové pracovné miesta tu budú vznikať, len ak sa v meste vytvoria priaznivé podmienky pre príchod nových investorov, zamestnávateľov.

Doprava

Žilina je v rámci regiónu aj v rámci Slovenska dôležitým dopravno-komunikačným uzlom, v ktorom sa stýkajú trasy medzinárodných cestných ťahov Európskej cestnej siete E50, E75. Diaľnice D1 a D3. Trasy sú zaradené do siete transeurópskych magistrál.

Súčasťou dopravného systému mesta je **železničná infraštruktúra**. Do železničného uzla Žilina sú zapojené trate medzinárodnej železničnej siete (koridory V. a VI.), ktoré budú v blízkej budúcnosti modernizované. Cez železničný uzol Žilina prechádzajú najvýznamnejšie medzinárodné a domáce železničné spoje a všetky vlaky v stanici Žilina zastavujú. Nedávno bol v Tepličke nad Váhom blízko Žiliny dostavaný a otvorený moderný intermodálny železničný terminál.

Letecká doprava je zabezpečovaná osobným medzinárodným letiskom Dolný Hričov, ktoré bolo vybudované v 70 – tych rokoch minulého storočia. V roku 2005 bol dobudovaný moderný letiskový terminál a určitý čas bola zavedená pravidelná letecká linka Praha-Žilina-Praha. **Letisko Žilina** v Dolnom Hričove slúži pre potreby regiónu severozápadného Slovenska s viac ako 1 mil. obyvateľov a je súčasťou Euroregiónu Beskydy. Letisko má z dlhodobého hľadiska perspektívu pre ďalší rozvoj mesta v oblasti turizmu, obchodu a celkového záujmu o návštevu Žiliny. Je však zatiaľ limitované dĺžkou pristávacej plochy, ktorá v súčasnosti obmedzuje veľkosť pristávajúcich lietadiel. Letisko má však pripravený projekt predĺženia pristávacej dráhy, ktorého realizáciou by sa zmenila jeho kategória a mohli by na ňom pristávať aj väčšie dopravné lietadlá. Jeho realizácia sa predpokladá najneskôr do roku 2020.

Vodná doprava v Žiline zatiaľ nie je rozvinutá, ale je zahrnutá do veľkého európskeho projektu vybudovania Vážskej vodnej cesty a prepojenie lodnou dopravou cesty od Baltského až po Čierne more. Tento projekt v sebe okrem sprieplavnenia existujúcich vodných nádrží na Váhu zahrňuje aj plánované vybudovanie veľkého dopravného terminálu v Žiline, v lokalite Vodnej nádrže Hričov.

Pre zlepšenie dopravy v centre mesta pripravuje Mesto Žilina na základe výsledkov dopravného generelu viaceré opatrenia. V cestnej automobilovej doprave je zásadným prvkom rozvoja infraštruktúry dobudovanie diaľnice D1 na úsekoch Hričovské Pohradie – Lietavská Lúčka – Dubná Skala a D3 na úseku Strážov – Brodno. Všetky úseky sú v súčasnosti vo výstavbe je predpoklad ich plánovaného dokončenia. Rovnako podstatným prvkom pre kvalitatívnu úroveň siete MK a jej križovatiek je realizácia predĺženia I/18A a jej napojenie na I/18 pri Strečne.

Veľmi dôležitým prvkom cestnej infraštruktúry je prvá časť IV. okružnej ako preložky I/64 od diaľničného privádzača na cestu I/18 na Šibeniciach. ZÁKOS je potrebné rozšíriť o predĺženie ulice 1. mája po Ľavobrežnú s prepojením a úpravou Uhoľnej. Súčasne je potrebné riešiť premiestnenie autobusovej stanice a vytvorenie integrovaného terminálu.

Okrem uvedených základných prvkov cestnej infraštruktúry sú pre prijateľné riešenie dopravy v meste nutné stavebné aktivity, ktoré prepoja západ mesta s jeho centrom.

Mesto Žilina plánuje zokruhovanie a zjednosmernenie hlavnej dopravnej tepny v centre, vyhradenie jedného jazdného pruhu pre vozidlá MHD, zavedenie bezplatnej mestskej hromadnej dopravy, vybudovanie poschodových parkovacích domov a záchytných parkovísk pre ľudí dochádzajúcich za prácou z okolia Žiliny.

1.4 Občianska vybavenosť

Školstvo

Mesto Žilina má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti 8 základných škôl, 6 základných škôl s materskou školou, 26 materských škôl (z toho 6 ako súčasť základnej školy s materskou školou), 2 základné umelecké školy a 1 centrum voľného času.

Vzhľadom na klesajúcu tendenciu počtu žiakov v základných školách v rokoch 2008 až 2012 Mesto Žilina v marci 2013 spracovalo Analýzu stavu základného školstva v meste Žilina, ktorá ukázala, že je potrebné pristúpiť k racionalizácii počtu základných škôl v ZPMZA. Proces racionalizácie prebiehal v rokoch 2013 – 2015. K 01.09.2012 bolo Mesto Žilina zriaďovateľom 18 základných škôl (12 základných škôl a 6 základných škôl s materskou školou).

Graf 8 - Vývoj počtu žiakov v základných školách v ZPMZA od roku 2008.

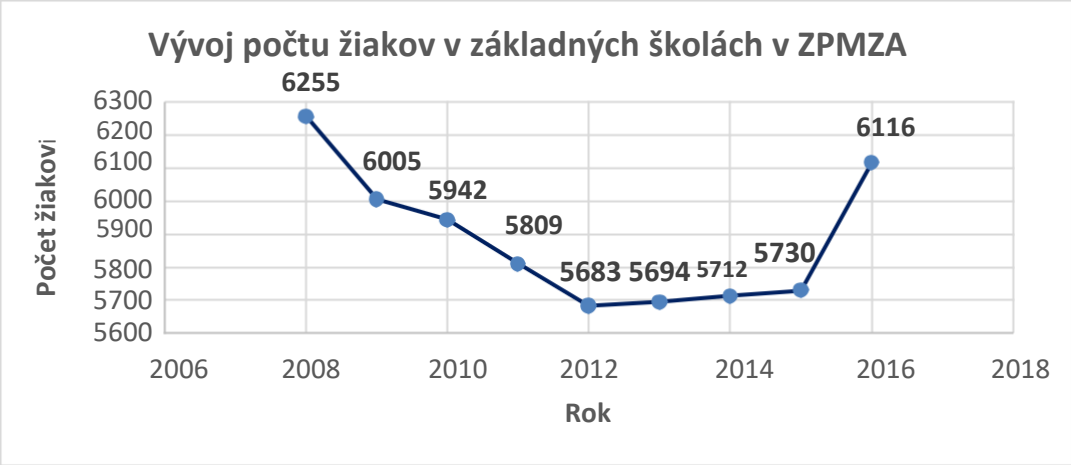

Zdroj: Analýza základných škôl v Žiline, MsÚ Žilina

Údaje znázorňujú počet žiakov vždy k 15. septembru príslušného roka. Údaj roku 2016 je uvedený približne, keďže ešte nie sú k dispozícii presné údaje žiakov 1. ročníkov a odchádzajúcich žiakov na stredné školy.

Graf 9 - Vývoj počtu narodených detí v meste Žilina v rokoch 2004 až 2015

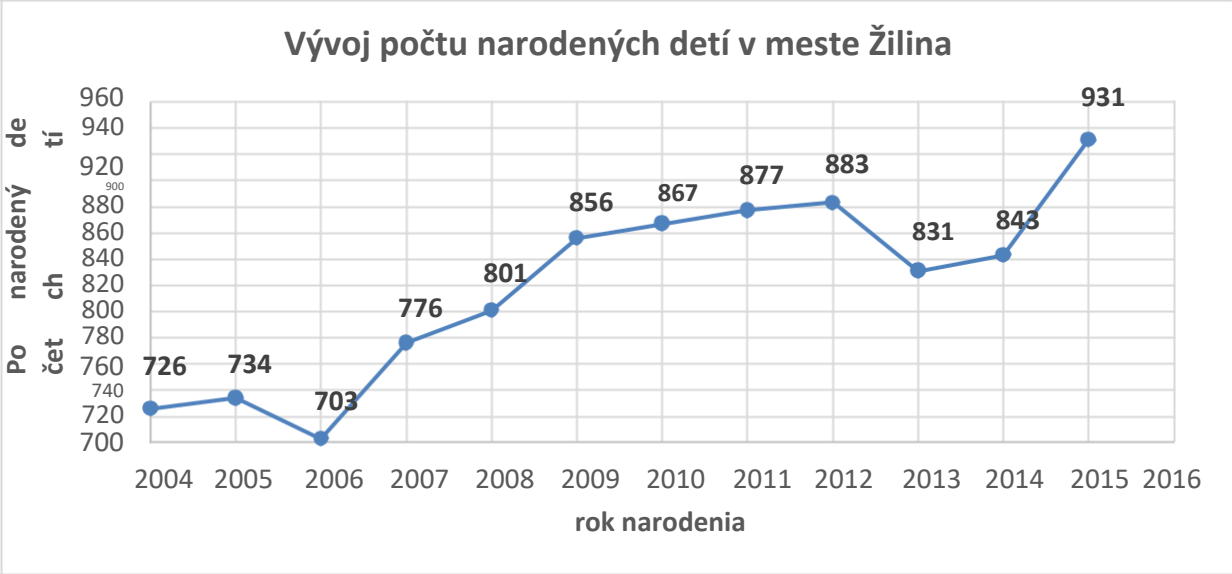

Zdroj: Analýza základných škôl v Žiline, MsÚ Žilina

Z analýzy vývoja počtu žiakov a percentuálnej naplnenosti v súčasných základných školách vyplýva, že po uskutočnených racionalizáciách sa aktuálny počet základných škôl javí ako optimálny. Nižšia naplnenosť škôl je v prímestských častiach Žiliny, ale vzhľadom k tomu, že základná škola v okrajovej časti mesta neplní len vzdelávaciu funkciu, ale sa podieľa na spoločenskom živote prímestskej časti, nebolo by vhodné uvažovať o rušení týchto škôl.

V meste ďalej sídlia 3 cirkevné základné školy, 1 súkromná, 2 špeciálne základné školy a súkromná ZŠ s MŠ pre žiakov a deti s autizmom, cirkevné centrum voľného času a súkromná ZUŠ. Na území

mesta pôsobí 8 gymnázií, z toho jedno bilingválne, 19 stredných odborných škôl, z toho jedna špeciálna. Na Žilinskej univerzite študuje na 7 fakultách okolo 12 000 študentov.

Vzhľadom na očakávaný demografický vývoj, požiadavky energetickej úspornosti a svoj stavebnotechnický stav budú musieť byť jestvujúce základné školy modernizované. Súčasne mesto stále rieši postupnú racionalizáciu základných škôl tak, aby boli finančne a počtom žiakov sebestačné.

V budúcnosti mesto pripravuje pre zvyšovanie úrovne výučby a konkurencieschopnosti súkromným a cirkevným školám, profiláciu alebo špecializáciu všetkých základných škôl a tým ich zatraktívnenie. Už dnes existuje na sídlisku Vlčince 1 základná škola so špeciálnymi triedami pre mimoriadne nadané deti (ZŠ s MŠ sv. Gorazda). Taktiež má Mesto Žilina základné školy, ktoré majú špeciálne triedy určené pre mladých futbalistov, hokejistov, gymnastky, plavcov...

Špecializovanými základnými školami by mohli byť v budúcnosti základné školy napr. s vyučovacím jazykom anglickým, francúzskym, nemeckým, matematická, počítačová, umelecká, hudobná, európska a ďalšie špecializácie podľa potrieb a záujmov rodičov.

Mesto Žilina postupne, v rámci finančných možností, rekonštruuje svoje základné školy, materské školy, základné umelecké školy. Postupne treba na všetkých budovách škôl a školských zariadení dokončiť výmenu okien a dverí, opraviť strechy, zatepliť ich, realizovať nové fasády, modernizovať kotolne, školské jedálne, interiérové i materiálno - technické vybavenie.

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Sociálna starostlivosť patrí do skupiny verejnej alebo sociálnej vybavenosti a ako taká je zabezpečovaná štátom, samosprávnym krajom a mestom. Súčasný demografický stav a predpoklad jeho budúceho vývoja jednoznačne naznačuje trend zvyšovania podielu starších vekových skupín obyvateľstva.

V Žiline je dlhodobá tradícia venovať adekvátnu pozornosť starostlivosti o sociálne slabšie skupiny, deti a dôchodcov. Ako jedno z mála miest na Slovensku v súčasnosti prevádzkuje 2 detské jasle s kapacitou 105 miest. V minulosti bol záujem o umiestnenie dieťaťa v Žiline v detských jasliach niekoľkonásobne vyšší, ako bola ich kapacita. Dotovanie ich prevádzky samozrejme stálo mesto ročne veľké finančné prostriedky. Pre zlú finančnú situáciu sa vedenie mesta v roku 2011 rozhodlo pre zreálnenie dovtedy skoro symbolického poplatku za umiestnenie dieťaťa v týchto zariadeniach, nepokrývajúceho skutočné náklady na ich prevádzku. Nastal prirodzený pokles záujmu o tieto služby mesta, ale detské jasle naďalej fungujú a poskytujú svoje služby. Zároveň sa dosiahlo aj zníženie počtu detí v jednotlivých triedach na prijateľný stav.

V oblasti prípravy a výdaja stravy pre starších občanov, funguje v meste výdajňa na sídlisku Vlčince. Denne sa tam podľa záujmu uvarí 800 – 1000 obedov. Časť z nich klienti skonzumujú priamo na mieste v jedálni alebo si odnesú domov. Približne tretina obedov pre imobilných občanov sa rozvezie až k nim domov. Kapacita tejto výdajne a jedálne už nestíhala pripravovať požadovaný počet obedov, preto mesto Žilina v roku 2014 zriadilo druhú výdajňu na Lichardovej ulici, kde sa denne pripravuje cca 300-350 obedov.

Pre seniorov mesto prevádzkuje aj 4 denné centrá – kluby, kde sa schádza pravidelne okolo 500 – 500 členov. Majú k dispozícii klubovňu s vybavením, vedúcim klubu, ktorý organizuje rôzne aktivity pre členov klubu a ďalšie potreby pre spoločné strávenie voľného času.

V roku 2017 sa pripravuje otvorenie denného centra v mestskej časti Trnové.

Mesto Žilina zabezpečuje pre seniorov dennú opatrovateľskú službu. Požiadať o ňu môžu zdravotne ťažko postihnutí. V súčasnosti mesto zamestnáva okolo 50 opatrovateliek, ktoré sa starajú o cca 480 klientov. Klient si objednáva služby opatrovateľky na určený počet hodín denne. Činnosť opatrovateľky spočíva v pomoci s hygienou, nákupom, základným upratovaním, príp. prípravou alebo donáškou stravy.

Od roku 2013 Mesto Žilina prevzalo od ŽSK a prevádzkuje vlastné Zariadenie pre seniorov ÚSMEV na Osikovej ulici. Toto zariadenie poskytuje 64 seniorom celoročné pobytové sociálne služby

Žilina ešte v sociálnej oblasti síce nie priamo, ale prostredníctvom finančnej podpory, pomáha zabezpečovať existenciu nocľahárne pre bezdomovcov, ktorú prevádzkuje katolícka charita. Toto zariadenie je zrekonštruované a kapacitne zatiaľ pre starostlivosť o bezdomovcov v Žiline postačuje. Zároveň slúži aj ako nízkoprahové denné centrum a opatrovateľská služba. Pri súčasnom sociálnom vývoji na Slovensku a ďalšom predpokladanom náraste bezdomovcov a odkázaných bude nutné v horizonte 10 rokov vybudovať nové sociálne centrum pre túto sociálnu skupinu.

Mesto sa taktiež podieľa na spolufinancovaní aktivít občianskeho združenia Náruč - pomoc deťom v kríze, ktoré pomáha týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom, týraným ženám a rodinám ohrozeným domácim násilím.

V oblasti starostlivosti o rómsku komunitu mesto prevádzkuje komunitné centrum pre deti a rodinu. Je to zariadenie, v ktorom sa majú možnosť rómske deti vo voľnom čase pod dozorom terénnych sociálnych pracovníkov hrať, vzdelávať sa, písať domáce úlohy do školy.

V oblasti zdravotníctva je najväčším zariadením v Žiline štátna Fakultná nemocnica s poliklinikou s vyše 700 lôžkami. Fakultná nemocnica poskytuje komplexnú zdravotnú starostlivosť v rámci primárnej, sekundárnej a jednodňovej ambulantnej starostlivosti pre občanov mesta a okolia. Okrem nemocnice poskytujú zdravotnú starostlivosť aj 3 neštátne polikliniky a veľké množstvo privátnych ambulancii pokrývajúcich takmer všetky lekárske odbory. V Žiline funguje letecká aj klasická záchranná služba. V meste je dostatočný počet lekární.

Detské jasle

K hlavným cieľom mesta Žilina v sociálnej oblasti je o. i. pomôcť mladým rodinám, matkám pri uplatnení sa na trhu práce, pri zosúladení pracovného a rodinného života.

V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žilina sú 2 zariadenia detských jaslí (DJ), ktoré poskytujú starostlivosť deťom od 1 roka veku do 3 rokov veku, maximálne však do 31.08. príslušného

kalendárneho roka (do doby nástupu do materskej školy). Celková kapacita: 105 miest. V DJ na ul. Veľká Okružná 82 na základe posudku odborného lekára sa zabezpečujú pre deti so zdravotnou indikáciou – očnou vadou pleopticko – ortoptické cvičenia. Podmienky poskytovania starostlivosti v zariadeniach detských jaslí, výšku úhrady za poskytovanú starostlivosť a stravné v zariadeniach detských jaslí upravovalo v sledovanom období VZN mesta Žilina č. 8/2011 a VZN mesta Žilina č. 7/2015. Starostlivosť zabezpečuje 32 zamestnancov (19 – zdravotné sestry, 2 vedúce – zdravotné sestry + pomocno-obslužný personál). Starostlivosť sa zabezpečuje na oddeleniach (dojčatá, mladšie, staršie batoľatá). Na základe Dohody o spolupráci v zariadeniach detských jaslí v ZP mesta Žilina vykonávali v príslušnom školskom roku (2013/14, 2014/2015) odbornú prax žiaci Strednej zdravotníckej školy, Hlboká cesta 23, Žilina.

Mesto priebežne skvalitňuje priestory v uvedených zariadeniach. V roku 2015 prešli zariadenia stavebnými úpravami, v roku 2016 sa zrealizovala v detských jasliach na ul. Veľká Okružná rozsiahla rekonštrukcia.
Výdavky mesta za rok 2014: 376 209,28 eur. Príjem: 240 866,54 eur.
Výdavky mesta za rok 2015: 375 044,81 eur. Príjem: 231 074,36 eur.

Sociálne služby

Mesto Žilina v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov (448/2008 Z. z.) a VZN č. 15/2014 poskytovalo v danom období na svojom území nasledovné sociálne služby:

1/ Krízovej intervencie (Komunitné centrum na ul. Bratislavská 8612- zapojenie mesta Žilina do Národného projektu Terénna sociálna práca v obciach, projekt ukončený 10/2015, projekt realizovaný z ESF, EFRR v rámci OP Ľudské zdroje).

2/ Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- opatrovateľská služba
- zariadenie pre seniorov
- prepravná služba (od 3/2016)

3/ Podporné sociálne služby:

- odľahčovacia služba
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre

Opatrovateľská služba (OS) - mesto Žilina poskytuje fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy 3a zákona č. 448/2008 Z. z. a pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona č. 448/2008 Z. z. – opatrovateľskú službu. Bližšie podmienky upravuje VZN mesta Žilina č. 15/2014. V sledovanom roku opatrovateľskú službu zabezpečovalo cca 50 opatrovateliek pre cca 139 prijímateľov sociálnej služby. Opatrovateľská služba sa poskytuje v zmysle platného VZN v domácom prostredí fyzickej osoby s trvalým alebo prechodným pobytom na území mesta Žilina.

Poskytuje sa prijímateľovi sociálnej služby v pracovných dňoch minimálne ½ hod. denne a maximálne 7,5 hod. v čase od 7.00 hod. do 15.00 hod. Záujem o službu je zo strany občanov, odkázaných na uvedenú sociálnu službu veľký.
V mesiaci október 2015 bol ukončený Národný projekt Podpora opatrovateľskej služby.
Výdavky na OS za rok 2014: 421 579,59 eur. Príjmy: 65 060,05 eur.
Výdavky na OS za rok 2015: 481 363,51 eur. Príjmy: 68 680,48 eur.

Mesto Žilina zabezpečovalo v roku 2014 a 2015 uvedený druh sociálnej služby aj prostredníctvom neverejného poskytovateľa sociálnych služieb: Diecézna charita Žilina a to poskytnutím „finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovania opatrovateľskej služby“. Finančný príspevok – rok 2014: 50 000 eur.
Finančný príspevok – rok 2015: 50 000 eur.

Úsmev – Zariadenie pre seniorov, ul. Osiková 26, Žilina (zmena názvu od 01.01.2014) - na mimoriadnom zasadnutí MsZ v Žiline dňa 03.06.2013 Uznesením č. 73/2013 Mestské zastupiteľstvo v Žiline schválilo zmenu zriaďovateľa zariadenia Úsmev - Zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb, so sídlom ul. Osiková 26, Žilina z vtedajšieho zriaďovateľa - Žilinského samosprávneho kraja na zriaďovateľa - mesto Žilina, so sídlom Mestský úrad, Námestie obetí komunizmu 1, Žilina.

Kapacita zariadenia 64 miest. Zariadenie poskytuje sociálne služby v zmysle § 35 zákona č. 448/2008 Z.z.
Finančný príspevok (§ 71 zákona č. 448/2008 Z. z.) z MPSVaR SR - rok 2014: 245 760 eur.
Finančný príspevok - rok 2015: 245 760 eur.
Vzhľadom k demografického vývoju, záujem o celoročnú pobytovú formu sociálnej služby zo strany fyzických osôb odkázaných na sociálnu službu neustále rastie.

Prepravná služba – podľa §42 zákona č. 448/2008 Z. z., začiatok poskytovania 3/2016.

Odľahčovacia služba – o uvedený druh sociálnej služby nie je zo strany občanov záujem.

Sociálna podporná služba - jedáleň - mesto Žilina zabezpečuje pre fyzické osoby, ktoré nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, majú ťažké zdravotné postihnutie, nepriaznivý zdravotný stav alebo dovŕšili dôchodkový vek - sociálnu službu v jedálni. V meste tieto služby poskytuje Jedáleň na Nám. J. Borodáča 1, Jedáleň na ul. Lichardova 44 (začiatok poskytovania služby I/2014), výdajne stravy v Dennom centre (DC) na ul. A. Kmeťa 38, v DC Dedinská 1, Strážov.

Donáška stravy - mesto podľa VZN č. 15/2014 zabezpečovalo v sledovanom roku podľa § 58 zákona č. 448/2008 Z. z. poskytovanie stravy aj prostredníctvom donášky do domácnosti uvedeným fyzickým osobám.

Záujem zo strany občanov o uvedený druh sociálnej služby je enormný - viď štatistika napr. za I. polrok 2015:

Celkový počet vydaných obedov - 112 402 **,** vrátane donášky obedov – 32 271.

Celkový počet dovezených obedov do domácnosti - 32 271, najviac dovozených obedov v mesiaci jún 6 083.

Počet vydaných obedov za mesiac jún 2015 - 20 129, vrátane donášky 6 083, nárast v porovnaní s mesiacom január 2015 o 3 414 obedov.

V priemere mesačne vydaných a dovezených obedov za I. polrok 2015 **-** 18 734.

Náklady za rok 2014 : 435 358,59 eur. Príjmy: 361 312,19 eur.

Náklady za rok 2015: 449 531,09 eur. Príjmy: 370 859,86 eur.

Výška úhrady za poskytovanie sociálnej služby je stanovená v pásmach v závislosti od výšky príjmu prijímateľa. Počet žiadateľov o uvedený druh sociálnej služby neustále pribúda.

Denné centrá - pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, alebo s ťažkým zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom/čkou poskytuje sociálne služby v denných centrách. Mesto poskytovalo v rokoch 2014 - 2015 uvedenú sociálnu službu v 4 denných centrách pre približne 400 – 500 členov. Denné centrá poskytujú sociálne poradenstvo, zabezpečujú záujmovú činnosť. Pri DC sú vybudované o.i. komunitné záhrady, ktoré intenzívne využívajú členovia centier. Bližšie informácie sú zverejnené na webstránke mesta Žilina a stránke socialnezilina.sk, ktorá bola ocenená na celoslovenskej súťaži „OSKAR bez bariér 2014“, ktoré každoročne vyhlasuje ZMOS.

Náklady na prevádzku denných centier za rok 2014: 45 472,78 eur.

Náklady na prevádzku denných centier za rok 2015: 61 404,11 eur.

Rada seniorov - činnosť fyzických osôb, ktoré dovŕšili dôchodkový vek je koordinovaná v súčinnosti s Radou seniorov. Rada seniorov bola zriadená v roku 2/2015 ako poradný, iniciatívny, koordinačný orgán primátora mesta Žilina pre otázky postavenia seniorov v meste.

Zabezpečenie iných samosprávnych úloh - mesto v zmysle zákona č. 417/2013 Z.z. poskytuje pre žiadateľov, ktorí si uplatnili nárok a splnili zákonom stanovené podmienky – jednorazovú dávky v hmotnej núdzi (JDHN). JDHN je určená na čiastočnú úhradu mimoriadnych výdavkov členov domácnosti, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi. Počet žiadateľov za rok 2014: 17. Výdavky: 3 712 eur.

Počet žiadateľov za rok 2015: 12. Výdavky: 2 646 eur.

Mesto plní úlohy, ktoré vyplývajú z § 30 zákona č. 131/2010 Z. z. - ak do 96 hodín od úmrtia nikto nezabezpečí pochovanie alebo ak sa nezistila totožnosť mŕtveho do siedmich dní od úmrtia, pochovanie zabezpečí obec, na ktorej území došlo k úmrtiu; ak nie je známe miesto úmrtia, pochovanie zabezpečí obec, v ktorej katastrálnom území sa ľudské pozostatky našli. Počet za rok 2014: 3 pohreby. Výdavky : 945,32 eur.

Počet za rok 2015: 9 pohrebov. Výdavky: 3 371,93 eur.

Mesto zabezpečuje aj iné úlohy v sociálnej oblasti napr. výkon inštitútu osobitného príjemcu v zmysle zákona č. 417/2013 Z. z., zákona č. 600/2003 Z. z., zákona č. 453/2003 Z. z. zo zákona č. 305/2005 Z.z. o sociáno-právnej ochrane a sociálnej kuratele a podobne.

Finančné príspevky mesta Žilina (okrem príspevku na OS) – roky 2014 a 2015:

1/Diecézna charita Žilina

Za účelom zabezpečenia sociálnych služieb (§ 24b zákona č. 448/2008 Z.z.) mesto Žilina poskytlo v roku 2014 (na základe žiadosti Diecéznej charity Žilina) uvedenému subjektu finančný príspevok vo výške 30 000 eur. Miesto poskytovania sociálnej služby: Nízkoprahové denné centrum, Dom charity sv. Vincenta, Predmestská 12, Žilina.

Rok 2015: 30 000 eur

2/ OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze, Žilina

Mesto Žilina poskytlo v roku 2014 finančný príspevok OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze, Žilina vo výške 3 000 eur. Účel: poskytovanie sociálneho poradenstva (§ 19 zákona č. 448/2008 Z.z.). Miesto poskytovania: Horný val 24, Poradňa pre rodinu v kríze, Náruč.

Rok 2015: 8 000 eur.

3/Príspevky mesta Žilina na podporu úpravy rodinných pomerov dieťaťa (§ 64 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z.z.)

Rok 2014: 5 763,60 eur (5 detí).

Rok 2015: 5 970,00 eur (5 detí).

Pri stanovení úloh na nasledujúce obdobie bude mesto vychádzať o.i. zo strategického materiálu mesta Žilina „Komunitný plán sociálnych služieb mesta Žilina na roky 2014 – 2018“, ktorý schválili poslanci Mestského zastupiteľstva v Žiline.

Rozvoj bývania

Sociálne/nájomné bývanie - v literatúre ako aj v praxi mnohých krajín Európy existuje viacero vymedzení sociálneho/nájomného bývania, spravidla vymedzenia vychádzajú z typu vlastníka a zo spôsobu financovania bývania.

Podľa § 21 zákona č. 443/2010 Z.z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní – „sociálne bývanie je bývanie obstarávané s použitím verejných prostriedkov určených na primerané a ľudsky dôstojné bývanie fyzických osôb, ktoré si nemôžu obstarať bývanie vlastným pričinením a spĺňajú podmienky tohto zákona. Sociálne bývanie je aj bývanie alebo ubytovanie financované s použitím verejných prostriedkov a poskytované v rámci starostlivosti podľa osobitných predpisov.“

Mesto Žilina bolo k 31.12.2015 vlastníkom 1209 mestských nájomných bytov (1, 2, 3 izbových), ktoré spravuje správcovská spoločnosť ŽILBYT, s.r.o..

Správcovská spoločnosť ŽILBYT, s.r.o.

Mestské zastupiteľstvo v Žiline na svojom zasadnutí dňa 21.05.2012 Uznesením č. 57/2012 schválilo založenie obchodnej spoločnosti ŽILBYT, s.r.o. za účelom správy obecného a iného majetku, v ktorej mesto Žilina je jediným spoločníkom a 100% vlastníkom. Mesto Žilina vykonáva všetky práva a povinnosti spoločníka a zakladateľa v spoločnosti ŽILBYT, s.r.o. vždy na základe predchádzajúceho rozhodnutia Mestského zastupiteľstva v Žiline. Spoločnosť spravuje aj 140 nebytových priestorov (115 nájomných nebytových priestorov, garáži a 25 nebytových priestorov, garáži vlastníkov), 25 CO krytov, 39 školských zariadení v meste Žilina, 16 cintorínov, 9 domov smútku.

Spoločnosť ŽILBYT, s.r.o. je zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu v Žiline, Vložka číslo: 56867/L zo dňa 14.06.2012 a hlavnou činnosťou je správa obecného majetku a správa nehnuteľností v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších zmien a doplnkov v jednotlivých bytových domoch – bytoch a nebytových priestoroch.

Všeobecne záväzné nariadenie mesta Žilina

Na 37. zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Žiline (MsZ) konaného dňa 24.03.2014, poslanci s MsZ schválili návrh všeobecne záväzného nariadenia (VZN) č. 2/2014 o prideľovaní nájomných bytov vo vlastníctve mesta Žilina. Účinnosť od 16.04.2014. VZN č. 2/2014 o.i. upravuje po prvýkrát zaradenie/vyradenie žiadateľov o pridelenie nájomného bytu do poradovníka žiadateľov.

Poradovník žiadateľov o pridelenie nájomného bytu

K 31.12.2015 bolo evidovaných 163 žiadostí o pridelenie nájomného bytu, kým k 31.01.2015 bolo 345 žiadateľov. Pri prideľovaní nájomných bytov sa mesto riadi aktuálne platným všeobecne záväzným nariadením mesta Žilina č. 2/2014 o prideľovaní nájomných bytov vo vlastníctve mesta Žilina a inými všeobecne záväznými právnymi predpismi, osobitne zákonom č. 443/2010 Z.z. v znení neskorších predpisov. Poradovník žiadateľov, ktorý sa priebežne aktualizuje, je zverejnený na webovej stránke mesta Žilina. Mesto na svojej webovej stránke www.zilina.sk má vytvorenú pre občanov aj „podstránku“ - bytové oddelenie (2016)

Zabezpečenie náhradného bývania v zmysle zákona č. 260/2011 Z.z o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov a zákona č. 261/2011 Z.z. o poskytnutí dotácie na obstaranie náhradných nájomných bytov.

V zmysle platných všeobecne záväzných právnych predpisov – je obec povinná poskytnúť bytovú náhradu žiadateľovi, ktorý je zapísaný v zozname do 31. decembra 2016 - výnimku tvoria byty v domoch, v ktorých prebiehajú súdne konania podľa § 2 ods. 1, písm. c) zákona č. 260/2011 Z. z. Bytovú náhradu poskytne obec z bytov vo vlastníctve obce alebo náhradných nájomných bytov obstaraných podľa osobitného predpisu – 261/2011 Z.z.

Ak obec neposkytne bytovú náhradu do stanoveného termínu, každý mesiac zaplatí prenajímateľovi sumu rovnajúcu sa rozdielu trhového mesačného nájomného a regulovaného mesačného nájomného vypočítaného podľa § 4 ods. 1 až do poskytnutia bytovej náhrady; povinnosť žiadateľa platiť nájomné tým nie je dotknutá.

V zákonom stanovenej lehote bolo na mesto Žilina doručených celkom 27 žiadostí o poskytnutie bytovej náhrady. Do 31.12. 2015 - poskytnutá bytová náhrada 24 žiadateľom (poslanci MsZ v Žiline na 27. zasadnutí (28.01.2013), na 28. zasadnutí (18.03.2013) a na 4.zasadnutí (20.04.2015) schválili uznesenia č.15/2013, č.27/2013, č.76/2016 – „Návrh na schválenie odkúpenia náhradných nájomných bytov podľa zákona č. 261/2011 Z.z.“

Na základe žiadosti o poskytnutie dotácie na obstaranie nájomných bytov - mesto Žilina ako prvé na Slovensku získalo (rok 2013) z MDVaRR SR finančné prostriedky vo výške 973 180, 00 EUR – 18 náhradných bytov, celkovo poskytnutá dotácia z MDVaRR SR: 1 228 299,00 EUR.

Nájomné bytové domy

Mesto Žilina patrí medzi najperspektívnejšie mestá budúceho rozvoja na Slovensku. Súvisí to s jeho geografickou polohou, dopravným napojením na medzinárodné koridory, históriou, príchodom veľkých investorov v nedávnom čase, prítomnosťou Žilinskej univerzity. S rozvojom v meste je úzko spojená aj otázka bývania, bytovej výstavby a vytvárania podmienok pre ďalšie budovanie bytových a rodinných domov. Mesto Žilina ešte v nedávnej minulosti patrilo medzi lídrov na Slovensku v budovaní mestských nájomných bytov prostredníctvom dotácií zo Štátneho fondu rozvoja bývania a ministerstva výstavby. V ostatných rokoch výstavba nájomných bytov v meste nenapredovala z dôvodu vyčerpania priestoru na sídlisku Hájik, kde sa tieto bytové domy v posledných rokoch budovali.

Mesto Žilina dlhodobo plánuje a pripravuje výstavbu nových bytových domov s nájomnými bytmi rôznych veľkostí, nakoľko naďalej pretrváva dopyt po nájomných bytoch najmä mladých rodín s deťmi, sociálne slabších, rozvedených, či zdravotne postihnutých. Potrebu bývania ovplyvňujú aj také demografické charakteristiky ako sú sobášnosť a rozvodovosť. Rast potreby bývania je v posledných rokoch vyvolávaný aj zmenou spôsobu života v tom smere, že rastie počet jednočlenných domácnosti.

Mesto dlhodobo plánuje pokračovať s výstavbou bytových domov v priestore za sídliskom Hájik, smerom na Hôrky. V územnom pláne mesta sa táto oblasť pracovne nazýva Žilina-Západ. V tejto oblasti je výstavba väčších obytných súborov považovaná za najvhodnejšiu. Výstavba nového sídliska je časovo a finančne náročná na prípravu projektovej dokumentácie, výkupu pozemkov, vybudovanie inžinierskych sietí a komunikácií. Mesto Žilina preto zatiaľ výstavbu nájomných bytov rieši menšími projektmi.

V roku 2012 zrekonštruovalo bývalú ubytovňu DPMŽ (Dopravný podnik mesta Žilina) na menšie 2 izbové nájomné byty. Rekonštrukciou mesto získalo 30 nájomných bytov.

Mesto Žilina v roku 2014 nadobudlo do vlastníctva budovu bývalého Lesoprojektu - „Lesník“, Pri Rajčianke 40, Žilina. Od mesiaca august 2015 do apríla 2016 prebehla rekonštrukcia danej budovy. Rekonštrukciou mesto získalo 20 bytov, ktoré budú pridelené žiadateľom z „Poradovníka

žiadateľov o pridelenie nájomného bytu“. V areáli tohto bytového domu sa nachádza aj 26 parkovacích miest, z toho 2 pre imobilných občanov.

Rekonštrukcia stála 856.434,28 EUR. V tabuľke je uvedené, koľko stála projektová dokumentácia (PD) a samotná realizácia v EUR:

Tab.8 – Charakteristika bytového fondu

Ukazovateľ	rok.2001	rok.2006	Rok.2025
Počet obyvateľov	85 400	85 477	128 910
Počet trvalo obývaných bytov	28 529	30 358	42 970
Počet osôb na jeden byt	2,99	2,81	3,0

(zdroj Územný plán mesta Žilina)

Z celkového predpokladaného prírastku bytov pre obdobie rokov 2006 – 2025 na jednotlivé formy bytovej výstavby pripadá:

Tab 9 – Predpokladaný prírastok bytov

č. obv.	Názov obvodu	HBV	IBV	Spolu
1.	Centrum	905	14	919
2.	Vlčince	1 566	0	1 566
3.	Veľký diel	113	143	256
4.	Južný obvod	1 367	601	1 968
5.	Žilina západ	2 242	710	2 952
6.	Sever I.	196	422	618
7.	Sever II.	127	1 346	1 473
8.	Juhových. obvod	62	902	964
9.	Vých. priem. pásmo	1 604	0	1 604
10.	Západné priem. pásmo	450	224	674
11.	Sev. dopravné pásmo	6	12	18
Žilina spolu		8 638	4 374	13 012

(zdroj Územný plán mesta Žilina)

Návrh novej bytovej výstavby z celkovým počtom 13 012 nových bytov predstavuje formou HBV realizovať 8 638 (66,4%) a formou IBV 4 374 (33,6%).

Pri riešení problému kvality obytného prostredia z hľadiska kvality stavebného fondu budú vytvárané podmienky na obnovu jestvujúcej stavebnej štruktúry formou prestavieb, rekonštrukcii a modernizácii, ako aj podmienky pre zvýšenie obytného štandardu obytných lokalít z hľadiska ich dovybavenia zariadeniami sociálnej infraštruktúry, obchodno – obslužnými zariadeniami, ako aj z hľadiska zvýšenia kvantitatívnej a kvalitatívnej úrovne obytnej zelene.

V nasledujúcej tabuľke je uvedené územné rozloženie navrhovaného rozvoja bytového fondu, predpokladaný odpad bytového fondu a potreba novej bytovej výstavby v meste Žilina podľa urbanistických obvodov:

Tab.10 – Územné rozloženie navrhovaného rozvoja bytového fondu

Číslo obvodu	Bytový fond				odpad	nová výstavba	Bytový fond	
	v r. 2001		v r. 2006				v roku 2025	
	spolu	IBV	spolu	IBV			Spolu	IBV
1.	5 939	667	6 322	663	46	919	7 195	599
2.	7 363	22	7 363	22	0	1 566	8 929	22
3.	3	2	5	4	0	256	261	147
4.	8 609	1 151	9 001	1 269	35	1 968	10 934	1 870
5.	3 270	1 391	4 011	1 565	114	2 952	6 849	2 375
6.	604	590	619	605	50	618	1 187	1 027
7.	1 164	1 130	1 380	1 346	79	1 473	2 774	2 692
8.	917	913	982	981	52	964	1 894	1 883
9.	190	38	195	43	4	1 604	1 795	43
10.	266	143	276	145	8	674	942	369
11.	204	24	204	24	12	18	210	12
Spolu	28 529	6 071	30 358	6 667	400	13 012	42 970	11 039

(zdroj Územný plán mesta Žilina)

Predpokladá sa, že najvyšší nárast nového bytového fondu zaznamená urbanistický obvod č. 5, až 22,6 % z celkového počtu navrhovaných bytov.

Predpokladaný vývoj bytového fondu do roku 2025 v členení na jednotlivé urbanistické okrsky a obvody mesta Žilina:

Tab.11 – Predpokladaný vývoj bytového fondu

Urbanisticky okrsok, obvod		Počet bytov v roku		
číslo	názov	2001	2006	**2025**
1.	Stred	574	583	**1 208**
2.	Hliny I. – IV.	2 110	2 157	**2 337**
3.	Malá Praha	839	973	**998**
4.	Frambor	1 157	1 209	**1 193**
5.	Prednádražie	517	525	**563**
6.	Predmestie	731	864	**884**
13.	Nemocnica	11	11	**12**
1.	**Centrum**	**5 939**	**6 322**	**7 195**
10.	Vlčince I.	1 250	1 250	**1 599**
49.	Vlčince II.	3 238	3 238	**4 033**
50.	Vlčince III.	2 875	2 875	**3 297**
2.	**Vlčince**	**7 363**	**7 363**	**8 929**
11.	Športový areál	3	5	**231**
12.	Partizánsky háj	0	0	**30**
17.	Chrasť	0	0	**0**

3.	**Veľký diel**	**3**	**5**	**261**
14.	Bôrik	942	1 163	**1 802**
15.	Hliny V. – VII.	2 167	2 167	**2 507**
16.	Solinky I.	1 784	1 784	**1 784**
22.	Bytčica	542	635	**1 279**
51.	Hliny VI.	793	871	**1 181**
52.	Solinky II.	2 381	2 381	**2 381**
4.	**Južný obvod**	**8 609**	**9 001**	**10 934**
28.	Závodie	679	760	**998**
29.	Hájik	1 768	2 365	**3 954**
30.	Hradisko	0	0	**595**
33.	Bánová	548	585	**825**
34.	Strážov	185	207	**279**
46.	Žilinská Lehota	90	94	**198**
5.	**Západ**	**3 270**	**4 011**	**6 849**
35.	Považský Chlmec	400	402	**848**
38.	Vranie	204	217	**339**
6.	**Sever I.**	**604**	**619**	**1 187**
23.	Budatín	429	449	**533**
24.	Dubeň	0	4	**4**
25.	Hranice	0	154	**440**
27.	Kosová	0	0	**25**
39.	Brodno	343	351	**767**
40.	Zádubnie	177	195	**629**
47.	Zástranie	215	227	**376**
7.	**Sever II.**	**1 164**	**1 380**	**2 774**
8.	Rosinky	196	202	**271**
9.	Výskumné ústavy	1	0	**10**
31.	Trnové	605	661	**1 405**
42.	Mojšova Lúčka	115	119	**208**
8.	**Juhovýchodný obvod**	**917**	**982**	**1 894**
7.	Východné priem. pásmo	190	195	**1 795**
9.	**Východné priem. pásmo**	**190**	**195**	**1 795**
18.	Priem. okrsok Západ	111	116	**136**
19.	Priem. okrsok Sev.západ	155	160	**610**
36.	Priem. okrsok Bánová	0	0	**0**
53.	Priem. okrsok Juhozápad	0	0	**196**
10.	**Západné priem. pásmo**	**266**	**276**	**942**
20.	Nádražie	96	96	**114**
21.	Priem. Okr. Slovena	13	13	**13**

22.	Štadión	95	95	**83**
11.	**Sev. dopravné pásmo**	**204**	**204**	**210**
Žilina celkom		**28 529**	**30 358**	**42 970**

(zdroj Územný plán mesta Žilina)

Bilancia bytového fondu podľa urbanistických okrskov a obvodov mesta Žilina:

Tab.12 – Predpokladaný vývoj bytového fondu

Urbanisticky okrsok, obvod		**Počet bytov**					
číslo	názov	2006	z toho IBV	odpad	nová výstavba	2025	**z toho IBV**
1.	Stred	583	149	21	646	1 208	**140**
2.	Hliny I. – IV.	2 157	36	0	180	2 337	**36**
3.	Malá Praha	973	132	5	30	998	**146**
4.	Frambor	1 209	212	16	0	1 193	**162**
5.	Prednádražie	525	46	0	38	563	**46**
6.	Predmestie	864	78	4	24	884	**58**
13.	Nemocnica	11	10	0	1	12	**11**
1.	**Centrum**	**6 322**	**663**	**46**	**919**	**7 195**	599
10.	Vlčince I.	1 250	22	0	349	1 599	**22**
49.	Vlčince II.	3 238	0	0	795	4 033	**0**
50.	Vlčince III.	2 875	0	0	4223	3 297	**0**
2.	**Vlčince**	**7 363**	**22**	**0**	**1 566**	**8 929**	22
11.	Športový areál	5	4	0	226	231	**117**
12.	Partizánsky háj	0	0	0	30	30	**30**
17.	Chrasť	0	0	0	0	0	**0**
3.	**Veľký diel**	**5**	**4**	**0**	**256**	**261**	147
14.	Bôrik	1 163	665	3	642	1 802	**682**
15.	Hliny V. – VII.	2 167	0	0	340	2 507	**0**
16.	Solinky I.	1 784	0	0	0	1 784	**0**
22.	Bytčica	635	552	32	676	1 279	**1 126**
51.	Hliny VI.	871	44	0	310	1 181	**54**
52.	Solinky II.	2 381	8	0	0	2 381	**8**
4.	**Južný obvod**	**9 001**	**1 269**	**35**	**1 968**	**10 934**	1 870
28.	Závodie	760	688	38	276	998	**811**
29.	Hájik	2 365	39	0	1589	3 954	**326**
30.	Hradisko	0	0	0	595	595	**0**
33.	Bánová	585	541	40	280	825	**765**
34.	Strážov	207	203	30	102	279	**275**
46.	Žilinská Lehota	94	94	6	110	198	**198**
5.	**Západ**	**4 011**	**1 565**	**114**	**2 952**	**6 849**	2 375
35.	Považský Chlmec	402	388	30	476	848	**688**

38.	Vranie	217	217	20	142	339	**339**
6.	**Sever I.**	**619**	**605**	**50**	**618**	**1 187**	1 027
23.	Budatín	449	437	32	116	533	**473**
24.	Dubeň	4	4	0	0	4	**4**
25.	Hranice	154	154	0	286	440	**440**
27.	Kosová	0	0	0	25	25	**25**
39.	Brodno	351	331	22	438	767	**747**
40.	Zádubnie	195	195	11	445	629	**629**
47.	Zástranie	227	225	14	163	376	**374**
7.	**Sever II.**	**1 380**	**1 346**	**79**	**1 473**	**2 774**	2 692
8.	Rosinky	202	202	10	79	271	**271**
9.	Výskumné ústavy	0	0	0	10	10	**0**
31.	Trnové	661	661	42	786	1 405	**1 405**
42.	Mojšova Lúčka	119	118	0	89	208	**207**
8.	**Juhových. obvod**	**982**	**981**	**52**	**964**	**1 894**	1 883
7.	Vých. priem. pásmo	195	43	4	1 604	1 795	**43**
9.	**Vých. priem. pásmo**	**195**	**43**	**4**	**1 604**	**1 795**	43
18.	Priem. okrsok Západ	116	69	3	23	136	**89**
19.	Priem. okr.Sev.západ	160	76	5	455	610	**84**
36.	Priem. okr. Bánová	0	0	0	0	0	**0**
53.	Priem.okr.Juhozápad	0	0	0	196	196	**196**
10.	**Záp. priem. pásmo**	**276**	**145**	**8**	**674**	**942**	369
20.	Nádražie	96	7	0	18	114	**7**
21.	Priem. okr. Slovena	13	5	0	0	13	**5**
22.	Štadión	95	12	12	0	83	**0**
11.	**Sev. doprav. pásmo**	**204**	**24**	**12**	**18**	**210**	12
	Žilina celkom	30 358	6 667	400	13 012	42 970	11 039

(zdroj Územný plán mesta Žilina)

Bilancia návrhu bytového fondu v meste Žilina v rokoch 2006 – 2025 v jednotlivých urbanistických okrskoch vychádza z počtu bytov v roku 2006, ktorý znižuje o predpokladaný odpad bytového fondu a zvyšuje o rozsah novej navrhovanej bytovej výstavby.

Obr. 8 - Urbanistické obvody a okrsky mesta Žilina

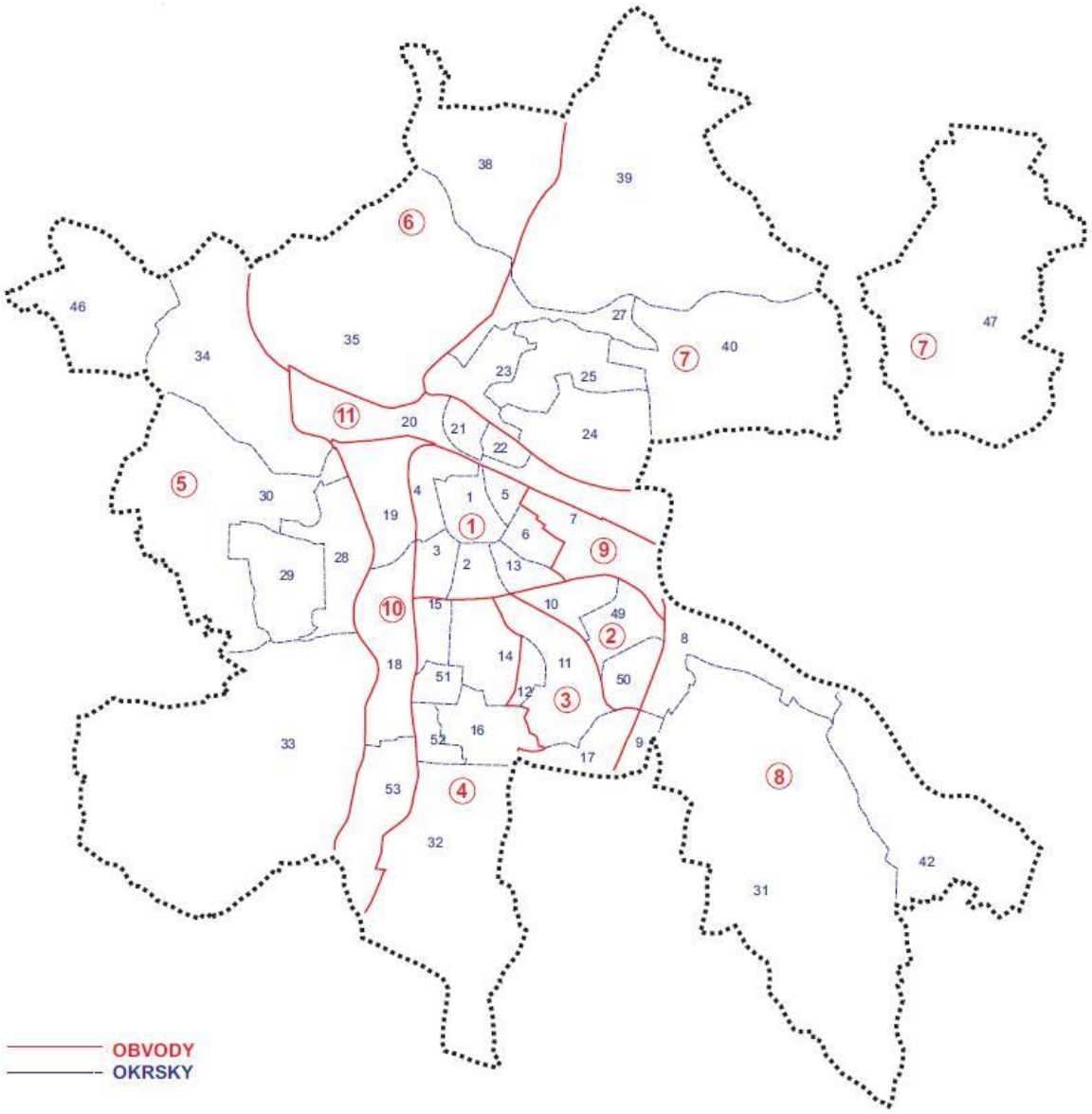

Nová bytová výstavba - zámer

Mesto plánuje výstavbu približne 156 nových bytov, ktoré budú financované kombináciou vlastných zdrojov, dotáciou z Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a Štátneho fondu rozvoja bývania.

Približne 40 bytov by malo byť zrealizovaných na ul. Daniela Dlabača a v lokalite Rudiny I. by malo vzniknúť 76 bytových jednotiek, kde je predpoklad začatia výstavby r. 2017-2018. Ďalšia výstavba bytového domu je plánovaná na ulici Predmestská 45, kde by malo byť zrealizovaných 40 bytov, ktorých predpokladaný termín výstavby je v r. 2018-2019. Výstavba väčších obytných súborov je naďalej plánovaná na sídlisku Hájik (smerom na Hôrky).

Návrh bytovej výstavby počíta s rozvojom hromadnej i individuálnej bytovej výstavby v plochách, kde jednoznačne prevažuje funkcia bývania a ktoré sú navrhované prevažne ako monofunkčné, ale aj v zmiešaných územiach, najmä s občianskou vybavenosťou, ale aj výrobou, minoritne aj s formou zobytňovania podkroví, prípadne s realizáciou nových podkroví, resp. s prístavbami jestvujúcich rodinných domov. Nová hromadná bytová výstavba bude rozvíjaná predovšetkým na Hájiku a nadväzujúcom území, Hradiska, ale aj v Športovom areáli, Chrasti, Bytčici, Považskom Chlmci a v rámci zmiešaných území – vo Východnom priemyselnom pásme, Solinkách I, Hlinách VI, Bôriku a Chrásti. Individuálne bývanie je navrhované v Bytčici, na Hájiku, v Hraniciach, Brodne, Zádubní, Trnovom, v Priemyselnom okrsku juhozápad, ale aj v Bánovej, Považskom Chlmci, Vraní, Brodne a v Kosovej, Zástraní, Rosinkách, Mojšovej Lúčke, Závodí, v zmiešanom území v Považskom Chlmci, Bytčici a Priemyselnom okrsku severozápad.

Mesto musí riešiť aj bývanie obyvateľov Bratislavskej ulice, nakoľko väčšina objektov je v technicky zlom stave.

Kultúra

Mesto Žilina ako jedno z mála miest na Slovensku prevádzkuje činnosť Mestského divadla s činohrou s dennými predstaveniami. Bolo založené bolo založené 1.1.1992 ako prvé neštátne repertoárové divadlo na Slovensku. Počas rokov 1995 – 1996 bolo tvorené dvoma zložkami: Činohrou Mestského divadla Žilina a Divadlom MAJÁK (scénou určenou pre deti a mládež). Z dôvodu rekonštrukcie bola umelecká činnosť divadla v rokoch 1999 – 2003 pozastavená a od decembra 2003 pôsobí pod svojou súčasnou identitou – prevažne autorské hry. V roku 2015 navštívilo predstavenie MD v Žiline 40 546 divákov**.** Súčasťou MD sú FS Rozsutec a DH Fatranka.

Mesto v roku 2015 začalo rekonštrukciu Rosenfeldovho paláca, ktorú úspešne dokončilo v roku 2016. Financie na rekonštrukciu boli zo štrukturálnych fondov EÚ a Nórskych fondov. Po kolaudácii budovy bude RP v správe MD a v priestoroch by sa budú nachádzať výstavné priestory (prevažne žilinských výtvarných umelcov) pre stále, ako aj putovné výstavy, stála výstava divadelných bábok v podkroví a info centrum. Taktiež bude RP poskytovať reprezentačné priestory Mesta Žilina pri prijatí významných domácich a zahraničných návštev, prípadne ako obradná miestnosť pre svadby.

Mesto Žilina vlastní niekoľko kultúrnych domov v mestských častiach, ktoré prenajíma miestnym subjektom na kultúrne a iné účely. V budúcnosti sa bude musieť rozhodnúť, či ich bude rekonštruovať, alebo ich odpredá s podmienkou zachovania ich účelu. Tieto priestory sú okrem iného vhodné aj pre realizáciu a koncerty menšinových hudobných žánrov pre mládež, tzv. „garážové kapely“.

Okrem plánov rozvoja mesta v oblasti kultúry samotným mestom, existujú v súčasnosti aj projekty, za ktorými stoja napr. neziskové organizácie a rôzne občianske združenia. Konkrétnym príkladom je projekt občianskeho združenia Truc sphérique na rekonštrukciu neologickej synagógy, bývalého kina Centrum na kunsthalle európskeho typu. V súčasnej dobe prebieha rekonštrukcia neologickej synagógy z prostriedkov Nórskych fondov, ktorá by mala byť do konca roku 2016 ukončená.

Na území mesta Žilina sa nachádzajú kultúrne organizácie viacerých zriaďovateľov:
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky: Dom umenia Fatra - Štátny komorný orchester Žilina.

Žilinský samosprávny kraj: Žilinská knižnica, Regionálne osvetové stredisko v Makovického dome, Hvezdáreň v Žiline, Považská galéria umenia, Považské múzeum v Žiline, Bábkové divadlo Žilina
Mesto Žilina: Mestské divadlo Žilina, súbory Rozsutec a Fatranka.

V Žiline pôsobí v kultúrnom dianí množstvo organizácií a inštitúcií. V Žiline pôsobia kultúrne telesá, ktoré dosiahli mnohé významné úspechy na domácich a zahraničných súťažiach či prehliadkach. Spomenúť treba Štátny komorný orchester v Žiline, ktorý s pozoruhodnými úspechmi reprezentuje Slovensko nielen v Európe, ale aj mimo nej. Žilinský miešaný zbor má množstvo ocenení z najrenomovanejších súťaží v zborovom speve a je organizátorom festivalu VOCE MAGNA.

Mesto Žilina usporadúva každý rok Staromestské slávnosti, ktoré sa stali najväčšou prehliadkou kultúry v našom meste. Predstavujú sa na nich spomenuté súbory i hostia zo Slovenska a zo zahraničia, organizujú sa aj rôzne výstavy a súťaže. Ďalšími väčšími akciami, ktoré mesto usporadúva sú: Carneval Slovakia Žilina, ktorý sa koná pri príležitosti fašiangov, ďalej to je Stredoveký deň, Kultúrne leto, Žilinské dni zdravia, Outdoor filmový festival, Mikuláš v meste, Deň európskej kultúry, Tradičné Vianočné trhy, International jazz contest a pod. Mesto Žilina úzko spolupracuje s kultúrnymi organizácia pôsobiacimi v meste, je partnerom viacerých festivalov – Fest Anča, KIOSK, Hudba sveta, Allegretto, Bratislavské jazzové dni v Žiline, Literárny festival, Hory a mesto, Vysoké hory, Forum Musica či Jánošíkova dni. Na podporu zachovania kultúrneho dedičstva sa počas roka organizujú podujatia, kde môžu remeselníci prezentovať svoje umenie. Už tradičným podujatím sú Remeselné dielne, Tradičné remeslá a Staromestské slávnosti.

Neoddeliteľnou súčasťou kultúry v meste je Žilinská krajská knižnicu a jej 7 pobočiek, ktoré navštívi ročne okolo štvrť milióna návštevníkov a požičajú si až 800 000 kníh.

Na podporu kultúry je v meste vytvorený grantový systém pre oblasť kultúry, mesto sa zapája do projektov v rámci Nadácie KIA, ako aj do projektov v rámci štrukturálnych. Od roku 2015 je členom pracovnej skupiny pre vytvorenie Krajského kreatívne centra v rámci programu RIUS. Projekt je zameraný na podporu rozvoja kreatívneho priemyslu v kraji.

Šport

Vrcholový šport

Žilina je mestom s dlhoročnými športovými tradíciami. Žilinskí športovci boli v minulosti a v súčasnosti sú členmi reprezentačných výberov a účastníkmi najvyšších svetových a európskych podujatí ako sú OH, MS, ME, európske a svetové poháre.

Najrozšírenejší šport v meste futbal, dosahuje tradične výborné výsledky v najvyššej mužskej futbalovej súťaži a dobre si počína aj v medzinárodných klubových pohárových súťažiach. Mužstvo MŠK Žilina dosiahlo za posledné roky po vzniku samostatnej Slovenskej republiky 5 ligových titulov Majstrov SR. Futbal dosahuje dobré výsledky aj v žiackych, mládežníckych a ženských kategóriách. Ďalším športom, ktorý má v Žiline veľkú tradíciu je hokej. Mestský hokejový klub je akciovou spoločnosťou, kde 100 % akcií vlastní Mesto Žilina. V sezóne 2005/2006 sa stali muži MsHK Žilina víťazmi hokejovej extraligy. Klub má v domácich súťažiach zastúpené všetky vekové kategórie, z ktorých väčšina dosahuje výborné a dobré výsledky.

Ostatné tradičné kolektívne športy, ako sú basketbal a volejbal zaznamenávajú v kategóriách dospelých po úspechoch v najvyšších súťažiach spred niekoľkých rokov určitú stagnáciu. Ďalšími športmi, ktoré majú v meste zastúpenie a jednotlivci či kolektívy v nich dosahujú úspechy sú: cyklistika, horská cyklistika, vodný zjazd, vodný slalom, plávanie, vodné pólo, triatlon, florbal, futsal, hokejbal, džudo, karate, tenis, stolný tenis a iné. Šport na nižších výkonnostných úrovniach je zastúpený hlavne futbalom a futsalom.

V meste Žilina pôsobí viac ako 50 športových klubov. Na ich podporu mesto Žilina každoročne v rozpočte vyčleňuje finančné prostriedky v kapitole športové dotácie, o ktoré sa môže uchádzať každý zo športových klubov. Vďaka presný pravidlám a koeficientom je systém je nastavený tak, aby zohľadnil činnosť, základňu ako aj úspechy športovcov v meste. V meste pôsobí tiež Žilinský športový klub, ktorý je zameraný na športovcov so zdravotným postihnutím a má vynikajúce výsledky najmä v paraolympiských lyžiarskych disciplínach. Klub je tiež podporovaný mestom Žilina.

Najväčšie meno žilinskému športu robí momentálne profesionálny cyklista Peter Sagan, ktorý sa stal v roku 2015 Majstrom sveta a aj v tejto sezóne vyhráva najrenomovanejšie etapy a súťaže na svete.

Rekreačný šport

Rekreačný šport si získava medzi Žilinčanmi stále väčšiu obľubu. Mnohé športoviská a medzi nimi aj športoviská určené pre vrcholový šport, sú využívané na rekreačné športovanie (hokejové haly, futbalové ihriská, tenisové kurty, atď.). Ďalej sú využívané školské telocvične, školské športové areály, Mestská krytá plaváreň, okolie VDŽ, lesopark, rieka Váh a vodné plochy v okolí mesta, atď. Mesto Žilina je organizátorom niekoľkých významných verejných športových podujatí. Patria sem najmä Žilinčania sa bavia futbalom, Beh na Straník, Žilinská 1000ka, Plavecká štafeta, Beh pre najmenších, Vianočný beh. V spolupráci s partnermi participuje na ďalších podujatiach verejného charakteru ako sú Streetbal proti rakovine, Žilinská 50tkia, Prechod Jánošíkovým krajom, Tesco Beh pre život, Žilinský polmaratón a pod. Relaxačné a športové aktivity za posledné roky vzrástli a to vďaka prostrediu Vodného diela Žilina, kde sú vynikajúce podmienky pre outdoorové aktivity, vrátane využitia skateparku. Od roku 2015 sa v meste Žilina na verejných priestranstvách vybudovali workoutové parky. Prirodzeným priestor pre športovania verejnosti sú aj Park Ľudovíta Štúra, Lesopark, školské areály, ako aj cyklotrasy v bezprostrednom okolí Žiliny.

Športové objekty

Prieskum, ktorý mesto Žilina uskutočnilo v roku 2015 medzi športovými klubmi, poukázal na to, že v meste absentujú športoviská, ktoré by spĺňali podmienky pre organizáciu medzinárodných súťaží či pôsobenie národných súťaží na území mesta Žilina. Taktiež sa objavujú požiadavky na športoviská pre doplnkové športy a problémom sa javí aj výška prenájmu športových objektov.

Najviac využívanými priestormi pre športovú činnosť sú telocvične (až 38%) a taktiež futbalové ihriská (11%). Ako doplnkový šport využívajú športové kluby najviac atletickú dráhu (až 21%), posilňovňu a plaváreň. Samotná plaváreň (30%) sa teší najväčšiemu dopytu a záujmu, nasleduje atletickú dráha (20%) a gymnastická hala, zimný štadión a posilňovňa (po 10%), čo je spôsobené tým, že práve spomínané aktivity sú častými kompenzačnými aktivitami.

Necelá polovica (43%) športovísk sú mestské objekty. Z toho prevládajú telocvične na základných školách (46%). Medzinárodné súťaže, či iné významné športové podujatie má záujem v budúcnosti usporiadať až 81% žilinských športových klubov. V súčasnosti však len 51% športových klubov uvádza, že sa v Žiline nachádza vyhovujúca športová plocha či objekt. Ani štatistika momentálnych športovísk na samotnú činnosť klubov nie je priaznivá a len 46% klubov má vyhovujúce športovisko pre svoju športovú činnosť.

Veľké rozdiely evidujeme pri financovaní prenájmu športových plôch, čo je samozrejme spôsobené počtom členov v kluboch, vlastníckymi právami a typu využívanej športovej plochy. Približne 60% z rozpočtu klubu tvoria náklady na prenájom športovísk, čo je pomerne vysoké číslo. Náklady na prenájom predstavujú u väčšiny klubov sumu v rozpätí 1000 až 3000 Eur za rok.

Športové kluby aj v budúcnosti predpokladajú nárast svojej činnosti a aktivít, čo uvádza až 82% všetkých opýtaných klubov.

Mesto Žilina v súčasnej dobe nemá vhodné podmienky pre riešenie vyššie uvedených priestorových problémov. Z uvedeného dôvodu začalo napĺňať myšlienku športového komplexu, ktorý by mal nadregionálny charakter a umožňoval by nielen tréningové zázemie, ale aj organizáciu športových podujatí medzinárodného charakteru či priestor pre kultúrne a spoločenské podujatia mesta. Vedenie vypracovaná Marketingová štúdia na podporu ideového zámeru Areálu Žilinského športu.

Do konca roku 2016 plánuje mesto vypracovať koncepciu rozvoja športu v meste Žilina, ktorá by sa mala zamerať na riešenie uvedeného stavu a spracovať komplexný pasport športovísk na území mesta a ich športového vybavenia, zistiť technický stav športových objektov v majetku mesta, určiť priority na jednotlivé roky na ich údržbu a prípadnú rekonštrukciu, v rámci mestských športových objektov nastaviť systém výšky nájmu na športovú činnosť pre talentovanú mládež v spolupráci so štatutármi objektov a športových klubov. Z uvedeného dôvodu je potrebné jasne definovať investičné akcie na riešenie otázky športového komplexu v súlade s programovým rozpočtom mesta na nasledujúce roky.

Cestovný ruch

Mesto Žilina zriadilo v roku 2011 oddelenie cestovného ruchu, ktoré plní úlohy v tejto oblasti. Súčasťou referátu je Turistická informačná kancelária, ktorá informuje turistov a sprostredkováva im služby z oblasti cestovného ruchu, zabezpečuje administráciu turistického portálu www.tikzilina.eu, prezentuje mesto a okolie na veľtrhoch cestovného ruchu na Slovensku a v zahraničí.

Referát cestovného ruchu plní úlohy v zmysle zákona č. 91/2010 o cestovnom ruchu. Najvýznamnejším krokom v oblasti CR bol vznik Oblastnej organizácie cestovného ruchu Malá Fatra. Mesto Žilina sa v roku 2012 stalo zakladajúcim členom Oblastnej organizácie cestovného ruchu (ďalej len OOCR) Malá Fatra v súlade so zákonom č. 91/2010 o cestovnom ruchu a v súlade s politikou štátu v oblasti cestovného ruchu a podpory rozvoja turizmu na Slovensku. Prostredníctvom OOCR mesto Žilina realizovalo niekoľko významných projektov pre rozvoj turizmu a zatraktívnenie mesta v rámci CR. Medzi najvýznamnejšie projekty patrí čiastočná rekonštrukcia a sprístupnenie Burianovej veže pre turistov, označenie významných objektov (viac ako 100) mesta Žilina tabuľkami s QR kódom, rekonštrukcia hudobného altánku v Sade SNP,

Lavička na Straníku, Číselník na balustráde, osadenie pamätných tabúľ známym osobnostiam mesta Žilina a verejná architektonická súťaž na Vyhliadku na Dubni, ktorá prebehla v spolupráci so Slovenskou komorou architektov. V spolupráci s Krajským pamiatkový úradom sa nám podarilo reštaurovať sochu Immaculáty na Mariánskom námestí a realizovať workshop o vizuálnom smogu v meste Žilina. Úzko spolupracujeme s občianskymi aktivistami na zatraktívnení mesta pre turistov. V rámci prehliadok mesta boli spracované historické okruhy, židovská a funkcionalistická Žilina. V roku 2015 bol ukončený projekt „Partnerstvom k podpore cestovného ruchu turistickej destinácie Žilina“ v rámci Regionálneho operačného programu spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, štátneho rozpočtu a rozpočtu mesta Žilina. Celkové výdavky projektu predstavujú sumu 236 152 Eur. V rámci projektu bola spracovaná koncepcie rozvoja turizmu v regióne Horné Považie, ktorá bola prezentovaná na konferencii s názvom „Partnerstvom k podpore cestovného ruchu turistickej destinácie Žilina.“ Významným produktom projektu je modernizácia portálu Turistickej informačnej kancelárie mesta Žilina www.tikzilina.eu, vrátane vytvorenia mobilnej aplikácie (android, iOS). Ďalším produktom na podporu cestovného ruchu sú propagačné materiály, ktoré sa zameriavajú na oblasti kultúry, kultúrnych pamiatok, športu, relaxu, gastronómie a ubytovania v Žiline a okolí.

Internetové stránky Turistickej informačnej kancelárie mesta Žilina www.tikzilina.eu sa modernizujú aj prostredníctvom projektu. Na podporu cestovného ruchu vznikli aj nové propagačné materiály zamerané na predstavenie kultúry, kultúrnych pamiatok, športu, relaxu, gastronómie a ubytovania v Žiline a okolí.

Konferencia s názvom „Partnerstvom k podpore cestovného ruchu turistickej destinácie Žilina“ sa uskutočnila na Mestskom úrade v Žiline vo štvrtok 17. júna 2015 a boli na nej predstavené výsledky projektu Združenia Horné Považie pre rozvoj cestovného ruchu na Hornom Považí. Hlavnými aktivitami projektu bolo vytvorenie združenia Horné Považie, ktorého partnermi sú mesto Žilina, mesto Rajecké Teplice, obce Lietavská Lúčka, Porúbka, Lietava a Slovenské liečebné kúpele Rajecké Teplice. Jedným z hlavných cieľov projektu bolo aj vytvorenie zásadného dokumentu „Stratégia rozvoja cestovného ruchu Združenia Horné Považie“. Okrem toho boli na konferencii prezentované aj projekty, na ktorých sa Združenie Horné Považie, ako aj mesto Žilina podieľajú v oblasti mestskej cyklodopravy, ide najmä o projekt Rajeckej cyklomagistrály. Priestor na prezentáciu svojej činnosti dostala Krajská organizácia cestovného ruchu Žilinský turistický kraj a Oblastná organizácia cestovného ruchu Malá Fatra, ktoré výrazne podporujú rozvoj cestovného ruchu v regióne.

Významným produktom projektu je modernizácia portálu Turistickej informačnej kancelárie mesta Žilina www.tikzilina.eu, vrátane vytvorenia mobilnej aplikácie (android, iOS). Ďalším produktom na podporu cestovného ruchu sú propagačné materiály, ktoré sa zameriavajú na oblasti kultúry, kultúrnych pamiatok, športu, relaxu, gastronómie a ubytovania v Žiline a okolí.

V rámci OOCR MF sme realizovali projekt značenia cyklotrás v okolí Žiliny (vyše 500 km), pravidelne riešime údržbu turistických chodníkov – Jánošíkove diery, Belské skaly Vrátna dolina. Najdôležitejšie úlohy na nasledujúce obdobie v oblasti CR bude realizácia Vyhliadky na Dubni (získanie finančných zdrojov zo štrukturálnych fondov), workshop a realizácia jeho výsledkov k priestoru Mariánskeho námestia.

1.5 Technická infraštruktúra

Zásobovanie mesta teplom

Zdroje tepla v meste Žilina možno rozdeliť do nasledovných kategórií:

- Zdroje tepla pre centrálne zásobovanie teplom zo Žilinskej teplárenskej, a.s. pre bytový, verejný a podnikateľský sektor;
- Zdroje tepla pre zásobovanie teplom pre bytový sektor na sídlisku Hájik plynovými kotolňami spoločnosti Bytterm, a.s.;
- Zdroje tepla v individuálnej bytovej výstavbe;
- Zdroje tepla v objektoch verejného a podnikateľského sektora nepripojených na SCZT.

Žilinská teplárenská, a.s.

Rozhodujúcim výrobcom a dodávateľom tepla na území mesta Žilina je Žilinská teplárenská, a.s. Predmetom činnosti je výroba tepelnej a elektrickej energie. Ž. T., a.s. využíva 3 vysokotlakové parné granulačné kotly K1, K2 a K5, z ktorých kotol K1 bol rekonštruovaný začiatkom roka 2015 spoločnosťou Slovenské energetické strojárne a.s., kotly K2 a K5 sú aktuálne rekonštruované tou istou spoločnosťou s termínom ukončenia jeseň 2015 a jeden plynový kotol K3. Kotol K4 je v pôvodnom stave a od začiatku roka 2016 nie je prevádzkovaný.

Žilinská teplárenská, a.s., Žilina neustále venuje značnú pozornosť modernizácii jednotlivých zdrojov tepla či už po stránke technickej, energetickej ako i ekologickej, čo v konečnom prináša efektívnejšie využívanie primárnych energií obsiahnutých v palive a znižovaniu emisného zaťaženia okolitého prostredia.

Žilinská teplárenská, a.s., Žilina taktiež neustále venuje značnú pozornosť obchodnej politike z hľadiska nákupu vhodného paliva a jeho primeranej ceny, čo má značný dôsledok na cenu za tepelnú energiu u konečného spotrebiteľa.

Ž. T., a.s. využíva ako palivo najmä hnedé uhlie, konkrétne Palivo A: Sokolovská uhelná, a.s. Sokolov, lom Jiří, katalógové označenie 610, 31E, druh drobné 1, Palivo B: SD, lom Bílina, katalógové označenie 135 hp1. V menšej miere sa využíva zemný plyn, ktorý sa najmä používa na zakurovanie kotlových jednotiek a ich stabilizáciu horenia v prípade nízkych výkonov. Zemný plyn sa taktiež využíva ako palivo v kotle OKP25, ktorý sa využíva len v havarijnom stave, pričom od 1.01.2016 je jeho prevádzka ukončená.

Tab. 13 - Vývoj produkcie emisií Žilinskej teplárenskej v rokoch 2008 – 2015 + očakávaný trend v roku 2016

Produkcia emisií (t/rok)	TZL	SO_2	NOx	CO
2008	61,5	1 274,2	458,9	54,7
2009	67,1	1386,1	510,4	51,1
2010	26,6	922,7	467,3	54,7
2011	22,1	612,4	482,7	63,6
2012	30,5	500,4	410,8	58,8
2013	27,5	425,2	429,4	56,2
2014	41,9	431,9	390,2	46,1

2015	42	435	320	45
2016	20	200	150	50

Zdroj: Koncepcia rozvoja mesta Žilina v oblasti energetiky, 2015

Graf 10 - Vývoj produkcie emisií Žilinskej teplárenskej v rokoch 2008 – 2015 + očakávaný trend v roku 2016

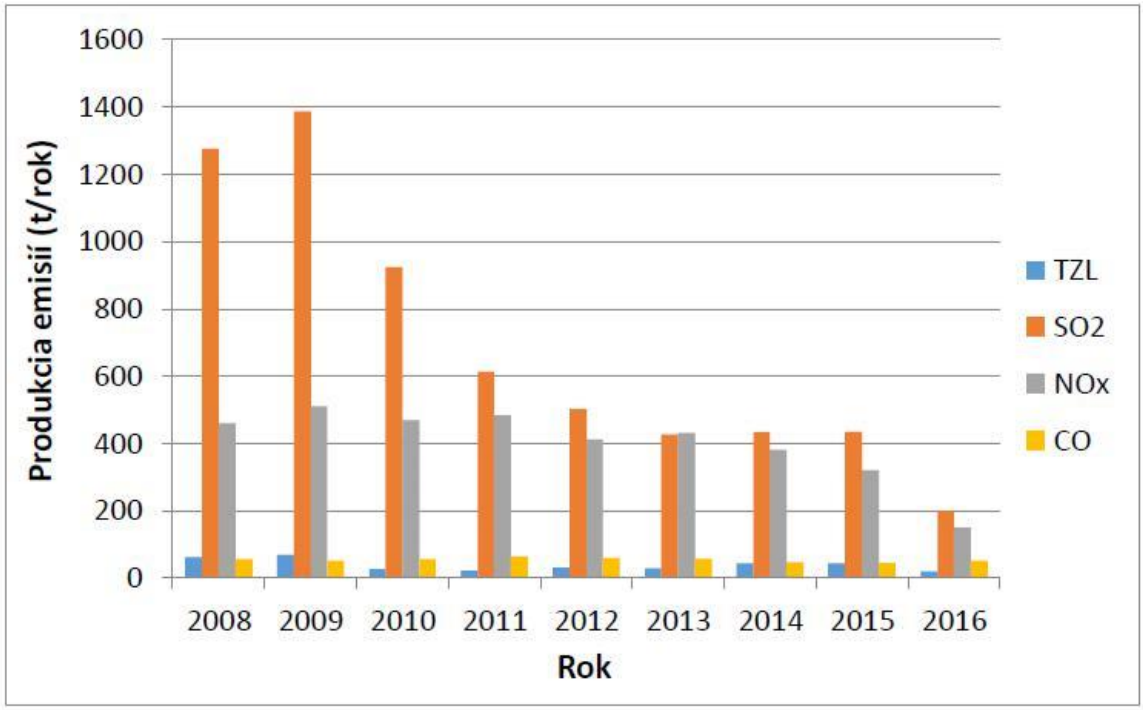

Bytterm, a.s.

Jednou z činností spoločnosti Bytterm, a.s. je výroba tepla v plynových kotloch, ktoré sú situované na sídlisku Hájik. Zásobuje teplom viac ako 21 500 bytov a ďalšie nebytové priestory (školské a predškolské zariadenia, obchodné a administratívne budovy) na základe zmluvného vzťahu. Celkovo až 89 % tepla na vykurovanie a teplú vodu vyrába vo výmenníkových staniciach a dodáva konečným spotrebiteľom. Potrebné teplonosné médium (hlavne paru a horúcu vodu) na výrobu tepla a teplej vody vo výmenníkových staniciach nakupuje od Žilinskej teplárenskej, a.s.. Zostávajúcich 11 % vyrába a dodáva teplo na vykurovanie a teplú vodu z plynových kotolní.

Základné technologické zariadenia spoločnosti Bytterm, a.s., sú výmenníkové stanice (VS) - para/teplá voda a horúca voda/teplá voda napojené na primárne rozvody Žilinskej teplárenskej, a.s., plynové kotolne situované na sídlisku ŽILINA-HÁJIK, a individuálne domové alebo okrskové plynové kotolne vybudované v územnom celku mesta.

Spoločnosť Bytterm, a.s. venuje značnú pozornosť modernizácií jednotlivých zdrojov tepla ako i ich prevádzke, čo má za dôsledok efektívnejšie využívanie primárnych energií obsiahnutých v palive.

Na obrázku č. 2 je uvedená výroba množstva tepla z plynových kotolní spoločnosťou Bytterm, a.s. dodaného odberateľom v rokoch 2010 – 2014. Z obrázku je zrejmý klesajúci trend v dodávke tepla na vykurovanie a ohrev teplej vody pre bytové domy na sídlisku Hájik, čo je spôsobené najmä

zlepšením tepelno – technických parametrov bytových domov, vyregulovaním vykurovacích sústav a ďalším opatreniami.

Obr. 9 - Výroba množstva tepla z plynových kotolní

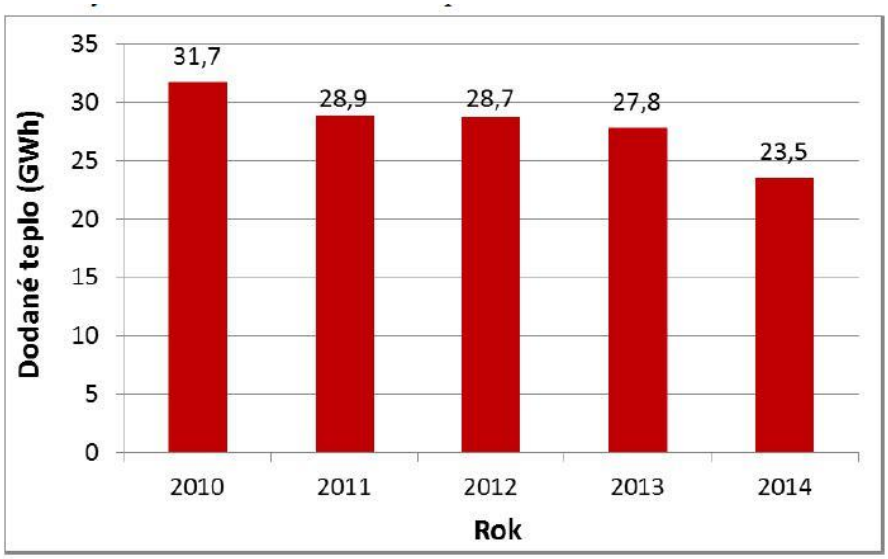

Je predpoklad, že pokračovaním modernizácie a obnovy zdrojov tepla, ich riadenia a ďalšieho príslušenstva spoločnosti Bytterm, a.s. Žilina bude dochádzať k ďalšiemu zvyšovaniu efektívnosti výroby tepla. V prípade zvýšenia úspor týmito opatreniami je predpoklad potenciálu úspor na úrovni 1,5 % dodávaného tepla, čo by predstavovalo úsporu energie približne 353 MWh/rok.

Zdroje tepla v individuálnej bytovej výstavbe

Individuálna bytová výstavby (IBV) je koncentrovaná najmä v mestských častiach Žiliny – Bánová, Brodno, Budatín, Bytčica, Mojšova Lúčka, Považský Chlmec, Strážov, Trnové, Vranie, Zádubnie, Zástranie, Závodie a Žilinská Lehota. V roku 2014 bolo v meste Žilina 8354 domov, z ktorých 6986 je rodinných domov.

Tab. 14 - Zdroje tepla v individuálnej bytovej výstavbe

Mestská časť	Počet domov
Bánová	534
Brodno	328
Budatín	496
Bytčica	591
Mojšova Lúčka	128
Považský Chlmec	401
Strážov	196
Trnové	900
Vranie	216
Zádubie	195
Zástranie	232
Závodie	946
Žilinská Lehota	87
Žilina	3104
Spolu	8354

V individuálnej bytovej výstavbe je teplo produkované vo vlastných zdrojoch tepla, ktoré sú situované priamo v objekte spotreby tepla, pričom majú nízke tepelné výkony. V súčasnosti sú najrozšírenejšími zdrojmi tepla v IBV zdroje tepla spaľujúce zemný plyn, konkrétne najviac rozšírené sú atmosférické a kondenzačné závesné kotly s menovitým výkonom do 30 kW.

Na ovplyvňovanie prevádzky zdrojov tepla v IBV nemá mesto podľa súčasnej legislatívy prakticky žiadne nástroje, a od vývoja cien palív sa bude odvíjať i trend rekonštrukcie kotlov, prípadne ich výmeny za účinnejšie jednotky, alebo na systémy spaľujúce lacnejšie palivá (napr. dendromasa).

Zdroje tepla v objektoch verejného a podnikateľského sektora nepripojených na SCZT

Objekty verejného a podnikateľského sektora na území mesta Žilina, ktoré nie sú pripojené na sústavu centrálneho zásobovania teplom (SCZT), vyžívajú vlastné kotolne resp. zdroje tepla. Prevažná väčšina z nich využíva plynové kotolne.

Dostupnosť palív a energie

Mesto Žilina je z hľadiska zdrojov energie na výrobu tepla v prevažnej miere zásobovaná pomocou fosílnych palív, najmä zemným plynom a hnedým uhlím, v menšej miere sa vyšívajú obnoviteľné zdroje energie, najmä biomasa v rôznych formách.

Zásobovanie pevnými fosílnymi palivami

V súčasnosti je najviac vyšívaným pevným fosílnym palivom na území mesta Žilina hnedé uhlie. Slovenské otvorené zásoby hnedého uhlia a lignitu sú v záverečnej fáze svojej exploatácie. Ťažia sa najmä zásoby v Hornonitrianskych baniach Prievidza, a.s., Prievidza (HBP, a.s.). Využívanie ložísk hnedého uhlia zaisťuje čiastočnú domácu energetickú sebestačnosť, vedie k stabilizácii národného hospodárstva a znižuje vysokú závislosť od dovozu drahých energetických surovín.

Hlavným spotrebiteľom pevného fosílneho paliva je Ţ. T., a.s., Žilina. Hnedé uhlie vyšívané v Ţ. T., a.s., Žilina pochádza zo Sokolskej uholnej, a.s. Sokolov, konkrétne z lomu Jiří, katalógové označenie 610, 31E, druh drobné 1, SD a z lomu Bílina, katalógové označenie 135 hp1.

Zásobovanie zemným plynom

Zemný plyn naftový je v súčasnosti hlavným zdrojom energie na výrobu tepla v decentrálnych zdrojoch – kotolniach blokových, domových, ako aj v prevažnej väčšine výroby tepla a teplej vody v objektoch individuálnej bytovej výstavby a v priemyselných objektoch, ktoré nie sú napojené na SCZT.

Pre výrobu tepla v CZT Ţ.T., a.s. je zemný plyn používaný len ako vedľajšie palivo, pre účely zakurovania a stabilizácie prevádzky uhoľných kotlov, resp. pre plynový kotol K3, prevádzkovaný v režime náhradného zdroja.

V súčasnosti je pre oprávnených odberateľov v meste Žilina niekoľko dodávateľov zemného plynu (MAGNA ENERGIA a.s., Stredoslovenská energetika, a.s., Energie2, a.s., ELGAS, s.r.o., RIGHT POWER, a.s., Slovenský plynárenský priemysel, a.s., VEMEX, ENERGO s.r.o., RWE Gas Slovensko, s.r.o., ČEZ Slovensko, s.r.o., SLOVAKIA ENERGY, s.r.o., ZSE Energia, a.s., LAMA energy a.s. - organizačná zložka, Europe Easy Energy Slovensko a.s., A. En. Gas a.s., UTYLIS s.r.o.).

Vzhľadom na nestabilitu ceny plynu sa hľadajú možnosti náhrady tohto fosílneho paliva inými environmentálne prijateľnými, a to najmä obnoviteľnými zdrojmi, hlavne v oblasti individuálnej bytovej výstavby.

Zásobovanie elektrickou energiou

Dodávku elektrickej energie v meste Žilina zabezpečuje Stredoslovenská energetika, a.s. (SSE, a.s.). Prenos elektrickej energie sa v Žilinskom kraji uskutočňuje prostredníctvom rozvodov 400 kV (253 km), 220 kV (239,5 km), 110 kV (743 km) a 22 kV vedenia (cca 3 000 km). V Žiline sa nachádza Slovenský energetický dispečing s celoslovenskou pôsobnosťou a tiež Centrálny energetický dispečing SSE, a.s. so stredoslovenskou pôsobnosťou. Vo Varíne sa nachádza rozvodňa s primárnym napätím 400/110 KV patriaca spoločnosti SEPS, a.s..

Prenosová sústava 400 kV s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu prechádza severnou časťou v smere: Spišská Nová Ves – Liptovská Mara – Sučany – Varín – Nošovice (ČR), v smere sever – juh: Sučany – Horná Ždaňa –Veľký Ďur - Levice a Varín – Bošáca.

Prenosová sústava 220 kV prechádza v smere: Lemešany – Sučany – Nováky s napojením do transformovne Medzibrod (kraj B. Bystrica), a vetva : Široká na Orave – Sučany – Bystričany. Distribučné vedenia 110 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy (uzol Varín – Sučany - Liptovská Mara – PVE Čierny Váh) a zdrojov elektrickej energie (tepelné a vodné elektrárne) pre zásobovanie distribučných staníc 110/22 kV.

Obr. 10 - Zásobovanie mesta Žilina elektrickou energiou

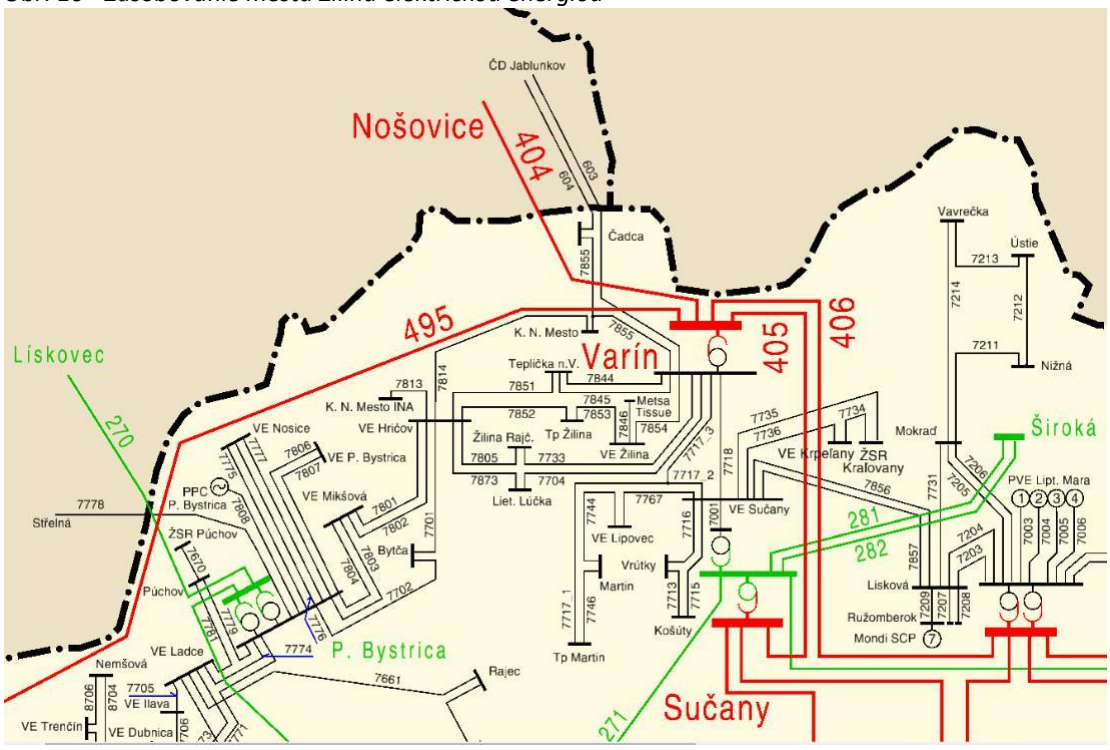

Obnoviteľné zdroje energie

Využitie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie patrí k hlavným cieľom zlepšenia životného prostredia a zlepšenia energetickej samostatnosti riešeného územia. Perspektívou moderného

zásobovania teplom je využívanie obnoviteľných zdrojov ako drevný odpad, slama, slnečná energia a pod.

Na území mesta sa v súčasnosti z obnoviteľných zdrojov energie využíva v malej miere biomasa – odpadné drevo z drevospracujúcich prevádzok a slnečná energia, ktorá sa pomocou solárnych kolektorov v individuálnej bytovej výstavbe využíva prevažne na ohrev teplej vody v letnom období. Ostatné druhy obnoviteľných zdrojov energie ako sú geotermálna energia, energia vetra a vody sa na území mesta nevyžívajú.

Analýza súčasného stavu zabezpečovania výroby tepla s dopadom na životné prostredie

Mesto Žilina sa rozprestiera v údolí stredného Váhu v doline na strednom Považí. Žilinská kotlina patrí medzi kotliny stredne vysoko položeného stupňa. Z východu zasahuje do oblasti Malá Fatra, z juhu Biele Karpaty a zo severozápadu pohorie Javorníky. V oblasti kotliny je po celý rok zvýšená relatívna vlhkosť vzduchu, je to oblasť s najväčším počtom dní v roku s hmlou. Charakteristická je tu slabá veternosť s priemernou rýchlosťou vetra 1,3 m.s–1 a výskytom bezvetria až 60 %. Z hľadiska potenciálneho znečistenia ovzdušia sú veterné pomery v Žilinskej kotline veľmi nepriaznivé a relatívne menšie zdroje exhalátov spôsobujú relatívne vysokú úroveň znečistenia ovzdušia.

Na obrázku je uvedená ročná produkcia emisií tuhých znečisťujúcich látok (TZL), oxidu siričitého (SO2), oxidov dusíka (NOx) a oxidu uhoľnatého (CO). Je možné konštatovať, že produkcia TZL má zvyšujúcu sa tendenciu, čo môže byť pravdepodobne spôsobené viacerými aspektmi:

- nárastom výroby a spotreby tepla,
- zvýšením dopravy na území mesta,
- zvýšenou prašnosťou spôsobenou zvýšenou výstavbou na území mesta,
- zmenou palivovej základne v IBV zo zemného plynu na tuhé palivá,
- inými prevádzkami mimo územia mesta, napr. vápenka Dolvap, s.r.o.

Obr. 11 - Ročná produkcia emisií tuhých znečisťujúcich látok (TZL), oxidu siričitého (SO2), oxidov dusíka (NOx) a oxidu uhoľnatého (CO)

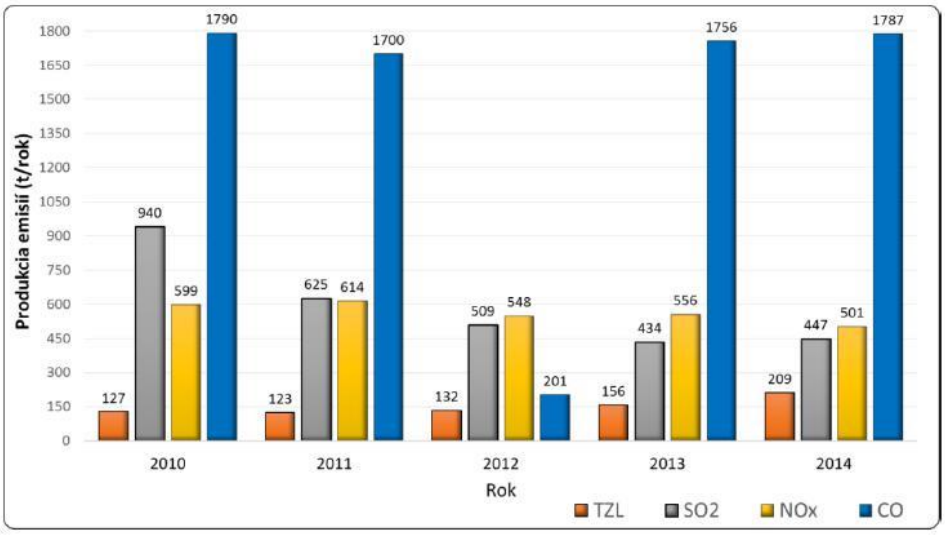

Analýza súčasného stavu a stanovenie potenciálu úspor

Z vyššie uvedeného vyplýva neustále znižovanie celkovej spotreby tepelnej energie v meste Žilina, čo je dané okrem zmeny klimatických podmienok i rôznymi racionalizačnými opatreniami vo vzťahu ku spotrebe tepelnej energie.

Efektívnosť využívania primárnych zdrojov energie musí byť riešená komplexne v celom cykle pri výrobe, rozvode a spotrebe tepla, t. j. od zdrojov tepla cez tepelné siete (primárne/sekundárne), cez odovzdávacie stanice aţ po konečné odberné miesto budovy, (priemysel, poľnohospodárstvo) a jednotlivé spotrebiteľské sústavy (vykurovanie, príprava TÚV, vzduchotechnika, technológie,...).

Vodovod a kanalizácia

Vodovod v meste Žilina bol budovaný od roku 1908 s využitím miestnych zdrojov ako aj vodárenských zdrojov v Turskej doline. V súčasnosti je vodovod súčasťou skupinového vodovodu Žilina, ktorý zahŕňa rozsiahle územie nielen mesta a značnej časti okresu Žilina, ale aj okresov Bytča, Kysucké Nové Mesto a Čadca a je v majetku a prevádzkovaní Severoslovenských vodární a kanalizácií, a.s. so sídlom Bôrická cesta 1960, 010 57 Žilina (ďalej len „SEVAK, a.s.“).

Časť vodovodov na území mesta prevádzkuje SEVAK, a.s. na základe nájomných zmlúv s mestom v miestnych častiach a lokalitách mesta Žilina a to - Bánová, Závodie, Hájik, Žilinská Lehota, IBV Solinky JUH, Budatín, Zástranie a Zádubnie. Na základe nájomnej zmluvy s Vodohospodárskou výstavbou Bratislava prevádzkuje SEVAK, a.s. verejný vodovod aj v mestskej časti Nová Mojšova Lúčka.

Systém akumulácie, rozvodu a distribúcie vody je riadený rádiovým prenosom prostredníctvom vodárenského dispečingu.

Mesto Žilina je zásobované pitnou vodou z viacerých vodárenských zdrojov. Najväčším zdrojom je vodárenská nádrž Nová Bystrica o kapacite 1 030 l/s. Voda je upravovaná v úpravni vody Nová Bystrica s kapacitou 680 l/s. Ďalšie vodárenské zdroje zásobujúce pitnou vodou mesto Žilina sú Teplička nad Váhom s povoleným odberom 160 l/s, Lietava s povoleným odberom 100 l/s, pramene v Turí s priemernou výdatnosťou v roku 2015 vo výške 73,17 l/s, Lietavská Svinná (Patúch) s kapacitou 20 l/s, Kamenná Poruba s priemernou výdatnosťou 2 prameňov v roku 2012 - 50,0 l/s, Fačkov (pramene Tiesňavy a Ráztoky) s priemernou výdatnosťou v r. 2012- 76,22 l/s a Stráňavy (pramene Rybníky) s priemernou výdatnosťou v r. 2015 – 60,82 l/s .

Verejná vodovodná sieť v meste Žilina má v súčasnosti tri tlakové pásma v závislosti na nadmorskej výške zásobovanej lokality. Akumuláciu vody pre mesto Žilina tvoria vodojemy:

1. tlakové pásmo
    - VDJ Budatín 1 – 2x 1 000 m3
    - VDJ Bôrik 1 – 2x 250 m^3
    - VDJ Bôrik 2 – 2x 250 m^3
    - VDJ Bôrik 3 – 1x1 000 m^3
    - VDJ Považský Chlmec – 1x 400 m^3
2. tlakové pásmo
    - VDJ Chrasť – 2x 5 000 m^3
    - VDJ Bánová 2 – 1x 3 000 m^3
3. tlakové pásmo
    - VDJ Budatín 2 – 2x 1 000 m^3

- VDJ Hájik 2 – 2x 1 500 m^3
- VDJ Lietavská Lúčka – 1x 1000 m^3
- VDJ Trnové – 1x 150 m^3

Uvedená akumulácia vody je pre zásobovanie obyvateľstva postačujúca. Prípadné špecifické potreby vody hlavne pre potreby priemyslu, technologickej alebo požiarnej vody sa riešia individuálne.

Na verejný vodovod bolo v meste Žilina v roku 2015 napojených 81 095 obyvateľov. Špecifická potreba vody na 1 obyvateľa bola:

- z vody fakturovanej celkom - 140,6 l/ob/deň
- z vody fakturovanej pre obyvateľstvo - 92,6 l/ ob/deň
- z vody vyrobenej - 171,4 l/ob/deň

V roku 2015 bola dĺžka vodovodnej siete v meste Žilina v prevádzke SEVAK, a.s. 177,1 km, na ktorej bolo osadených 8 414 vodovodných prípojok s dĺžkou 64,5 km. Materiál rozvodných radov je oceľ, PVC, HDPE, liatina. Na sieti bolo osadených 8 923 fakturačných vodomerov. Z celkovej dĺžky je na základe nájomnej zmluvy (Vodné Dielo v k.ú. Žilina – 7,4 km, IBV Budatín – 2,3 km, Sihoť–0,4km, Hájik - 4,0km, Závodie- 0,5km, Zádubnie -2,6 km, Zástranie – 4,3km, obytná zóna Solinky-Juh -1,6km, Vranie- 6,2km, Žilinská Lehota- 2,6km) v prevádzke SEVAK, a.s. 32,9 km verejnej vodovodnej siete a 960 vodovodných prípojok celkovej dĺžky 2,5 km, na ktorej bolo osadených 990 fakturačných vodomerov.

Straty v sieti sú na úrovni 18 %, t.j.3068 m^3 na 1km siete ročne. Z dôvodu ďalšieho znižovania strát sa realizuje postupná rekonštrukcia existujúcej vodovodnej siete.

Prípadné núdzové zásobovanie pitnou vodou bude v prípade potreby zaisťované dopravou pitnej vody v množstve maximálne 15,0 l/deň/obyvateľ cisternami z aktuálne prístupných kapacít vodárenských zdrojov. Zásobovanie pitnou vodou bude podľa potreby doplňované balenou vodou.

Výstavba nových vodovodov sa predpokladá v tých lokalitách mesta, ktorá je v súlade s požiadavkami územno- plánovacej dokumentácie mesta a finančnými možnosťami SEVAK, a.s. Rekonštrukcie a opravy rozvodných vodovodných potrubí sa plánujú s ohľadom na percento zníženia strát vody, výmeny starých nevhodných potrubí a hlavne výmeny potrubí prípojok ako aj potreby zvýšenia kapacity potrubia pre zabezpečenie rozvoja a potrieb mesta.

Problematické sa javí riešenie požiadaviek niektorých investorov z hľadiska koordinácie výstavby nových vodovodných a kanalizačných potrubí niektorých lokalít. Z tohto dôvodu je potrebné zo strany stavebného úradu povoľovať výstavbu obytných súborov, poprípade rodinných domov, len po vzájomnej koordinácií postupov výstavby vodovodu, kanalizácie a stavebných objektov.

Kanalizácia v meste bola budovaná od roku 1908. Odpadové vody boli do roku 1985 odvádzané na starú ČOV Žilina v Hornom Hričove. V septembri 1985 sa spustila do prevádzky nová spoločná čistiareň odpadových vôd S-ČOV Žilina, ktorá je vybudovaná na katastrálnych územiach obcí Horný a Dolný Hričov. Ide o mechanicko – biologickú ČOV so zameraním na zvýšené odstraňovanie dusíka a fosforu, s kalovým a plynovým hospodárstvom, ktorá má kapacitu220 000EO, 580 l/s

(Q_{priem}) pri bezdažďovom stave a $Q_{dažď}$. 1800l/s. . Vyčistené odpadové vody sú vypúšťané cez merný objekt do starého koryta rieky Váh. Kal je odvodňovaný a odvážaný ku kompostovaniu mimo areál čistiarne odpadových vôd prostredníctvom externej firmy. Priemerný prítok odpadových vôd v roku 2015 bol 520,2 l/s. (min – 202 l/s, max. – 1 709 l/s). Kvalita vypúšťaných odpadových vôd spĺňa stanovené limity.

Mimo odpadových vôd bežného komunálneho charakteru sú na ČOV privádzané a čistené aj odpadové vody od nasledovných, hlavne priemyselných producentov: Metsä Tissue a.s. Žilina, Nemocnica s poliklinikou Žilina, Ryba s.r.o. Žilina, PEZA, a.s. Žilina, Slovena a.s. Žilina, IS Servis s.r.o. Žilina, Elektrovod s.r.o. Žilina, Mobis Slovakia, s.r.o., DONGHEE Slovakia, s.r.o. Strečno,A.S.A. Slovensko spol. s r.o. Zohor, KIA MOTORS Slovakia s.r.o. Žilina.

Mesto Žilina má vybudovanú stokovú sieť, ktorú je možné označiť ako kombinovanú (jednotná aj delená kanalizácia). Materiál potrubí je PVC, kamenina, betón, sklolaminát, železobetón a profily sú od DN 250mm po 1800x2250mm).

Na verejnú kanalizáciu v prevádzke SEVAK, a.s. bolo v r. 2015 napojených 76 011 obyvateľov, t.j. 93,7 %.

Dĺžka kanalizačnej siete v majetku a prevádzke SEVAK, a.s. bola 145,9 km, je vybudovaných 5 707 kanalizačných prípojok dĺ. 39,1 km. Dĺžka kanalizačnej siete prevádzkovaná na základe nájomnej zmluvy bola 23,1 km a 353 kanalizačných prípojok dĺ. 1,5 km.

V meste Žilina je tiež lokálne vybudovaná aj dažďová kanalizácia (sídlisko Solinky, Hájik, Bánová, Rosinky a časti Závodia a Budatína), ktorá je v správe mesta. Z prímestských častí, kde nie je vybudovaná kanalizácia sú dažďové vody odvádzané systémom priekop, jarkov a trativodov do miestnych vodných tokov.

Koncom roka 2007 bola ukončená stavba „Intenzifikácia ČOV v Žiline a rozšírenie kanalizácie“, ktorá bola spolufinancovaná z predvstupových fondov Európskej únie ISPA. V rámci tejto stavby bola vykonaná intenzifikácia hrubého predčistenia a kalového hospodárstva, vrátane zmeny odvodnenia kalov a kogenerácie bioplynu. V roku 2013 bola ukončená II.etapa Intenzifikácie ČOV, ktorá bola taktiež spolufinancovaná z kohézneho fondu Európskej únie. V rámci tejto epaty bola vykonaná intenzifikácia mechanického stupňa, biologického stupňa a súvisiacich objektov so zameraním na zvýšené odstraňovanie dusíka a fosforu.

Ďalej sa bola v roku 2012 ukončená stavba „ Trnové – kanalizácia“, ktorá riešila vybudovanie splaškovej kanalizácie PVC DN 300 dĺ. 12,97 km a 711 kanalizačných odbočení a je zaústená do ľavostranného zberača DN 800 a odpadové vody sú odvedené na ČOV Žilina.

Vzhľadom na vek kanalizácie a použité materiály sa plánuje aj postupná rekonštrukcia kanalizačnej siete v rozsahu 1% ročne podľa finančných možností SEVAK, a.s.

<u>Prímestské časti Žiliny, kde zatiaľ nie je vybudovaná verejná kanalizácia :</u>

Považský Chlmec - V roku 2017 sa predpokladá začiatok realizácie 1.etapy výstavby delenej kanalizácie odvádzajúcej splaškové aj dažďové vody v uliciach: Pri Kysuci, Vysoká, Na hôrke, Bytčianska, Na majerisku, Hlavná z PVC DN 300 dĺ. 1,8 km vrátane výtlaku DN 100 z ČS 1, odkiaľ budú čerpané do jestvujúcej kanalizácie v miestnej časti Budatín, Dažďová kanalizácia bude dĺ.

907,7 m z rúr DN 300-600 a v dĺžke 764,3 m budú vybudované aj líniové odvodňovacie prvky. Dažďová voda bude odvedená viacerými výustnými objektami do rieky Kysuca. Následne podľa

finančných možností SEVAK, a.s. a mesta Žilina sa bude pokračovať v ďalších etapách budovania kanalizácie.

Strážov - V budúcnosti (nie skôr ako po r. 2020) sa predpokladá dobudovanie splaškovej kanalizácie za v miestnej časti Strážov – PVC DN 300 dĺ. 1,0 km.

Vranie - Kanalizácia nie je vybudovaná. V budúcnosti (nie skôr ako po r. 2025) sa predpokladá vybudovanie splaškovej kanalizácie z PVC rúr DN 300 dĺ. cca 6 km. Súčasťou bude aj čerpacia stanica, ktorou budú splaškové odpadové vody prečerpávané do kanalizácie v miestnej časti Brodno.

Zástranie - Kanalizácia nie je vybudovaná. V budúcnosti (nie skôr ako po r. 2020) sa predpokladá vybudovanie splaškovej kanalizácie z PVC rúr DN 300 dĺ. cca 4,2 km. Súčasťou kanalizačnej siete bude aj ČS 1 a výtlačný rad DN 100 dĺ. cca 160 m do ČS 2, odkiaľ budú výtlakom DN 125 dĺ. 1,01 km prečerpávané do kmeňovej stoky DN 300 dĺ. 1,7 km s napojením na kanalizačnú sieť v miestnej časti Zádubnie.

Žilinská Lehota - Kanalizačná sieť nie je vybudovaná. V budúcnosti (nie skôr ako po r. 2025) sa predpokladá vybudovanie splaškovej kanalizácie z PVC rúr DN 300 dĺ. cca 2,53 km, ktoré budú kmeňovým zberačom DN 300 dĺ. 1,5 km odvedené do kanalizačného zberača DN 2200 a na ČOV Žilina.

Plynofikácia

Mesto Žilina má vybudovanú pomerne rozsiahlu plynovodnú sieť(primárnu VTL, aj sekundárnu STN a NTL plynovody s príslušnými zariadeniami OS,RS a DRS). Kapacita zariadení je postačujúca pre pokrytie súčasnej spotreby, ako aj pre predpokladaný budúci rozvoj mesta.

Z dôvodov v súčasnosti stanovených kritérií pre posudzovanie rentability stavieb nemožnosť zabezpečovať rozvoj plynofikácie nových lokalít z prostriedkov SPP a. s. Z budovania plynovodov priebežne od roku 1959 vyplýva nevýhodnosť používania NTL plynovodnej siete a nutnosť jej rekonštrukcie na vyšší prevádzkový tlak. V dobe započatia plynofikácie bolo bežné používanie NTL tlaku nakoľko neboli vyrábané domové regulátory tlaku.

Zásobovanie elektrickou energiou

V súčasnosti je mesto Žilina napájané z dvoch transformovní 110/22 kV, ktorých vlastníkom je SSE a. s. a nachádzajú sa k. ú. mesta.

Transformovňa **Rajčanka**

- napájanie z dvoch liniek 110 kV č. 7805 a č. 7733
- transformácia zo 110 kV na 22 kV cez dva transformátory T 101 a T102, každý s výkonom 40 MVA
- komplexná rekonštrukcia bola vykonaná v r. 1998 s nákladom 200 mil. Sk, bez fin. účasti mesta

Transformovňa **Žilina** (pri Tp. Žilina)

- napájanie z dvoch liniek 110 kV č. 7852 a č. 7853
- transformácia zo 110 kV na 22 kV cez tri transformátory T 101, T102, T103, každý s výkonom 40 MVA

- v súčasnosti prebieha rekonštrukcia 110 kV časti transformovne na diaľkové elektrické ovládanie (koniec 4/2008) predpokladané náklady 28 mil. sk bez finančnej účasti mesta

V rozvoji energetiky mesta Žilina na hladine 110kV neplánuje SSE a. s. do roku 2017 žiadne nové investície do budovania nových transformovní 110/22 kV, ktoré by sa týkali finančnej účasti mesta.

V meste Žilina sa nachádzajú ešte výrobne Vodné Dielo Žilina a Žilinská teplárenská, ktoré prispievajú výrobou do hladiny 110 kV. Tieto výrobne sú samostatné spoločnosti, bez účasti SSE a. s.

1.6 Environmentálna infraštruktúra

Ochrana a racionálne využívanie vôd

Územie mesta Žilina predstavuje v dôsledku jeho geomorfologickej skladby oblasť, ktorá je výrazne modelovaná miestnymi tokmi. V obdobiach zvýšenej zrážkovej činnosti dochádza k eróznym pochodom a povodňovým situáciám, ktoré majú lokálne katastrofický priebeh. Na miestnych potokoch sa v krátkom časovom období mnohonásobne zvyšuje prietok, dochádza k vybrežovaniu potokov, podmývaniu brehov, vzniku lokálnych zosuvov s následkom častého znižovania prietočnosti a zaplavovaniu aj osídlených častí - intravilánu mesta.

V roku 1994 sa začalo s budovaním Vodného diela Žilina. Do prevádzky bolo uvedené v rokoch 1997-1998. Vodná nádrž má objem 18,15 mil. kubických metrov a slúži ako zdroj vody pre priemysel a poľnohospodárstvo, závlahy, využívanie vodnej energie, plavbu, rekreáciu, chov rýb a ochranu pred veľkými vodami.

Popri ekonomických a hospodárskych výhodách, ktoré vodná nádrž so sebou prináša, je dôležité uvedomovať si aj ich negatívny vplyv na krajinu ako celok, nakoľko ich výstavba a prevádzka je umelým zásahom do krajiny, ktorý môže v značnej miere narušiť (i nenávratne) rovnováhu celých ekosystémov.

V oblasti ochrany územia pred povodňami je zámerom, v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh, komplexné riešenie odtokových pomerov v povodiach tokov opatreniami zvyšujúcimi retenčnú schopnosť pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody. V súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh sa tiež plánuje realizácia viacerých stavieb, ktoré budú plniť najmä funkciu ochrany územia pred povodňami. Morfologická stavba územia umožňuje vybudovanie záchytných nádrží - poldrov a retenčných nádrží nad intravilánmi miestnych častí - Žilina-Trnové, vybudovanie poldra na Trnovke. Okrem **ochrany územia pred záplavami** sa zlepšia hydrologické pomery územia, vytvorí sa vodná plocha s priaznivými podmienkami na vývoj miestnych ekosystémov. Ochrana intravilánov miestnych častí pred prívalovými vodami patrí medzi hlavné úlohy pri ochrane územia. V štádiu konania na územné rozhodnutie je regulácie toku Brodniaka v mestskej časti Brodno. Realizácia samotnej regulácie je naplánovaná v roku 2017.

Odpadové hospodárstvo

V oblasti nakladania s odpadom Mesto Žilina prijalo stratégiu odpadového hospodárstva do roku 2020. Na území mesta Žilina prebiehajú všetky činnosti obsiahnuté v pojme nakladanie s odpadmi:

a) Zber odpadov.

b) Preprava odpadov.

c) Zhodnocovanie odpadov.

d) Zneškodňovanie odpadov

Mesto Žilina v oblasti odpadového hospodárstva zabezpečuje na svojom území zber komunálneho odpadu ako „zmesového“ odpadu do zberných nádob a súčasne vykonáva aj triedený zber ako:

- zber papiera,
- zber skla,
- zber plastov,
- zber kovových obalov,
- zber viacvrstvových kombinovaných materiálov,
- zber biologicky rozložiteľného odpadu.

Za zber aj triedenie odpadov možno považovať prevádzkovanie už založených zberných dvorov, kde je možné sústreďovať akýkoľvek veľkorozmerný odpad (pneumatiky, akumulátory, elektrospotrebiče, nábytok, drobný stavebný odpad). Zberné dvory sú v Považskom Chlmci pri regionálnej skládke tuhého komunálneho odpadu (TKO) a v lokalite na Jánošíkovej ulici. Tieto zberné dvory slúžia aj na zber a triedenie nebezpečného odpadu z komunálnej sféry.

Do systému zberu a triedenia zapadajú aj veľkokapacitné kontajnery pravidelne rozmiestňované na území mesta podľa stanovených harmonogramov.

Spoločnosť T+T, a.s. ktorá má zmluvu s mestom o zbere a likvidácii TKO, otvorila v Hornom Hričove novú automatickú triediacu linku, ktorá efektívne triedi a zhodnocuje TKO, ktorého výstupom je len 30 % pôvodného objemu odpadu. Tento odpad je zároveň len inertným odpadom. Momentálne sa tento odpad ukladá na skládke v Žiary nad Hronom, keďže skládka TKO v P. Chlmci je momentálne predbežným opatrením zatvorená.

Ochrana ovzdušia

Územie Žiliny patrí podľa klimatickej charakteristiky do mierne teplej oblasti. V oblasti kotliny je po celý rok zvýšená relatívna vlhkosť vzduchu s najväčším počtom dní v roku s hmlou. Charakteristická je tu slabá veternosť s výskytom 60% dní bezvetria. Z hľadiska potenciálneho znečistenia ovzdušia sú veterné pomery v Žilinskej kotline veľmi nepriaznivé, aj relatívne menšie zdroje exhalátov vedú k vysokej úrovni znečistenia v prízemnej vrstve. Znečistenie ovzdušia je spôsobené energetickými zdrojmi (Žilinská teplárenská, a.s.), automobilovým priemyslom, chemickými prevádzkami a v centre mesta intenzívnou dopravou.

Najväčší problém kvality ovzdušia na Slovensku, rovnako ako vo väčšine európskych krajín, predstavuje znečistenie ovzdušia prachovými časticami – PM. Územie mesta Žiliny je vymedzené ako oblasť riadenia kvality ovzdušia pre znečisťujúcu látku PM_{10}. Údaje o kvalite ovzdušia v meste sú získavané z meracej stanice SHMÚ, automatická monitorovacia stanica Žilina, Obežná.

V záujme zlepšenia kvality ovzdušia bude mesto iniciovať vypracovanie koncepcie ochrany ovzdušia mesta s návrhom opatrení na zníženia koncentrácie prachových častíc v ovzduší.

V súlade s Koncepciou rozvoja mesta Žiliny v oblasti tepelnej energetiky bude mesto naďalej podporovať centrálny zdroj tepla ako rozhodujúci zdroj tepla rovnako ako aj jeho ďalšiu ekologizáciu.

Naďalej sa bude pokračovať vo výsadbe nových drevín a obnove uličných stromoradí, plánuje sa pristúpiť k revitalizácii a rozširovaniu existujúcich parkov, rekonštrukcii vnútroblokovej zelene a celkovo k rozširovaniu zelených plôch v meste.

S cieľom zvyšovať podiel hromadnej dopravy voči individuálnej automobilovej doprave je plánovaná modernizácia a rozširovanie trolejbusovej infraštruktúry. V súlade s Koncepciou nemotoristickej dopravy je plánovaný ďalší rozvoj cyklistickej dopravy.

Vzhľadom na to, že na množstve prachových častíc sa významnou mierou podieľa aj sektor malých zdrojov – domácnosti, kde sa zvyšuje spotreba palivového dreva na úkor zemného plynu, plánujú sa informačné kampane o problematike kvality ovzdušia a možnostiach jej zlepšovania. V tomto roku sme aj v tomto zmysle a s týmto cieľom vypracovali aktualizáciu Energetickej koncepcie mesta Žilina.

Ochrana, zlepšenie a regenerácia prírodného prostredia

Aktivity mesta budú okrem sústavnej údržby zelene zamerané najmä na revitalizáciu a rozširovanie mestských parkov, obnovu uličných stromoradí, výsadbu nových drevín v intraviláne aj extraviláne mesta. V rokoch 2013-2020 by malo dôjsť taktiež k rekonštrukcii vnútroblokovej zelene v meste. Mesto Žilina v oblasti pripravuje nasledovné kroky:

- systematické rozširovanie zelene v CMZ
- obnova stromoradí v centre mesta
- revitalizácia a rekonštrukcia existujúcich parkov v meste
- zavedenie opatrení na zníženie podielu spevnených plôch v CMZ
- systematické ničenie inváznych rastlín na území mesta
- odstránenie všetkých nelegálnych skládok z územia mesta
- humanizácia verejných priestorov

Mesto Žilina založilo nadáciu na revitalizáciu Lesoparku Chrasť. Aj za podpory finančných sponzorských darov spoločnosti KIA Motors Slovakia sa mestu darí každoročne zrevitalizovať ďalšie časti žilinského lesoparku. Za podpory spoločnosti KIA a jej Nadácie KIA Motors Slovakia mesto rozšírilo Sad na Studničkách, jeho výmera sa zdvojnásobila a stal sa veľmi navštevovaným a vyhľadávaným miestom v centre mesta, keďže tu pribudlo aj detské ihrisko. Spoločnosť KIA podporila aj revitalizáciu a rekonštrukciu parku v Bánovej, kde došlo k jeho celkovej obnove a inštalácii prvkov drobnej architektúry a detských prvkov. V tomto roku, 2016, sme začali s provu etapou rekonštrukcie parku Ľ. Štúra rovnako za podpory Nadácie KIA Motors Slovakia. V tejto etape dôjde k úplnej výmene spevnených plôch, k výstavbe gabiónovej steny smerom od Tajovského ulice, k vybudovaniu rozvodov vody a kanalizácie, k rekonštrukcii elektrických rozvodov a osvetlenia, k výmene lávok cez Všivák a k premiestneniu detského ihriska a k jeho rozdeleniu na dve časti, podľa vekových kategórií. V budúcom roku je naplánovaná inštalácia drobnej architektúry, vodného prvku v časti pri soche Ľ. Štúra, finálne vegetačné úpravy, výsadby drevín, trvaliek a založenie nových trávnikov.

V oblasti detských ihrísk mesto postupne v jednotlivých mestských častiach buduje menšie detské ihriská, alebo postupne revitalizuje existujúce ihriská.

1.7 Podnikateľské prostredie

Právne formy podnikania

Medzi ekonomicky najvýkonnejšie formy podnikov podľa evidovaných informácií patria v meste spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré tvoria až 47% a akciové spoločnosti, ktoré tvoria až 40% celkových tržieb na území mesta. Približne 4% tvoria známe tržby živnostníkov a deväť percent pripadá na ostatné právne formy, kde najvýznamnejšiu úlohu hrajú družstvá.

Obr. 12 - Právne formy podnikania

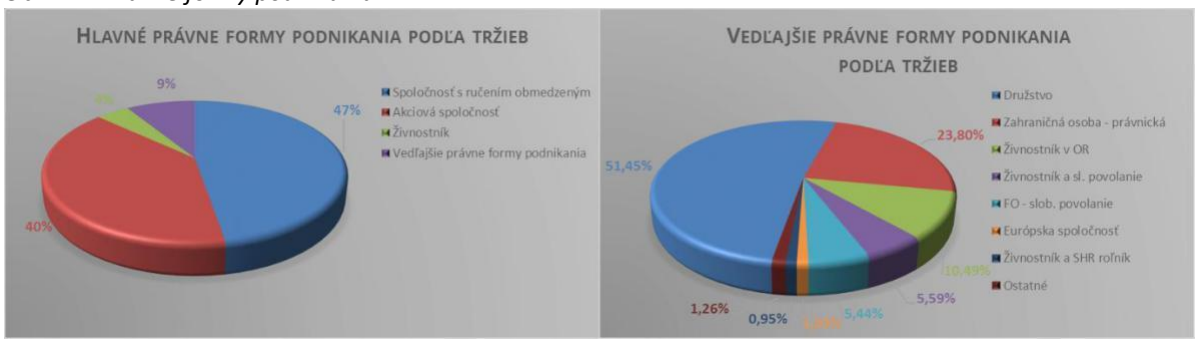

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Sektorová regionálna štruktúra

Obr.13 - Sektorová regionálna štruktúra

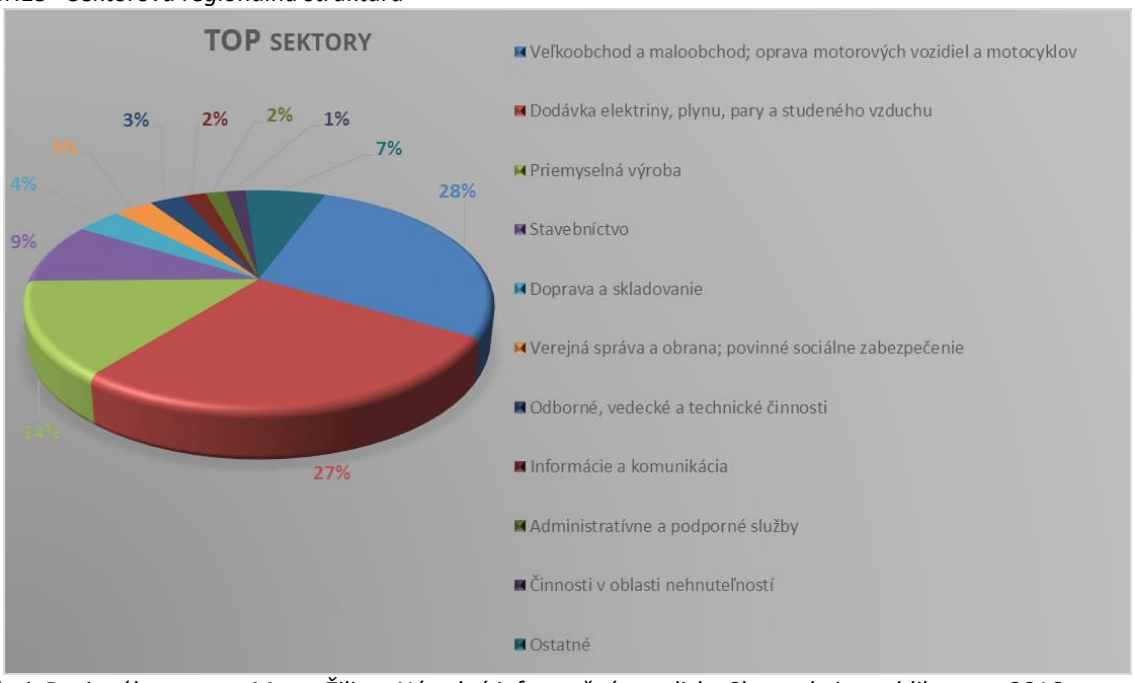

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Odvetvová regionálna štruktúra

Pre analýzu odvetvového prostredia sme vybrali údaje pre sledovanie ekonomického výkonu územia a zamestnanosti.

Obr.14 - TOP odvetvia podľa výšky tržieb

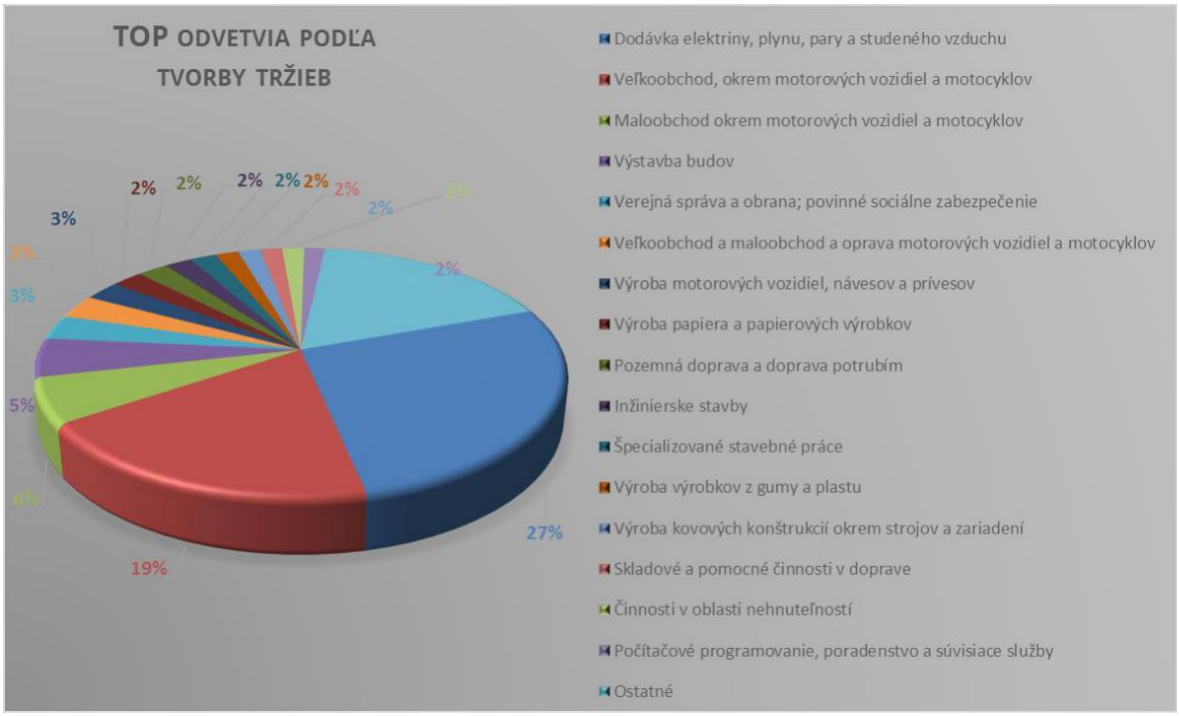

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016 Obr.15 - Odvetvia s najvyšším počtom zamestnancov

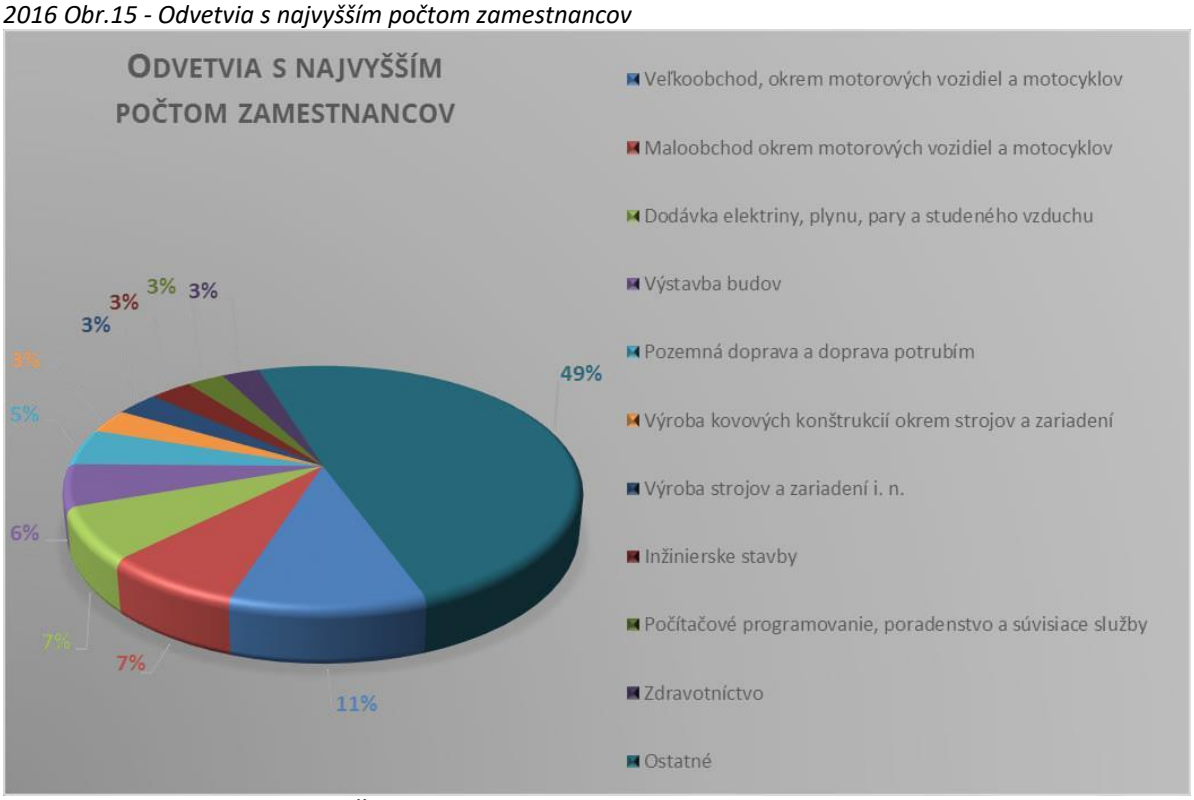

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Významné oblasti podnikateľskej činnosti

Mesto Žilina je hospodárskym centrom okresu. V okrese sa sústreďuje viacero priemyselných odvetví: strojársky, chemický, drevársky, textilný a papierenský priemysel, nábytkárstvo, prevádzky na výrobu ložísk atď. Pôsobia tu aj ďalšie spoločnosti, ktoré sa zaoberajú výrobou súčiastok pre poľnohospodársku techniku. Nachádza sa tu aj cementáreň a vodné elektrárne. Sú tu vhodné podmienky na rastlinnú výrobu, vďaka čomu patrí táto oblasť medzi významných producentov zemiakov. Okres je dôležitou dopravnou križovatkou.

Spoločnosť Kia Motors Slovakia, s.r.o. je najvýznamnejším podnikom zastupujúcim automobilový priemysel. Svojou produkciou vytvára vhodné prostredie aj pre ďalších subdodávateľov, ktorí vyrábajú automobilové súčiastky.

Okres Žilina sa rozprestiera v severozápadnej časti republiky a s rozlohou 815 km² sa zaraďuje medzi väčšie okresy. V žilinskej kotline je situované sídelné a hospodárske jadro okresu. Na rieke Váh, ktorá preteká týmto okresom, sa nachádza vodná nádrž a vodné dielo Žilina. Podľa počtu obyvateľov a hustoty zaľudnenia patrí k najväčším okresom SR.

TOP 25 podnikov z pohľadu ekonomických ukazovateľov

Tab.15 - Podniky podľa tvorby tržieb

P. č.	TOP25 podnikov podľa tvorby tržieb	v Eurách	
		Priemerné ročné tržby / 2011-2015	Tržby 2015
1	Stredoslovenská energetika, a.s.	750 686 526	682 282 000
2	Stredoslovenská energetika - Distribúcia, a.s.	357 456 298	449 222 000
3	FERONA Slovakia, a.s.	138 362 038	120 434 790
4	SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o.	95 985 743	197 976 420
5	Metsa Tissue Slovakia s.r.o.	84 608 350	118 785 267
6	Prima banka Slovensko, a.s.	66 702 500	63 388 000
7	COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo	52 941 807	65 319 687
8	Lumius Slovakia, s. r. o.	52 904 822	53 876 331
9	AT Computer, s.r.o.	48 396 052	71 040 269
10	LIBEX, s.r.o.	43 771 842	50 666 323
11	SkyBau, s.r.o.	37 204 872	636 376
12	Stavebniny DEK s.r.o.	36 557 748	48 156 020
13	Polycasa Slovakia s. r. o.	34 143 644	39 554 367
14	DOXX, a.s.	30 854 237	58 464 626
15	GLOVIS SLOVAKIA, s.r.o.	29 017 611	42 034 423
16	Elektroenergetické montáže, a.s.	28 250 654	6 072 372
17	Žilinská teplárenská, a.s.	25 556 842	29 049 641
18	KORUNA s.r.o.	24 680 372	35 783 372
19	CARMEL Logistics, s.r.o.	24 330 720	23 421 426
20	GATE, s.r.o.	24 140 140	42 137 373
21	TOPAS, spol. s r.o.	23 239 328	23 470 504
22	PPG Deco Slovakia, s.r.o.	22 829 479	23 344 268
23	Elektrovod Žilina, s.r.o.	22 822 561	32 835 662

24	CARMEL Auto, s. r. o.	22 680 821	17 107 231
25	VIX s.r.o.	20 469 601	25 346 769

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

Tab.16 - Podniky podľa počtu zamestnancov

p.č.	TOP25 podnikov podľa počtu zamestnancov	Zamestnanci	
		Priemerný ročný počet / 2011-2015	Počet v roku 2015
1	Stredoslovenská energetika, a.s.	1 398	380
2	COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo	753	731
3	Slovenská autobusová doprava Žilina , akciová spoločnosť	594	530
4	DETEKTÍVNA INFORMAČNÁ SLUŽBA, s.r.o.	541	470
5	SUNGWOO HITECH Slovakia s.r.o.	469	650
6	Stredoslovenská energetika - Distribúcia, a.s.	413	1 030
7	Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec a.s.	369	280
8	Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a. s.	361	410
9	Metsa Tissue Slovakia s.r.o.	335	315
10	KORUNA s.r.o.	312	460
11	Elektrovod Žilina, s.r.o.	311	250
12	Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	290	255
13	P E Z A a.s.	280	220
14	TOPAS, spol. s r.o.	241	245
15	BYTTERM, a.s.	231	200
16	Elektroenergetické montáže, a.s.	228	41
17	FERONA Slovakia, a.s.	226	168
18	FINES, a.s.	224	222
19	Scheidt & Bachmann Slovensko s.r.o.	222	500
20	GATE, s.r.o.	217	288
21	Ryba Žilina, spol. s r.o.	212	310
22	Žilinská teplárenská, a.s.	206	198
23	DKI PLAST, s.r.o.	186	212
24	GLOVIS SLOVAKIA, s.r.o.	183	420
25	TuCon, a. s.	182	304

Zdroj: Regionálny report, Mesto Žilina, Národné informačné stredisko Slovenskej republiky, a.s., 2016

1.8 Bezpečnosť mesta Žilina

Postavenie a pôsobnosť mestskej polície upravuje Zákon č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov a osobitné nariadenie mesta. Pôsobnosť Mestskej polície (ďalej len MP) Žilina je na celom území mesta Žilina s prímestskými časťami. Mestská polícia má 78 príslušníkov.

Výkaz štatistických údajov správy o činnosti Mestskej polície Žilina za roky 2014 a 2015:

Tab. 17 - Sťažnosti na príslušníkov mestskej polície

P. č.	Sťažnosti na príslušníkov mestskej polície	2014	2015
1	Počet opodstatnených sťažností na príslušníkov mestskej polície	0	0
2	Počet neopodstatnených sťažností na príslušníkov mestskej polície	13	8

Zdroj: Správy o činnosti Mestskej polície Žilina za roky 2014, 2015

Tab. 18 - Zákroky, donucovacie prostriedky a útoky na príslušníkov mestskej polície

P. č.	Zákroky, donucovacie prostriedky a útoky na príslušníkov mestskej polície	2014	2015
1	Počet vykonaných zákrokov	20545	20586
2	Počet prípadov použitia zbrane	0	0
2a	Z toho neoprávnených	0	0
3	Počet prípadov použitia varovného výstrelu do vzduchu	0	0
3a	Z toho neoprávnených	0	0
4	Počet prípadov použitia donucovacích prostriedkov	10347	10889
4a	Z toho neoprávnených	0	0
5	Počet prípadov, v ktorých došlo k zraneniu osoby, proti ktorej zákrok smeroval	0	0
6	Počet prípadov, v ktorých došlo k usmrteniu osoby, proti ktorej zákrok smeroval (do 24 hod.)	0	0
7	Počet prípadov, v ktorých došlo pri zákroku k zraneniu nezúčastnenej osoby	0	0
8	Počet prípadov, v ktorých došlo pri zákroku k zraneniu nezúčastnenej osoby (do 24 hod.)	0	0
9	Počet prípadov, v ktorých došlo pri zákroku k spôsobeniu škody na majetku	0	0
9a	Z toho so spôsobením škody na majetku obce	0	0
10	Počet útokov na príslušníkov obecnej polície (pri plnení úloh obecnej polície alebo v súvislosti s ich plnením)	1	0
10a	Z toho so zranením príslušníka mestskej polície	0	0

Zdroj: Správy o činnosti Mestskej polície Žilina za roky 2014, 2015

Tab. 19 - Činnosť pri plnení úloh mestskej polície

P. č.	Činnosť pri plnení úloh mestskej polície	2014	2015
1	Počet osôb, ktorým bola obmedzená osobná sloboda zákrokom príslušníka mestskej polície	29	4
2	Počet osôb predvedených na útvar mestskej polície	55	50
3	Počet osôb predvedených na útvar Policajného zboru	15	19

4	Počet nájdených osôb, po ktorých bolo vyhlásené pátranie	53	18
5	Počet nájdených vecí, po ktorých bolo vyhlásené pátranie	1	1
6	Počet nájdených motorových vozidiel, po ktorých bolo vyhlásené pátranie	0	0

Zdroj: Správy o činnosti Mestskej polície Žilina za roky 2014, 2015

Štatistika riešenia priestupkov príslušníkmi MP Žilina v rokoch 2014 a 2015:

Tab. 20 - Štatistika riešenia priestupkov príslušníkmi MP Žilina v roku 2014

P. č.	Priestupky	§ 47	§49	§ 50	§ 22	VZN obce	Ostat.	Spolu
1	Zistené priestupky vlastnou činnosťou	686	9	62	11069	1024	444	13294
2	Oznámené priestupky na útvar MP	231	7	51	6224	450	202	7252
3	Uložené priestupky + §11 odst. 1, písm. a Zák. č. 372/90 Zb.	458	12	7	3515	708	253	5052
4	Zistené /neriešené/ porušenia právnych noriem a nariadení Mesta.	43	0	0	0	10	1	54
5	Odložené priestupky	5	0	0	64	10	21	100
6	Odovzdané priestupky	12	1	10	16	0	3	42
7	Oznámené priestupky na útvar MP	1	1	1	124	5	110	242
8	Priestupky prejednané v blokovom konaní	331	0	50	13085	535	186	14187
	výška finančnej hotovosti (€)	4240	0	905	238625	5670	2550	251990
9	Priestupky prejednané v blokovom konaní vydaním bloku na pokutu nezaplatenú na mieste	157	2	45	489	100	76	869
	výška finančnej hotovosti (€) - predpis	3655	60	1080	16090	2245	2060	25190

Zdroj: Správa o činnosti Mestskej polície Žilina za rok 2014

Tab. 21 - Štatistika riešenia priestupkov príslušníkmi MP Žilina v roku 2015

P. č.	Priestupky	§ 47	§49	§ 50	§ 22	VZN obce	Ostat.	Spolu
1	Zistené priestupky vlastnou činnosťou	614	4	42	11533	1204	461	13858
2	Oznámené priestupky na útvar MP	301	2	18	5742	422	198	6683
3	Uložené priestupky + §11 odst. 1, písm. a Zák. č. 372/90 Zb.	415	6	3	3477	1048	261	5209
4	Zistené /neriešené/ porušenia právnych noriem a nariadení Mesta.	16	0	0	0	18	2	36
5	Odložené priestupky	25	0	5	46	4	10	90
6	Odovzdané priestupky	11	0	4	14	9	3	41
7	Oznámené priestupky na útvar MP	4	0	0	161	4	155	324
8	Priestupky prejednané v blokovom konaní	322	1	25	13089	454	150	14041
	výška finančnej hotovosti (€)	6620	5	410	240740	4330	1775	253880
9	Priestupky prejednané v blokovom konaní vydaním bloku na pokutu nezaplatenú na mieste	122	0	23	488	89	78	800
	výška finančnej hotovosti (€) - predpis	2855	0	605	15760	1850	2245	23315

Zdroj: Správa o činnosti Mestskej polície Žilina za rok 2014

Pozn.: zák. SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch:
§ 47 – priestupky proti verejnému poriadku
§ 49 – priestupky proti občianskemu spolunažívaniu
§ 50 – priestupky proti majetku
§ 22 – priestupky na úseku dopravy
§ 11 – priestupky vyriešené pokarhaním

Graf 11 – Počet registrovaných priestupkov

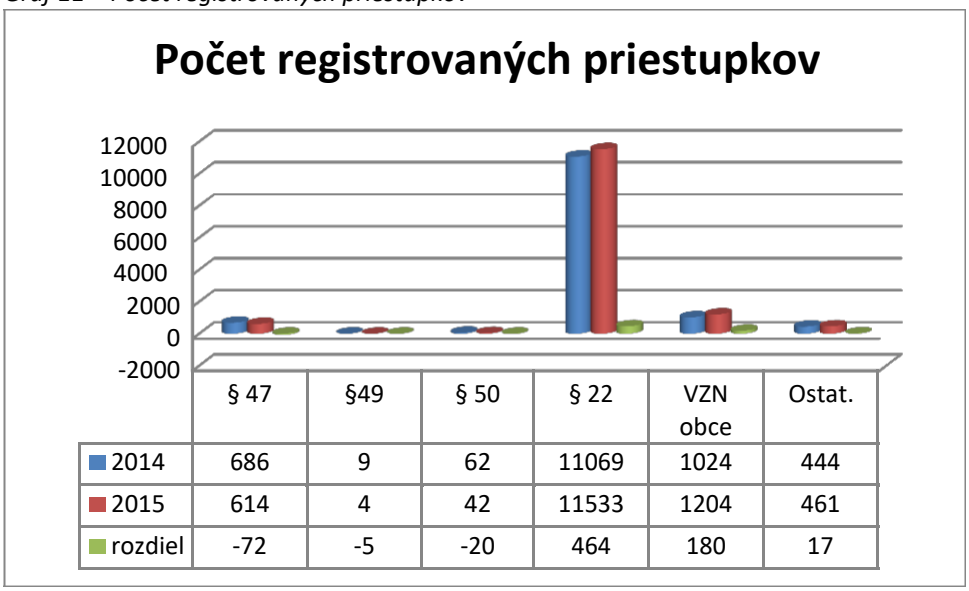

	§ 47	§49	§ 50	§ 22	VZN obce	Ostat.
2014	686	9	62	11069	1024	444
2015	614	4	42	11533	1204	461
rozdiel	-72	-5	-20	464	180	17

Graf 12 – Podiel jednotlivých skupín priestupkov v roku 2015

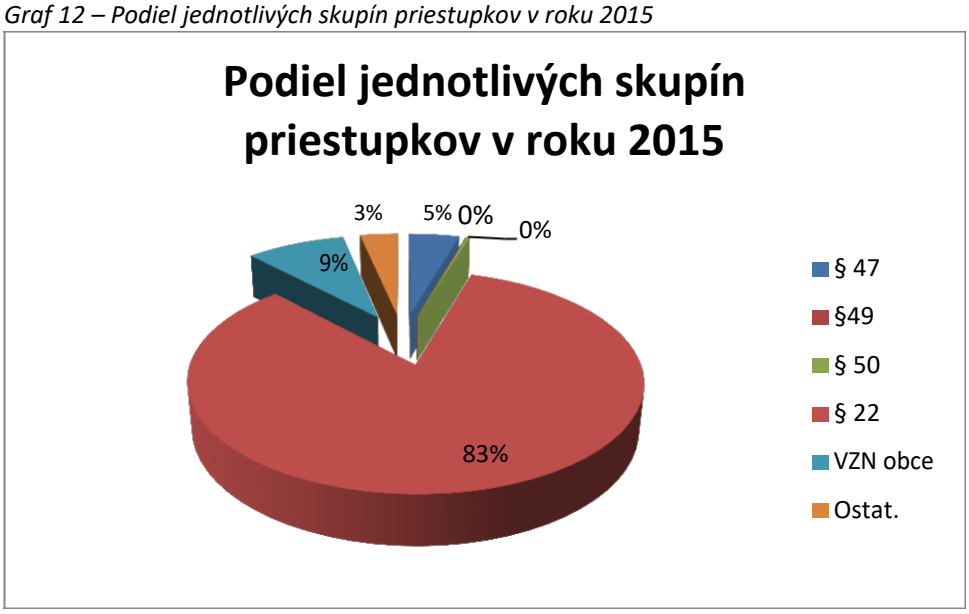

MP Žilina sa podieľa na plnení úloh pri zabezpečovaní verejného poriadku v meste Žilina, pri organizovaní verejných telovýchovných, športových, kultúrnych alebo iných podujatí. Prehľad zabezpečovaných akcií MP Žilina za rok 2015:

- Fašiangový sprievod v Žiline, Kontroly na alkohol na území mesta, Cyklojazda mestom, Trnovské hody, Gala night thaiboxing & enfusion live 2015, Pietny akt kladenia vencov 70. Výročie, Stavanie žilinského mája, Oslava 1. mája v Budatínskom parku, Deň Sv.

Floriána, Majáles, Partizánsky cintorín – pietny akt, Štvorylka – Námestie A. Hlinku, Staromestské slávnosti, Juniáles v Bytčici, Beh pre život, SR – Macedónsko (futbal), Odovzdávanie hasičskej techniky – Brodno, Pietny akt „Cesta bez návratu“, Majstrovstvá SR a ČR v cyklistike, Fun rádio pohoda, UEFA MŠK – Glentoran FC, Zhromaždenie na N.A.H a Marián. n. (Kotleba), TN- Bukurešť, Stredoveký deň, Žilinský triatlon , MŠK – Bilbao (futbal), VD – modelári, SR – Ukrajina (futbal), Sever proti Juhu (futbal), MŠK – Slovan (futbal), Oslavy majstra sveta Petra Sagana, Primátorsky deň – beh pre deti, Žilinská 1000, Zástranie, Beh nádeje, park Ľ. Štúra, Mikuláš, Big Jump, Vianočný beh

MP Žilina vykonala v roku 2015 akcie z vlastnej iniciatívy, zamerané na:

- kontrolu požívania alkoholických nápojov na verejnosti mladistvými a maloletými osobami
- kontrolu zmapovania bezdomovcov + poradenstvo
- kontrolu psíčkarov
- kontrolu daní za vjazd a zotrvanie vozidiel v pešej zóne
- akciu pri pomoci poľovnému združeniu pri love na diviačiu zver na sídlisku Hájik
- priechody počas celého školského roka
- prevenciu – prednáškami a ukážkami práce mestskej polície pred letnými prázdninami v ZŠ

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich zo zákona o obecnej polícii spolupracuje MP Žilina s nasledovnými orgánmi a organizáciami:

- Mestské a obecné polície v rámci celej SR
- KR PZ Žilina, OR OZ Žilina a OO PZ v rámci celej pôsobnosti MP
- Úrad justičnej a kriminálnej polície Žilina
- Železničná polícia Žilina
- Hasičský a záchranný zbor Žilina
- Okresné úrady v rámci celej SR
- Mestský úrad v Žiline
- Materské, základné a stredné školy v Žiline, okres Žilina

Referát prevencie MP Žilina realizujú prednášky a besedy predovšetkým pre cieľovú skupinu detí, mládeže a seniorov. Obsahom sú zamerané na prevenciu v oblasti sociálno-patologických javov. Vyškolení lektori participujú aj na projekte „Správaj sa normálne“ spolu s príslušníkmi PZ SR. Vzhľadom na kvalitne vybavené detské dopravné ihrisko a učebňu teórie je doménou referátu prevencie mestskej polície vyučovanie dopravnej výchovy. Mestská polícia Žilina prevádzkuje stredisko prvého kontaktu, kde môžu občania požiadať o sociálne poradenstvo priamo v zariadení mestskej polície.

Mestská polícia Žilina má v správe Mestský kamerový systém. Kamerový systém je vyvedený na operačné stredisko Mestskej polície Žilina s nepretržitou prevádzkou, slúži na dohľad nad verejným poriadkom a k predchádzaniu pouličnej trestnej činnosti. Kamery sú využiteľné aj pre

aktuálnu koordináciu postupu bezpečnostných zložiek, hasičov, zdravotníckej služby a podobne. Výstupy z kamerového systému, či už ide o fotografie alebo prezeranie záznamov, sú poskytované na základe písomnej žiadosti príslušným orgánom činným v trestnom konaní. Celkový počet žiadostí za rok 2015 bol 81.

Pult centrálnej ochrany Mestskej polície v Žiline využíva systém slovenského výrobcu Fanit s.r.o. Pultový software tvorí programové vybavenie „Dunaj Pro“ prepojené s potrebným hardwarom na spracovávanie poplachových signálov s prenosom v nadhovorovom pásme JTS, prezvonením alebo zaslaním správy zo siete GSM a vyhodnocovaním signálov vlastnej podskupiny TCP/IP v rámci siete GSM. Tento typ pripojenia využíva 90% pripojených objektov. Použité poplachové ústredne na prenos sú taktiež od výrobcu Fanit s.r.o., konkrétne typy MODUS MC-128 a MODUS MC-04 s potrebným príslušenstvom. Jedná sa o 24-zónové 8 slučkové drôtové ústredne. K 31.12.2015 bolo na PCO pripojených celkom: 102 objektov
Počet osôb zistených pri narušení objektu: 0

V roku 2015 bol vypracovaná Koncepcia rozvoja Mestskej polície Žilina v priebehu rokov 2015 – 2018. Koncepcia rieši posilnenie kapacít. Vzhľadom na nárast protispoločenskej činnosti na území mesta Žilina, je potrebné zvýšiť aktuálny počet príslušníkov MP Žilina o 40. Zvýšením počtu zamestnancov o 40 osôb v horizonte 4 rokov predpokladáme podstatné zlepšenie bezpečnostnej situácie v meste, ktorú zabezpečí zvýšený počet hliadok v rámci celého mesta, t.j. vrátane sídlisk a prímestských častí, čo by mala zabezpečiť nová koncepcia hliadkovania a zmena režimu velenia hliadok.

1.9 Projektové aktivity mesta Žilina

Tab. 22 - Zoznam zrealizovaných projektov z PHSR mesta Žilina na roky 2007 – 2013

P.č.	Názov projektu
1.	Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ Vendelína Javorku v Žiline
2.	ZŠ Námestie Mladosti 1 (ZŠ Hájik), Žilina – rekonštrukcia školy a výstavba telocvične
3.	ZŠ Jarná, Žilina - rekonštrukcia a modernizácia školy
4.	ZŠ Lichardova, Žilina – rekonštrukcia a modernizácia
5.	ZŠ Hollého, Žilina – rekonštrukcia a modernizácia
6.	Výstavba vlastnej TIK mesta Žilina
7.	Vydanie propagačných materiálov o meste Žilina
8.	Burianova veža - rekonštrukcia, sprístupnenie verejnosti, expozícia múzea
9.	Nový územný plán mesta Žilina

Tab. 23 - Zoznam realizovaných projektov z PHSR mesta Žilina na roky 2014 – 2020, doba realizácie 2014 – 2016

P.č.	Názov projektu
1.	Cykložilina
2.	Intenzifikácia separovaného zberu komunálneho odpadu v meste Žilina – stojiska na umiestnenie kontajnerov
3.	Intenzifikácia separovaného zberu komunálneho odpadu v meste Žilina - II.

	etapa
4.	Elektronizácia služieb MsÚ v Žiline
5.	Rekonštrukcia nevyužívanej kultúrnej pamiatky Rosenfeldov palác v Žiline pre posilnenie kultúrneho potenciálu regiónu
6.	Rosenfeldov palác – nové centrum kultúry v Žiline
7.	Modernizácia vybraných častí verejného osvetlenia mesta Žilina
8.	Likvidácia čiernych skládok
9.	Rozšírenie kamerového systému
10.	Kotolňa - denné centrum A . Kmeťa
11.	ZŠ Karpatská - debarierizácia
12.	Na bicykli mestom
13.	Rozšírenie kapacít MŠ - prostredníctvom prestavby 2 tried na ZŠ Limbova
14.	El. polohovateľné postele a viacúčelové kreslá do zariadenia pre seniorov ÚSMEV
15.	Dotácia na podporu rozvoja sociálnych služieb - špeciálne upravené motorové vozidlo
16.	Knižnice v záhradách a na detských ihriskách
17.	Zníženie energetickej náročnosti budovy MsÚ v Žiline
18.	Zdravie na tanieri
19.	Národný projekt Terénna sociálna práca
20.	Podpora rozvoja výchovy a vzdelávania v oblasti tel. výchovy

Tab. 24 - Zoznam pripravovaných projektov

P.č.	**Názov projektu**
1.	Rozšírenie kapacít materskej školy v Závodí prostredníctvom nadstavby
2.	Rozšírenie kapacít materskej školy Trnavská prostredníctvom nadstavby a prístavby
3.	Rozšírenie kapacít materskej školy Suvorovova prostredníctvom nadstavby
4.	Rozšírenie kapacít materskej školy Čajakova prostredníctvom nadstavby
5.	Rozšírenie kapacít materskej školy prostredníctvom stavebných úprav budovy ZŠ Jarná
6.	Vyhliadková veža na Dubni
7.	Intenzifikácia separovaného zberu komunálneho odpadu v meste Žilina - III. etapa
8.	Rekonštrukcia Burianovej veže
9.	Rekonštrukcia zastávok MHD

1.10 Hospodárenie mesta Žilina

Pre roky 2013-2015 je v Programovom rozpočte mesta Žilina rozpočtovaných 13 programov:
1. Plánovanie, manažment, kontrola
2. Podporná činnosť
3. Rozvojové projekty
4. Služby občanom
5. Bezpečnosť
6. Odpadové hospodárstvo
7. Doprava a miestne komunikácie
8. Vzdelávanie
9. Kultúra a cestovný ruch
10. Šport
11. Prostredie pre život
12. Bývanie
13. Sociálne služby

Tab. 25 - Programový rozpočet mesta Žilina 2010 - 2017

SUMARIZÁCIA	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bežné príjmy	**plnenie** 48 955 578,04	**plnenie** 46 479 451,30	**plnenie** 48 906 159,35	**plnenie** 49 865 252,19	**plnenie** 50 573 141,30	**plnenie** 56 475 717,66	52 032 163,00	52 032 163,00
Kapitálové príjmy	6 439 577,74	1 465 056,08	606 909,19	660 532,83	1 726 651,54	3 035 566,79	11 923 126,00	190 000,00
Príjmové finančné operácie	6 964 461,76	26 649 188,50	551 712,30	1 195 061,93	2 177 244,34	4 800 556,52	88 000,00	0,00
Rozpočtové príjmy spolu	62 359 617,54	74 593 695,88	50 064 780,84	51 720 846,95	54 477 037,18	64 311 840,97	64 543 289,00	52 222 163,00

Bežné výdavky	44 343 202,99	44 700 756,88	44 409 382,42	44 534 368,78	45 508 140,97	46 611 206,74	47 453 348,00	49 219 037,00
Kapitálové výdavky	10 954 601,96	3 264 709,08	1 328 632,16	2 817 517,94	2 059 612,73	9 215 177,32	2 652 785,00	299 096,00
Výdavkové finančné operácie	5 909 433,27	25 784 917,75	2 687 116,13	2 687 861,65	2 951 693,66	2 741 866,15	14 437 156,00	2 704 030,00
Rozpočtové výdavky spolu	61 207 238,22	73 750 383,71	48 425 130,71	50 039 748,37	50 519 447,36	58 568 250,21	64 543 289,00	52 222 163,00
Bežný rozpočet	4 612 375,05	1 778 694,42	4 496 776,93	5 330 883,41	5 065 000,33	9 864 510,92	4 578 815,00	2 813 126,00
Kapitálový rozpočet	-4 515 024,22	1 799 653,00	-721 722,97	-2 156 985,11	-332 961,19	-6 179 610,53	9 270 341,00	-109 096,00
Finančné operácie (FO)	1 055 028,49	864 270,75	-2 135 403,83	-1 492 799,72	-774 449,32	2 058 690,37	-13 849 156,00	-2 704 030,00
Hospodárenie celkom (bez FO)	97 350,83	-20 958,58	*1 639 650,13*	3 173 898,30	4 732 039,14	3 684 900,39	13 849 156,00	2 704 030,00

Zdroj: Návrh programového rozpočtu mesta Žilina na roky 2013 – 2015

1.12 Medzinárodné vzťahy a partnerské mestá Žiliny

Mesto Žilina má podpísané dohody o spolupráci s doleuvedenými mestami. Zmluvy o spolupráci nadväzujú často na medzinárodné dohody o dobrých vzťahoch medzi Slovenskou republikou a danou krajinou. Majú slúžiť k upevneniu priateľstva, rozšíreniu spolupráce medzi národmi a samozrejme medzi občanmi spomenutých miest, pre ich vzájomný osoh.

Spolupráca s partnerskými mestami zahŕňa návštevy predstaviteľov jednotlivých miest, výmenu kultúrnych telies, mládeže či športovcov a tiež výmenu skúseností v oblasti fungovania samosprávy a jej rôznych organizácií a zložiek. Súčasne je ambíciou Mesta Žilina zaujať zahraničných investorov a tak zabezpečiť prílev investícií, napomôcť rozvoju mesta i regiónu, zviditeľniť našich podnikateľov a kultúru v zahraničí, napomáhať pri kontaktovaní jednotlivých inštitúcií.

V súčasnosti Mesto Žilina aktívne spolupracuje s týmito mestami:

BIELSKO-BIALA (Poľsko)
www.bielsko.pl
Počet obyvateľov: 180 000
Vzdialenosť zo Žiliny: 90 km (cez Skalité, Żywiec)
Partnerské mesto od roku 1997

DNEPROPETROVSK (Ukrajina)
www.gorod.dp.ua
Počet obyvateľov: cca 1,1 milióna
Vzdialenosť od Žiliny: 1 500 km, letecky Viedeň-Dnepropetrovsk, resp. Bratislava-Kijev-DP
Partnerské mesto od roku 2003

ESSEN (Belgicko)
www.essen.be
Počet obyvateľov 18 000,
obec vo Flámskom regióne v provincii Antverpy.
Vzdialenosť zo Žiliny: 1 350 km
Partnerské mesto od roku 2002

CHANG-CHUN (Čína)
www.changchun.gov.cn, www.jilin.gov.cn
Počet obyvateľov: 3,3 milióna, nachádza sa v Mandžusku (SV Čína)
Vzdialenosť zo Žiliny: letecky cez Peking – cca 9 hod., Peking-ChangChun 1300 km
Partnerské mesto od roku 1993

KIKINDA (Srbsko)
www.kikinda.org.rs
Počet obyvateľov: 67 000,
Severobanátsky okruh / Srbská autonómna oblasť Vojvodina
Vzdialenosť zo Žiliny: 500 km (cez Budapešť)
Partnerské mesto od roku 2004

NANTERRE (Francúzsko)
www.nanterre.fr
Počet obyvateľov: 90 000, jedno zo západných predmestí Paríža
Vzdialenosť zo Žiliny: 1500 km
Partnerské mesto od roku 1972

PRAHA – Mestská časť Praha 15 (Česká republika)
www.praha15.cz
Počet obyvateľov: 32 000
Vzdialenosť zo Žiliny: 400 km
Partnerské mesto od roku 2008

PLZEŇ (Česká republika)
www.plzen.eu
Počet obyvateľov: 178 000, Plzeňský kraj
Vzdialenosť zo Žiliny: 500 km
Partnerské mesto od roku 2008.

FRÝDEK-MÍSTEK (Česká republika)
www.frydekmistek.cz
Počet obyvateľov: 58 000, Plzeňský kraj
Vzdialenosť zo Žiliny: 100 km
Partnerské mesto od roku 2008.

TŘINEC (Česká republika)
www.trinecko.cz
Počet obyvateľov: 37 000, Moravskoslezský kraj
Vzdialenosť zo Žiliny: 600 km
Partnerské mesto od roku 2014.

KRASNOJARSK (Ruská federácia)
http://www.admkrsk.ru
Počet obyvateľov: 950 000, Východná Sibír
Vzdialenosť zo Žiliny: 4.200 km
Partnerské mesto od roku 2013.

V najbližšej budúcnosti bude Mesto Žilina pokračovať v aktívnej spolupráci s partnerskými mestami a má záujem nadviazať kontakty a spoluprácu s niektorým mestom v Maďarsku, v Rakúsku a v Nemecku.

Mesto Žilina sa pravidelne zúčastňuje festivalu partnerských miest v Bielsko-Biala, Dní česko-slovenského priateľstva v Plzni, Dní Prahy 15 a Dňa seniorov v Prahe 15, Dní tekvice v Kikinde. Naši partneri pravidelne navštevujú Žilinu počas Dňa Európskej kultúry, Staromestských slávností alebo Dňa seniorov.

1.13 Prieskum verenej mienky

Pre verejnosť bol spracovaný dotazník (2013), ktorý mapoval rôzne oblasti života, kvality služieb a zabezpečenia životných potrieb v meste Žilina. Vyhodnotenie Dotazníka pre verejnosť je súčasťou PHSR verzia 1.

Metodika:

Dotazník obsahoval základnú charakteristiku respondenta a 13 zatvorených, polootvorených a otvorených otázok.

Dotazník bol distribuovaný viacerými spôsobmi:

- *www stránka mesta Žilina, facebook mesta Žilina,*
- *klientské centrum (tlačená verzia)*
- *stretnutie primátora s občanmi (tlačená verzia)*
- *médiá, zverejnenie informácie o prieskume a možnostiach, kde si ho občania môžu nájsť Verejnosti boli sprístupnené 2 verzie dotazníka – tlačená a on line verzia.*

Dotazníkový prieskum prebiehal od 1. apríla do 10. mája 2013.

1.14 SWOT analýzy

(jednotlivých tematických skupín)

DOPRAVA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

SILNÉ STRÁNKY
DOPRAVA - cez železničný uzol Žilina prechádzajú najvýznamnejšie medzinárodné a domáce železničné spoje a všetky vlaky v stanici Žilina zastavujú - strategicky významná poloha mesta Žilina v dopravnom spojení východ - západ, sever – juh - dostupnosť mesta Žilina - významné dopravné križovatky (cestnej a železničnej dopravy štátneho a medzinárodného významu, súčasť medzinárodných trás), - dôležitý komunikačný uzol s cestnou, železničnou a leteckou dopravou nadregionálneho významu - vybudovaný okružno-radiálny komunikačný systém mesta - vybudovaný ekologický dopravný systém mesta zastúpený trolejbusovou dopravou

- existujúci mestský dopravný podnik, elektrická trakcia
- Výskumný ústav dopravy a spojov a Žilinská univerzita - odborné kapacity
- pomerne hustá cestná sieť spájajúca všetky mestské časti a centrum mesta
- celková cestná priechodnosť mestom
- logická sieť jednosmerných ulíc
- relatívne vhodné geografické podmienky na cyklistickú dopravu na území mesta
- prítomnosť samostatne vybudovaných cyklochodníkov, ktoré sú oddelené jednak od vozovky, ako aj od chodníkov pre peších
- zmiešané pešie zóny, do ktorých je možný vstup s bicyklom (Hlinkovo námestie)
- existujúca infraštruktúra servisných miest a predajní náhradných dielov a cyklodoplnkov
- základná sieť značených cyklotrás umožňujúca bezpečný prechod kritickými miestami
- existencia cyklohliadok mestskej polície
- aktívne formálne a neformálne združenia cyklistov
- obľuba bicykla ako dopravného prostriedku medzi širokou skupinou obyvateľstva mesta Žilina
- Územný generel dopravy Mesta Žilina
- spracovaný Akčný plán mobility pre mesto Žilina na roky 2014-2025 a Zelený akčný plán mesta Žilina

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- lesopark a jeho rozširovanie
- legislatívne zabezpečenie nakladania s odpadmi (súlad so Smernicami EÚ, VZN Mesta Žilina)
- zavedený systém triedenia komunálnych odpadov
- existujúca infraštruktúra odpadového hospodárstva

SLABÉ STRÁNKY

DOPRAVA

- nevyhovujúci stavebno-technický stav mestských komunikácií
- statická doprava nie je optimálne riešená (parkoviská)
- zhoršená dostupnosť a kapacita parkovacích plôch (chýbajú parkovacie domy hlavne na sídliskách)
- absentujú záchytné parkoviská s väzbou na verejnú hromadnú dopravu
- nevhodne riešený počet parkovacích miest pri výstavbe nových bytoch
- chýba prepojenie vlastníkov bytov a parkovacích miest na sídliskách (garáže nevlastnia obyvatelia bytov)
- parkuje sa na trávnatých plochách
- problém s údržbou komunikácií pre parkujúce autá
- chýba kvalitná a prepojená cyklistická infraštruktúra
- slabá údržba cyklotrás, komunikácií v meste (hlavne pre bicykle)
- chýba prepojenie cyklotrás s komunikáciami pre cyklistov v meste
- nie sú vybudované bezpečné cyklistické chodníky
- absencia moderných prvkov ochrany účastníkov cyklodopravy
- chýba tolerancia medzi účastníkmi dopravy (cyklisti – vodiči – chodci)
- nedostatočná sieť doplnkovej infraštruktúry, stojanov, krytých stojísk pre bicykle v meste, požičovní, zberných miest
- chýbajúce parkovanie typu Bike&Ride pri staniciach hromadnej dopravy
- absencia bezpečných značených nadregionálnych cyklotrás resp. cyklopoznávacích okruhov
- absentuje preferencia verejnej dopravy (napr. zlé alebo nedostatočné značenie, chýbajú samostatné pruhy)
- jestvujúci ŽRIDS je z pohľadu integrácie, informatizácie, počtu zapojených dopravných módov a dopravcov nevyhovujúci
- zhoršujúca sa bezpečnosť priechodov pre chodcov

- chýbajú prestupné terminály, kde by sa ľudia dozvedeli potrebné informácie o jednotlivých druhoch dopravy
- zastaralý technický stav mobilných prostriedkov mestskej hromadnej dopravy a regionálnej dopravy
- chýbajú hybridné nízkopodlažné autobusy
- absentuje údržbová základňa trolejbusov
- zastaralé trakčné meniarne
- zastaralá trolejbusová infraštruktúra
- zastaralé trolejbusové trate a obratiská
- zastaralá infraštruktúra pre integrované dopravné systémy
- chýba prepojenie vedy, výskumu a prax v oblasti dopravy
- chýba priorita v doprave – buď individuálna doprava na úkor verejnej, resp. opačne)
- chýba komplexná občianska vybavenosť na sídliskách (občania sú nútení cestovať, hl. do MŠ, ZŠ)
- vplyvom politického cyklu (zmena vedenia mesta) sa stráca kontinuita komplexných riešení
- chýba pracovná skupina (experti z praxe, vedy a výskumu)
- sú pripravené projekty, chýbajú ale zdroje financovania na ich realizáciu (nedostatočne sa využívajú iné zdroje na ich financovanie)
- nízka miera dopravnej výchovy pre skupiny detských účastníkov premávky
- vodná doprava v Žiline zatiaľ nie je rozvinutá
- chýba plán udržateľnej mobility

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- erózne pochody a nárast povodňových situácií
- na miestnych potokoch dochádza k vybrežovaniu potokov, podmývaniu brehov, vzniku lokálnych zosuvov s následkom častého znižovania prietočnosti a zaplavovaniu aj osídlených častí - intravilánu mesta
- chýbajú záchytné nádrže - poldre a retenčné nádrže
- neriešená regulácia toku Brodniaka v mestskej časti Brodno
- nárast produkcie emisií tuhých znečisťujúcich látok
- chýbajúca koncepcia ochrany ovzdušia města Žilina
- nedostatočná revitalizácia a rekonštrukcia existujúcich parkov
- chýba dostupná zeleň v meste (parky, stromoradia)
- nárast inváznych rastlín na území mesta
- nárast podielu spevnených plôch v CMZ
- nelegálne skládky na území mesta
- na komunikáciách chýbajú miesta na kontajnery (v dôsledku toho je na sídliskách neporiadok)
- končí kapacita skládky komunálnych odpadov
- nie je rozvinutý systém likvidácie biologicky rozložiteľného odpadu
- vybudované venčoviská (pre psy) sú budované nekoncepčne a sú v súčasnosti nevyužívané
- investičné stavby nezohľadňujú kapacitu území tak aby boli trvalo udržateľné
- netolerovanie zelene v meste (občanom vadí padajúce lístie, hmyz a pod.)
- neriešený vandalizmus na verejných priestranstvách
- slabé kompetencie mesta v riešení vandalizmu a zlej údržby súkromných pozemkov (napr. kosenie)
- majetkové problémy (súkromné pozemky)

PRÍLEŽITOSTI

DOPRAVA

- v Tepličke nad Váhom blízko Žiliny dostavaný a otvorený moderný intermodálny železničný terminál

- podpora ekologických foriem dopravy zo strany štátu
- zvýšenie úrovne verejnej osobnej dopravy, jej kvality, ponuky a dopytu vhodnou politikou a podporou verejnej osobnej dopravy spolu s realizáciou opatrení a projektov v oblasti dopravy
- zvýšenie efektívnosti systému verejnej osobnej dopravy a financovanie výkonov vo verejnej doprave
- vytvorenie vhodných podmienok na zvýšenie konkurencieschopnosti verejnej osobne dopravy voči individuálnej doprave
- modernizovanie infraštruktúry z fondov EÚ
- zvýšenie atraktivity mestskej dopravy a znižovanie environmentálneho zaťaženia mestských oblastí.
- podpora udržateľnej a bezpečnej dopravy zabezpečujúca súdržnosť a dostupnosť v regiónoch
- záujem štátu zlepšiť mestské prostredie prostredníctvom zachovania a zhodnocovania kultúrneho a prírodného dedičstva so zameraním na využívanie a hospodárenie s týmito neobnoviteľnými zdrojmi a v rámci integrovaných stratégií pre obnovu územia
- rastúci dôraz a realizácia princípov trvaloudržateľného rozvoja miest a mestských oblastí
- osobné medzinárodné letisko Dolný Hričov
- prítomnosť podnikov a závodov podporujúcich cyklodopravu do zamestnania

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- presadzovanie energetickej efektívnosti v priemysle a službách
- zvyšovanie informovanosti v oblasti energetickej efektívnosti
- zvyšovanie primárnych energetických zdrojov vysoko účinnou kombinovanou výrobou elektriny
- zvyšovanie podielu OZE v energetickom mixe
- potreba podporovať nakladanie s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva
- rastúca potreba zlepšenia kvality ovzdušia
- sanácia environmentálnych záťaží ako predpoklad opätovného využitia sanovaných lokalít
- potreba podpory inovatívnych technológií na zlepšenie ochrany životného prostredia, racionálne využívanie zdrojov a podporu zeleného rastu

OHROZENIA

DOPRAVA

- nedobudovaná diaľnica D1 na úsekoch Hričovské Pohradie – Lietavská Lúčka – Dubná Skala a D3 na úseku Strážov – Brodno
- rastúci podiel individuálnej cestnej dopravy
- nedobudovaná a nesúvislá sieť diaľnic a rýchlostných ciest
- poddimenzovaná údržba ciest I. triedy
- zdĺhavý a náročný proces investičnej prípravy
- zdĺhavý proces majetkovoprávneho vysporiadania
- zdĺhavý a komplikovaný proces verejného obstarávania
- nefunkčnosť nedokončenej diaľničnej siete a siete rýchlostných ciest
- nedobudovanosť diaľničných koridorov siete TEN-T
- nízky podiel ciest vyšších tried (diaľnice a rýchlostné cesty)
- nedostatočné budovanie IDS v SR
- finančná náročnosť výstavby a prevádzky parkovacích domov
- neakceptovanie verenej dopravy ostatnými účastníkmi dopravy
- absencia finančných prostriedkov na údržbu a obnovu komunikácií vrátane zvislého a vodorovného značenia
- limitovaná dĺžka pristávacej plochy, ktorá v súčasnosti obmedzuje veľkosť pristávajúcich lietadiel

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- zvyšujúce sa množstvo vyprodukovaných odpadov – komerčný spôsob života
- problematické hľadanie vhodných lokalít pre zberné dvory, skládky

- nekontrolovaná návštevnosť - deštrukcia, vandalizmus
- z hľadiska potenciálneho znečistenia ovzdušia sú veterné pomery v Žilinskej kotline veľmi nepriaznivé a relatívne menšie zdroje exhalátov spôsobujú relatívne vysokú úroveň znečistenia ovzdušia

KULTÚRA, ŠPORT, ODDYCH A CESTOVNÝ RUCH

SILNÉ STRÁNKY

VŠEOBECNÉ

- historicko-kultúrny potenciál mesta
- história mesta, tradície
- efektivita pri zabezpečovaní kultúrnych a športových podujatí mesta
- tradícia grantových systémov mesta

- Žilina – kultúrne a „mladé“ mesto
- bohatý kultúrny život, kultúrno-spoločenské podujatia
- existujúce kultúrne zariadenia, kultúrne prostredie
- silné nezávislé progresívne divadlo
- galérie, Štátny komorný orchester
- inštitúcie s kvalitnými a vzdelanými zamestnancami
- silná intelektuálna základňa v oblasti kultúry
- projekty realizované neziskovými organizáciami

ŠPORT A ODDYCH

- mestom s dlhoročnými športovými tradíciami
- Žilinskí športovci boli v minulosti a v súčasnosti sú členmi reprezentačných výberov a účastníkmi najvyšších svetových a európskych podujatí ako sú OH, MS, ME, európske a svetové poháre
- v meste Žilina pôsobí viac ako 50 športových klubov
- rekreačný šport si získava medzi Žilinčanmi stále väčšiu obľubu
- mnohé športoviská a medzi nimi aj športoviská určené pre vrcholový šport, sú využívané na rekreačné športovanie
- potenciál pre športové aktivity
- história športu, športových kubov, aktívni športovci

- strategicky významná poloha mesta Žilina
- zainteresovanosť v združení Euroregiónu Beskydy, OOCR Malá Fatra
- dostatok ubytovacích kapacít pre potreby cestovného ruchu
- existencia Oddelenia cestovného ruchu na MsÚ Žilina (2011)
- Turistická informačná kancelária, ako súčasť referátu Oddelenia cestovného ruchu MsÚ Žilina
- turistický portál www.tikzilina.eu
- úzka spolupráca mesta s občianskymi aktivistami na zatraktívnení mesta pre turistov

SLABÉ STRÁNKY

VŠEOBECNÉ

- chýba jednotná vízia, jednotné priority v oblasti kultúry, športu a cestovného ruchu
- narúša sa kontinuita komplexných a dlhodobejších zmien (politická bariéra)
- nepripravenosť subjektov v oblasti prípravy a realizácie projektov
- oslabuje sa grantový systém mesta Žilina
- chýba komunikačná stratégia mesta ZA
- chýba informovanosť, komplexnosť informácií

- nedôvera mesta voči podnikateľom, 3.sektoru, odborníkom (najmä v kultúre, ale aj v športe)
- pri riešeniach chýbajú „nadšenci“ (sú nevyužití) a dobrovoľníci
- Žilina dostatočne nevyužíva svoj potenciál (kultúra, cestovný ruch....)
- mesto nevytvára podmienky na zapojenie občanov do plánovacích a rozhodovacích procesov
- chýbajú siete a informačné kanály na komunikáciu a spoluprácu
- chýba vtiahnutie odbornej verejnosti do riešenia problému
- chýba zapojenie lídrov z verejnosti
- odchod šikovných a kreatívnych ľudí do väčších miest
- nedostatočné identifikovanie sa verejnosti s hodnotami definovanými mestom
- zadlženosť mesta
- súčasný rozpočet mesta nenapĺňa jeho potreby

- nie je definovaná kultúrna politika mesta
- nevyužitý potenciál (kultúra)
- komisia pre pamätihodnosti mesta nefunguje
- vplyvom nekoordinovanej výstavby sa stráca „genius loci“ (charakteristická atmosféra mesta)
- vizuálny smog
- zlý technický stav historických objektov (napr. Budatínsky zámok)
- kultúrne pamiatky nie sú vhodne sprístupňované verejnosti
- chýbajú priestory pre umelcov – ateliéry, dielne
- historické centrum mesta sa „vyľudňuje“
- nedostatočná úroveň vybavenosti jestvujúcich kultúrnych zariadení
- absencia efektívnej údržby a modernizácie kultúrnych zariadení
- slabá prezentácia kultúry Žiliny a Slovenska v zahraničí
- chýba kultúrne centrum a stále expozície

ŠPORT A ODDYCH

- Žilina nemá rozpracovanú stratégiu rozvoja športu
- nedostatočná vzájomná komunikácia kľúčových aktérov v športe pri riešení problémov
- chýbajú verejné športoviská
- absentujú športoviská, ktoré by spĺňali podmienky pre organizáciu medzinárodných súťaží či pôsobenie národných súťaží na území mesta Žilina
- chýbajú športovo-rekreačné zariadenia dostupné všetkým (v prírode, na sídliskách, vodné dielo, a pod.)
- zlý technický stav športových areálov (zimný štadión, univerzitný športový areál, plaváreň)
- chýba viacúčelová hala
- chýbajú cyklotrasy a pešie zóny
- zóny na sociálnu interakciu a oddych boli a sú redukované výstavbou – dôsledkom je poškodená harmónia mesta
- chýbajú priestory pre voľnočasové aktivity
- nedostatok doplnkových aktivít pre voľný čas
- potreba revitalizácie lesoparku
- úbytok zelene v meste
- slabá dostupnosť športovísk

- slabá podpora turizmu
- chýba označenie mesta a bodov záujmu v cudzom jazyku
- chýba diferencovaná ponuka programu pre turistov
- chýba komplexný „informačný portál“ pre turistov i miestnych obyvateľov o programe aktivít a podujatí v Žiline

- chýba miesto na parkovanie autobusov pre turistov
- nevyužívajú sa možnosti kongresovej turistiky
- málo rozvinutý marketing v CR,
- slabá spolupráca podnikateľov v oblasti cestovného ruchu so samosprávou
- informačný systém o cestovnom ruchu a ponukách jeho produktov je na nízkej úrovni

PRÍLEŽITOSTI

VŠEOBECNÉ

- rozvoj miestnych iniciatív
- využitie a rozvoj vzdelanostného potenciálu obyvateľstva
- rastúci záujem o tradície
- rozvoj časti kultúrneho priemyslu na základe využitia vnútorných zdrojov regiónov

KULTÚRA

- rozvoj sponzorovania kultúry
- deklarovaná potreba štátu zachovať kultúrne a prírodné dedičstvo
- podpora kultúry v grantovej sfére na rôznych úrovniach

- rozvinuté kúpeľníctvo, turistické a rekreačné centrá (napr. Terchová, Vrátna) v blízkosti mesta Žilina
- rozvoj cezhraničnej spolupráce s PR a ČR a vytváranie spoločných programov a projektov v oblasti cestovného ruchu
- existencia koncepcie rozvoja turizmu v regióne Horné Považie

ŠPORT

- turistické a rekreačné centrá (napr. Terchová, Vrátna) v blízkosti mesta Žilina

OHROZENIA

VŠEOBECNÉ

- odliv kvalifikovaných síl z regiónu
- nedostatočne vybudovaná technická infraštruktúra obmedzujúca prílev priamych investícií
- riziko podnikania v službách z titulu zmien legislatívy a nestability podnikateľského prostredia
- nepriaznivé poveternostné podmienky, malý počet teplejších dní
- rozsiahle pásma ochrany prírody ako obmedzujúci faktor rozvoja

- zmena ekonomickej výkonnosti regiónu, v prípade negatívneho vývoja môže nastať nezáujem o financovanie kultúry
- finančná náročnosť vybavenia novou technológiou a činnosti kultúrnych inštitúcií
- slabá podpora kultúrnych inštitúcií zo strany štátu

- rastúca konkurencia v oblasti cestovného ruchu na domácom a zahraničnom trhu
- nedostatočná dopravná dostupnosť stredísk a zariadení CR

ŠPORT

- nepriaznivé poveternostné podmienky, malý počet teplejších dní
- rozsiahle pásma ochrany prírody ako obmedzujúci faktor rozvoja

SOCIÁLNA SFÉRA A BÝVANIE

SILNÉ STRÁNKY

SOCIÁLNA SFÉRA A ZDRAVOTNÍCTVO

- existujúca štruktúra sociálnej starostlivosti v meste
- dlhodobá tradícia venovať adekvátnu pozornosť starostlivosti o sociálne slabšie skupiny, deti

a dôchodcov
- odborné zázemie v oblasti sociálnych služieb
- ľudský potenciál v oblasti sociálnych služieb
- existencia Rady seniorov
- rozvoj neštátnych zariadení v meste
- vlastná vývarovňa
- zabezpečenie stravy a jej finančná dostupnosť pre dôchodcov
- opatrovateľská služba
- denné centrá / kluby
- domov sociálnych služieb (ZPS, celoročná prevádzka)
- prepravná služba
- dobrá spolupráca medzi mestom a sociálnymi zariadeniami
- dobrá spolupráca mesta a zriaďovateľov v oblasti sociálnych služieb
- existujúca sieť inštitucionálnych /rezidenčných aj ambulantných/ sociálnych služieb a jej potenciál
- vlastné zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb ÚSMEV
- mesto pomáha zabezpečovať existenciu nocľaháreň pre bezdomovcov
- prevádzka nízkoprahového denného centra pre deti a rodinu
- zabezpečená krízová intervencia (spolupráca mesta a poradne Náruč)
- dobre fungujúca univerzita tretieho veku (okrem iného vlastný časopis)
- dobrá spolupráca subjektov v meste (napr. Univerzita tretieho veku, Jednota dôchodcov a Krajská knižnica, čoho výsledkom sú programy pre deti)
- práca s dobrovoľníkmi
- existencia centra v MRK lokalite
- odbornosť pracovníkov a dlhoročná skúsenosť práce s MRK
- existencia niekoľkých terénnych programov pre MRK
- spolupráca mesta s existujúcimi mimovládnymi a cirkevnými organizáciami v oblasti MRK
- zabezpečené poradenstvom pre obete násilia na území mesta v spolupráci s AS
- spolupráca NC na Predmestí so školami a i. inštitúciami pri pomoci
- dobrá skúsenosť s niektorými aktivitami podporujúcimi komunitný život – Compas Café, farské centrá, Stanica Žilina – Zárečie
- mesto prevádzkuje 2 detské jasle
- existencia leteckej aj klasickej záchrannej služby
- dostatočný počet lekární

BÝVANIE
- líder na Slovensku v budovaní mestských nájomných bytov prostredníctvom dotácií zo Štátneho fondu rozvoja bývania a ministerstva výstavby
- veľký bytový fond (cca 1200 mestských nájomných bytov)
- začína sa riešiť problematika bývania mladých rodín
- vlastná s.r.o. na riešenie problémov bytovej politiky, ktorú zriadilo mesto

SLABÉ STRÁNKY

SOCIÁLNA SFÉRA A ZDRAVOTNÍCTVO
- chýba komplexné poskytovanie sociálnych služieb (celoročné aj počas víkendov)
- úzka ponuka sociálnych služieb
- chýba spolupráca medzi neverejnými poskytovateľmi
- potreba rozšírenia ponuky ošetrovateľských služieb, ktorá reaguje na potreby klienta
- absentuje a týždenný stacionár pre dôchodcov
- chýbajú denné kluby pre dôchodcov
- chýba hospic

- chýbajú chránené dielne
- nedostatočná kapacita sociálnych zariadení
- služby nie sú rovnomerne dostupné v celom meste
- chýba interdisciplinárne riešenie problému klientov (zdravotné, finančné, právne,...)
- uzatvorenosť komunity v sociálnych zariadeniach, chýbajú podnety z vonku
- chýba komplexné riešenie problému domáceho násilia (spolupráca kľúčových aktérov)
- slabá dostupnosť informácií (napr. prevencia domáceho násilia) u verejnosti
- nedostatočná pravidelná spolupráca v oblasti sociálnych služieb medzi sektormi (štátna správa, samospráva, MVO)
- nedostatočná informovanosť občanov, sociálnych partnerov a aktérov v sociálnej oblasti / aj medzi sebou navzájom
- malá angažovanosť na komunitnom živote mimo cirkevné spoločenstvá
- chýba bývanie pre ľudí v sociálnej núdzi /po rozvode
- chýbajú asistenčné služby pre rodiny s deťmi
- limitované odborné kapacity MsÚ pre SPO /terén, sanácia
- nízke prepojenie a spolupráca poskytovateľov sociálnych služieb
- chýba odborné sociálne poradenstvo a špeciálne sociálne poradenstvo
- chýba systematické odborné vzdelávanie a supervízia pre sociálnych pracovníkov MsÚ
- nedostatočná systematická a koordinovaná výmena informácií a spolupráca medzi mestom a poskytovateľmi sociálnych služieb navzájom
- nevyužívanie inštitútu osobitného príjemcu na dávky a príspevky k dávke v hmotnej núdzi
- nedostatočná podpora a práca s deťmi zo sociálne vylúčeného prostredia
- nedostatočné priestorové vybavenie, kapacita poskytovateľov sociálnych služieb (ľudia bez domova – nocľaháreň, NC a i., MRK)
- nízka miera spolupráce so štátnymi inštitúciami, miestnymi rómskymi mimovládnymi organizáciami, ktoré by mali nevyhnutne kooperovať pri riešení danej situácie /Rómovia/
- vysoká miera nezamestnanosti u cieľovej skupiny, zdravotne postihnutých, sociálne slabších a ľudí bez vzdelania
- nevyužívanie všetkých možností terénnych programov /streetwork
- nedostatočná bezbariérovosť na území celého mesta
- nedostatok pracovných príležitostí na trhu práce pre znevýhodnené sociálne skupiny
- obmedzená dostupnosť sociálnych služieb a podporných služieb pri začleňovaní do bežných miest v meste / vzdelávanie, práca, bývanie, voľný čas
- nedostatočná aplikácia zákonov 447/2008 a 448/2008 v praxi
- nedostatočné prepojenie sociálnych a zdravotníckych služieb pre seniorov a nízka spolupráca mesta, zdravotníckych zariadení a lekárov
- vysoké nájomné, nedostupnosť bývania pre sociálne slabých
- chýbajú byty 3. a 4. kategórie
- neexistencia prestupného bývania a asistovaného bývania
- absencia nájomných bytov pre seniorov, penziónov a pod.
- komplikované riešenie exekúcií a neplatičov
- chýba sociálne bývanie (nie nájomné)

PRÍLEŽITOSTI

VŠEOBECNÉ

- odborný potenciál
- realizačné zázemie

SOCIÁLNA SFÉRA

- záujem štátu podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a výkonu opatrení sociálno-

právnej ochrany detí a sociálnej kurately z inštitucionálnej formy na komunitnú z hľadiska riešenia investičných potrieb do infraštruktúry a materiálno - technického vybavenia zariadení poskytujúcich transformované alebo komunitné služby

BÝVANIE

- rastúci záujem o zefektívnenie bývania - modernizáciu, zatepľovanie, využívanie podkroví, nadstavby
- zlepšenie územných a urbanistických aspektov rozvoja miest a mestských oblastí opätovným znovu využitím nevyužívaných areálov prispievajúcim k zvýšenej kvalite života v mestách, mestských oblastiach a na vidieku
- podpora štátu pri zvýšení ekonomickej atraktivity v zanedbaných mestských a vidieckych územiach
- zlepšenie územných a urbanistických aspektov rozvoja miest a mestských oblastí opätovným znovu využitím nevyužívaných areálov prispievajúcim k zvýšenej kvalite života v mestách, mestských oblastiach a na vidieku
- mesto Žilina patrí medzi najperspektívnejšie mestá budúceho rozvoja na Slovensku

OHROZENIA

VŠEOBECNÉ

- klesajúca miera podpory štátu
- zmeny ekonomickej výkonnosti regiónu
- finančná náročnosť investičných riešení

SOCIÁLNA SFÉRA

- nevyhovujúca štátna politika v sociálnej oblasti

BÝVANIE

- vysoká nezamestnanosť - cenová nedostupnosť bývania a služieb pre obyvateľov

Školstvo a zamestnanosť

SILNÉ STRÁNKY

ŠKOLSTVO

- mesto Žilina je významným centrom vzdelávania (ZŠ, SŠ, VŠ)
- zavádza sa technická výchova do viacerých ZŠ
- pozitívne príklady spolupráce viacerých ZŠ a SŠ
- personálne agentúry, ochotné participovať pri kariérnom poradenstve
- prípady dobrej praxe na ZŠ v diagnostike osobnosti žiaka pri voľbe povolania
- rovnomerne rozložená sieť škôl
- vysoká kvalifikovanosť (odbornosť) pedagógov
- možnosti odborného rastu
- špecializácia škôl
- ZŠ majú špeciálne triedy určené pre mladých futbalistov, hokejistov, gymnastky, plavcov...
- starostlivosť o talentované deti
- existencia neštátneho školstva

- silní zamestnávatelia
- relatívne vysoká miera zamestnanosti (v rámci SR)
- nové technológie
- vysoká konkurencieschopnosť

SLABÉ STRÁNKY

ŠKOLSTVO

- nevyužíva sa adekvátne potenciál vzdelaných ľudí v meste
- odliv vzdelaných a kreatívnych ľudí

- zamestnávanie nekvalifikovaných na úkor vyučených – zamestnávatelia preferujú nízke ohodnotenie
- zanedbané plánovanie vo vzdelávaní
- chýba špecializácia ZŠ s vyučovacím jazykom anglickým, francúzskym, nemeckým, matematická, počítačová, umelecká, hudobná, európska a ďalšie špecializácie podľa potrieb a záujmov rodičov
- absentuje spolupráca škôl a personálnych agentúr
- nie sú vhodne prepojené potreby trhu práce a odborné vzdelávanie
- trh má dopyt po odborných profesiách - súčasne je ale malý počet vyučených v daných odboroch
- chýba komplexná informovanosť o potrebách trhu práce a aktuálnej situácii na odborných školách
- kariérny rast nie je riadený podľa schopností detí, ale podľa záujmu rodičov
- chýba koncepcia kariérneho poradenstva
- ZŠ nemajú psychológov a výchovných poradcov, ktorí by boli schopní diagnostikovať osobnosť žiakov ZŠ, za účelom vhodného profesného rastu
- nedostatočné informácie na ZŠ o odboroch a SŠ
- kvalita výuky cudzích jazykov nezodpovedá požiadavkám zamestnávateľa
- zvyšujúci sa vekový priemer pedagógov
- potreba vzdelávania učiteľov v AJ
- chýba zvládnutie odbornej terminológie v cudzích jazykoch (AJ, NJ, iné jazyky)
- priepasť medzi tým čo mladí ľudia chcú, vedia a tým čo robia
- pri voľbe povolania sa nepracuje dostatočne s rodičmi a verejnosťou
- chýba systematická informovanosť pre rodičov
- nezáujem rodičov a detí o odborné školy a odborné profesie
- na ZŠ chýba technická výchova, chýbajú vybavené dielne
- chýba výchova k povolaniu
- nedostatok predškolských zariadení, krátka (nevyhovujúca) doba prevádzka MŠ
- chýbajú MŠ u zamestnávateľa
- mesto nevytvára MŠ
- zlý technický stav a vybavenosť školských objektov
- vysoké prevádzkové náklady škôl
- nedostatok moderných učebných pomôcok

ZAMESTNANOSŤ

- priestor pre zavádzanie inovácií do výroby a služieb
- nízka úroveň prepájania vedy, výskumu a praxe
- nízka roveň spolupráce medzi akademickou a výskumnou sférou a priemyslom
- nízka podpora malých a stredných podnikateľov
- absencia kreatívnych centier
- nízka úroveň zavádzanie sociálnych inovácií
- priestor pre lepšie využívanie komunikačných technológií pri výrobe a službách
- potreba budovania kapacít podnikateľov
- nedostatok kvalifikovaných zamestnancov

PRÍLEŽITOSTI

ŠKOLSTVO

- zvýšenie kvality a dostupnosti predprimárneho vzdelávania
- plánované investície do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

- zvyšujúci sa tlak na zavádzanie inovácií do výroby a služieb

- podpora zavádzania inovácií do výroby a služieb
- existencia vysokých škôl a výskumných ústavov, ako partnerov pre zavádzanie vedy a výskumu do praxe

OHROZENIA

ŠKOLSTVO

- neatraktívnosť učiteľského povolania
- nízke finančné hodnotenie práce zamestnancov
- nepriaznivý demografický vývoj
- nevhodný spôsob financovania vzdelávania

- administratívna záťaž pri administrácii projektov
- chýbajúce stimuly pre MSP

BEZPEČNOSŤ

SILNÉ STRÁNKY

- súčinnosť MP Žilina pri zabezpečovaní verejného poriadku v meste Žilina, pri organizovaní verejných telovýchovných, športových, kultúrnych alebo iných podujatí
- spolupráca a partnerskými orgánmi a organizáciami
- preventívne opatrenia pre ohrozené cieľové skupiny
- pult centrálnej ochrany
- Koncepcia rozvoja Mestskej polície Žilina v priebehu rokov 2015 – 2018
- nová koncepcia hliadkovania a zmena režimu velenia hliadok
- výcvik a vzdelávanie vlastných príslušníkov,
- zabezpečovanie odbornej prípravy príslušníkov obecných polícií SR

SLABÉ STRÁNKY

- poddimenzovaný počet príslušníkov MP Žilina
- vysoká fluktuácia zamestnancov
- nízke platové ohodnotenie predovšetkým začínajúcich príslušníkov MP
- zastaralé materiálno technické zabezpečenie MP Žilina
- chýbajúca úradovňa MP Žilina – Vlčince
- nízky počet hliadok na nepretržité pokrytie celého územia mesta Žilina, vrátane sídlisk a prímestských častí

PRÍLEŽITOSTI

- projektová podpora prevencie protispoločenskej činnosti

OHROZENIA

- nárast protispoločenskej činnosti
- portfólio zákonných noriem, ktoré regulujú verejný poriadok sa neustále zvyšuje
- meniace sa poveternostné podmienky

1.15 Identifikácia východísk a možných riešení

(projektové riešenia a zámery, vízie jednotlivých tematických skupín)

DOPRAVA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

VŠOBECNÉ

- vybudovať trvaloudržateľné mesto bez vandalov a zlodejov
- vytvorená rada starších v meste
- mať vzdelanú a tolerantnú verejnosť v oblasti životného prostredia, dopravy a toho sa týkajúcej legislatívy

- zavedenie bezplatnej MHD v centre mesta
- atraktívna verejná osobná doprava
- vybudovanie záchytných parkovísk a parkovacích domov
- plánovanie udržateľnej mobility v meste Žilina
- vytvoriť možnosť voľby použitia dopravy
- zohľadniť potreby cieľových skupín pri riešení dopravy (napr. mamičky s deťmi, dôchodcovia, turisti a pod.)
- zokruhovanie mesta
- podpora rozvoja nemotorovej dopravy zo strany mesta
- vytvorená kvalitná a prepojená cyklistická infraštruktúra

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- systematické rozširovanie zelene v CMZ (zvýšenie podielu plôch parkov s príslušnou vybavenosťou, zelených pásov a koridorov)
- obnova stromoradí v centre mesta
- rozvoj zelenej infraštruktúry mesta s adekvátnou údržbou
- revitalizácia a rekonštrukcia existujúcich parkov v meste
- v rámci parkov vybudovanie certifikovaných detských ihrísk v jednotlivých lokalitách mesta so zabezpečením adekvátnej údržby
- zavedenie opatrení na zníženie podielu spevnených plôch v CMZ- povinnosť vybudovať vegetačné strechy na novostavbách v CMZ
- systematické ničenie inváznych rastlín na území mesta
- zefektívnenie separovaného zberu
- vybudovanie estetických stojísk pre kontajnery na odpad s vertikálnou zeleňou
- odstránenie všetkých nelegálnych skládok z územia mesta
- disciplinovaní a tolerantní majitelia spoločenských zvierat v meste
- humanizácia verejných priestorov
- znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha
- zavedenie opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia
- zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie, alternatívnych energetických zdrojov
- aktualizácia Programu odpadového hospodárstva

KULTÚRA, ŠPORT, ODDYCH A CESTOVNÝ RUCH

KULTÚRA

- rekonštrukcia Burianovej veže

- renovácia Budatínskeho hradu ako kultúrno-rekreačného areálu/renovácia priľahlej Sihoti ako športovej zóny
- obnova priestorov pre kultúru, poskytnúť ich umelcom (ateliéry, dielne)
- prepojiť komunikáciu mesta a umelcov
- obnova „života“ v historickom centre
- sprístupnenie a zviditeľnenie kostolu sv. Štefana Kráľa, ktorý je v súčasnosti „stratený“ v priemyselnej zóne
- estetické scelenie mesta
- odstránenie vizuálneho smogu
- priblíženie kultúrnych pamiatok verejnosti
- dopracovanie kultúrneho konceptu mesta ZA

ŠPORT A ODDYCH

- vyhliadková veža na Dubni
- revitalizácia lesoparku
- športoviská budované spolu s parkovacími miestami – komplexné riešenia a projekty
- športové areály pre voľnočasové aktivity detí
- športovo-rekreačné zariadenia dostupné všetkým (v prírode, na sídliskách)
- rekonštrukcia zimného štadióna na šport i kultúru
- rekonštrukcia univerzitného športového areálu
- vodné dielo ako rekreačná zóna
- revitalizácia okolia rieky Rajčianka
- 25-metrová plaváreň
- funkčná športová hala
- riešenie úbytku zelene v meste
- vybudovanie viacúčelovej haly
- vytvorenie podmienok pre aktívnych športovcov a kluby

- výstavba parkovacích miest pre turistické autobusy
- využitie kongresovej turistiky

SOCIÁLNA SFÉRA A BÝVANIE

SOCIÁLNA SFÉRA

- poskytovanie komplexných sociálnych služieb – celoročne, aj počas víkendov
- rozšírenie ponuky (variability) ošetrovateľských služieb, ktorá reaguje na potreby klienta
- dostatočná kapacita sociálnych služieb v súlade so zákonmi 447/2008 a 448/2008
- vytvorenie podmienok pre vznik organizácie, ktorá bude poskytovať sociálne služby pre špecifické skupiny
- denné kluby, stacionáre
- komplexné riešenie problému domáceho násilia (spolupráca kľúčových aktérov)
- vybudovať chránené dielne
- posilniť pravidelnú spoluprácu medzi sektormi (štátna správa, samospráva, MVO)
- vytvorenie vhodných podmienok pre trávenie voľnočasových aktivít, športovanie, stretávanie sa špecifických skupín

BÝVANIE

- výstavba bytového fondu (dobudovať 3. a 4. kategóriu) – vytvoriť podmienky pre postupné bývanie

ŠKOLSTVO A ZAMESTNANOSŤ

ŠKOLSTVO

- webová stránka mesta, ktorá by komplexne informovala o školách – odbory, počet študentov, o ponuke pracovných miest)
- kariérne poradenstvo na základných školách, práca s rodičmi
- projekty ZŠ – na zlepšenie profesijných zručností dieťaťa, vybavenie dielní, odborných učební
- vybaviť ZŠ psychológmi, poradcami – diagnostika osobnosti žiakov ZŠ, za účelom vhodného profesného rastu
- zelená odborným školám, obmedziť gymnáziá
- vzdelávanie učiteľov AJ
- zlepšiť legislatívu v školstve – zlepšiť systém financovania (nie na počet detí)
- vstup personálnych agentúr do procesu prípravy absolventov na trh práce (pracovný pohovor, životopis, motivačný list)
- výstup od personálnych agentúr pre rodičov a žiakov ZŠ pri rozhodovaní o výbere SŠ a povolaní

- zavádzanie inovácií do výroby a služieb
- podpora výskumu, využitie vedy a výskumu pre prax
- využitie odborného potenciálu pri riešení špecifických problémov mesta
- podpora IKT
- dobré podmienky pre MPS

SLUŽBY PRE VEREJNOSŤ

VEREJNÁ SPRÁVA

- posilnenie inštitucionálnych kapacít verejnej správy
- zlepšenie komunikácie samosprávy s verejnosťou
- poslinenie partnerstva a spolupráce pri riešení problémov mesta

BEZPEČNOSŤ

- posilniť kapacity mestskej polície
- modernizácia materiálno – technického vybavenia
- posilniť prevenciu na celom území mesta Žilina

1.16 Stromy problémov

Analýza problému

Analýza problému je metóda, pomocou ktorej sa identifikujú negatívne aspekty existujúcej situácie a vytvára sa príčinná súvislosť medzi identifikovanými problémami.

Cieľom tejto metódy je identifikovať a pomenovať hlavné problémy, ktoré existujú v danej oblasti a v území, pre ktoré sa strategický plán spracováva a hľadať súvislosti v postupnosti "príčina - problém – dôsledky. Strom problémov je veľmi užitočným nástrojom na ďalšie formulovanie strategického plánu. Platí totiž, že riešiť by sa mali príčiny problémov a nie ich dôsledky. V opačnom prípade je riešenie neudržateľné a často len čiastočné.

Strom problémov sa číta zdola nahor. Šípky medzi problémami upozorňujú na vzájomné prepojenia a vplyvy.

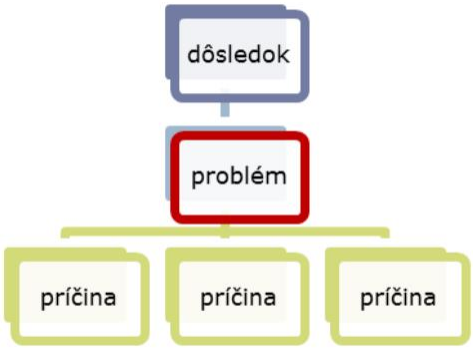

Efektívna verejná správa

Obr.16 – Strom problémov Efektívna verejná správa

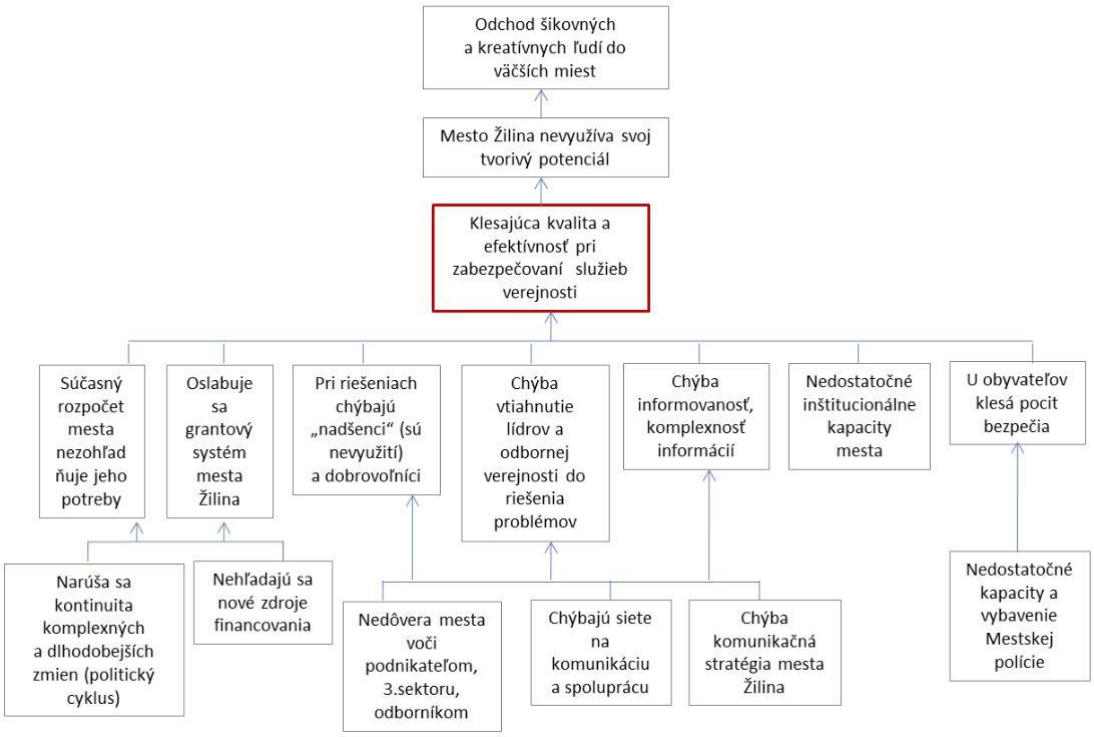

Odborné vzdelávanie a potreby trhu práce

Obr.17 – Strom problémov Odborné vzdelávanie a potreby trhu práce

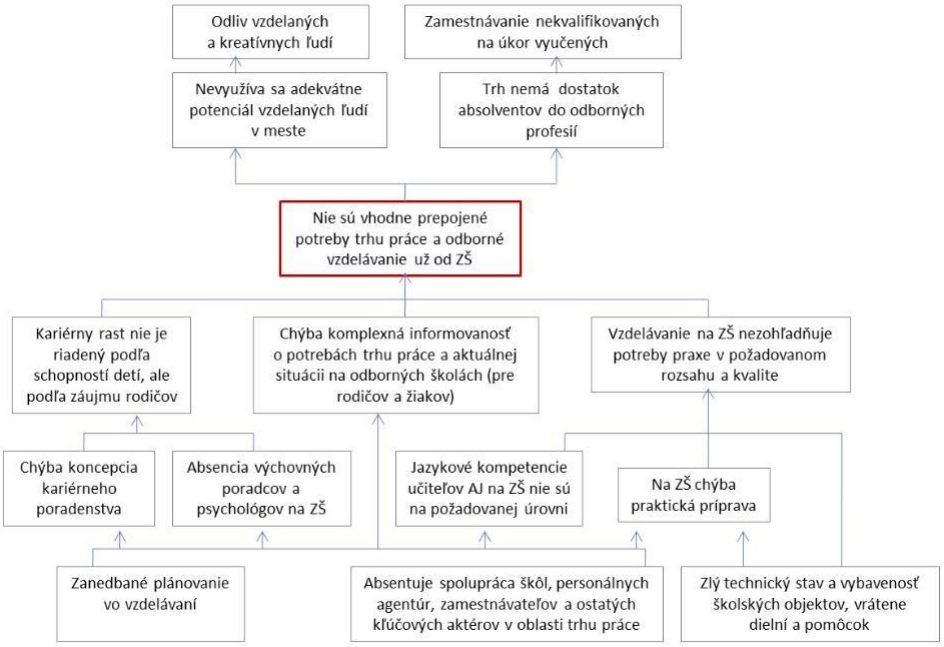

Zamestnanosť

Obr.18 – Strom problémov Zamestnanosť

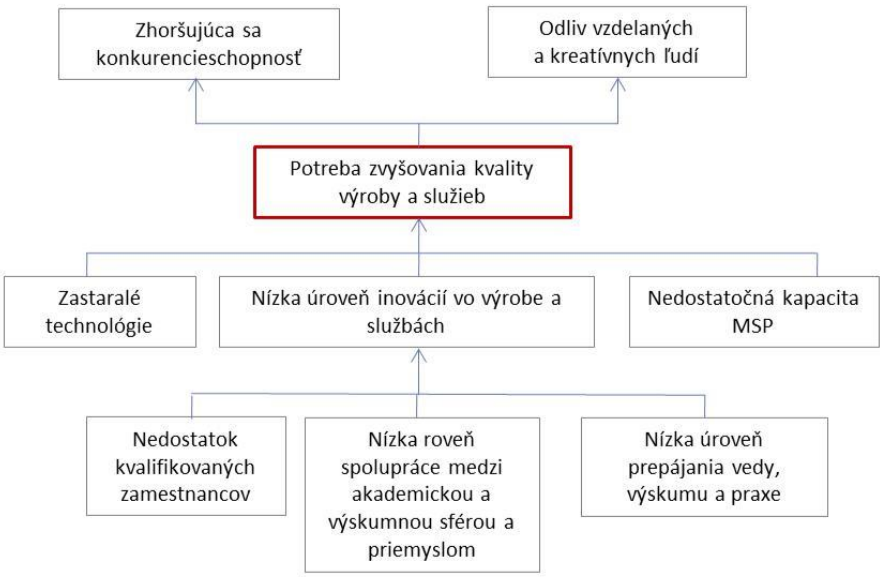

Komplexnosť a kvalita a sociálnych služieb

Obr.19 – Strom problémov Komplexnosť a kvalita sociálnych služieb

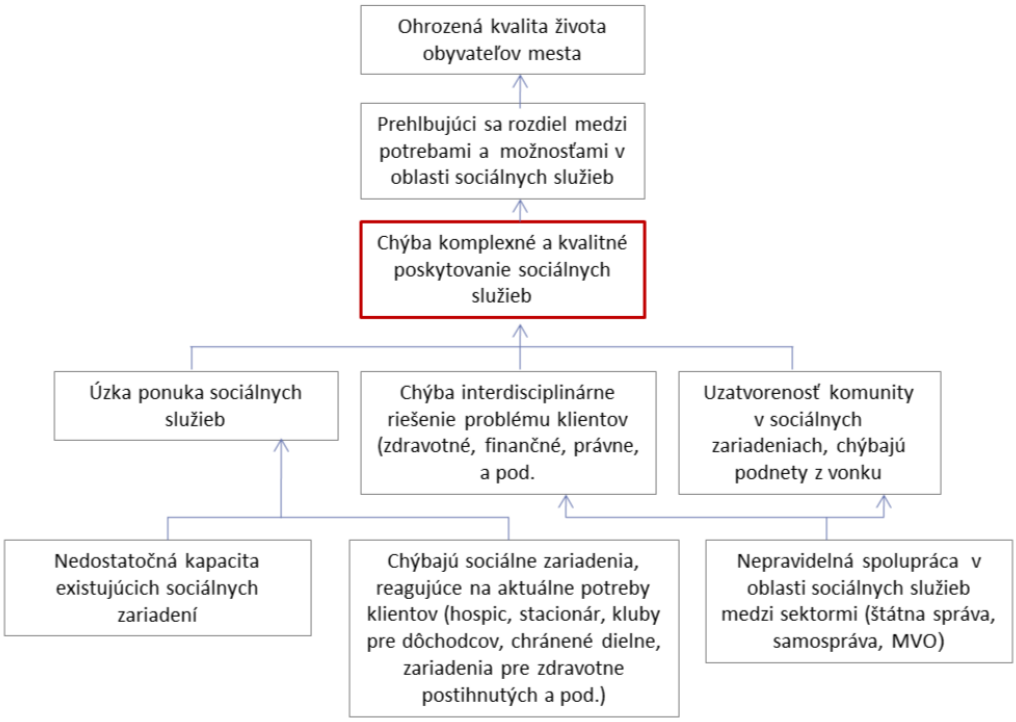

Doprava

Obr.20 – Strom problémov Doprava

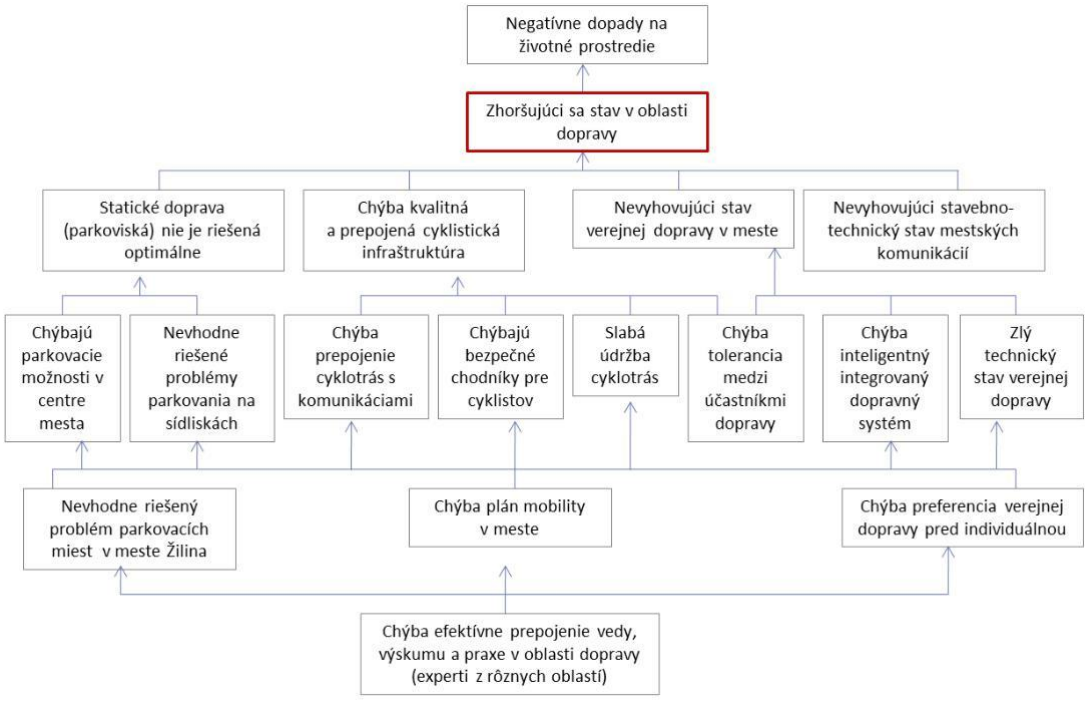

Životné prostredie

Obr.21 – Strom problémov Životné prostredie

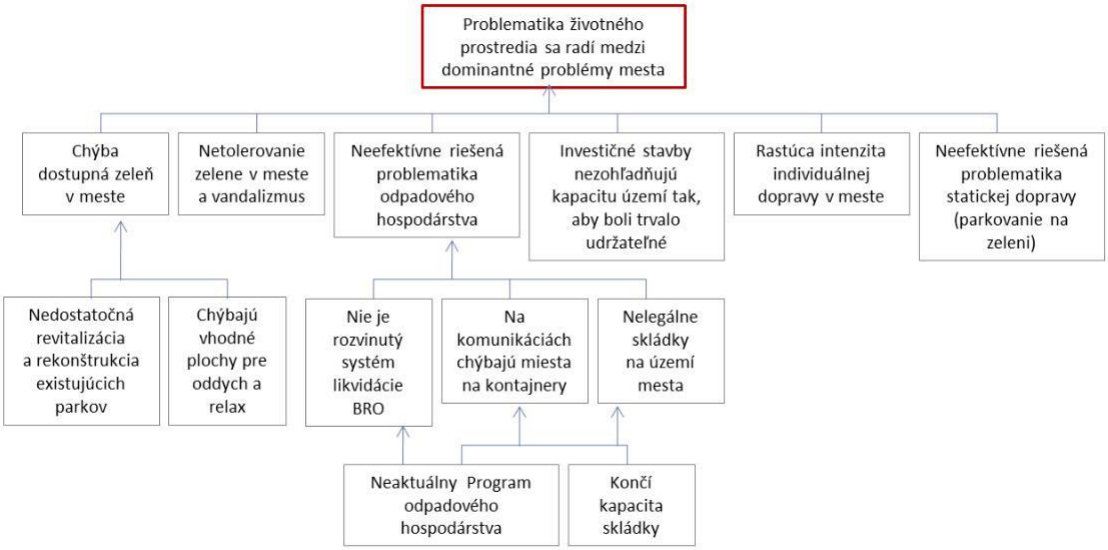

Kultúra

Obr.22 – Strom problémov Kultúra

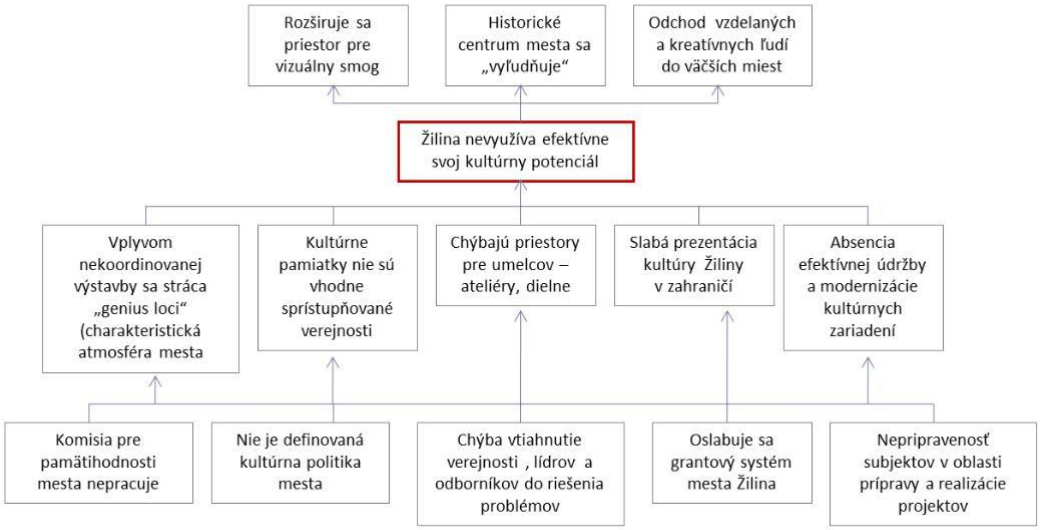

Cestovný ruch

Obr.23 – Strom problémov Cestovný ruch

Aktívne trávenie voľného času

Obr.24 – Strom problémov Aktívne trávenia voľného času

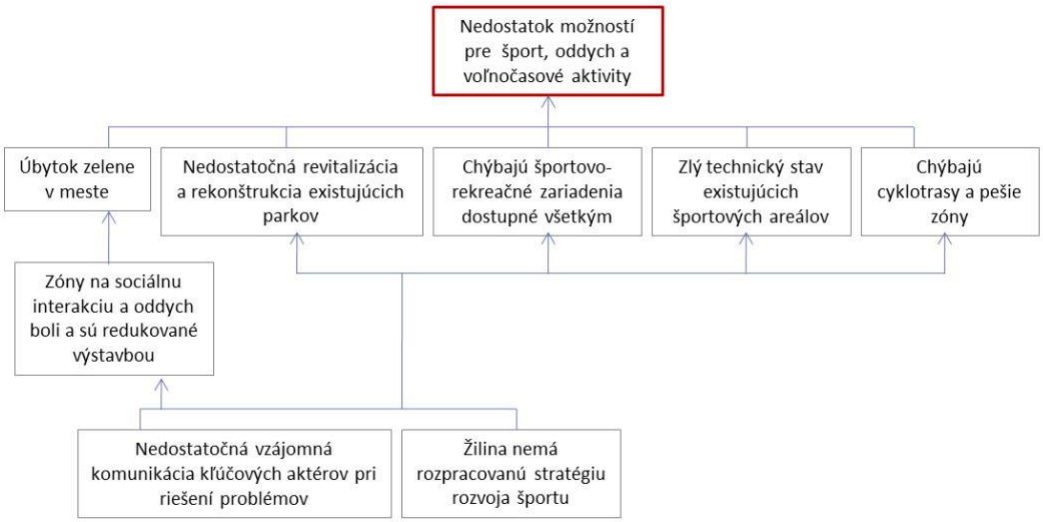

1.17 Závery

Mesto Žilina má bohatý rozvojový potenciál.

Verejnosť, odborné pracovné skupiny a miestna samospráva deklarovali vážny záujem a potrebu aktívne spolupracovať na rozvojových aktivitách mesta. Limitujúcim faktorom sa môžu stať ich súčasné kapacity a skúsenosti s participáciou. Dôsledkom dnešného stavu je vo viacerých oblastiach nízka úroveň spolupráce, chýbajúce spoločné politiky, stratégie a tým i chýbajúca komplexná a kvantifikovaná analýza potrieb (východiskový stav).

Práve toto je prierezová oblasť, ktorá by mala byť riešená prioritne a dôsledne.

Pri analýze vo všetkých priorizovaných problémoch mesta - doprava, životné prostredie, nové pracovné príležitosti, služby, možnosti aktívneho trávenia voľného času - zaznela ako prvoradá potreba partnerskej spolupráce, pravidelného stretávania a akceptovania sa.

Na základe všetkých analytických vstupov boli na obdobie 2014 - 2020 navrhnuté viaceré projektové zámery, ktoré na svoju implementáciu vyžadujú externé zdroje financovania.

Zoznam priorizovaných projektových zámerov mesta Žilina:

Tab.26 – Zoznam priorizovaných projektových zámerov

Oblasť	**Názov projektového zámeru**
	Podpora sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni
	Dostatočná kapacita služieb, služby rozložené po celom meste
Verejná doprava	Rekonštrukcia zastávok MHD
	Nákup nízkopodlažných, ekologických autobusov (hybridné, elektrické, dieselové)
	Preferencia vozidiel VOD na svetelných križovatkách v meste Žilina
	Informatizácia MHD Žilina
	Rekonštrukcia zastávok v Žiline, stavebné úpravy, bezbariérový prístup
	Nízkopodlažné a energeticky úsporné trolejbusy a trolejbusy s pomocným pohonom pre Žilinu (VO 2016)
	Výstavba údržbovej základne trolejbusov Žilina
	Modernizácia trakčných meniarní v Žiline
	Modernizácia trolejbusovej infraštruktúry v Žiline
	Výstavba trolejbusových tratí a obratísk v Žiline
Nemotorová doprava	Budovanie komplexnej cyklistickej infraštruktúry
	Lávka pre peších a cyklistov v Brodne
	Nasvietenie priechodov pre chodcov
	Pešia zóna – vstup
Dopravná infraštruktúra	Budovanie parkovacieho domu
	Rekonštrukcia miestnych komunikácií
Životné prostredie	Odkanalizovanie mestských častí Považský Chlmec, Brodno a Budatín
	Vybudovanie systému mestského kompostovania
	Realizácia preventívnych opatrení na Bytčickom potoku
	Výsadba a revitalizácia parkov a zelene na území mesta Žilina
	Riešenie svahových deformácií vo vybraných lokalitách mesta Žilina – Hájik, Brodno, Mojšova Lúčka, Vranie
Bytová výstavba	Výstavba polyfunkčného domu na ul. D. Dlabača (40 byt. jednotiek)
Sociálna	Vytvorenie sociálnej služby –Zariadenie pre seniorov (nadstavba budovy)

infraštruktúra	Rekonštrukcia a sprevádzkovanie sociálnej služby – Denný stacionár pre seniorov
	Zriadenie denných centier Trnové, Budatín
	Nadstavba nizkoprahoveho denneho centra "Na predmestí" o komunitné centrum
Školská infraštruktúra	Rekonštrukcie ZŠ
	Rekonštrukcie MŠ
	Rozšírenie kapacity MŠ prostredníctvom nadstavby
	Zníženie energetickej náročnosti budov ZŠ a MŠ
	Rekonštrukcia a revitalizácia športových areálov a školských dvorov ZŠ a MŠ
	Rekonštrukcia sociálnych zariadení v ZŠ a MŠ
	Rekonštrukcia školských jedální v ZŠ a MŠ
Regenerácia mestských území	Rekonštrukcia Mestskej krytej plavárne
	Vybudovanie vyhliadkovej veže na Dubni
	Spoznaj krajinu od Váhu až po bránu Beskýd
	Vytvorenie kultúrno-kratívneho centra
Kultúra a prírodné dedičstvo	Zriadenie kultúrneho centra v NKP Rosenfeldov palác
	Výstavba vyhliadkovej veže na Dubni
	Rekonštrukcia Burinovej veže
Efektívna verejná správa	Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb
	Ďalšie vzdelávanie zamestnancov Mesta Žilina
Mestská polícia	Posilnenie kapacít Mestskej polície
	Modernizácia a rozšírenie mestského kamerového systému pre MP/zvyšovanie bezpečnosti v meste
	Modernizácia materiálno – technického vybavenia MP Žilina

STRATEGICKÁ ČASŤ
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020, s predĺžením platnosti do 30.06.2023

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina

Verzia 3.0

Mesto Žilina

Obsah

2. STRATEGICKÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA 91

2.1 Východiská pre stratégiu 91

2.2 Kľúčové disparity a faktory rozvoja 92

2.3 Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa 94

2.4 Prioritné osi 96

2. STRATEGICKÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA

Úvod

Druhá, strategická časť dokumentu, nadväzuje na výstupy analýz. V závere analytickej časti sú spracované SWOT analýzy, stromy problémov a identifikácia kľúčových problémov mesta Žilina. Podrobnejší prehľad východiskových dokumentov je uvedený v úvode dokumentu.

Strategická časť Programu rozvoja mesta Žilina 2014 – 2020 má za cieľ sformulovať rozvojové ciele mesta Žilina, navrhnúť intervenčnú logiku stratégie, pozostávajúcu z priorít, špecifických cieľov a rámcových aktivít, ktoré budú v priebehu obdobia 2014 – 2020 napĺňané prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov.

2.1 Východiská pre stratégiu

Mesto Žilina má dobré predpoklady pre úspešné zvládnutie hlavných výziev pre Slovensko:

- Inovácie - priaznivé podnikateľské prostredie
- Infraštruktúra pre hospodársky rast a zamestnanosť
- Rast ľudského kapitálu a lepší prístup na trh práce
- Trvalo udržateľný rozvoj a efektívne využívanie prírodných zdrojov
- Moderná a profesionálna verejná správa

Pre samotné mesto Žilina je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu:

- **inteligentný rast** ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií,
- **udržateľný rast,** vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a
- **inkluzívny rast**, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby.

K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícii, prierezové riešenie problémov)
- majetkové vysporiadanie vlastníckych vzťahov
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu

Prostriedky vyčlenené na realizáciu politiky súdržnosti (štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu) v programovom období 2014-2020, v súlade so stratégiou Európa 2020, sú nasmerované do oblastí s vyššou pridanou hodnotou, t.j. do výskumu, vývoja, inovácií a ľudského kapitálu, ako aj zvýšenia kvality života obyvateľov.

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím.

Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30.

2.2 Kľúčové disparity a faktory rozvoja

Kľúčové disparity a faktory rozvoja boli zostavené na základe identifikácie najvýznamnejších silných, slabých stránok, príležitostí a ohrození (SWOT analýzy, stromy problémov).

Medzi kľúčové problémy a ohrozenia (disparity) mesta Žilina patria:

- Zhoršujúci sa stav v oblasti dopravy, hlavne v oblasti verejnej dopravy, nevhodného riešenia statickej dopravy a alternatívnej dopravy (najmä cyklotrasy);
- Vysoká ekonomická výkonnosť a doprava vytvárajú negatívne tlaky na životné prostredie;
- Rastie potreba tvorby nových pracovných príležitostí a súčasne nie sú vhodne prepojené potreby trhu práce a odborného vzdelávania;
- Rozdiely medzi rozvojom občianskej vybavenosti a obchodu a zvyšujúcimi sa požiadavkami pri zabezpečení služieb, voľnočasových aktivít, športu, relaxu, aktívneho oddychu, čo môže mať za následok znižovanie atraktivity sídelného prostredia;
- Klesajúca kvalita a efektívnosť pri zabezpečovaní služieb verejnosti, najmä nízka úroveň spolupráce s kľúčovými aktérmi rozvoja, lídrami, odbornou verejnosťou;

Kľúčové rozvojové faktory a príležitosti mesta Žilina:

- Efektívne a komplexné riešenie dopravy a modernej technickej infraštruktúry pre potreby ekonomického rozvoja, cestovného ruchu a kvality života obyvateľov na území mesta;
- Dotváranie a neustále posilňovanie priaznivého stavu životného prostredia založeného na princípoch udržateľného rozvoja;
- Zvyšovaním kvality a dostupnosti terciálneho (všetky druhy služieb, občianska vybavenosť, doprava a spoje) a kvartérneho sektora (veda, technika, výskum, školstvo, zdravotníctvo) zvyšovať tvorbu pracovných miest a atraktivitu sídelného prostredia na území mesta;
- Budovanie atmosféry vzájomnej dôvery medzi orgánmi miestnej samosprávy a obyvateľstvom, podnikateľským prostredím a odbornou verejnosťou v meste prostredníctvom efektívnejších služieb a modernej verejnej správy;
- Využitie špičkových odborníkov a expertov z praxe, vedy a výskum na hľadanie efektívnych a inovatívnych riešení;

Prioritou stratégie Európa 2020 je dosiahnutie rastu, ktorý je:
Inteligentný rast, založený na inováciách, modernizácii a podpore výskumu a vývoja.

Tento faktor je potrebné posilňovať a zhodnocovať. Skvalitnenie školstva, čo v kontexte kompetencií mesta Žilina znamená hlavne predprimárneho a základného školstva a podpora inovácií a modernizácií v oblasti MSP by mala výraznejšie ovplyvniť rast podielu zamestnanosti mladých ľudí v sektoroch s vysokou mierou pridanej hodnoty. Inteligentný rast znamená zlepšenie výkonnosti EÚ v týchto oblastiach:

- **vzdelávanie** (ako motivovať ľudí k tomu, aby sa vzdelávali a prispôsobili svoje zručnosti súčasným požiadavkám)
- **výskum a inovácie** (vytváranie nových produktov a služieb, ktoré budú generovať rast a nové pracovné miesta a prispejú k riešeniu sociálnych problémov)
- **digitálna spoločnosť** (využívanie informačných a komunikačných technológií).

Udržateľný rozvoj chápeme v kontexte rozvoja sídelného prostredia mesta Žilina. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia v jednotlivých častiach mesta, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú mať aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu.
Udržateľný rast sa zakladá na:

- vybudovaní **konkurencieschopnejšieho nízkouhlíkového hospodárstva** založeného na efektívnom a udržateľnom využívaní zdrojov;
- **ochrane životného prostredia**, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti;
- zúročovaní vedúcej pozície v oblasti **nových ekologických technológií** a výrobných postupov;
- zavedení efektívnych **inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie**;
- **využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ** s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu;
- **zlepšení podnikateľského prostredia,** a to najmä pre MSP;
- dobre informovaných **spotrebiteľoch**.

Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreatívnosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórii a boli im súčasne dostupné.

V rámci dlhodobého hľadiska (10 až 15 rokov) má mesto Žilina vytvorenú **víziu** pre hospodársky a sociálny rozvoj mesta a nasledovne: **Mesto Žilina bude naďalej vytvárať podmienky pre ekonomický rozvoj regiónu, ktorý bude schopný efektívne využívať všetky zdroje (prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské) pri zachovaní zdravého životného prostredia.**

Pre strednodobé hľadisko, resp. programové obdobie tohto dokumentu (7 rokov) sa javí ako efektívnejšie stanovenie jasnejšieho celkového cieľa. Ten by mal byť definovaný jednak s ohľadom na strednodobé hľadisko, existujúcu socioekonomickú situáciu mesta a kraja, príležitosti a potenciál rozvoja či už v oblasti ľudských zdrojov, infraštruktúry a vybavenosti územia, hospodárskej základe, ale aj s ohľadom na prírodné zdroje. Ako oblasť s najvýznamnejším rozvojovým potenciálom sa javí oblasť vedy, výskumu a inovácií. Pričom benefity plynúce z jej rozvoja sa môžu prejavovať aj v ďalších nadväzujúcich oblastiach, či už je to oblasť ľudských zdrojov, zamestnanosti, transferu inovácií a zvyšovania konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov ale aj inteligentnej a udržateľnej dopravy a inovatívnych riešení v oblasti životného prostredia.

Globálny cieľ PHSR mesta Žilina

Pre programové obdobie 2014 až 2020 je **globálnym cieľom** Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020:

Vytvorenie podmienok pre zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja mesta, čo znamená že Žilina chce byť sídlom, v ktorom sú permanentné predpoklady pre sústavnú optimalizáciu životných podmienok trvalo bývajúceho obyvateľstva ako i jej návštevníkov s prihliadnutím na prírodné a historické danosti prostredia mesta.

2.3 Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa

Stratégia, ktorú si mesto Žilina zvolilo na dosiahnutie globálneho cieľa PHSR, vychádza z poznania komplexných potrieb mesta a ich dôležitosti pre zabezpečenie kvality života jeho občanov. Do riešenia pomerne širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, miestna samospráva, súkromný sektor, mimovládne organizácie atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. Preto stratégia vychádza z predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni zabezpečia koordinovaný prístup pri zabezpečení plánovaných zmien. Dôležitým predpokladom pre komplexné a udržateľné zmeny bude dobrá informovanosť kľúčových aktérov a ich spolupráca.

Veľká pozornosť bude venovaná hlavne koordinácií zámerov, ktoré budú spolufinancované zo zdrojov európskych fondov cez schválené operačné programy.

Účelom Programu je identifikovať problémy a navrhnúť spôsoby ich riešenia v oblastiach, ktoré sú priamo v kompetencii mesta, resp. v rámci tých oblastí, ktoré nie sú priamo v kompetencii mesta, ale mesto ich v rámci svojich schopností a možností dokáže ovplyvniť (najmä pri využití princípu partnerstva).

V rámci tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020 boli identifikované tieto prioritné osi:

Prioritná os 1: Rozvoj ľudských zdrojov
Prioritná os 2: Udržateľná doprava
Prioritná os 3: Kvalitné životné prostredie
Prioritná os 4: Kvalitné a dostupné služby verejnosti
Prioritná os 5: Podpora podnikania, výskumu a inovácií
Prioritná os 6: Moderná a profesionálna verejná správa

Schéma prepojenia prioritných osí PHSR mesta Žilina a tematických cieľov EK

Rozvoj ľudských zdrojov	•Tematický cieľ 8: Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily •Tematický cieľ 9: Podpora sociálneho začlenenia a boja proti chudobe •Tematický cieľ 10: Investície do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
Udržateľná doprava	•Tematický cieľ 7: Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
Kvalitné životné prostredie	•Tematický cieľ 4: Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch •Tematický cieľ 5: Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizika •Tematický cieľ 6: Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov
Kvalitné a dostupné služby verejnosti	•Tematický cieľ 9: Podpora sociálneho začleňovania a boj proti chudobe •Tematický cieľ 10: Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
Podpora podnikania, výskumu a inovácií	•Tematický cieľ 1: Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií •Tematický cieľ 2: Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality •Tematický cieľ 3: Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP
Moderná a profesionálna verejná správa	•Tematický cieľ 2: Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality •Tematický cieľ 11: Zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy

2.4 Prioritné osi

Schéma prepojenia prioritných osí a opatrení PHSR mesta Žilina

Prioritná os č.1 Rozvoj ľudských zdrojov

Prioritná os č.1 Rozvoj ľudských zdrojov vytvára priestor na riešenie problémov týkajúcich sa trhu práce, podpory zamestnanosti, mobility pracovnej sily, podpory sociálneho začlenenia a sociálnych služieb, boja proti chudobe ako aj problematike vzdelávania od predprimárneho (MŠ) až po celoživotné vzdelávanie. Táto prioritná os sa prierezovo dotýka všetkých rozvojových oblastí mesta. Prioritná os č. 1 Rozvoj ľudských zdrojov napĺňa 3 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

- Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily;
- Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe;
- Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;

Prioritná os Rozvoj ľudských zdrojov má 3 opatrenia:
1.1 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
1.2 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe
1.3 Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

V prepojení na analytickú časť, ponúka priestor na riešenie problémov, ktoré identifikoval Odbor kultúry, športu, cestovného ruchu a miestneho rozvoja, odborné pracovné skupiny i verejnosť. Napriek tomu, že problém nezamestnanosti nepatrí medzi najpálčivejšie problémy mesta Žilina (miera evidovanej nezamestnanosti podľa Mesačnej štatistiky o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie za mesiac august 2016 - okres Žilina 6,54%), týka sa pomerne veľkej skupiny obyvateľov. Na riešenie tejto problematiky vytvárajú priestor najmä 2 opatrenia prioritnej osi (1.1, 1.2). Okrem podpory komplexných riešení pri zabezpečení lepšieho prístupu k zamestnaniu, aktívneho začleňovania sa na trh práce, rozvoja sociálnych služieb, ponúka aj podporu riešení, ktoré povedú k zdravému starnutiu občanov. Je vytvorený i priestor na posilnenie partnerstva, nakoľko

nízka úroveň spolupráce škôl, personálnych agentúr, zamestnávateľov, mesta a ostatných kľúčových aktérov na trhu práce, bola identifikovaná ako východiskový problém.

Vážnou výzvou je i oblasť vzdelávania. Nevhodne prepojené potreby trhu práce a odborné vzdelávanie už od ZŠ, boli identifikované ako jeden z hlavných problémov. Priestor na ich riešenie vytvára opatrenia 1.3. Ponúka možnosť na zvýšenie odbornej úrovne pedagogickej činnosti učiteľov na všetkých stupňoch škôl, riešenie inkluzívneho vzdelávania, diagnostiky, poradenstva, úzkej spolupráce školy a rodičov, ako aj školy a zamestnávateľov, rozvoj a posilnenie celoživotného vzdelávania.

Schéma prioritnej osi 1 Rozvoj ľudských zdrojov

Prioritná os	**1. ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV**
Opatrenie	**1.1 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily** 1.1.1 Zlepšiť prístup k zamestnaniu 1.1.2 Podpora integrácie mladých ľudí na trh práce 1.1.3 Rovnosť medzi mužmi a ženami, zosúladenie pracovného a súkromného života a nediskriminácia
	1.2 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe 1.2.1 Aktívne začlenenie znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti 1.2.2 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť 1.2.3 Sociálna inklúzia marginalizovaných rómskych komunít
	1.3. Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania 1.3.1 Predprimárne vzdelávanie 1.3.2 Základné a stredné školy 1.3.3 Vysoké školy 1.3.4 Celoživotné vzdelávanie
Hlavné ciele EÚ 2020	Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily; Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe; Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania;
Finančný zdroj:	rozpočet mesta Žilina, ŠR – OP Ľudské zdroje, ERDF, ESF, KF, MPSVaR SR, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 až 64 rokov na 72 % Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30-34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním Zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 6 % (obyvateľstvo vo veku od 18 do 24 rokov) Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením v SR aspoň o 170 tis.

Prioritná os č.2 Udržateľná doprava

Doprava sa radí medzi prioritné témy mesta Žilina.

Na zhoršujúci sa stav v oblasti dopravy, hlavne v oblasti verejnej dopravy, nevhodné riešenie statickej dopravy a alternatívnej dopravy (najmä cyklotrasy) upozorňovali zhodne všetci kľúčoví aktéri už pri príprave analytickej časti PHSR - Odbor dopravy, odborné pracovné skupiny i verejnosť.

Prioritná os č.2 Udržateľná doprava sa venuje 3 opatreniam:
2.1 Zvýšenie atraktivity nemotorovej dopravy
2.2 Investície do verejnej osobnej dopravy
2.3 Zlepšenie stavu miestnych komunikácií

Prioritná os č. 2 Udržateľná doprava napĺňa 1 tematický cieľ politiky súdržnosti EÚ:

- Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach;

Opatrenia 2.1 Zvýšenie atraktivity nemotorovej dopravy a Opatrenie 2.2 Investície do verejnej osobnej dopravy ponúkajú priestor na riešenia bezpečnej a ekologickej dopravy v meste, vrátane tvorby strategických dokumentov, budovania komplexnej cyklistickej infraštruktúry, zvyšovanie bezpečnosti dopravy, investícií do verejnej dopravy (vozový park, terminály a pod.), výstavbu a modernizáciu infraštruktúry pre integrované dopravné systémy, riešenie MHD, budovanie záchytných parkovísk prepojených s verejnou dopravou. Opatrenie 2.3 Zlepšenie stavu miestnych komunikácií je zamerané na výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií mesta Žiliny.

Schéma prioritnej osi 2 Udržateľná doprava

Prioritná os	**2. UDRŽATEĽNÁ DOPRAVA**
Opatrenie	**2.1 Zvýšenie atraktivity nemotorovej dopravy**
	2.2 Investície do verejnej osobnej dopravy
	2.3 Zlepšenie stavu miestnych komunikácií
Hlavné ciele EÚ 2020	Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
Finančný zdroj:	rozpočet mesta Žilina, ŠR, ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Zníženie emisií skleníkových plynov (SP) o 13 % (národný záväzný cieľ pre sektory mimo systému obchodovania s emisiami oproti roku 2005 - stavebníctvo, doprava, poľnohospodárstvo)

Prioritná os č.3 Životné prostredie a environmentálna infraštruktúra

Kvalita životného prostredia, podobne ako téma doprava, sa radí medzi priorizované témy mesta Žilina. Negatívny tlak na životné prostredie vytvára najmä vysoká ekonomická výkonnosť regiónu a doprava.

Prioritná os č. 3 Životné prostredie a environmentálna infraštruktúra napĺňa 3 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

- Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
- Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizika
- Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov

Prioritná os č. 3 Životné prostredie a environmentálna infraštruktúra má 4 opatrenia:

3.1 Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov

3.2 Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, riadeniu rizík a zvládaniu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

3.3 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

3.4 Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry a adaptácia urbanizovaného prostredia na zmenu klímy

Na základe analytickej časti, na ktorej významne participoval Odbor životného prostredia, odborné pracovné skupiny i verejnosť, sa medzi najvážnejšie problémy v oblasti životného prostredia mesta Žilina zaradili verejná zeleň, odpadové hospodárstvo, rastúca intenzita individuálne dopravy, neefektívne riešená problematika statickej dopravy (parkovanie na trávnatých plochách), investičné stavby, ktoré nezohľadňujú kapacitu území.

Opatrenie 3.1 Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov ponúka možnosť riešení na zlepšenie mestského prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít, zníženie znečistenia, komplexné riešenie odpadového hospodárstva.

Opatrenie 3.2 Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, riadeniu rizík a zvládaniu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy otvára priestor na predchádzanie a riešenie problémov, ktoré súvisia so zmenou klímy (povodne, zosuvy).

Pomerne kľúčovým je opatrenie 3.3 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch. Ponúka riešenia pri zvýšení podielu využívania OZE, energetickej efektívnosti a zavádzaní nízkouhlíkových technológií . Medzi rámcové aktivity opatrenia patrí i podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania, komplexná obnova budov verejnej správy, budov na bývanie a modernizácia technických zariadení budov, zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií a pod.

Opatrenie 3.4 Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry a adaptácia urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ponúka riešenia na inventarizáciu, aktívne politiky, monitoring i obnovu a revitalizáciu zelene.

Schéma prioritnej osi 3 Životné prostredie a environmentálna infraštruktúra

Prioritná os	**3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA**
Opatrenie	**3.1 Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov**
	3.2 Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, riadeniu rizík a zvládaniu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy
	3.3 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
	3.4 Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry a adaptácia urbanizovaného prostredia na zmenu klímy
Hlavné ciele EÚ 2020	Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzania a riadenia rizika Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov

Finančný zdroj:	rozpočet mesta Žilina, ŠR, ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Zníženie emisií skleníkových plynov (SP) o 13 % (národný záväzný cieľ pre sektory mimo systému obchodovania s emisiami oproti roku 2005 - stavebníctvo, doprava, poľnohospodárstvo) 14% energie musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov Zvýšenie energetickej efektívnosti, zníženie spotreby energie o 1,6 Mtoe

Prioritná os č.4 Kvalitné a dostupné služby verejnosti

Táto prioritná os vytvára priestor pre celé spektrum služieb verejnosti, zvýšenie ich kvality, zlepšenie dostupnosti, efektívnejšieho využívania potenciálu mesta a zvyšovanie kvality života jej obyvateľov. Riešenie tu nájde i šport, kultúra, voľnočasové aktivity.

Prioritná os č. 4 Kvalitné a dostupné služby verejnosti napĺňa 2 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

- Podpora začleňovania a boj proti chudobe
- Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania

Prioritná os č. 4 Kvalitné a dostupné služby verejnosti má 2 opatrenia:

4.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

4.2 Konkurencie schopný a atraktívny región

Prostredníctvom opatrenia 4.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám sa vytvára priestor pre zabezpečenie komunitnej starostlivosti, investície do zdravotníckych a nemocničných zariadení, sociálnych služieb pre rodiny (jasle), deinštitucionalizáciu sociálnych zariadení , riešenie bývania. Rámcové aktivity tohto opatrenia sa týkajú investícií do sociálnych a nájomných bytov a dobudovania prechodného bývania v meste Žilina.

Súčasne sa otvára priestor na investície do školskej infraštruktúry (MŠ, ZŠ, SŠ, jedálne, športoviská, dielne) a ponúkajú sa viaceré nástroje na zlepšenie prístupu marginalizovaných rómskych komunít (MRK) k verejným službám (inžinierske siete, bývanie, vzdelávanie, komunitné centrá, sociálne podniky).

Prostredníctvom opatrenia 4.2 Konkurencie schopný a atraktívny región sa dajú riešiť problémy týkajúce sa športu, voľnočasových aktivít, obnovy a revitalizácie mestskej a parkovej zelene a prírodných prvkov (vrátane mobilárov), investícií do obnovy kultúrneho a prírodného dedičstva, regenerácie nevyužívaných objektov a areálov, zanedbaných oblastí ktoré môžu prispievať k zvýšenej kvalite života v meste a mestských častiach (bývanie, služby, podnikanie, voľný čas), do podpory kreatívneho potenciálu v regióne.

Schéma prioritnej osi 4 Kvalitné a dostupné služby verejnosti

Prioritná os	**4. KVALITNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY VEREJNOSTI**
Opatrenie	**4.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám** 4.1.1 Investovanie do sociálnej infraštruktúry a bývania 4.1.2 Investovanie do školskej infraštruktúry (predprimárne

	vzdelávanie, základné školy, stredné odborné školy) 4.1.3 Modernizácia zdravotníckej infraštruktúry 4.1.4 Ľahší prístup MRK k efektívnym a kvalitnejším verejným službám **4.2 Konkurencie schopný a atraktívny región** 4.2.1 Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie mestských území 4.2.2 Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva a kreatívneho potenciálu v regióne
Hlavné ciele EÚ 2020	Podpora začleňovania a boj proti chudobe Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
Finančný zdroj:	rozpočet mesta Žilina, ŠR, ERDF, ESF, KF, ŠFRB, MDVaRR SR, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30-34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním Zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 6 % (obyvateľstvo vo veku od 18 do 24 rokov) Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením v SR aspoň o 170 tis.

Prioritná os č.5 Podpora podnikania, výskumu a inovácií

Tvorba nových pracovných príležitostí je kľúčovou potrebou obyvateľov mesta Žilina (prieskum verejnej mienky). Je identifikovaných niekoľko ciest na naplnenie tejto požiadavky. Okrem prepojenia vzdelávania a potrieb trhu práce, zlepšenia podmienok na podnikanie, sú to hlavne investície do inovácií a podpora vedy a výskumu pre inovácie.

Prioritná os č. 5 Podpora podnikania, výskumu a inovácií napĺňa 3 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

- Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
- Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
- Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP

Prioritná os č. 5 Podpora podnikania, výskumu a inovácií má 3 opatrenia:

5.1 Podpora výskumu a vývoja pre potreby inovácií

5. 2 Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie

5.3 Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality

Prioritná os Podpora podnikania, výskumu a inovácií otvára priestor pre riešenie viacerých aktuálnych výziev v danej oblasti. Jednak je to podpora kapacít výskumu a vývoja pre potreby inovácií, ako aj podpora spolupráce medzi akademickou a výskumnou sférou a priemyslom. Ďalej je to podpora aplikovaného výskumu a vývoja založených na inovačných potrebách podnikov, podpora spolupráce firiem a výskumno-vývojových pracovísk (sieťovanie), budovanie kapacít MSP, hlavne pri zavádzaní inovácií do praxe.

V neposlednom rade je to priestor pre zavádzanie opatrení pre zvýšenie používania elektronického obchodu, podpora malých a stredných podnikateľov prostredníctvom zdieľaných služieb a zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám.

Schéma prioritnej osi 5 Podpora podnikania, výskumu a inovácií

	5. PODPORA PODNIKANIA, VÝSKUMU A INOVÁCIÍ
	5.1 Podpora výskumu a vývoja pre potreby inovácií **5. 2 Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie** **5.3 Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality**
Hlavné ciele EÚ 2020	Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP
Finančný zdroj:	rozpočet mesta Žilina, ŠR, ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Hlavné indikátory EÚ pre Slovensko	Investovať 1% HDP EÚ do výskumu a vývoja (% HDP)

Prioritná os č.6 Moderná a profesionálna verejná správa

Moderná, efektívna a profesionálna verejná správa je téma, na ktorú upriamila pozornosť Európska únia pri identifikovaní kľúčových priorít a tematických cieľov pre programové obdobie 2014 – 2020.

Mesto Žilina má bohatý rozvojový potenciál, ktorý zatiaľ nevyužíva dostatočne efektívne.

Verejnosť, odborné pracovné skupiny a miestna samospráva deklarovali vážny záujem o partnerskú spoluprácu na rozvojových aktivitách mesta. Nevyhovujúca úroveň spolupráce bola identifikovaná ako východiskový problém vo všetkých témach.

Dôsledkom toho sú chýbajúce viaceré spoločné politiky, komplexná a kvantifikovaná analýza potrieb, spoločné postupy.

Aj v dôsledku toho sa medzi základné disparity mesta zaradila aj klesajúca kvalita a efektívnosť pri zabezpečovaní služieb verejnosti, najmä nízka úroveň spolupráce s kľúčovými aktérmi rozvoja, lídrami, odbornou verejnosťou.

Prioritná os č. 6 Moderná a profesionálna verejná správa napĺňa 2 tematické ciele politiky súdržnosti EÚ:

- Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
- Zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy

Prioritná os č. 6 Moderná a profesionálna verejná správa má 4 opatrenia:

6.1 Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb

6.2 Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií

6.3 Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov

6.4 Bezpečné mesto

V rámci opatrení 6.1 Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb a 6.2 Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií sa vytvára priestor na optimalizáciu procesov a organizácie efektívnej verejnej správy, na posilnenie spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti, ako aj budovanie a posilňovanie ich kapacít.

Prostredníctvom opatrenia 6.3 Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov sa vytvára priestor pre podporu informatizácie samosprávy, zavádzanie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov, zavádzania nástrojov pre podporu asistovaného života a telemedicíny, a platformy pre otvorené dáta a ich využívanie.

Prostredníctvom opatrenia 6.4 Bezpečné mesto sa vytvára priestor pre zvýšenie bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov mesta Žilina, posilnenie kapacít mestskej polície Žilina, modernizácia materiálno-technického vybavenia, skvalitnenie služieb.

Schéma prioritnej osi 6 Moderná a profesionálna verejná správa

Prioritná os	**6. MODERNÁ A PROFESIONÁLNA VEREJNÁ SPRÁVA**
Opatrenie	**6.1 Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb**
	6.2 Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií
	6.3 Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov
	6.4 Bezpečné mesto
Hlavné ciele EÚ 2020	Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality Zvyšovanie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy
Finančný zdroj:	rozpočet mesta Žilina, ŠR, ERDF, ESF, KF, iné zdroje
Navrhované EÚ indikátory pre SR	Zlepšenie indexu kvality verejnej správy (sleduje Svetová banka) na 90%

PROGRAMOVÁ ČASŤ
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020, s predĺžením platnosti do 30.06.2023

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina

Verzia 3.0

Mesto Žilina

Obsah

3. PROGRAMOVÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA 105

3.1 Finančné a integračné nástroje politiky súdržnosti v rokoch 2014 - 2020 105

3.2 Zoznam opatrení a rámcových aktivít 115

3. PROGRAMOVÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA

Programová časť PHSR mesta Žilina na roky 2014 - 2020 nadväzuje na analyticko-strategickú časť programového dokumentu. Definovaním skupiny opatrení, podopatrení a rámcových aktivít prispieva k naplneniu jednotlivých prioritných cieľov a osí stratégie mesta Žilina .

Programová časť Programu rozvoja mesta Žilina 2014 - 2020 vychádza z viacerých pracovných dokumentov Európskej komisie: Politika súdržnosti 2014 – 2020, investície do rastu pracovných miest; Finančné nástroje politiky súdržnosti v rokoch 2014 – 2020; Integrovaná územná investícia; Miestny rozvoj riadený spoločenstvom; Politika súdržnosti v rokoch 2014 - 2020, investície do európskych regiónov, ktoré zohľadňujú základné koncepčné a strategické dokumenty Spoločného strategického rámca EK na roky 2014 – 2020. Súčasne majú dopad na územie mesta a zohľadňujú požiadavky kľúčových aktérov územia mesta na efektívne a udržateľné zmeny.

3.1 Finančné a integračné nástroje politiky súdržnosti v rokoch 2014 - 2020

Zdroj: Európska komisia: Finančné nástroje politiky súdržnosti v rokoch 2014 – 2020; Integrovaná územná investícia

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi regiónmi. EFRR podporuje regionálny a miestny rozvoj a prispieva tak k všetkým tematickým cieľom podrobným stanovením priorít na zvýšenie dôrazu na:

- výskum, vývoj a inovácie,
- zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám a zvýšenie ich kvality,
- zmenu klímy a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo,
- obchodnú podporu malých a stredných podnikov,
- služby vo všeobecnom hospodárskom záujme,
- telekomunikačnú, energetickú a dopravnú infraštruktúru,

• posilňovanie inštitucionálnych kapacít a účinnej verejnej správy,
• zdravotnícku, vzdelávaciu a sociálnu infraštruktúru a
• udržateľný rozvoj miest.

POSILNENIE DÔRAZU NA TEMATICKÉ CIELE

Aby sa zaistilo, že sa investície EÚ sústredia na tieto priority, stanovujú sa minimálne pridelené prostriedky v niekoľkých prioritných oblastiach. Napríklad v rozvinutejších a prechodných regiónoch by sa malo na vnútroštátnej úrovni vyčleniť minimálne 80 % zdrojov z EFRR na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje, inovácie a podporu malých a stredných podnikov, z ktorých by sa malo na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje vyčleniť aspoň 20 %. Menej rozvinuté regióny si budú môcť vybrať zo širšieho rozsahu investičných priorít vzhľadom na ich širšie potreby rozvoja. Na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje, inovácie a podporu malých a stredných podnikov však budú musieť vyčleniť aspoň 50 % zdrojov z EFRR.

POSILNENIE ÚZEMNEJ SÚDRŽNOSTI

Navrhované nariadenie prináša zvýšenie dôrazu na udržateľný rozvoj miest. Ten by sa mal dosiahnuť vyčlenením minimálne 5 % zdrojov z EFRR na udržateľný rozvoj miest, vytvorenie platformy na rozvoj miest na podporu zvyšovania budovania kapacít a výmeny skúseností a prijatím zoznamu miest, kde sa vykonajú integrované činnosti pre udržateľný rozvoj miest.

Návrh obsahuje aj podporu inovačných postupov v oblasti udržateľného rozvoja miest, ktorá je obmedzená na 0,2 % ročného objemu finančných prostriedkov.

Mimoriadnu pozornosť treba venovať oblastiam so špecifickými prírodnými a demografickými charakteristikami s osobitným vyčlenením ďalších finančných prostriedkov pre najodľahlejšie a málo zaľudnené regióny. Najmenej 50 % týchto vyčlenených finančných prostriedkov sa musí vyčleniť na činnosti, ktoré prispejú k diverzifikácii a modernizácii hospodárstiev najodľahlejších regiónov s osobitným dôrazom na výskum a inovácie, informačné a komunikačné technológie a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov.

Európsky sociálny fond (ESF)

Okrem toho, že prispieva k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, Európsky sociálny fond (ESF) je hlavným nástrojom na investície do ľudí. Zlepšuje pracovné príležitosti európskych občanov, podporuje lepšie vzdelávanie a zlepšuje situáciu najzraniteľnejších obyvateľov ohrozených chudobou.
Nariadenie navrhuje, aby sa ESF v Únii zameral na štyri tematické ciele:

- podporu zamestnanosti a podporou pracovnej mobility,
- podporu sociálneho začleňovania a boja proti chudobe,
- investície do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania a
- posilňovanie inštitucionálnych kapacít a účinnej verejnej správy.

ESF by však mal prispievať aj k iným tematickým cieľom, ako napríklad k podpore prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, ktoré by zohľadňovalo klímu a účinne využívalo zdroje, k posilneniu využívania informačných a komunikačných technológií, podpore výskumu, technologického vývoja a inovácií a zlepšeniu konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov.

POSILNENIE DÔRAZU NA TEMATICKÉ CIELE

V súlade so záväzkom EÚ k začleňujúcemu rastu by sa aspoň 20 % zdrojov ESF malo vyčleniť na podporu sociálneho začleňovania a boja proti chudobe. Okrem toho by sa programy mali sústrediť na financovanie obmedzeného počtu takzvaných investičných priorít, ktoré určujú podrobnosti každého tematického cieľa.

POSILNENIE PARTNERSTVA

Návrh obsahuje konkrétne ustanovenia na posilnenie partnerstva a podporu aktívnej účasti sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií na investíciách ESF. Požaduje, aby sa primerané množstvo prostriedkov z ESF vyčlenilo na budovanie kapacít na činnosť sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií v menej rozvinutých regiónoch.

POSILNENIE SOCIÁLNYCH INOVÁCIÍ A NADNÁRODNEJ SPOLUPRÁCE

Činnosti v oblasti sociálnych inovácií a nadnárodnej spolupráce sa podporujú prostredníctvom zvýšenej sadzby spolufinancovania určených prioritných osí, prostredníctvom osobitných opatrení v oblasti programovania a monitorovania a prostredníctvom silnejšej úlohy Komisie pri výmene a šírení osvedčených postupov a spoločných činností v rámci Únie.

POSILNENIE DÔRAZU NA VÝSLEDKY

S cieľom zlepšiť účinnosť zásahov ESF sa uvažuje o osobitných ustanoveniach na zaistenie sústredenia zdrojov. Okrem toho sa zavádzajú spoločné ukazovatele, ktoré umožnia podrobnejšie monitorovanie a uľahčia posudzovanie vplyvu investícií ESF na úrovni EÚ.

ZJEDNODUŠENIE SYSTÉMU UPLATŇOVANIA

Návrh nariadenia navrhuje zjednodušené možnosti nákladov na uľahčenie využívania ESF najmä malými hospodárskymi subjektmi. Okrem toho navrhuje, aby v prípade malých hospodárskych subjektov mali členské štáty povinnosť využívať štandardné váhy jednotkových nákladov alebo paušálne náklady. To by mohlo znížiť administratívne zaťaženie až v 50 % projektov.

ZVÝŠENÉ VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH NÁSTROJOV

Zavádzajú sa konkrétne ustanovenia pre finančné nástroje, ktoré majú povzbudiť členské štáty a regióny, aby využívali ESF a zvýšili tak jeho kapacitu na financovanie činností na podporu zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začleňovania.

Integrované investície pre udržateľný mestský rozvoj

Cieľom mestského rozmeru politiky súdržnosti je zabezpečiť účinné vykonávanie zásahov mesta. Tento cieľ je možne dosiahnuť len prostredníctvom integrovaných stratégii. Mestské investície by sa preto zo zásady mali vykonávať len v rámci integrovanej stratégie pre udržateľný mestsky rozvoj. Podľa návrhov Komisie existuje niekoľko spôsobov podpory udržateľného mestského rozvoja pomocou štrukturálnych fondov.

Po prvé, udržateľný mestsky rozvoj možno podporovať **prostredníctvom operačných programov** s prioritnou osou, ktorá obsahuje investičnú prioritu súvisiacu s mestom (napríklad na podporu sociálneho začleňovania vrátané fyzického a hospodárskeho obnovenia znevýhodnených mestských oblasti.

Po druhé, udržateľný mestsky rozvoj možno podporovať prostredníctvom nastroja **IUI** (Integrated Territorial Investment – **Integrované územné investície**). IUI je nastroj na zoskupovanie finančných prostriedkov z niekoľkých prioritných osi jedného alebo viacerých programov pre viacrozmerné a medziodvetvové zásahy. IUI je ideálny nástroj na podporu integrovaných opatrení v mestských oblastiach, pretože ponúka možnosť kombinovať financovanie z viacerých zdrojov. IUI ako integrovaná investičná stratégia (alebo miniprogram) sa môže vzťahovať na rôzne typy funkčných mestských oblastí od susedskej alebo okresnej úrovne až po väčšie funkčné mestské oblasti, napríklad mestské regióny alebo metropolitné oblasti vrátane susedných vidieckych oblasti. Riadenie a realizácia by sa mali (čiastočne alebo úplne) delegovať na samostatný orgán, napríklad na **mestský úrad**, aby sa zabezpečilo, že investície nastroja IUI sa realizujú komplementárnym spôsobom. Komisia navrhuje, aby sa každému členskému štátu vyčlenilo minimálne 5 % zdrojov EFRR na činnosti tykajúce sa mestského rozvoja, ktoré sa realizujú prostredníctvom nastroja IUI, pričom jeho riadenie sa deleguje na mestá.

Po tretie, **miestny komunitný rozvoj** sa môže použiť ako nastroj na realizáciu udržateľného mestského rozvoja. Integrované stratégie založené na jednotlivých oblastiach, ktoré vypracúvajú a vykonávajú miestne skupiny zodpovedné za opatrenia, ktoré pozostávajú zo

zástupcov verejnosti, súkromného sektora a občianskej spoločnosti vrátane samotných občanov, môžu mobilizovať interný potenciál a niesť miestnu zodpovednosť za príslušné zásahy.

Na záver, udržateľný mestský rozvoj možno podporovať prostredníctvom **finančných nástrojov**. Finančné nástroje môžu okrem podpory pomocou grantov ponúknuť sériu výhod, najmä v súvislosti s nízkymi verejnými zdrojmi, ktoré sú nedostatočné v porovnaní s rastúcimi potrebami investícii v mestách, napríklad potrebou dlhodobých recyklačných fondov, pritiahnutia dodatočného financovania, zhromažďovania odborných poznatkov a podpory ešte účinnejšieho využívania zdrojov.

Integrované územné investície

Keďže integrované územné stratégie sú nesmierne dôležité na dosiahnutie inteligentnej, trvalo udržateľnej a inkluzívnej Európy, ktorej predstava je zahrnutá v stratégii s názvom Európa 2020, navrhované nariadenie týkajúce sa spoločných opatrení zavádza nástroj IUI ako kľúčový nástroj implementácie týchto stratégií. Návrh Komisie poskytuje flexibilný mechanizmus na sformulovanie integrovaných odoziev umožňujúcich diverzifikáciu územných potrieb bez straty tematického zamerania, prostredníctvom ktorého je politika súdržnosti prepojená so stratégiou Európa 2020.

INTEGROVANÉ ÚZEMNÉ INVESTÍCIE - ÚČINNÝ A FLEXIBILNÝ NÁSTROJ

Nástroj Integrované územné investície (IUI) je nástroj na implementáciu územných stratégií integrovaným spôsobom. Nejde o operáciu ani o vedľajšiu prioritu určitého operačného

programu. Nástroj IUI naopak umožňuje členským štátom EÚ prierezovo implementovať operačné programy a čerpať z fondov z niekoľkých prioritných osí jedného alebo viacerých operačných programov, a tak zabezpečiť pre určité územie implementáciu integrovanej stratégie. Existencia nástroja IUI poskytne členským štátom flexibilitu z pohľadu návrhu operačných programov a umožní účinnú implementáciu integrovaných činností prostredníctvom zjednodušeného financovania.

Je dôležité zdôrazniť, že integrované územné investície sa môžu efektívne využívať iba v prípade, že príslušná zemepisná oblasť aplikuje integrovanú medziodvetvovú územnú stratégiu.

Medzi kľúčové prvky nástroja **Integrovaná územná investícia (IUI)** patrí:

- stanovené územie a integrovaná stratégia územného rozvoja;
- balík činností naplánovaných na implementáciu;
- riadiace štruktúry, ktoré budú nástroj IUI spravovať.

STANOVENÉ ÚZEMIE A INTEGROVANÁ STRATÉGIA ÚZEMNÉHO ROZVOJA

Základným prvkom je rozvoj medziodvetvovej integrovanej stratégie rozvoja, ktorá sa bude zameriavať na potreby rozvoja danej oblasti. Stratégia sa navrhne takým spôsobom, aby jednotlivé činnosti vychádzali zo synergii vytvorených na základe koordinovanej implementácie. Nástroj IUI sa môže využívať v ktorejkoľvek zemepisnej oblasti s príslušnými územnými prvkami od **špecifických mestských častí s viacerými typmi depravácie až po mestské, metropolitné, mestsko-dedinské, subregionálne alebo interregionálne oblasti**. Nástroj IUI dokáže tiež poskytnúť integrované činnosti v samostatných zemepisných celkoch s podobnou charakteristikou v rámci regiónu (napr. môže ísť o sieť malých alebo stredných miest). Nástroj IUI nemusí nutne pokryť celé územie určitého administratívneho celku.

BALÍK ČINNOSTÍ NAPLÁNOVANÝCH NA IMPLEMENTÁCIU

Činnosti, ktoré sa majú implementovať prostredníctvom nástroja IUI, prispejú k plneniu tematických cieľov relevantných prioritných osí využívaných operačných programov, ako aj rozvojových cieľov územnej stratégie. Môžu sa financovať z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Európskeho sociálneho fondu (ESF) a Fondu súdržnosti, no kombinovať všetky fondy v každom nástroji IUI nie je povinné. V rámci nástroja IUI sa však **odporúča kombinovať fondy EFRR a ESF**, keďže integrovaný prístup vyžaduje **prepojenie investícií v tzv. mäkkej a vo fyzickej infraštruktúre**. Toto je dôležité najmä v prípade trvalo udržateľného rozvoja miest.

Nástroj IUI poskytuje podporu nielen vo forme grantov, ale aj prostredníctvom finančných nástrojov, ktoré vhodným spôsobom zabezpečujú činnosti definované v rozvojovej stratégii. Miestny rozvoj riadený spoločenstvom môže byť prvkom, ktorý možno použiť pri postupnom uskutočňovaní implementácie nástroja IUI. Medzi nástrojom IUI a miestnym rozvojom riadeným spoločenstvom sú však dôležité rozdiely. **Miestny rozvoj riadený spoločenstvom využíva výlučne prístup „zdola nahor“.** Obsah miestnej rozvojovej stratégie a operácií, ktoré sa v rámci nej financujú, určuje miestna akčná skupina. Na druhej strane, nástroj IUI vopred neurčuje, ako sa prijímajú rozhodnutia o samotných investíciách – tento proces môže prebiehať smerom „zhora nadol“ alebo „zdola nahor“, prípadne môže ísť o kombináciu oboch postupov. Miestny rozvoj riadený spoločenstvom by tak mohol napríklad byť súčasťou integrovanej mestskej stratégie implementovanej prostredníctvom nástroja IUI.

Popri investíciách podporujúcich stratégiu miestneho rozvoja prostredníctvom nástroja IUI sa ďalšie činnosti týkajúce sa rovnakej oblasti môžu financovať prostredníctvom prioritných osí operačného programu alebo programov, ktoré nie sú súčasťou financovania nástroja IUI. Mnohé z navrhovaných investičných priorít môžu priamo prispieť k rozvoju danej zemepisnej oblasti a implementovať všetky z nich pomocou tohto nástroja nie je povinné. Odporúča sa však, aby boli investície do sektorov v danej oblasti zaradené a zosúladené so integrovanými stratégiami územného rozvoja.

RIADIACE ŠTRUKTÚRY, KTORÉ BUDÚ SPRAVOVAŤ NÁSTROJ IUI

Riadiaci orgán operačného programu nesie konečnú zodpovednosť za riadenie a implementáciu operácií nástroja IUI. Môže však ustanoviť sprostredkujúce organy vrátanie **miestnych úradov, orgánov pre regionálny rozvoj alebo mimovládne organizácie**, aby vykonávali niektoré alebo všetky úlohy riadenia a implementácie. Forma a stupeň delegovania riadenia nástroja IUI sa môžu líšiť v závislosti od administratívneho členenia členského štátu alebo regiónu. Nasledujúci diagram vysvetľuje, ako môže nástroj IUI získať balík financií z niekoľkých prioritných osí jedného alebo viacerých programov na účely multidimenzionálnej a medziodvetvovej intervencie. Nástroj IUI môže podporovať akúkoľvek operáciu, ktorá je v súlade z investičnými prioritami zúčastnených prioritných osí.

VÝHODY NÁSTROJA IUI

Návrhy Komisie týkajúce sa nástroja IUI majú niekoľko potenciálnych výhod:

- IUI ako nástroj propagujúci integrované využívanie fondov má v sebe potenciál viesť k **lepším súhrnným výsledkom** pri rovnakej výške verejných investícií.
- Delegovanie riadenia nástroja IUI **posilní subregionálne zúčastnené strany** (miestne alebo mestské zúčastnené strany) tým, že zabezpečí ich účasť na príprave a implementácii programu.
- Keďže má nástroj IUI viacero finančných zdrojov, ktoré sú zabezpečené už od začiatku, je **väčšia istota financovania** integrovaných činností.
- Nástroje IUI sú určené na miestny prístup k rozvoju, ktorý môže pomôcť **rozvinúť málo využívaný potenciál na miestnej, mestskej a regionálnej úrovni.**

Operačné programy pre programové obdobie 2014 – 2020

Názov OP	Riadiaci orgán
Výskum a inovácie	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Kvalita životného prostredia	Ministerstvo životného prostredia
Integrovaný regionálny operačný program	Ministerstvo pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra

Ďalšie externé finančné zdroje EÚ a medzinárodné programy (2014-2020)

PROGRAM CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE SLOVENSKÁ REPUBLIKA – ČESKÁ REPUBLIKA

Fond	Riadiaci orgán	Národný orgán	Internetová linka
ERDF	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	Ministerstvo pre miestny rozvoj ČR	http://www.sk-cz.eu/

PROGRAM CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE POĽSKO – SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Fond	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán	Internetová linka
ERDF	Ministerstva rozvoja Poľskej republiky	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	http://sk.plsk.eu/

Program ERASMUS+

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
ERASMUS+	EK, Ministerstvo školstva SR	SAAIC	www.facebook.com/ErasmusplusSK
		IUVENTA	www.iuventa.sk
Priority	Program Európskej únie, ktorý podporuje aktivity v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu počas programového obdobia v rokoch 2014-2020. Program Erasmus + sa vzťahuje na tieto oblasti: a) vzdelávanie a odborná príprava na všetkých úrovniach z perspektívy celoživotného vzdelávania vrátane školského vzdelávania (Comenius), vysokoškolského vzdelávania (Erasmus), medzinárodného vysokoškolského vzdelávania (Erasmus Mundus), odborného vzdelávania a prípravy (Leonardo da Vinci) a vzdelávania dospelých (Grundtvig); b) mládež (Mládež v akcii), najmä v súvislosti s neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa; c) šport, najmä masový šport		

PROGRAM KREATÍVNA EURÓPA (CREATIVE EUROPE)

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
KREATÍVNA EURÓPA	EK	Kancelária Creative Europe Slovensko	www.cedslovakia.eu
Priority	Program na podporu európskych kultúrnych sektorov a kreatívneho priemyslu. Zabezpečuje a propaguje európsku kultúrnu a jazykovú diverzitu a podporuje európske kultúrne bohatstvo. Zahŕňa v sebe podprogramy Kultúra a MEDIA.		

PROGRAM EURÓPA PRE OBČANOV – EUROPE FOR CITIZENS

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
EURÓPA	EK	Európsky kontaktný bod	http://www.europapreobcanov.sk/

PRE OBČANOV			
Priority	Program na podporu európskeho občianstva. Pomáha financovať diskusné podujatia, konferencie, workshopy, umelecké dielne, športové podujatia, štúdie a iné občianske aktivity		

PROGRAM ZAMESTNANOSTI A SOCIÁLNEJ INOVÁCIE (PROGRAMME FOR EMPLOYMENT AND SOCIAL INNOVATION- EASI)

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNA INOVÁCIA	EK	Program EaSI	http://ec.europa.eu/social/easi
		PROGRESS	http://ec.europa.eu/progress
		EURES	http://eures.europa.eu
		Mikrofinancovanie a sociálne podnikanie	http://ec.europa.eu/epmf
Priority	Cieľom programu je podporovať zamestnanosť, sociálnu politiku a pracovnú mobilitu v celej EÚ. Program v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI) je nástroj financovania na európskej úrovni, ktorý riadi priamo Európska komisia s cieľom podporovať zamestnanosť, sociálnu politiku a pracovnú mobilitu v celej EÚ. Finančné prostriedky z EaSI sa používajú na testovanie návrhov reforiem v teréne, ktoré sa hodnotia, a tie najlepšie sa rozširujú do ďalších členských štátov. Program EaSI sa odvíja od konceptu sociálnej inovácie, ktorá sa osobitne zameriava na mladých ľudí. Z programu sa každý rok poskytne 10 – 14 miliónov EUR na činnosti v oblasti sociálnej inovácie. EaSI spája tri programy EÚ, ktoré sa v rokoch 2007 – 2013 riadili osobitne: • PROGRESS (program v oblasti zamestnanosti a sociálnej solidarity), ktorý podporoval rozvoj a koordináciu politiky EÚ v oblasti zamestnanosti, sociálneho začlenenia, sociálnej ochrany, pracovných podmienok, nediskriminácie a rodovej rovnosti; • EURES (Európske služby zamestnanosti) je sieť spolupráce medzi Európskou komisiou a verejnými službami zamestnanosti členských štátov, ktorá podporuje mobilitu pracovníkov; • Nástroj mikrofinancovania PROGRESS, ktorého cieľom je zvyšovať dostupnosť mikroúverov pre jednotliv.		

PROGRAM PRE KONKURENCIESCHOPNOSŤ PODNIKOV A MALÉ A STREDNÉ PODNIKY - COSME

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
COSME	EK	-	http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme/index_en.htm
Priority	Program pre konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov je zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a udržateľnosti podnikov v EÚ, na podporu podnikateľskej kultúry a podporu zakladania a rastu MSP. Cieľom programu je zvýšiť prístup malých a stredných podnikov k finančným zdrojom, podporovať podnikateľov a ich internacionalizáciu a zlepšovanie podnikateľského prostredia. Všeobecnými cieľmi programu COSME sú		

	a) posilnenie konkurencieschopnosti a udržateľnosti podnikov z Únie, predovšetkým MSP; b) podnietenie podnikateľskej kultúry a podpora vytvárania a rastu MSP.

PROGRAM HORIZON 2020

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
HORIZON 2020	EK		http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020
Priority	Horizon 2020 spája všetky existujúce zdroje financovania Únie v oblasti výskumu a inovácií (vrátane rámcového programu pre výskum), činnosti súvisiace s inováciou v rámci programu pre konkurencieschopnosť a inovácie a aktivity Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) Program je založený na troch pilieroch: • Excelentná veda (Európska rada pre výskum, budúce a vznikajúce technológie, granty Marie Sklodowska-Curie pre mladých výskumných pracovníkov...), s cieľom posilniť svetovú excelentnosť vedy Únie; • Vedúce postavenie priemyslu (inovácie v SME, IKT, nanotechnológie, robotika, biotechnológie...), na podporu podnikania vrátane mikropodnikov, malých a stredných podnikov (MSP) a inovácie; • Spoločenské výzvy (zdravie, poľnohospodárstvo, námorníctvo a bioekonómia, energetika, doprava, boj proti zmene klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a surovín...), s cieľom priamo reagovať na výzvy uvedené v stratégii Európa 2020 podporovaním činností, ktoré sa týkajú celého spektra od výskumu až po trh.		

PROGRAM PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A OCHRANU KLÍMY - LIFE

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
LIFE	EK	-	http://ec.europa.eu/environment/life/
Priority	Program LIFE je finančný nástroj EÚ pre životné prostredie. Všeobecným cieľom programu je prispievať k implementácii, aktualizácii a rozvoju environmentálnej politiky a právnych predpisov prostredníctvom spolufinancovania pilotných a demonštračných projektov s pridanou hodnotou pre celú EÚ. LIFE má dva podprogramy: • Životné prostredie • Ochrana klímy		

PROGRAM ZDRAVIE PRE RAST (HEALTH FOR GROWTH)

Program	Riadiaci orgán	SORO	Internetová linka
ZDRAVIE PRE RAST	EK	-	http://ec.europa.eu/health/programme/policy/proposal2014_en.htm
Priority	Program je tretím viacročným programom EÚ v oblasti zdravia. Poskytuje pomoc a podporu členským štátom s cieľom zaviesť reformy potrebné na zabezpečenie inovačných a udržateľných systémov zdravotnej starostlivosti, zlepšiť prístup občanov		

	ku kvalitnejšej a bezpečnejšej zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravie občanov a predchádzať ochoreniam a ochrániť európskych občanov pred cezhraničnými ohrozeniami.

DOTÁCIE V OBLASTI PREVENCIE KRIMINALITY

Fond	Riadiaci orgán	Správa fondu	Internetová linka
-	Ministerstvo vnútra SR	Rada vlády SR pre prevenciu kriminality (RVPK	http://www.minv.sk/?prevencia-kriminality-5
Priority	Podpora aktivít v oblasti prevencie kriminality, so zameraním na znižovanie miery a závažnosti kriminality, zvyšovanie bezpečnosti v mestách a obciach a elimináciu sociálnopatologických javov v rizikových skupinách či propagácie kriminality v médiách.		

PODPORA BÝVANIA

Fond	Riadiaci orgán	Správa fondu	Internetová linka
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.	http://www.sfrb.sk/
Priority	Štátny fond rozvoja bývania je účelovým fondom na financovanie štátnej podpory pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu, ktorá sa realizuje v prevažnej miere formou poskytovania výhodných dlhodobých úverov		

SLOVAK AID

Fond	Riadiaci orgán	Sprostredkovateľský orgán	Internetová linka
SLOVAK AID	Ministerstvo zahraničných vecí SR	Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu	http://www.slovakaid.sk/?tag=samrs
Priority	Podpora činnosti a opatrení zameraných na podporu trvalo udržateľného rozvoja v rozvojových krajinách na realizáciu dvojstrannej, trojstrannej, mnohostrannej oficiálnej rozvojovej pomoci a humanitárnej pomoci		

Medzi ďalšie nástroje podpory rozvojových aktivít patria **NADNÁRODNÉ PROGRAMY:**

- **Program centrálna Európa -** Budovania kapacít pre inovatívne stratégie ochrany, podpory a udržateľného riadenia kultúrnych zdrojov, Budovanie kapacít pre posilnenie riadenia štruktúr vrátane participácie plánovacích mechanizmov a rozhodovacích procesov
- **Stratégia pre dunajský región -** Posilnenie inštitucionálnych kapacít a spolupráce v dunajskom regióne, definovanie efektívnejších foriem spolupráce medzi zákonodarcami, ktorá spočíva vo výmene informácií (v boji proti trestnej činnosti(alebo v znižovaní byrokracie

PROGRAMY EURÓPSKEJ ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:

- **INTERREG -** Zlepšovanie politík /politika vzdelávacích platforiem), ktoré by mali maximalizovať potenciál pre výmenu skúseností (investícii do rasu a zamestnanosti)
- **INTERACT -** Koncept teritoriálneho vládnutia – ako základ synergii
- **ESPON -** Zlepšovania povedomia a využívania výstupov politickými činiteľmi v rámci administratívneho systému

3.2 Zoznam opatrení a rámcových aktivít

Definovanie jednotlivých opatrení je tvorené s ohľadom na regionálne špecifiká definované v regionálnych rozvojových koncepciách ŽSK, resp. národných rozvojových koncepciách s dopadom na územie mesta Žilina.

Pri vypracovaní opatrení a rámcových aktivít sme vychádzali z:

- aktuálnych potrieb a možností mesta Žilina (analytická a strategická časť),
- štruktúry operačných programov,
- iných externých zdrojov financovania.

Programová časť vymedzuje priestor pre rast a rozvoja mesta Žilina a jeho socio - ekonomických partnerov tak, aby sa im v horizonte rokov 2014 – 2020 podarilo dosiahnuť globálny cieľ PHSR:

Vytvorenie podmienok pre zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja mesta, čo znamená že Žilina chce byť sídlom, v ktorom sú permanentné predpoklady pre sústavnú optimalizáciu životných podmienok trvalo bývajúceho obyvateľstva ako i jej návštevníkov s prihliadnutím na prírodné a historické danosti prostredia mesta.

Programová časť PHSR neobsahuje konkrétne projektové zámery.

Mesto Žilina za účelom dosahovania stanovených cieľov a vytváranie podmienok pre vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev, v súlade so svojimi kompetenciami, vypracuje na každý rok Akčný plán s konkrétnymi projektovými zámermi.

Tabuľka č. 1. PREHĽAD OPATRENÍ A RÁMCOVÝCH AKTIVÍT MESTA ŽILINA NA OBDOBIE 2014 – 2020

PRIORITNÁ OS	OPATRENIE	PODOPATRENIE	RÁMCOVÉ AKTIVITY
1. ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV	**1.1 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily**	**1.1.1 Zlepšiť prístup k zamestnaniu**	• Podpora komplexných riešení pri zabezpečení lepšieho prístupu k zamestnaniu, • Podpora programov na zvýšenie zamestnanosti, zamestnateľnosti a zníženie nezamestnanosti s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby, • Podpora inovatívnych riešení, pilotných projektov na odskúšanie nových aktívnych a preventívnych opatrení trhu práce, • Pilotné programy alebo projekty na podporu rozvoja regionálnej alebo miestnej zamestnanosti, • Podpora subjektov, ktoré zamestnajú cieľové skupiny v dôsledku úspešných verejných obstarávaní s využitím sociálneho aspektu, • Podpora zamestnanosti, samozamestnania a vytvárania podnikov vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce, • Programy podpory a pomoci účastníkom trhu práce zamerané na zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti znevýhodnených UoZ, • Podpora získania pracovných návykov, vedomostí, pracovných a sociálnych zručností pre všetkých uchádzačov o zamestnanie, • Podpora miestnych a regionálnych iniciatív a ich prístupu k tvorbe udržateľných pracovných miest a samozamestnávaniu, • Podpora zavádzania systémových zmien a inovatívnych riešení na zabezpečenie potrebnej mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov a podnikov, • Aktivity zamerané na predvídanie zmien, adaptabilita na zmenené podmienky, prispôsobenie pracovníkov, podnikov a podnikateľov týmto zmenám, • Programy súvisiace so zvyšovaním zručností zamestnancov pre žiadané alebo avizované prispôsobenie na zmenené podmienky, • Podpora modernizácie inštitúcií služieb zamestnanosti vo väzbe na meniace sa potreby trhu práce, • Zvýšenie personálnych kapacít verejných služieb zamestnanosti, • Rozvoj personalizovaných služieb, vrátane personalizovaných služieb pre mladých UoZ,

			• Vzdelávanie zamestnancov služieb zamestnanosti zamerané na skvalitňovanie a rozširovanie poskytovaných služieb, • Podpora spolupráce verejných služieb zamestnanosti s neštátnymi subjektmi prispievajúcimi k začleňovaniu UoZ a znevýhodnených skupín UoZ na trh práce, • Podpora spolupráce a partnerstva subjektov na regionálnej úrovni so zameraním na zlepšovanie situácie na trhu práce, • Programy a projekty zamerané na poradenstvo a pomoc mladým ľuďom pri ich prechode zo školy do zamestnania.
		1.1.2 Podpora integrácie mladých ľudí na trh práce	• Podpora opatrení podporujúcich mladých NEET za účelom získania udržateľného zamestnania alebo udržateľnej SZČ, • Tvorba kvalitnej ponuky zamestnania pre mladých ľudí NEET, • Podpora praxe ako súčasti pracovného pomeru v prvom zamestnaní mladého nezamestnaného NEET, • Podpora programov umožňujúcich mladým NEET UoZ prispôsobenie kvalifikácie potrebám trhu práce a pri začatí podnikania (inovatívne start-up-ov a pomoc pri samozamestnávaní), • Podpora programov umožňujúcich mladým NEET dokončenie vzdelania na základnej škole alebo strednej škole, resp. získanie odbornej prípravy alebo stáže, praxe, tréningy zručností a pod., • Podpora programov určených na vyhľadávanie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých ľudí NEET s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže, praxe a pod.
		1.1.3 Rovnosť medzi mužmi a ženami, zosúladenie pracovného a súkromného života a nediskriminácia	• Podpora opatrení a nástrojov vedúcich k znižovaniu horizontálnej a vertikálnej rodovej segregácie na trhu práce a rodového mzdového rozdielu, • Podpora uplatňovania rodového hľadiska v relevantných politikách a opatreniach a zlepšenie monitorovania, zberu údajov a hodnotenia politík vrátane posilnenia expertného zázemia rodového výskumu a rodových analýz, • Podpora organizácií a zamestnávateľov, presadzujúcich inovatívne metódy a prístupy pre spravodlivejšie rozdelenie neplatenej práce medzi mužmi a ženami a aktívneho otcovstva, • Zvyšovanie povedomia v oblasti rodovej rovnosti - osvetová a vzdelávacia činnosť a informačné kampane, • Podpora nových a inovatívnych nástrojov podpory zosúladenia rodinného a pracovného života,

			• Podpora zariadení a služieb pre deti za účelom zosúlaďovania rodinného a pracovného života (jasle, škôlky, opatrovateľky a pod.) a podpora podnikania v oblasti služieb starostlivosti o deti s dôrazom na inovatívne prístupy, • Vytváranie efektívnych nástrojov, flexibilných foriem pracovných miest, inovatívnych mechanizmov pre začleňovanie matiek/rodičov s malými deťmi na trh práce najmä po návrate z rodičovskej dovolenky cez tvorbu flexibilných foriem pracovných miest a inovatívnych mechanizmov pre zvyšovanie flexibility práce (vytváranie, udržiavanie a rozvíjanie zručností, posilňovanie kontinuity a kontaktu s pracoviskom, mentoring, vzdelávanie a prípravu pre trh práce osôb s rodičovskými povinnosťami atď.), • Podpora súkromných a verejných inštitúcií pri vytváraní a podpore služieb starostlivosti o deti, • Podpora spolupráce a podporných programov zameraných na zosúladenie rodinného a pracovného života, • Podpora opatrení na prevenciu a elimináciu všetkých foriem diskriminácie.
	1.2 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe	**1.2.1 Aktívne začlenenie znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti**	• Podpora komplexných riešení pri zavádzaní nových nástrojov za účelom zvýšenia aktivity ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, • Podpora rozvoja ľudských zdrojov a profesionalizácie výkonu v oblasti výkonu a služieb sociálnej inklúzie u štátnych i neštátnych poskytovateľov prostredníctvom vytvorenia systému celoživotného vzdelávania, • Podpora profesionalizácie sociálnej práce a odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni, napr. terénna sociálna práca a komunitné centrá, • Podpora výkonu práce v otvorenom prostredí (streetwork) pre vybrané cieľové skupiny, napr. ľudia bez prístrešia, osoby drogovo závislé, atď., • Posilnenie kapacít subjektov pôsobiacich v oblasti sociálneho začlenenia, • Podpora zavádzania systémových zmien a inovatívnych riešení (napr. v oblasti poskytovania starostlivosti o maloletých bez sprievodu a obete obchodovania s ľuďmi za účelom zefektívnenia ich integrácie do spoločnosti a na trh práce), • Podpora vedy, výskumu a inovácií v oblasti sociálneho začlenenia s dôrazom na aktívne začlenenie, • Podpora systému ochrany práv a práv chránených záujmov ohrozených skupín osôb,

			vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia (napr. podpora koordinácie systémov zameraných na ochranu práv a právom chránených záujmov dieťaťa /sociálnoprávna ochrana detí, výchova a vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, ochrana a bezpečnosť, starostlivosť súdu o maloletých), • Podpora komplexného a holistického prístupu k riešeniu situácie ľudí viacnásobne znevýhodnených za účelom ich uplatnenia na trhu práce a sociálneho začlenia do spoločnosti, • Podpora účasti znevýhodnených skupín a ich reprezentatívnych organizácií na príprave, monitorovaní, hodnotení a implementácie relevantných politík, • Podpora sociálnych služieb za účelom zabezpečenia primeraného prístrešia, • Podpora zameraná na získanie a udržateľnosť bývania pre ľudí, ktorí si v dôsledku zlepšenia svojej príjmovej a sociálnej situácie musia hľadať prácu mimo svojho bydliska, • Podpora programov finančnej gramotnosti, riadenia dlhu a sporenia ako nástroja pre uľahčenie vstupu na otvorený TP, s cieľom zvýšiť informovanosť v oblasti finančných služieb, mikropôžičkových a sporiacich programov vrátane podporných činností, • Podpora zavedenia sociálnych aspektov vo verejnom obstarávaní, • Podpora udržateľnosti a dostupnosti pomoci pri odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobsluhe, vrátane podpory výskumu nových nástrojov pomoci a systémových riešení, a to v nadväznosti na starnutie populácie a z neho vyplývajúce dôsledky.
		1.2.2 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť	• Podpora deinštitucionalizácie existujúcich zariadení sociálnych služieb a zariadení náhradnej starostlivosti, • Podpora deinštitucionalizácie v oblasti špecializovanej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti, • Podpora deinštitucionalizácie špeciálnych výchovných zariadení, • Podpora inovatívnych prístupov v rámci interdisciplinárnej spolupráce v oblasti inklúzie osôb so zdravotným postihnutím, • Podpora výkonu odborných činností v prirodzenom prostredí klientov, • Podpora osvety a informačných kampaní s cieľom poskytnúť širšej verejnosti informácie o deinštitucionalizácii a príkladov dobrej praxe, • Podpora zriaďovateľov pri vytváraní personálnych zdrojov pre manažovanie procesov deinštitucionalizácie a rozvoja komunitnej starostlivosti,

			• Podpora rozvoja a vzdelávania zamestnancov, ktorí poskytujú služby alebo zabezpečujú starostlivosť o klientov a kľúčových aktérov v procese deinštitucionalizácie.
		1.2.3 Sociálna inklúzia marginalizovaných rómskych komunít	• Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu MRK ku vzdelávaniu, • Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu MRK k pracovným príležitostiam, • Podpora komplexných opatrení na zlepšenie prístupu MRK k zdravotnej starostlivosti.
	1.3. Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania	**1.3.1 Predprimárne vzdelávanie**	• Zabezpečenie učebných pomôcok, textov a metodických materiálov pre potreby kvalitného inkluzívneho vzdelávania, • Tvorba, inovácia, realizácia vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania, • Podpora aktivít rozvíjajúcich spoluprácu s rodičmi a komunitou, • Podpora inovatívnych a alternatívnych foriem vzdelávania a vyučovacích metód, • Skvalitňovanie diagnostikovania a rediagnostikovania detí a žiakov s cieľom predchádzať neodôvodnenému odkladaniu začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky, • Podpora rozvoja a overovanie kľúčových kompetencií a gramotnosti detí, • Tvorba, resp. inovácia a realizácia programov kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov s dôrazom na inkluzívny aspekt, • Zlepšiť podmienky stravovania detí.
		1.3.2 Základné a stredné školy	• Podpora aktivít, ktoré prispievajú k vyrovnávaniu znevýhodnenia žiakov a zabezpečeniu rovnosti príležitostí vo výchovno-vzdelávacom procese, • Zabezpečenie učebných pomôcok, textov a metodických materiálov pre potreby kvalitného inkluzívneho vzdelávania, • Tvorba, inovácia, realizácia vzdelávacích programov zameraných na podporu inkluzívneho vzdelávania, • Aktivity rozvíjajúce spoluprácu s rodičmi, komunitou a zamestnávateľmi, • Aktivity podporujúce interkultúrne prostredie s cieľom predchádzania segregácie na školách a v triedach, • Podpora inovatívnych a alternatívnych foriem vzdelávania a vyučovacích metód, • Odborné, kariérne a výchovné poradenstvo, • Projekty na zvýšenie záujmu žiakov základných škôl o odborné vzdelávanie a prípravu vrátane podpory projektov na zvýšenie prírodovednej, finančnej a matematickej gramotnosti žiakov,

			• Skvalitňovanie diagnostikovania a rediagnostikovania detí a žiakov s cieľom predchádzať školskej neúspešnosti detí a ich zaraďovaniu do špeciálnych tried a škôl, • Podpora spolupráce a stáží v oblasti výmeny skúseností vo výchovno-vzdelávacom procese, • Tvorba, inovácia, realizácia vzdelávacích programov zameraných na zvýšenie zručností a kompetencií potrebných pre prispôsobenie vzdelávania požiadavkám trhu práce (napr. jazykové, IKT zručnosti a finančná gramotnosť vrátane podnikateľských vedomostí a ekonomického myslenia • Hodnotenie systému vzdelávania a úrovne zvyšovania gramotnosti žiakov vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, • Podpora rozvoja a overovanie kľúčových kompetencií a gramotnosti detí/žiakov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy • Podpora modelov hodnotenia a sebahodnotenia škôl a školských zariadení, • Identifikácia a zhodnotenie úrovne kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov, • Tvorba, realizácia a kontrola štandardov kvality ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov s ohľadom aj na zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania, • Tvorba, inovácia a realizácia programov kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov s dôrazom na inkluzívny aspekt, • Podpora rozvoja kľúčových kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov vrátane oblasti jazykových a IKT zručností, • Aktivity zamerané na neformálne, informálne a záujmové vzdelávanie, napr. learning by doing, • Aktivity zamerané na zapojenie odborníkov z iných sektorov do procesu vzdelávania, • Zavádzanie a uplatňovanie účasti žiakov na praktickom vyučovaní priamo na pracoviskách zamestnávateľa, • Poradenstvo a propagácia odborného vzdelávania a prípravy žiakov ZŠ (aj v spolupráci s rodičmi) s prihliadnutím na potreby trhu práce a požiadavky zamestnávateľov, • Podpora partnerstiev škôl so zamestnávateľmi a profesijnými organizáciami, zamestnávateľskými zväzmi, asociáciami a komorami pri tvorbe, inovácii a realizácii vzdelávania • Prognózovanie a monitorovanie potrieb trhu práce v spolupráci s MPSVR SR vo väzbe na

			zvýšenie kvality odborného vzdelávania a prípravy, • Projekty zamerané na vytváranie cvičných firiem vrátane rozšírenia predmetu cvičná firma, • Pomoc (poradenstvo, prípravné kurzy) žiakom pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia, • Zlepšiť podmienky na rozvíjanie telesnej a športovej zdatnosti žiakov základných škôl, • Zlepšiť podmienky stravovania žiakov základných škôl.
		1.3.3 Vysoké školy	• Podpora manažérskych/podnikateľských, inovačných a riešiteľských schopností v rámci vyššieho vzdelávania, • Podpora aktivity na zmenu opisov študijných odborov podľa požiadaviek zamestnávateľov, • Podpora aktivity odbornej praxe, resp. stáže študentov a výskumných pracovníkov v zamestnávateľskom sektore, • Aktivity na prípravu expertov pre vysokoškolské centrá prepájajúce vysoké školy a podniky v regiónoch, • Tvorba a inovácia študijných programov s dôrazom na potreby trhu práce, vrátane prakticky zameraných bakalárskych študijných programov a programov ďalšieho vzdelávania v spolupráci so súkromným sektorom a organizáciami zastupujúcimi podnikateľský sektor, malé a stredné podnikanie, • Podpora zlepšovania vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania zohľadňujúcich prepájanie s praxou, • Podpora programov (poradenstvo, prípravné kurzy) pre študentov so špecifickými potrebami, • Podpora projektov zameraných na zlepšenie kvality ľudského kapitálu vo vede a výskume, s cieľom vytvárania predpokladov na úspešnú implementáciu RIS3, • Monitoring, evaluácia, tvorba a zavádzanie štandardov zabezpečovania kvality (najmä vo vzťahu k vnútorným systémom zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania), • Podpora aktivít mobility medzi organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom, • Poradenstvo a propagácia štúdia žiakov a študentov o štúdium STEM (prírodné vedy, technológia, životné prostredie, inžinierstvo a matematika) a štúdia IT (napr. kariérne poradenstvo, semináre, letné školy), • Podpora inovatívnych a alternatívnych foriem vzdelávania a vyučovacích metód, • Podpora rozvoja kľúčových kompetencií, predovšetkým v oblasti jazykových a IKT zručností,

			• Zapájanie odborníkov z iných sektorov do procesu vzdelávania.
		1.3.4 Celoživotné vzdelávanie	• Podpora tvorby a realizácie vzdelávacích programov na rozvoj kompetencií dospelých v súlade s požiadavkami trhu práce, • Podpora partnerstiev so zamestnávateľmi a profesijnými organizáciami, zamestnávateľskými zväzmi, asociáciami a komorami pri tvorbe, inovácii a realizácii vzdelávania, • Prognózovanie a monitorovanie potrieb trhu práce v spolupráci s MPSVR SR, regiónmi a sociálnymi partermi, • Podpora vzdelávacích programov na doplnenie základného a/alebo nižšieho stredného vzdelania (tzv. programy druhej šance), stimulovanie pokračovania v štúdiu na nadväzujúcom stupni vzdelávania, • Monitoring, evaluácia, tvorba a zavádzanie štandardov kvality CŽV, • Podpora inkluzívnych vzdelávacích aktivít pre osoby s osobitými vzdelávacími potrebami a iné znevýhodnené skupiny, • Podpora mladých ľudí so špecifickými problémami pri ich zamestnaní, generovanie príkladov spolupráce zamestnávateľov a poskytovateľov vzdelávania. • Identifikácia a zhodnotenie úrovne kompetencií dospelých využívaných v pracovnom živote.
2. UDRŽATEĽNÁ DOPRAVA	**2.1 Zvýšenie atraktivity nemotorovej dopravy**		• Budovanie komplexnej cyklistickej infraštruktúry, • Budovanie cyklistických komunikácií, • Budovanie doplnkovej cyklistickej infraštruktúry, • Budovanie prvkov upokojovania dopravy (pešie zóny, shared space, vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov apod.), • Zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky, odstraňovanie bottle-neckov v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní a pod., • Podpora propagácie a zvyšovania atraktivity cyklistickej dopravy vo verejnosti.
	2.2 Investície do verejnej osobnej dopravy		• Spracovanie strategických dokumentov (napr. plán mobility), • Výstavba a modernizácia infraštruktúry pre integrované dopravné systémy, • Výstavba prestupných terminálov osobnej dopravy, • Výstavba záchytných parkovísk s väzbou na verejnú hromadnú dopravu. • Zlepšenie infraštruktúry verejnej osobnej dopravy, • Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok cestnej verejnej osobnej dopravy a

		integrovaných zastávok subsystémov verejnej osobnej dopravy, • Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obratísk cestnej verejnej osobnej dopravy; • Zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy, • Podpora informovanosti verejnosti s cieľom zvyšovania atraktivity verejnej osobnej dopravy, • Nákup nízkopodlažných, ekologických autobusov (hybridné, elektrické, dieselové), • Modernizácia a výstavba trolejbusových tratí vrátane prvkov preferencie MHD a napojenia na ostatné druhy MHD a nemotorovú dopravu, • Obstaranie mobilných prostriedkov dráhovej MHD (trolejbusy vrátane vozidiel s pomocným pohonom), • Vybudovanie a modernizácia technickej základne na opravu a údržbu vozidlového parku dráhovej MHD.
	2.3 Zlepšenie stavu miestnych komunikácií	• Výstavba miestny komunikácií • Rekonštrukcia miestnych komunikácií.
3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ENVIRONMENTÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	**3.1 Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov**	• Príprava na opätovné použite, zhodnocovanie odpadov vrátane výstavby a rekonštrukcie zariadení na triedený zber komunálnych odpadov, • Podpora nástrojov informačného charakteru so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, na podporu triedeného zberu odpadov a zhodnocovania odpadov, • Aktualizácia Programu odpadového hospodárstva, s cieľom zvýšiť využiteľnosť a znížiť skládkovanie odpadov, • Dobudovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd, • Vytváranie podmienok na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch a ich realizácia za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb, • Podpora investícií pre zachovanie biologickej diverzity a územného systému ekologickej stability.
	3.2 Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, riadeniu rizík a zvládaniu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy	• Preventívne opatrenia a adaptačné opatrenia v súvislosti s povodňami a zosuvmi pôdy, • Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (intraviláne obcí), • Informačné programy o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy a možnostiach proaktívnej adaptácie, • Investície do modelovania vývoja mimoriadnych udalostí, monitorovania a vyhodnocovania

		rizík viazaných na zmenu klímy a jej dôsledkov, • Podpora optimalizácie systémov, služieb a posilnenia intervenčných kapacít pre manažment mimoriadnych udalostí na lokálnej a regionálnej úrovni.
	3.3 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	• Podpora inštalácie malých zariadení na využívanie OZE, • Zabezpečenie energetických auditov v MSP, • Implementácia opatrení z energetických auditov pre MSP, • Komplexná obnova budov verejnej správy, budov na bývanie a modernizácia technických zariadení budov, zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií, • Modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov, inštalácia systémov merania a riadenia, zmena spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu efektívnych systémov CZT, inštalácia zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove, • Vypracovanie a implementácia nízkouhlíkových stratégií pre mesto Žilina, • Zavádzanie systémov energetického a environmentálneho manažérstva vrátane energetických auditov, • Podpora rozvoja energetických služieb na miestnej úrovni, • Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania, • Podpora informovanosti v oblasti nízkouhlíkových opatrení najmä energetickej efektívnosti a využívania OZE vrátane poradenstva, informačných kampaní, odborných seminárov, konferencií a aktivít pre deti a mládež, • Podpora zavádzania systému pravidelného poradenstva a zvyšovania informovanosti pre verejný sektor, energetických manažérov, audítorov, poskytovateľov energetických služieb • Podpora rozšírenia monitorovania energetickej efektívnosti, využívania OZE a iných nízkouhlíkových opatrení, • Podpora výstavbe, rekonštrukcie a modernizácie rozvodov tepla, • Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom 20 MW.
	3.4 Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry a adaptácia urbanizovaného prostredia na zmenu klímy	• Inventarizácia a kategorizácia zelených plôch ktoré sú v správe a vlastníctve mesta, • Aktívna politika mesta smerom k ochrane zelených plôch, • Zavedenie komplexného monitorovacieho systému kvality životného prostredia,

			a stanovenia limitov zaťaženia územia a sprístupnenie ich verejnosti, • Obnova a revitalizácie mestskej a parkovej zelene a prírodných prvkov, • Podpora opatrení na zníženie hluku v urbanizovanom prostredí: akčné protihlukové plány nad rámec legislatívy EÚ, podrobné hlukové mapy pre zaťažené obytné územia, protihlukové steny a bariéry, protihluková výsadba, protihlukové izolácie na zdroji hluku, resp. vibrácií; • Podpora opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia: príprava koncepčných dokumentov za účelom návrhu realizácie systémových opatrení na znižovanie znečistenia ovzdušia (napr. dokumentácia pre vymedzenie nízkoemisných zón v mestách a pod.); • Investície do prirodzených krajinných prvkov ako napr. malé vodné toky, ostrovčeky lesa, živé ploty, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory, alebo nášľapné kamene pre voľne žijúce organizmy; • Investície do mestských prvkov napr. prvky drobnej infraštruktúry urbánneho dizajnu, zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí; • Podpora zelených aktivít v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás, tzv. greenways (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, ktoré nielen spájajú mesto s jeho zázemím, ale aj umožňujú pohodlnú a príjemnú prepravu v rámci sídla, zelené steny na protihlukových stenách, vegetačné stredové pásy; • Zazelenanie miest (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov); • Podpora opatrení na zavedenie osobitných zberných systémov na odpadovú a dažďovú vodu, budovanie dažďových nádrží a predčisťovanie dažďových vôd, ochladzovacie koridory v urbanizovanom prostredí, • Regenerácia vnútroblokov sídlisk s uplatnením ekologických princípov tvorby a ochrany zelene.
4. KVALITNÉ A DOSTUPNÉ SLUŽBY VEREJNOSTI	**4.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám**	**4.1.1 Investovanie do sociálnej infraštruktúry a bývania**	• Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov zariadení tak, aby sa vytvorili vhodné priestorové podmienky pre poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie, • Podpora deinštitucionalizácie objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej

			ochrany detí a sociálnej kurately, vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia, • Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku (jasle), • Investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí, • Opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti verejných budov a bytových domov, • Investície do budovania sociálnych a nájomných bytov, vrátane podpory aktívneho prístupu fyzických osôb, • Investície do dobudovania prechodného bývania v meste Žilina, • Podpora a rozvoj bývania, sociálneho bývania, náhradných nájomných bytov.
		4.1.2 Investovanie do školskej infraštruktúry (predprimárne vzdelávanie, základné školy, stredné odborné školy)	• Výstavba nových objektov MŠ vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania, • Rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl, • Stavebno-technické úpravy existujúcich objektov a ich adaptácia pre potreby materskej školy s prvkami inkluzívneho vzdelávania (napr. nevyužité priestory ZŠ), • Stavebno-technické úpravy areálu materskej školy vrátane detských ihrísk, športových zariadení pre deti – uzavretých aj otvorených s možnosťou celoročnej prevádzky, záhrad vrátane prvkov inkluzívneho vzdelávania, • Obstaranie materiálno-technického vybavenia materských škôl, • Zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov materských škôl, • Obstaranie a stavebno–technické úpravy jazykových učební na výučbu slovenského jazyka a cudzích jazykov pre zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl, • Obstaranie a stavebno-technické úpravy školských knižníc vrátane priestorov pre ďalší rozvoj kľúčových kompetencií žiakov, • Obstaranie a stavebno-technické úpravy prírodovedných, polytechnických a IKT učební pre zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl, • Rekonštrukcia a modernizácia stredoškolských pracovísk pre praktické vyučovanie, odborný výcvik, odbornú prax, celoživotné vzdelávanie, jazykových učební, odborných dielní, odborných učební, knižníc, prednáškových a vyučovacích miestností,

			• Modernizácia stredoškolských internátov, • Budovanie podnikateľských inkubátorov, • Obstaranie materiálno-technického vybavenia stredných škôl, • Zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov stredných škôl.
		4.1.3 Modernizácia zdravotníckej infraštruktúry	• Podpora aktivít zameraných na modernizáciu zdravotníckej infraštruktúru za účelom integrácie primárnej zdravotnej starostlivosti, • Podpora aktivít zameraných na modernizáciu infraštruktúry ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia ich produktivity a efektívnosti.
		4.1.4 Ľahší prístup MRK k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	• Zlepšenie bývania a budovanie inžinierskych sietí, prestupné bývanie, podpora budovania zdrojov pitnej vody v MRK, podpora svojpomocnej výstavby domov v obciach s MRK, • Rekonštrukcia a modernizácia predškolských a školských zariadení , • Výstavba a rekonštrukcia komunitných centier v obciach s vysokým zastúpením MRK, • Budovanie staníc osobnej hygieny v obciach s MRK, • Rekonštrukcia, výstavba a zariadenie priestorov sociálnych a obecných podnikov, priestorov pre podnikateľské inkubátory.
	4.2 Konkurencie schopný a atraktívny región	**4.2.1 Podpora fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie mestských území**	• Budovanie občianskej infraštruktúry (voľnočasové aktivity) v rámci existujúcich brownfieldov na (ihriská, športové areály a plochy, kreatívne dielne, kultúrne zariadenia a i.), • Údržba a úprava existujúcich športovísk, vytvorenie nových možností na športovanie, • Podpora rozvoja športových a voľnočasových aktivít na pôde mesta, • Revitalizácia zanedbaných areálov a priestranstiev a vytváranie kompaktnej mestskej štruktúry s prvkami verejnej zelene, izolačnej zelene, zelene na strechách budov, (zachytávanie dažďovej vody); rehabilitácia (na úrovni spoločenskej mienky), revitalizácia (nielen na úrovni fyzickej a mestskej obnovy, ale aj na úrovni spoločenských procesov a interakcií); diverzitu a komplexnosť verejných priestranstiev, • Podpora úpravy verejných priestranstiev, vrátane prípravy projektovej dokumentácie, • Prvky bezbariérového prístupu, • Obnova a doplnenie prvkov spoločne nazývaných mobiliár a prvky malej architektúry, ide napr. o smetné koše, kvetináče, sochy, fontány, studne.
		4.2.2 Ochrana,	• Obnova a revitalizácia najvýznamnejších kultúrnych pamiatok a kultúrnych zariadení,

		propagácia a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva a kreatívneho potenciálu v regióne	• Obnova a revitalizácia pamiatkových rezervácií, vrátane revitalizácie mestského historického centra, • Obnova a revitalizácia múzeí v prírode, zriadenie archeoparkov, remeselných tvorivých dielní, rozvoj lokálnej umeleckej tvorby, folklorizmus, • Obnova a revitalizácia technických pamiatok, • Zakladanie kultúrnych centier a klastrov kreatívnej produkcie, revitalizácia priestorov a technického zázemia, vývoj nových kultúrnych a kreatívnych (KKP) produktov a služieb, • Rozvoj produktov a služieb pre múzejné účely, • Rozvoj lokálnej umeleckej tvorby v rámci MSP, • Rozvoj kreatívnych centier a podpora kreatívnych činností, • Podpora dopytu po kreatívnej tvorbe – propagačné aktivity, vzdelávacie aktivity, služby zákazníkom, zvyšovanie povedomia o kultúrnom a kreatívnom priemysle, • Zlepšenie prístupu k hmotným a nehmotným aktívam MSP v kultúrnom a kreatívnom sektore pre účely tvorby pracovných miest.
5. PODPORA PODNIKANIA, VÝSKUMU A INOVÁCIÍ	**5.1 Podpora výskumu a vývoja pre potreby inovácií**		• Podpora kapacít pre výskum a vývoja pre potreby inovácií, • Rozvoj infraštruktúry a technologického zázemia výskumných inštitúcií, • Podpora spolupráce medzi akademickou a výskumnou sférou a priemyslom, • Podpora výskumu a vývoja v rámci individuálnych priemyselných výskumno-vývojových centier.
	5. 2 Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie		• Podpora rastu výskumno-vývojových a inovačných kapacít v priemysle a službách, • Podpora budovania nových a rozvoj existujúcich VVaI kapacít v podnikoch, • Podpora výskumných, vývojových a inovačných aktivít, • Podpora sieťovania podnikov, vrátane klastrov a technologických platforiem, zapojených do VVaI aktivít, • Podpora medzisektorových partnerstiev a spolupráce podnikov a výskumných inštitúcií, • Podpora aktivít zameraných na ochranu práv duševného vlastníctva, • Podpora zvyšovania kvality a efektivity výrobných a technologických procesov prostredníctvom zvyšovania technologickej a inovačnej úrovne v podnikoch, • Podpora zavádzania inovatívnych výrobkov a služieb na trh, • Podpora zvyšovania inovačnej výkonnosti formou špecializovaného poradenstva a technologického predvídania;

		• Podpora vzniku nových, konkurencieschopných MSP, • Podpora sociálnych inovácií v podnikaní a pri vytváraní pracovných miest, najmä pre znevýhodnené sociálne skupiny, • Podpora aktivít zameraných na internacionalizáciu MSP a využívanie možností jednotného trhu EÚ, • Podpora aktivít zameraných zvýšenie konkurencieschopnosti MSP vo fáze rozvoja.
	5.3 Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality	• Zvýšenie inovačnej kapacity najmä malých a stredných podnikateľov v digitálnej ekonomike, • Zavádzanie opatrení pre zvýšenie používania elektronického obchodu, • Podpora malých a stredných podnikateľov prostredníctvom zdieľaných služieb, • Podpora zavádzania nástrojov pre podporu asistovaného života a telemedicíny.
6. MODERNÁ A PROFESIONÁLNA VEREJNÁ SPRÁVA	**6.1 Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb**	• Podpora opatrení na zavádzanie integrácie a optimalizácia procesov, systémov a reformných politík, • Zjednodušenie administratívnych procedúr, • Skvalitnenie služieb verejnej správy a zvýšenie dostupnosti verejných služieb, • Budovanie a posilňovanie inštitucionálnych kapacít nevyhnutných pre naplnenie cieľov reformy verejnej správy, • Podpora zavádzania systémov manažmentu kvality, • Vzdelávanie zamestnancov v oblasti inovovaných procesov, • Podpora boja proti korupcii a transparentné verejné obstarávanie, • Zapájanie sociálnych a ekonomických partnerov a MNO do prípravy, implementácie a hodnotenia procesov vo verejnej správy, • Podpora medzinárodnej spolupráce, • Podpora opatrení zameraných na zefektívnenie merania dopadov regulačných rámcov, • Opatrenia na transparentné a efektívne uplatňovanie pravidiel verejného obstarávania a dôsledné uplatňovanie princípov 3E.
	6.2 Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií	• Rozvoj ľudských zdrojov a zvýšenie kompetencií zamestnancov v oblasti efektívnej verejnej správy, • Vytvorenie koncepčného systému kontinuálneho celoživotného vzdelávania zamestnancov, • Aktivity zamerané na budovanie kapacít v oblasti analytických kapacít, jazykové vzdelávanie, IKT vzdelávanie, tréningy na boj proti korupcii, zachovanie rodovej rovnosti, boj proti diskriminácii na všetkých úrovniach verejnej správy,

		• Posilňovanie kapacít a kompetentnosti pracovníkov verejnej správy v oblasti hodnotenia dopadov politík, projektového riadenia, programového rozpočtovania, monitorovania a hodnotenia, merania výkonnosti a efektívnosti organizácií a ľudských zdrojov vo VS.
	6.3 Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov	• Podpora zavádzania inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov, • Opatrenia smerujúce k vytvoreniu predpokladov pre elektronizáciu verejných služieb, • Podpora aktivít na zvýšenie inovačnej kapacity najmä malých a stredných podnikateľov v digitálnej ekonomike, • Opatrenia na zvýšenie kvality, štandardu a dostupnosti eGovernment služieb pre podnikateľov a občanov, • Podpora opatrení na zlepšovanie celkovej dostupnosti dát verejnej správy vo forme otvorených dát, • Rozvoj zjednodušeného prístupu k informáciám a službám VS pre znevýhodnené skupiny, • Zavádzanie opatrení na modernizáciu a racionalizáciu verejnej správy IKT prostriedkami, • Vytvorenie podmienok na realizáciu eGovernment cloudu a podpora cloudových služieb.
	6.4 Bezpečné mesto	• Opatrenia na zvyšovanie bezpečnosti v meste, • Investície do prevencie protispoločenskej činnosti, • Posilnenie kapacít Mestskej polície, • Modernizácia materiálno – technického vybavenia MP Žilina, • Vzdelávanie a informovanosť verejnosti v oblasti prevencie protispoločenskej činnosti (hlavne deti, mládež, seniori).

REALIZAČNÁ ČASŤ
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020, s predĺžením platnosti do 30.06.2023

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina

Verzia 3.0

Mesto Žilina

Obsah

4. REALIZAČNÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA 133

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR mesta Žilina na roky 2014 - 2020 133

4.2 Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a rámcových aktivít 135

4.3 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR 135

4.4 Časový harmonogram realizácie PHSR mesta Žilina 138

4.5 Sústava merateľných ukazovateľov 140

4. REALIZAČNÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA

4.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR mesta Žilina na roky 2014 - 2020

Počas prípravy PHSR mesta Žilina na roky 2014 – 2020 vznikla pracovná skupina (realizačný tím) vedená vedúcim Oddelenia pre strategický rozvoj mesta Žilina. Tento tím tvorí základ pre kreovanie koordinačnej skupiny pre zabezpečenie implementácie PHSR mesta Žilina na roky 2014 – 2020. Koordinačná skupina (ako poradný orgán) bude zložená zo zástupcov verejnej správy, akademickej obce, neziskového a súkromného sektora.

Orgánom implementácie PHSR mesta Žilina na roky 2014 - 2020 (napĺňanie cieľov, monitoring, hodnotenie) bude Mestský úrad. Mesto Žilina bude, prostredníctvom Akčných plánov v súlade so svojimi kompetenciami , vytvárať podmienky pre vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev za účelom dosahovania stanovených cieľov.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR mesta Žilina

Mestský úrad Žilina zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj mesta prostredníctvom PHSR a Akčných plánov.

Útvarmi zodpovednými za stratégiu a projektovú činnosť v meste Žilina sú Oddelenie pre strategický rozvoj mesta (Kancelária primátora) a Odbor projektov EÚ. Oddelenie pre strategický rozvoja mesta:

- pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja mesta;
- vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja;
- vypracováva programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na ich vypracovaní;
- spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov;
- vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť.
- analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty;
- sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá;
- pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím;
- vytvára podmienky pre realizáciu projektov;
- monitoruje priebeh realizácie projektov;
- zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch;
- komunikuje s vecnými útvarmi a a externým prostredím;
- kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty;
- sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov;
- komunikuje s riadiacim orgánom;
- monitoruje realizáciu projektov.

Oddelenie pre strategický rozvoja mesta Žilina, v úzkej súčinnosti s Odborom projektov EÚ bude zodpovedať za monitorovanie a hodnotenie PHSR.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHSR mesta Žilina bude zabezpečená prostredníctvom vytvorenia Koordinačnej skupiny pozostávajúcej z 5 expertných skupín:

- Doprava
- Životné prostredie
- Cestovný ruch, oddych, šport a kultúra
- Školstvo a zamestnanosť
- Sociálna a bytová oblasť

Členmi expertných skupín budú zástupcovia štátnej správy, miestnej samosprávy, mimovládnych organizácií, akademickej obce, súkromného sektora a ostatných socio-ekonomických partnerov. Vznik, zasadnutia a program expertných skupín bude pripravovať Oddelenie pre strategický rozvoja mesta Žilina.

Mestské zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHSR mesta Žilina. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHSR.

Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHSR mesta Žilina a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce.

Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávatelia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHSŘ a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor.

Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s mesto Žilina, v súlade s opatreniami a aktivitami PHSR mesta Žilina, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta.

Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHSR mesta Žilina na roky 2014 – 2020.

INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE AKČNÝCH PLÁNOV MESTA ŽILINA

Implementácia PHSR mesta Žilina sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov mesta Žilina. Akčné plány PHSR mesta Žilina sú priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHSR mesta Žilina je nasledovný:

- Mestské zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov mesta Žilina. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Zodpovedným útvarom za hodnotenie a aktualizáciu Akčného plánu mesta Žilina je MsÚ Žilina (Odbor projektov EÚ v úzkej spolupráci s prednostom MsÚ a Oddelením pre strategický rozvoj).
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu mesta Žilina budú zabezpečovať relevantné odbory (nositelia projektov) úradu.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Mestského zastupiteľstva mesta Žilina.

4.2 Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a rámcových aktivít

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHSR mesta Žilina na roky 2014 - 2020. Východiskami pre stanovenie finančného rámca PHSR sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov (akčné plány).

Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, sú súčasťou Finančnej časti PHSR mesta Žilina.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších zmien) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zdroje štátneho rozpočtu,
- štátnych účelových fondov,
- rozpočty VÚC a rozpočty miestnej samosprávy a
- iné zdroje (PPP, úvery).

Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky Európskej únie na to určené.

4.3 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR

Nositeľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 - 2020, ako strednodobého plánovacieho nástroja hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, je MsÚ Žilina. Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov.

Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2014 – 2020 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií.

Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. **Monitorovanie**, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu.

Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv.

- **Výstupy** predstavujú cielene zvolené priame produkty programov, ktoré majú prispievať k dosahovaniu plánovaného výsledku.
- **Výsledky** programov by mali byť nastavené tak, aby externé faktory nikdy neprevažovali nad faktormi pod kontrolou programu.

Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu.

Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania **hodnotenia dopadov.**

- **Dopady** nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia.

Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Jediným cieľom hodnotenia by nikdy nemalo byť iba poskytnutie pozitívneho alebo negatívneho výroku o implementácii a riadení programu.

Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. **Výstupové merateľné ukazovatele** pre všetky prioritné osi PHSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Pri definovaní výstupových merateľných ukazovateľov by PHSR malo, keď je to možné vyberať zo zoznamu spoločných merateľných ukazovateľov na úrovni EÚ/SR, nemalo by sa mu však prispôsobovať. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHSR.

Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Výsledkové merateľné ukazovatele sú základným prvkom nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti po roku 2013. Kľúčovou úlohou je ich definovanie v rámci programovania, ich sledovanie v rámci monitorovania a ich vyhodnotenie v rámci hodnotenia dopadov. Môžu zohrávať významnú úlohu v procese výberu projektov, lebo práve ich prostredníctvom je možné posúdiť prínos projektov k dosahovaniu špecifického cieľa prioritnej osi.

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHSR mesta Žilina je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácií samotného programu.

Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území mesta .

Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHSR mesta Žilina.

Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov.

Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre mesto Žilina vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHSR a

podklady pre rozhodovanie Mestského zastupiteľstva mesta Žilina (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHSR).

Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHSR mesta Žilina, prípadne v Interných manuáloch).

V súvislosti s implementáciou PHSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažérmi (projektový manažér = poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHSR ako celku bude zabezpečovať MsÚ Žilina. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHSR a pre prijímanie rozhodnutí MsÚ Žilina a Mestského zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Monitorovanie prostredníctvom systému merateľných ukazovateľov

Zdrojom monitorovacích ukazovateľov na úrovni opatrení aktivít sú PHSR Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2014-2020 - ukazovatele na úrovni NUTS 3, Partnerská dohoda SR na roky 2014-2020, operačné programy, Národné ciele stratégie Európa 2020.

Ciele PHSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele indikujú dosahovanie zmeny a ich napĺňanie predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHSR mesta Žilina sú uvedené na konci Strategickej časti PHSR mesta Žilina na roky 2014 – 2020.

Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

HODNOTENIE

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti.

Počas programového obdobia (roky 2014 – 2020) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám.

Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a

účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. **Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne**. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1.januára do 31. decembra príslušného roka. **Správu z hodnotenie predkladá MsÚ Žilina Mestskému zastupiteľstvu mesta Žilina** najneskôr **do 6 mesiacov** po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia.

Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHSR a priebežné správy o implementovaní PHSR **predkladané Mestskému zastupiteľstvu mesta Žilina**. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia MsÚ Žilina a Mestské zastupiteľstvo mesta Žilina pri riadení realizácie PHSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Pre MsÚ Žilina vzniká povinnosť každoročne **do 31. mája** zaslať Správu o plnení PHSR **Žilinskému samosprávnemu kraju.**

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHSR mesta Žilina. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHSR (tzv. programové obdobie. **Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2020**. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí MsÚ Žilina, ktorý ju do 5 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá Mestskému zastupiteľstvu mesta Žilina.

Systém merateľných ukazovateľov

Systém merateľných ukazovateľov predstavuje hlavný zdroj informácií, na ktorých by malo byť hodnotenie založené. Zároveň sú tieto ukazovatele predmetom špecifických hodnotení v rôznych fázach.

4.4 Časový harmonogram realizácie PHSR mesta Žilina

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina je vypracovaný pre roky 2014 až 2020. Podrobnejší harmonogram realizácie konkrétnych projektových zámerov (v súlade s kompetenciami mesta Žilina) je súčasťou jednotlivých akčných plánov, resp. Interného zásobníka projektových zámerov mesta Žilina.

4.5 Sústava merateľných ukazovateľov

Hlavné ciele Slovenska, ku ktorým bude PHSR mesta Žilina prispievať

Názov ukazovateľa	Definícia	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Celková hodnota v roku 2020
Predčasné ukončenie školskej dochádzky	Podiel populácie vo veku 18-24 rokov s najnižším vzdelaním (ISCED 0, 1, 2, 3C), ktorá nepokračuje v ďalšom vzdelávaní. Žiak nepokračuje vo vzdelávaní, ak sa počas posledných štyroch týždňov pred uskutočnením prieskumu nezúčastnil žiadneho typu vzdelávania, pričom sa nezohľadňuje relevantnosť vzdelávania pre súčasnú alebo budúcu prácu respondenta.	Eurostat	*%*	5	6
PISA	Medzinárodné štandardizované hodnotenie vedomostí a zručností pätnásťročných žiakov. Hodnotí žiakov v troch oblastiach: v matematike, čítaní a prírodných vedách. Index je aritmetickým priemerom hodnotení v jednotlivých oblastiach.	OECD	priemer dosiahnutých bodov	488 (2009)	505
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie	Podiel absolventov vysokoškolského štúdia vo veku 30-34 rokov pripadajúci na celkový počet obyvateľov rovnakej vekovej skupiny. Stupeň vysokoškolského alebo doktorandského štúdia zodpovedá úrovni ISCED 5-6.	Eurostat	*%*	2,34	40
Citácie na výskumníka	Podiel počtu citácií v renomovaných medzinárodných časopisoch (SCImago Journal & Country Rank) na počet výskumníkov v krajine (Eurostat). Ukazovateľ je vyjadrený relatívne k priemernej hodnote krajín Európskej únie.	http://www.scimagojr.com/, Eurostat, výpočty MF SR	%, 100 = priemer EÚ	39 (2011)	70
Výdavky na výskum a vývoj	Percentuálny podiel celkových výdavkov na výskum a vývoj na HDP.	Eurostat	*% HDP*	0,68	1,2
Miera zamestnanosti	Podiel zamestnanej populácie vo veku 20-64 rokov na celkovej populácii rovnakej vekovej skupiny. Ukazovateľ zahŕňa celkovú populáciu žijúcu v samostatných domácnostiach, nezahŕňa kolektívne domácnosti ani obyvateľov penziónov, či ubytovní a internátov, ani	Eurostat	% vo vekovej skupine 20 - 64 rokov)	65	72

	hospitalizovaných v zdravotníckych zariadeniach. Zamestnaná populácia pozostáva z tých osôb, ktoré počas daného týždňa vykonávali hocijakú prácu za mzdu alebo zárobok po dobu aspoň jednej hodiny, resp. nepracovali, ale mali zamestnanie, v ktorom boli dočasne neprítomní.				
Miera dlhodobej nezamestnanosti (% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov)	Podiel populácie nezamestnanej dlhšie ako dvanásť mesiacov napriek tomu, že si aktívne hľadá prácu, na aktívnej populácii vo veku nad pätnásť rokov, nežijúcej v kolektívnej domácnosti.	Eurostat	% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov	8,9	3
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením	Indikátor predstavuje súčet ľudí, ktorí sú v riziku chudoby (po sociálnych transferoch) a/alebo sú materiálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce vyjadrený percentuálne na celkovej populácii. Riziko chudoby predstavuje počet osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom nižším ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch). Materiálna deprivácia predstavuje podiel ľudí, ktorí si z nasledujúcich deviatich položiek nemôžu dovoliť aspoň štyri: i) platiť nájom a náklady na bývanie, ii) udržať v dome teplo, iii) čelia neočakávaným výdavkom, iv) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné množstvo bielkovín každý druhý deň, v) týždňovú dovolenku mimo domova, vi) auto, vii) práčku, viii) farebný televízor, alebo ix) telefón. Ľudia v domácnosti bez práce sú osoby vo veku 0 – 59 rokov žijúce v domácnosti, kde dospelí pracujú menej ako 20 % z celkového možného času počas predchádzajúceho roku.	Eurostat/EU-SILC	% populácie	20,6 (2011)	17,2
E-Government Index	Index sa pre danú krajinu vypočíta ako vážený priemer nasledujúcich troch indikátorov: dostupnosť egovernmentu (váha 50 %), využitie e-governmentu jednotlivcami (25 %) a využitie e-governmentu podnikmi (váha 25 %). Dostupnosť e-governmentu meria ponuku dvadsiatich základných služieb e-governmentu. Indikátor udáva podiel služieb dostupných prostredníctvom internetu z definovaných dvadsiatich	Eurostat, výpočty MF SR	%	62 (2010)	90

	verejných služieb. Aby bola služba považovaná za dostupnú, musí dosahovať určitý stupeň sofistikácie. Využitie egovernmentu jednotlivcami, resp. podnikmi merajú koľko percent ľudí, resp. podnikov využilo v posledných troch mesiacoch internet na komunikáciu s verejnými inštitúciami (získanie informácii z web stránky, stiahnutie oficiálneho formulára alebo zaslanie vyplneného formulára).				
Emisie skleníkových plynov mimo ETS	Emisie skleníkových plynov mimo ETS ako CO2 ekvivalent vyjadrujú percentuálnu zmenu voči roku 2005). Indikátor vyjadruje trendy agregovaných antropogénnych emisií CO2, NO2, CH4, HFC, PFC a SF6 súhrnne nazývaných skleníkové plyny a vyjadrené ako CO2 ekvivalent. Celkové množstvo nezahŕňa emisie z využívania krajiny a lesov (LULUCF).	Eurostat	% (%, zmena voči roku 2005)	9,5 (2011)	13
Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe	Podiel konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie a hrubej konečnej energetickej spotreby. Konečná energetická spotreba z obnoviteľných zdrojov sa vypočíta ako súčet hrubej konečnej spotreby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, hrubej konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie určenej na výrobu tepla a chladu a konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie v doprave.	Eurostat	%	11,3	14
Konečná energetická spotreba	Konečná energetická spotreba je rozdiel konečnej spotreby a konečnej neenergetickej spotreby. Konečná neenergetická spotreba sú energetické produkty použité ako surovina v rôznych odvetviach; tzn. nespotrebované ako palivo alebo netransformované na iné palivo. Konečná spotreba sa vypočíta ako hrubá domáca spotreba – transformácia (vstup) + transformácia (výstup) + reklasifikácia a spätné toky – spotreba energetického odvetvia – straty pri prenose a v rozvodoch.	vlastný výpočet MF SR zo zdrojov ŠÚ SR	% (%, zmena voči priemeru rokov 2001-2005)	-1	-11
Roky zdravého života	Počet rokov prežitých v dobrom zdravotnom stave, ktoré je možné očakávať pri narodení. Ukazovateľ kombinuje údaje o mortalite a morbidite v danej krajine. Dobrý zdravotný stav je definovaný neprítomnosťou invalidity alebo obmedzení v každodennom živote. Nazýva sa aj roky života bez hendikepu (disability-free life years, DFLY).	Eurostat	očakávaný počet rokov	52,6 (2011)	60

Index regulácie trhu produktov	Hodnotenie krajiny v Indexe regulácie trhu produktov (Product Market Regulation Index). Meria reguláciu a bariéry v troch oblastiach: štátna kontrola, bariéry v podnikaní a bariéry pre obchod a investície (každá s tretinovou váhou). Index regulácie trhu produktov sa nezameriava len na podnikateľskú činnosť bežných podnikov, ale meria širšiu reguláciu (napr. regulácia sieťových odvetví).	OECD	bodové hodnotenie	1,54 (2008)	1,2

Zdroj: Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013

Merateľné ukazovatele mesta Žilina na roky 2017 – 2020

Prioritná os	Názov ukazovateľa	Definícia	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav 2013	Plánovaný stav 2020	Zdroj financovania
Prioritná os č.1 Rozvoj ľudských zdrojov	Miera nezamestnanosti						
	Pripravenosť detí materských škôl do ZŠ	Kvalita pripravenosti detí a vytvorenie podmienok na výchovu a vzdelávanie v materských školách.	MsÚ	%	98	98	OP ĽZ, vlastné zdroje
	Žiaci ZŠ opakujúci ročník	Obraz kvality výchovy a vzdelávania na základných školách.	MsÚ	Počet	22	30	OP ĽZ, vlastné zdroje
	Opatrenia na zosúlaďovania rodinného a pracovného života	Počet opatrní – 5 opatrovateliek pre zabezpečenie služieb pre deti za účelom zosúlaďovania rodinného a pracovného života; Odborný pracovník pre zabezpečenie sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni.	MsÚ	Počet	N/A	2	OP ĽZ, vlastné zdroje
	Opatrenia na podporu sociálneho začlenenia a boj proti chudobe	Počet opatrení - Podpora sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni.	MsÚ	Počet	N/A	1	OP ĽZ, vlastné zdroje
Prioritná os č.2 Udržateľná	Nákup hybridných nízkopodlažných trolejbusov	Počet nízkopodlažných kĺbových trolejbusov, nízkopodlažných sólo	MsÚ, Dopravný	Počet	N/A	19	OP II, vlastné zdroje

doprava		trolejbusov, nízkopodlažných sólo trolejbusov s pomocným pohonom.	podnik mesta Žiliny s.r.o.				
	Nákup hybridných, nízkopodlažných autobusov	Počet sólo hybridných nízkopodlažných autobusov, sólo nízkopodlažných autobusov, sólo nízkopodlažných dieselových autobusov.	MsÚ, Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	Počet	N/A	31	IROP, vlastné zdroje
	Zatrolejovanie úsekov	Zatrolejovanie úsekov: Pod hájom – Centrálna; Hurbanova – Legionárska – Veľká okružná(hasiči)- Veľká okružná, Aupark; Kvačalova – Stodolova.	MsÚ, Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	Počet	N/A	3	OP II, vlastné zdroje
	Prestavba zastávok na bezbariérové	Debarierizačné opatrenia na zastávkach MHD - bezbariérové obrubníky.	MsÚ, Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	Počet	N/A	16	IROP, vlastné zdroje
	Nové parkovacie miesta	Parkovacie domy, odstavné plochy, záchytné parkoviská.	MsÚ, Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	Počet	N/A	4000	IROP, vlastné zdroje
	Vybudovanie informačného systému statickej dopravy a regulácia dopravy	Hlavnými prvkami informačného systému budú informačné tabule na komunikáciách tvoriacich nosný dopravný systém mesta dynamické návestia na vstupoch, signalizujúce dostupnosť parkovacieho miesta.	MsÚ, Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	Počet	N/A	1	IROP, vlastné zdroje
	Hlavné osi cyklistických trás	Komplexné dobudovanie cyklistických trás v súlade s Územným generelom dopravy mesta Žilina.	MsÚ, Dopravný podnik mesta Žiliny	Počet	N/A	12	IROP, vlastné zdroje

			s.r.o.				
	Zavedenie opatrní na zvýšenie atraktivity nemotorovej dopravy – chodci	Počet opatrení - Pešia zóna – vstup	MsÚ	Počet	N/A	1	IROP, vlastné zdroje
	Rozšírenie peších komunikácií	Novovybudované pešie trasy: Prepojenie novej časti Hradisko s centrom napojením cez MČ Hájik; Predĺženie a prepojenie pešej komunikácie na rozvojovú časť Rudiny 1; Vybudovanie námestia v novo vybudovanej zóne Rudiny 1 a 2; K novo navrhovanej autobusovej stanici.	MsÚ, Dopravný podnik mesta Žiliny s.r.o.	Počet	N/A	4	IROP, vlastné zdroje
Prioritná os č.3 Životné prostredie a environmentáln a infraštruktúra	Zavedenie opatrní na prispôsobovanie sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika	Počet opatrení - Riešenie svahových deformácií vo vybraných lokalitách mesta Žilina – Hájik, Mojšova Lúčka, Vranie; Ochrana územia mesta Žilina pred povodňami; Realizácia preventívnych opatrení na vodných tokoch /Všivák, Bytčický potok, Kysuca – Vranie, Brodnianka – Brodno.	MsÚ	Počet	N/A	3	OP KŽP, vlastné zdroje
	Zavedenie opatrní na intenzifikáciu separovaného zberu	Počet opatrní - Intenzifikácia separovaného zberu komunálneho odpadu v meste Žilina - druhá etapa	MsÚ	Počet	N/A	1	OP KŽP, vlastné zdroje
	Štúdie zamerané na ochranu životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov	Štúdia potrieb vybudovania MČOV v častiach mesta, kde nie je možné realizovať odkanalizovanie; Štúdia na zmapovanie divokých skládok na území mesta Žilina	MsÚ	Počet	N/A	2	OP KŽP, vlastné zdroje
	Dobudovaná verejná kanalizácia	Počet prímestských častí Žiliny, kde zatiaľ nie je vybudovaná verejná kanalizácia - Považský Chlmec, Brodno a Budatín	SEVAK, a.s.	Počet	N/A	3	OP KŽP, vlastné zdroje
	Znižovanie spotreby tepla v objektoch verejného sektora	Znižovanie spotreby tepla v objektoch občianskej vybavenosti (najmä v	MsÚ, Žilinská	%	N/A	10	OP KŽP, vlastné zdroje

		školských a administratívnych budovách, v kultúrnych, sociálnych a športových zariadeniach.	teplárenská, a.s., Bytterm, s.r.o.				
	Opatrenia na zavedenie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo	Počet opatrní na zavedenie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo - Rekonštrukcia budovy MsÚ Žilina /zateplenie, výmena okien, tepelné hospodárstvo, klimatizácia; Zavedenie alternatívnych energetických zdrojov.	MsÚ	Počet	N/A	2	OP KŽP, vlastné zdroje
	Rozšírenie zelene	Počet projektov zameraných na výsadbu zelene na území mesta Žilina.	MsÚ	Počet	N/A	1	IROP, vlastné zdroje
	Revitalizácia parkov	Počet projektov zameraných na revitalizáciu športových rekreačných areálov - Lesopark Chrasť, park Ľudovíta Štúra.	MsÚ	Počet	N/A	1	IROP, vlastné zdroje
Prioritná os č.4 Kvalitné a dostupné služby verejnosti	Počet zrekonštruovaných objektov ZŠ	Rekonštrukcia, modernizácia a rozšírenie kapacít základných škôl - ZŠ Martinská; ZŠ Gaštanová; ZŠ Karpatská, ZŠ Školská.	MsÚ	Počet	N/A	4	IROP, vlastné zdroje
	Počet rekonštruovaných MŠ v meste	Rozšírenie kapacít, rekonštrukcia a modernizácia materských škôl - MŠ Čajakova; MŠ Suvorovova; MŠ Trnavská; ZŠ s MŠ, Školská; MŠ Jarná; MŠ Limbová; MŠ Andreja Kmeťa.	MsÚ	Počet	N/A	7	IROP, vlastné zdroje
	Počet rekonštruovaných detských jaslí	Rekonštrukcia a modernizácia detských jaslí Žilina – Veľká Okružná 82	MsÚ	Počet	N/A	1	IROP, vlastné zdroje
	Opatrenia na zníženie energetickej náročnosti budov školských budov	Počet opatrení na rekonštrukciu elektroinštalácií a vykurovania budov ZŠ a MŠ	MsÚ	Počet	N/A	13	IROP, vlastné zdroje
	Opatrenia na revitalizáciu športových areálov a školských dvorov	Počet opatrení na rekonštrukcia a revitalizácia športových areálov a školských dvorov ZŠ a MŠ	MsÚ	Počet	N/A	11	IROP, vlastné zdroje
	Opatrenia na rekonštrukciu sociálnych zariadení školských budov	Počet opatrení na rekonštrukciu sociálnych zariadení ZŠ a MŠ	MsÚ	Počet	N/A	11	IROP, vlastné zdroje

	Opatrenia na rozšírenie a skvalitnenie kapacít školských jedální	Počet opatrní na rekonštrukciu a výstavbu školských jedální ZŠ a MŠ	MsÚ	Počet	N/A	12	IROP, vlastné zdroje
	Počet zriadených a rekonštruovaných zariadení sociálnych služieb	Rekonštrukcia a modernizácia zariadení - Denný stacionár pre seniorov; Denné centrum Trnové; Centrum Úsmev –ZpS, Osikova 26, Žilina.	MsÚ	Počet	N/A	3	IROP, vlastné zdroje
	Nové zariadenia pre šport	Športové areály pre voľnočasové aktivity detí	MsÚ	Počet	N/A	1	Vlastné zdroje, dotácie
	Rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva	Zriadenie kultúrneho centra v NKP Rosenfeldov palác; Výstavba vyhliadkovej veže na Dubni.	MsÚ	Počet	N/A	2	IROP, vlastné zdroje, dotácie, finančné mechanizmy
	Novopostavené bytové jednotky za rok	Výstavba nájomných, nízkonákladových a sociálnych bytových jednotiek	MsÚ	Počet	0	80	MPRR SR, vlastné zdroje
	Celkový počet pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle	Ekvivalent plných pracovných úväzkov	ŠÚ SR, SP, prieskum	Počet	*	*	IROP, vlastné zdroje
Prioritná os č.6 Moderná a profesionálna verejná správa	Počet projektov zameraných na zefektívnenie verejnej správy	Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb.	MsÚ	Počet	N/A	1	OP EVS, vlastné zdroje
	Počet príslušníkov Mestskej polície	Personálne zabezpečenie mestskej polície.	MP	Počet	95	118	Vlastné zdroje

Zdroj: strategické a plánovacie dokumenty mesta Žilina, vlastné spracovanie

* *Údaje budú doplnené na základe reprezentatívneho prieskumu zamestnanosti v kultúrnom a kreatívnom priemysle*

FINANČNÁ ČASŤ
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014 – 2020, s predĺženou platnosťou do 30.06.2023

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina

Verzia 3.0

Mesto Žilina

Obsah

5. FINANČNÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA 149

5.1 Analýza finančných potrieb mesta Žilina 149

5.2 Prepojenie OP na prioritné osi a opatrenia PHSR mesta Žilina na roky 2017 – 2020 152

5.3 Finančný plán mesta Žilina na roky 2017 – 2020/2023 154

Príloha č. 1: Akčný plán mesta Žilina na roky 2017 – 2018 159

5. FINANČNÁ ČASŤ PHSR MESTA ŽILINA

5.1 Analýza finančných potrieb mesta Žilina

Finančná časť PHSR mesta Žilina na je zameraná len na investičné priority mesta Žilina.

Mesto Žilina na základe dôkladnej analýzy potrieb a absorpčnej kapacity územia spracovalo zoznam kľúčových projektových zámerov. Projektové zámery mesta Žilina sú plne v súlade so Strategickou časťou PHSR. Na základe analýzy finančných potrieb mesta Žilina bol zostavený finančný plán mesta Žilina na roky 2017 – 2020, s výhľadom čerpania finančných do roku 2023.

Na roky 2017 – 2018 bol spracovaný Akčný plán mesta Žilina, ktorý je súčasťou Realizačnej časti PHSR.

Odbory MsÚ Žilina určili všetkým projektovým zámerom priority:

Priorita 1 – vysoká priorita, projektové zámery je potrebné realizovať v rokoch 2017 – 2018;
Priorita 2 – stredná priorita, projektové zámery je potrebné realizovať v rokoch 2019 – 2020, s ukončením implementácie do roku 2023;

Priorita 3 – nižšia priorita, projektové zámery by bolo vhodné realizovať v rokoch 2019 – 2020, s ukončením implementácie do roku 2023.

Tab..27 – Všetky investičné potreby mesta Žilina podľa priorít a zdrojov financovania(2017 – 2020/2023, optimistický variant (všetky priority)

Priorita a roky implementácie	Odhadovaná suma	OP, iné verejné zdroje			Zámery financované z len vlastných zdrojov	Vlastné zdroje spolu (spolufinancovanie + vlastné zámery)	Všetky vlastné zdroje prepočet na 1 rok (2017 - 2023)
		Celkový rozpočet	EÚ a ŠR	Spolufinancovanie			
Priorita 1 2017 - 2018	54 764 400,00	52 451 500,00	49 828 925,00	2 622 575,00	2 312 900,00	4 935 475,00	**2 467 737,50**
Priorita 2 2019 – 2020 /2023	63 822 700,00	57 579 000,00	54 250 050,00	3 328 950,00	6 243 700,00	9 572 650,00	**3 085 130,00**
Priorita 3 2019 – 2020 / 2023	6 214 000,00	380 000,00	361 000,00	19 000,00	5 834 000,00	5 853 000,00	

Zdroj: vlastný výpočet

Graf 13 - Vlastné zdroje potrebné na spolufinancovanie projektov a vlastných zámerov – v prepočte na 1 rok / všetky priority (2017 – 2020/2023), optimistický variant (všetky priority)

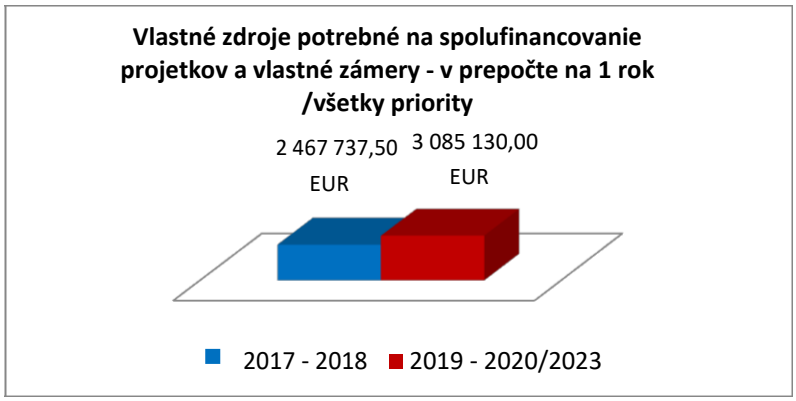

Tab.28 – Investičné potreby mesta Žilina podľa priorít a zdrojov financovania(2017 – 2020/2023, pesimistický variant (bez priority3)

Priorita a roky implementácie	Odhadovaná suma	OP, iné verejné zdroje			Zámery financované z len vlastných zdrojov	Vlastné zdroje spolu (spolufinancovanie + vlastné zámery)	Všetky vlastné zdroje prepočet na 1 rok (2017 - 2023)
		Celkový rozpočet	EÚ a ŠR	Spolufinancovanie			
Priorita 1	54 764 400,00	52 451 500,00	49 828 925,00	2 622 575,00	2 312 900,00	4 935 475,00	**2 467 737,50**
Priorita 2	63 822 700,00	57 579 000,00	54 250 050,00	3 328 950,00	6 243 700,00	9 572 650,00	**1 914 530,00**

Zdroj: vlastný výpočet

Graf 14- Investičné potreby mesta Žilina podľa priorít a zdrojov financovania(2017 – 2020/2023, pesimistický variant (bez priority3)

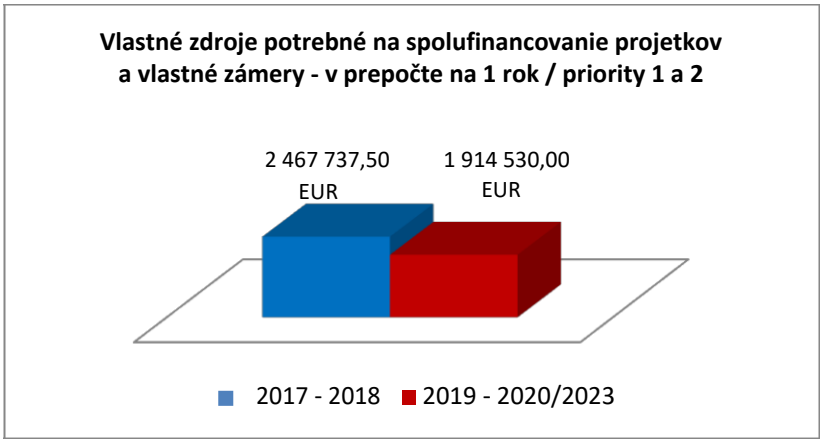

Tab.29 – Rozdelenie investičných potrieb mesta Žilina podľa priorít (2017 – 2020/2023)

Priorita	Odhadovaná suma
Všetky priority	124 801 100,00
Priorita 1	54 764 400,00
Priorita 2	63 822 700,00
Priorita 3	6 214 000,00

Zdroj: vlastný výpočet

Graf 15 - Rozdelenie investičných potrieb mesta Žilina podľa priorít (2017 – 2020/2023)

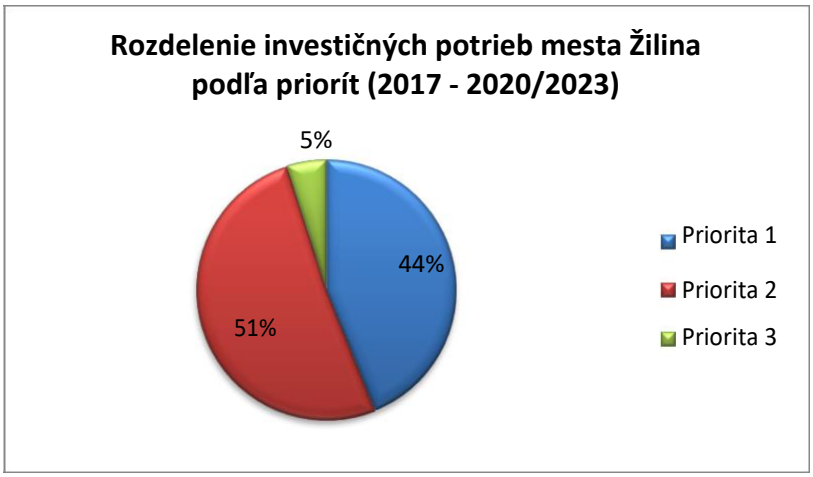

Tab.30 - Indikatívny prepočet podielov jednotlivých OP a iných zdrojov na implementácii mesta Žilina v rokoch 2017 - 2020/2023

Zdroj financovania	Celkový rozpočet	EÚ a ŠR	Spolufinancovanie
OP ĽZ	48 000,00	45 600,00	2 400,00
IROP	25 500 000,00	24225000	1275000
OP KŽP	6 230 000,00	5918500	311500
OP II	70 750 000,00	67212500	3537500
OP EVS	200 000,00	190000	10000
SK-CZ	800 000,00	760000	40000
ŠFRB	1 800 000,00	1260000	540000
MV SR	82 500,00	78375	4125
SPOLU	**105 410 500,00**	**100139975**	**5270525**

Zdroj: vlastný výpočet

Graf 16 - Indikatívny prepočet podielov jednotlivých OP a iných zdrojov na implementácii mesta Žilina v rokoch 2017 - 2020 / 2023

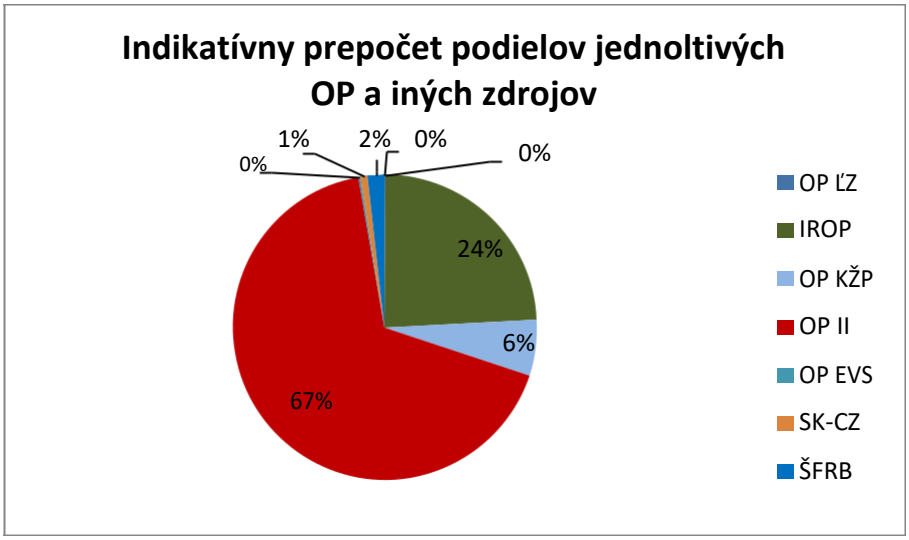

Tab.31 - Indikatívny prepočet investičných potrieb mesta Žilina podľa prioritných osí (2017 – 2020/2023)

Prioritná os	Suma
PO 1 Rozvoj ľudských zdrojov	48 000,00
PO 2 Udržateľná doprava	95 898 000,00
PO 3 Životné prostredie a environment. infraštruktúra	9 130 000,00
PO 4 Kvalitné a dostupné služby verejnosti	17 039 000,00
PO 5 Podpora podnikania, výskumu a inovácií	0
PO 6 Moderná a profesionálna verejná správa	2 686 100,00
SPOLU	**124 801 100,00**

Zdroj: vlastný výpočet

Graf 17 - Indikatívny prepočet investičných potrieb mesta Žilina podľa prioritných osí (2017 – 2020/2023)

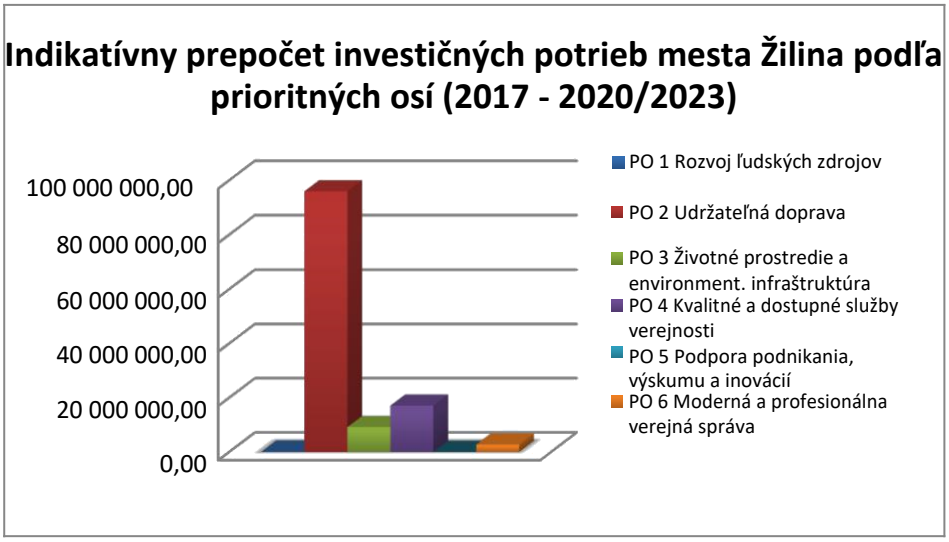

5.2 Prepojenie OP na prioritné osi a opatrenia PHSR mesta Žilina na roky 2017 – 2020

Tab.32 – Prepojenie OP na prioritné osi a opatrenia PHSR mesta Žilina na roky 2017 – 2020

Prioritná os PHSR	Opatrenie PHSR	Operačný program	Prioritná os
Prioritná os 1: Rozvoj ľudských zdrojov	1.1 Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily	OP ĽZ	PO 3 Zamestnanosť
	1.2 Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe	OP ĽZ	PO 4 Sociálne začlenenie
	1.3 Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania	OP ĽZ	PO 1 Vzdelávanie
Prioritná os 2: Udržateľná doprava	2.1 Zvýšenie atraktivity nemotorovej dopravy	IROP	PO 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch
	2.2 Investície do verejnej osobnej dopravy	IROP	PO 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch
		OP II	PO 3 Verejná osobná doprava
	2.3 Zlepšenie stavu miestnych komunikácií	-	-
Prioritná os 3: Kvalitné životné prostredie	3.1 Ochrana životného prostredia a presadzovanie efektívnosti využívania zdrojov	OP KŽP	PO 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry
	3.2 Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, riadeniu rizík a zvládaniu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy	OP KŽP	PO 2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami

		OP KŽP	PO 3 Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy
	3.3 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	OP KŽP	PO 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
	3.4 Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry a adaptácia urbanizovaného prostredia na zmenu klímy	IROP	PO 4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie
Prioritná os 4: Kvalitné a dostupné služby verejnosti	4.1 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	IROP	PO 2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám
		OP ĽZ	PO 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít
	4.2 Konkurencie schopný a atraktívny región	IROP	PO 3 Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch
		IROP	PO 4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie
Prioritná os 5: Podpora podnikania, výskumu a inovácií	5.1 Podpora výskumu a vývoja pre potreby inovácií	OP VaI	PO 1 Podpora výskumu, vývoja a inovácií
	5. 2 Podpora podnikateľského prostredia priaznivého pre inovácie	OP VaI	PO3 Posilnenie konkurencieschopnosti a rastu MSP
	5.3 Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality	OP II	PO 7 Informačná spoločnosť
Prioritná os 6: Moderná a profesionálna verejná správa	6.1 Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb	OP EVS	PO 1 Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna VS
	6.2 Budovanie kapacít nositeľov politík zamestnanosti, vzdelávania, sociálnych politík a sektorových a územných stratégií	OP EVS	PO 1 Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna VS
	6.3 Zavedenie inovatívnych elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov	OP II	PO 7 Informačná spoločnosť
	6.4 Bezpečné mesto	-	-

Zdroj: vlastný výpočet

5.3 Finančný plán mesta Žilina na roky 2017 – 2020/2023

P. č.	PO	Projektový zámer	Odhadovaná suma*	OP, iné verejné zdroje			Zámery financované len z vlastných zdrojov	Zdroj	Priorita	Poznámka
				Celkový rozpočet	EÚ a ŠR	Spolufinancovanie				
1	1	Podpora sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni (2017-2018)	24 000,00	24 000,00	22 800,00	1 200,00	0,00	OP ĽZ	1	-
2		Podpora sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni (2019-2020)	24 000,00	24 000,00	22 800,00	1 200,00	0,00	OP ĽZ	2	-
3	2	Nízkopodlažné, ekologické ELEKTROBUSY, hybridné autobusy a autobusy diesel EURO 6 (2017-2018)	6 675 000,00	6 675 000,00	6 341 250,00	333 750,00	0,00	IROP	1	-
4		Zriadenie dynamickej preferencie MHD na svetelných križovatkách	2 000 000,00	2 000 000,00	1 900 000,00	100 000,00	0,00	IROP	1	-
5		Informatizácia MHD Žilina	5 000 000,00	5 000 000,00	4 750 000,00	250 000,00	0,00	IROP	1	-
6		Rekonštrukcia zastávok v Žiline - stavebné úpravy, bezbariérový prístup	4 000 000,00	4 000 000,00	3 800 000,00	200 000,00	0,00	IROP	1	-
7		Nízkopodlažné a energeticky úsporné trolejbusy a trolejbusy s pomocným pohonom pre Žilinu	14 600 000,00	14 600 000,00	13 870 000,00	730 000,00	0,00	OP II	1	-
8		Vypracovanie štúdie realizovateľnosti	300 000,00	300 000,00	285 000,00	15 000,00	0,00	OP II	1	-
9		Dostavba a modernizácia údržbovej základne trolejbusov Žilina, projektová dokumentácia	1 000 000,00	1 000 000,00	950 000,00	50 000,00	0,00	OP II	1	-
10		Dostavba a modernizácia údržbovej základne trolejbusov Žilina, realizačný projekt (2017-2018)	6 500 000,00	6 500 000,00	6 175 000,00	325 000,00	0,00	OP II	1	-
11		Modernizácia trolejbusovej infraštruktúry, trolejbusovej dráhy a meniarní, projektová dokumentácia	1 000 000,00	1 000 000,00	950 000,00	50 000,00	0,00	OP II	1	-
12		Modernizácia trolejbusovej infraštruktúry, trolejbusovej dráhy a meniarní, realizačná časť (2017-2018)	2 000 000,00	2 000 000,00	1 900 000,00	100 000,00	0,00	OP II	1	-
13		Výstavba trolejbusových tratí a obratísk v Žiline, projektová dokumentácia	50 000,00	50 000,00	47 500,00	2 500,00	0,00	OP II	1	-
14		Budovanie parkovacieho domu -PD	30 000,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00	VZ	1	-
15		Budovanie komplexnej cyklistickej infraštruktúry	2 500 000,00	2 500 000,00	2 375 000,00	125 000,00	0,00	IROP	1	-
16		Lávka pre peších a cyklistov v Brodne	223 000,00	0,00	0,00	0,00	223 000,00	VZ	1	-
17		Pešia zóna – vstup	170 000,00	0,00	0,00	0,00	170 000,00	VZ	1	-

18			Nasvietenie plochy vodorovného značenia priechodov pre chodcov	25 000,00	25 000,00	23 750,00	1 250,00	0,00	VZ	1	-
19			Výstavba a rekonštrukcia chodníkov	1 500 000,00	0,00	0,00	0,00	1 500 000,00	VZ	1	Počas rokov 2017 – 2023, celková suma pre zaplatenie zámeru je 4 000 000,00 EUR
20			Nízkopodlažné, ekologické ELEKTROBUSY, hybridné autobusy a autobusy diesel EURO 6 (2019-2020)	3 325 000,00	3 325 000,00	3 158 750,00	166 250,00	0,00	IROP	2	-
21			Vybudovanie informačného centra mobility	500 000,00	500 000,00	475 000,00	25 000,00	0,00	IROP	2	-
22			Modernizácia trolejbusovej infraštruktúry, trolejbusovej dráhy a meniarní, realizačná časť (2019-2020)	31 000 000,00	31 000 000,00	29 450 000,00	1 550 000,00	0,00	OP II	2	-
23			Výstavba trolejbusových tratí a obratísk v Žiline, realizačná časť	5 000 000,00	5 000 000,00	4 750 000,00	250 000,00	0,00	OP II	2	-
24			Odkanalizovanie mestských častí	2 900 000,00	0,00	0,00	0,00	2 900 000,00	VZ	1	Počas rokov 2017 – 2023, celková suma pre zaplatenie zámeru je 4 000 000,00 EUR
25			Vybudovanie systému mestského kompostovania	400 000,00	400 000,00	380 000,00	20 000,00	0,00	OP KŽP	1	-
26			Rekonštrukcia budovy MsÚ Žilina /zateplenie, výmena okien, tepelné hospodárstvo, klimatizácia	1 700 000,00	1 700 000,00	1 615 000,00	85 000,00	0,00	OP KŽP	1	-
27			Realizácia preventívnych opatrení na Bytčickom potoku	500 000,00	500 000,00	475 000,00	25 000,00	0,00	OP KŽP	2	-
28			Výsadba a revitalizácia parkov a zelene na území mesta Žilina	3 330 000,00	3 330 000,00	3 163 500,00	166 500,00	0,00	OP KŽP	2	-
29			Riešenie svahových deformácií vo vybraných lokalitách mesta Žilina – Hájik, Brodno, Mojšova Lúčka, Vranie	300 000,00	300 000,00	285 000,00	15 000,00	0,00	OP KŽP	3	-
30	4		Zvýšenie kapacity MŠ Čajakova, Žilina formou nadstavby, rekonštrukcia MŠ	680 000,00	680 000,00	646 000,00	34 000,00	0,00	IROP	1	-
31			Zvýšenie kapacity MŠ Suvorovova, Žilina formou nadstavby, rekonštrukcia MŠ	830 000,00	830 000,00	788 500,00	41 500,00	0,00	IROP	1	-
32			Zvýšenie kapacity MŠ Trnavská, Žilina formou prístavby, rekonštrukcia MŠ	825 000,00	825 000,00	783 750,00	41 250,00	0,00	IROP	1	-
33			Zvýšenie kapacity MŠ v ZŠ s MŠ Školská, Žilina formou nadstavby, rekonštrukcia MŠ	485 000,00	485 000,00	460 750,00	24 250,00	0,00	IROP	1	-
34			Rekonštrukcia Mestskej krytej plavárne	840 000,00	0,00	0,00	0,00	840 000,00	VZ	1	Počas rokov 2017 – 2023, celková suma pre zaplatenie zámeru je 1 120 000,00

35		Vybudovanie vyhliadkovej veže na Dubni	200 000,00	200 000,00	190 000,00	10 000,00	0,00	SK-CZ	1	-
36		Spoznaj krajinu od Váhu až po bránu Beskýd	600 000,00	600 000,00	570 000,00	30 000,00	0,00	SK-CZ	1	-
37		Výstavba polyfunkčného domu na ul. D. Dlabača (40 byt. jednotiek)	2 600 000,00	1 800 000,00	1 260 000,00	540 000,00	800 000,00	ŠFRB + VZ	2	
38		Vytvorenie sociálnej služby –Zariadenie pre seniorov (nadstavba budovy)	500 000,00	500 000,00	475 000,00	25 000,00	0,00	IROP	2	
39		Rekonštrukcia MŠ Limbová, Žilina	230 000,00	0,00	0,00	0,00	230 000,00	VZ	2	-
40		Rekonštrukcia MŠ Andreja Kmeťa, Žilina	170 000,00	0,00	0,00	0,00	170 000,00	VZ	2	-
41		Vytvorenie kultúrno-kratívneho centra	3 000 000,00	3 000 000,00	2 850 000,00	150 000,00	0,00	IROP	2	
42		Športové areály pre voľnočasové aktivity detí	65 000,00	0,00	0,00	0,00	65 000,00	VZ	2	-
43		Vybudovanie a vybavenie školských dielní - ZŠ Karpatská, ZŠ V. Javorku, ZŠ s MŠ Ul. sv. Gorazda, ZŠ Lichardova	100 000,00	100 000,00	95 000,00	5 000,00	0,00	IROP	2	-
44		Zriadenie denných centier Trnové, Budatín	50 000,00	50 000,00	47 500,00	2 500,00	0,00	IROP	3	-
45		Nadstavba nizkoprahoveho denneho centra "Na predmestí" o komunitné centrum	30 000,00	30 000,00	28 500,00	1 500,00	0,00	IROP	3	-
46		Rekonštrukcia ZŠ Martinská, Žilina	830 000,00	0,00	0,00	0,00	830 000,00	VZ + dotácia MŠ	3	-
47		Rekonštrukcia ZŠ Gaštanova Žilina	830 000,00	0,00	0,00	0,00	830 000,00	VZ + dotácia MŠ	3	-
48		Rekonštrukcia ZŠ Karpatská, Žilina	1 200 000,00	0,00	0,00	0,00	1 200 000,00	VZ + dotácia MŠ	3	-
49		Zvýšenie kapacity ZŠ výstavbou 8 kontajnerových tried ZŠ s MŠ, Školská, Žilina	400 000,00	0,00	0,00	0,00	400 000,00	VZ + dotácia MŠ	3	-
50		Rekonštrukcia MŠ Jarná Žilina	330 000,00	0,00	0,00	0,00	330 000,00	VZ	3	-
51		Rekonštrukcia a revitalizácia športových areálov a školských dvorov v ZŠ -ZŠ Jarná, ZŠ Limbová, ZŠ s MŠ Dol. Trnovská, ZŠ s MŠ Ul. sv. Gorazda, ZŠ s MŠ Do Stošky, ZŠ Slov. dobrovoľníkov	250 000,00	0,00	0,00	0,00	250 000,00	VZ	3	-
52		Rekonštrukcia sociálnych zariadení v základných školách - ZŠ Limbová, ZŠ s MŠ Dol. Trnovská, ZŠ s MŠ Do Stošky, ZŠ s MŠ Brodno	120 000,00	0,00	0,00	0,00	120 000,00	VZ	3	-
53		Rekonštrukcia sociálnych zariadení v materských školách - MŠ Borodáča 6, MŠ Borodáča 7, MŠ Puškinova, MŠ Dedinská, MŠ Študentská, MŠ C. k vodojemu, MŠ Do Stošky 5	84 000,00	0,00	0,00	0,00	84 000,00	VZ	3	-

54		Rekonštrukcia školských jedální - ZŠ s MŠ Do Stošky	25 000,00	0,00	0,00	0,00	25 000,00	VZ	3	-
55		Rekonštrukcia školských jedální - ZŠ s MŠ Brodno, ZŠ Nám. mladosti, ZŠ s MŠ Školská, ZŠ Lichardova, ZŠ Slov. dobrovoľníkov, MŠ Trnavská, MŠ Bajzova	115 000,00	0,00	0,00	0,00	115 000,00	VZ	3	-
56	6	Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb	200 000,00	200 000,00	190 000,00	10 000,00	0,00	OP EVS	1	-
57		Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb, informatizácia	800 000,00	800 000,00	760 000,00	40 000,00	0,00	OP II	1	-
58		Posilnenie kapacít Mestskej polície (2017-2018)	449 900,00	0,00	0,00	0,00	449 900,00	VZ	1	-
59		Modernizácia materiálno – technického vybavenia MP Žilina	24 500,00	24 500,00	23 275,00	1 225,00	0,00	MV SR	1	-
60		Kamerový systém MP V. etapa	33 000,00	33 000,00	31 350,00	1 650,00	0,00	MV SR	1	-
61		Posilnenie kapacít Mestskej polície (2019-2020)	1 178 700,00	0,00	0,00	0,00	1 178 700,00	VZ	2	-
		SPOLU	**124 801 100,00**	**110 410 500,00**	**104 439 975,00**	**5 970 525,00**	**14 390 600,00**	-	-	-

**Odborný odhad, suma bude spresnená po spracovaní projektovej dokumentácie, resp. žiadosti o NFP*

Zoznam skratiek:

CR	cestovný ruch
CVČ	centrum voľného času
ČOV	čistiareň odpadových vôd
EHP a NFM	Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus
EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
GS MK	Grantový systém Ministerstva kultúry SR
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KO	komunálny odpad
MsÚ	Mestský úrad
MÚSES	miestny územný systém ekologickej stability
MŠ	materská škola
NP	národný projekt
OP	operačný program
OP II	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OP ĽZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP VaI	Operačný program Vývoj a inovácie
MSP	malé a stredné podniky
MŠ SR	Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PCHZ	Považské chemické závody
PO	prioritná os
PS	pracovná skupina
SHMU	Slovensky hydrometeorologicky ústav
SK –CZ	Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika
SOBD	sčítanie obyvateľov bytov a domov
ŠR	štátny rozpočet
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
ŠU SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ÚPD	územnoplánovacia dokumentácia
VÚD	Výskumný ústav dopravy
VZ	vlastné zdroje (mestský rozpočet, súkromné zdroje atď.)
VZN	Všeobecné záväzné nariadenie
ZoIP	Zákon o investičnej pomoci
ZŠ	základná škola
ŽLP	Žilinský lesný park
ŽNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Príloha č. 1: Akčný plán mesta Žilina na roky 2017 – 2018

Prioritná os	Projektový zámer	Odhadovaná suma*	OP, iné verejné zdroje			Zámery financované len z vlastných zdrojov	Zdroj
			Celkový rozpočet	EÚ a ŠR	Spolufinancovanie		
PO 1 Rozvoj ľudských zdrojov	Podpora sociálnej práce a iných odborných činností v prirodzenom prostredí, otvorenom prostredí, náhradnom prostredí a na komunitnej úrovni (2017-2018)	24 000,00	24 000,00	22 800,00	1 200,00	0,00	OP ĽZ
PO 2 Udržateľná doprava	Nízkopodlažné, ekologické ELEKTROBUSY, hybridné autobusy a autobusy diesel EURO 6 (2017-2018)	6 675 000,00	6 675 000,00	6 341 250,00	333 750,00	0,00	IROP
	Zriadenie dynamickej preferencie MHD na svetelných križovatkách	2 000 000,00	2 000 000,00	1 900 000,00	100 000,00	0,00	IROP
	Informatizácia MHD Žilina	5 000 000,00	5 000 000,00	4 750 000,00	250 000,00	0,00	IROP
	Rekonštrukcia zastávok v Žiline - stavebné úpravy, bezbariérový prístup	4 000 000,00	4 000 000,00	3 800 000,00	200 000,00	0,00	IROP
	Nízkopodlažné a energeticky úsporné trolejbusy a trolejbusy s pomocným pohonom pre Žilinu	14 600 000,00	14 600 000,00	13 870 000,00	730 000,00	0,00	OP II
	Vypracovanie štúdie realizovateľnosti	300 000,00	300 000,00	285 000,00	15 000,00	0,00	OP II
	Dostavba a modernizácia údržbovej základne trolejbusov Žilina, projektová dokumentácia	1 000 000,00	1 000 000,00	950 000,00	50 000,00	0,00	OP II
	Dostavba a modernizácia údržbovej základne trolejbusov Žilina, realizačný projekt (2017-2018)	6 500 000,00	6 500 000,00	6 175 000,00	325 000,00	0,00	OP II
	Modernizácia trolejbusovej infraštruktúry, trolejbusovej dráhy a meniarní, projektová dokumentácia	1 000 000,00	1 000 000,00	950 000,00	50 000,00	0,00	OP II
	Modernizácia trolejbusovej infraštruktúry, trolejbusovej dráhy a meniarní, realizačná časť (2017-2018)	2 000 000,00	2 000 000,00	1 900 000,00	100 000,00	0,00	OP II
	Výstavba trolejbusových tratí a obratísk v Žiline, projektová dokumentácia	50 000,00	50 000,00	47 500,00	2 500,00	0,00	OP II
	Budovanie parkovacieho domu -PD	30 000,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00	VZ
	Budovanie komplexnej cyklistickej infraštruktúry	2 500 000,00	2 500 000,00	2 375 000,00	125 000,00	0,00	IROP
	Lávka pre peších a cyklistov v Brodne	223 000,00	0,00	0,00	0,00	223 000,00	VZ
	Pešia zóna – vstup	170 000,00	0,00	0,00	0,00	170 000,00	VZ
	Nasvietenie plochy vodorovného značenia priechodov pre	25 000,00	25 000,00	23 750,00	1 250,00	0,00	VZ

	chodcov						
	Výstavba a rekonštrukcia chodníkov	1 500 000,00	0,00	0,00	0,00	1 500 000,00	VZ
PO 3 Kvalitné životné prostredie	Odkanalizovanie mestských častí	2 900 000,00	0,00	0,00	0,00	2 900 000,00	VZ
	Vybudovanie systému mestského kompostovania	400 000,00	400 000,00	380 000,00	20 000,00	0,00	OP KŽP
	Rekonštrukcia budovy MsÚ Žilina /zateplenie, výmena okien, tepelné hospodárstvo, klimatizácia	1 700 000,00	1 700 000,00	1 615 000,00	85 000,00	0,00	OP KŽP
PO 4 Kvalitné a dostupné služby verejnosti	Zvýšenie kapacity MŠ Čajakova, Žilina formou nadstavby, rekonštrukcia MŠ	680 000,00	680 000,00	646 000,00	34 000,00	0,00	IROP
	Zvýšenie kapacity MŠ Suvorovova, Žilina formou nadstavby, rekonštrukcia MŠ	830 000,00	830 000,00	788 500,00	41 500,00	0,00	IROP
	Zvýšenie kapacity MŠ Trnavská, Žilina formou prístavby, rekonštrukcia MŠ	825 000,00	825 000,00	783 750,00	41 250,00	0,00	IROP
	Zvýšenie kapacity MŠ v ZŠ s MŠ Školská, Žilina formou nadstavby, rekonštrukcia MŠ	485 000,00	485 000,00	460 750,00	24 250,00	0,00	IROP
	Rekonštrukcia Mestskej krytej plavárne	840 000,00	0,00	0,00	0,00	840 000,00	VZ
	Vybudovanie vyhliadkovej veže na Dubni	200 000,00	200 000,00	190 000,00	10 000,00	0,00	SK-CZ
	Spoznaj krajinu od Váhu až po bránu Beskýd	600 000,00	600 000,00	570 000,00	30 000,00	0,00	SK-CZ
PO 6 Moderná a profesionálna verejná správa	Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb	200 000,00	200 000,00	190 000,00	10 000,00	0,00	OP EVS
	Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti verejnej správy a verejných služieb, informatizácia	800 000,00	800 000,00	760 000,00	40 000,00	0,00	OP II
	Posilnenie kapacít Mestskej polície (2017-2018)	449 900,00	0,00	0,00	0,00	449 900,00	VZ
	Modernizácia materiálno – technického vybavenia MP Žilina	24 500,00	24 500,00	23 275,00	1 225,00	0,00	MV SR
	Kamerový systém MP V. etapa	33 000,00	33 000,00	31 350,00	1 650,00	0,00	MV SR
	SPOLU	**124 801 100,00**	**110 410 500,00**	**104 439 975,00**	**5 970 525,00**	**14 390 600,00**	**-**

**Odborný odhad, suma bude spresnená po spracovaní projektovej dokumentácie, resp. žiadosti o NFP*